Tanuljunk nyelveket!

FINN NYELVKÖNYV

KARANKO • KERESZTES • KNIIVILÄ

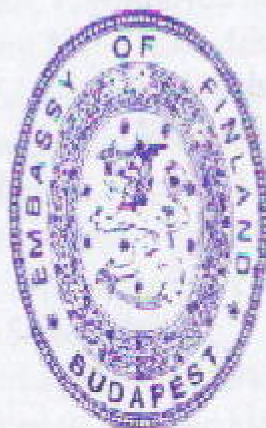

NEMZETI TANKÖNYVKIADÓ

Outi Karanko
Keresztes László
Irmeli Kniivilä

Finn nyelvkönyv

kezdőknek és középhaladóknak

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS

A magyar és a finn nyelv rokon. Ezt a tényt már több száz éve sejtették. Tudományos bizonyítása azonban nem egészen kétszáz éve történt meg, s mindössze száz éve annak, hogy a tudományos közvélemény elfogadta: a magyar nyelv a finnugor, tágabb értelemben az uráli nyelvcsalád tagja. A finn és a magyar a finnugor nyelvcsalád két szélső hajtását képviseli, emiatt a rokonság igen távoli. A rokonsági fok – a legjobban elterjedt és legjobban ismert indoeurópai nyelvcsalád nyelveihez hasonlítva – kb. olyan, mint az orosz és a spanyol között. Öt-hatezer évvel ezelőtt beszélték őseink az Urál vidékén azt a nyelvet, amelyből a mai rokon nyelvek hosszú fejlődés során kialakultak. Nem csoda tehát, ha a ma embere kétkedően csóválja a fejét, amikor finn rokona nyelvéből egy szót sem ért meg. „Nincs mihez kötni a szavakat" – mondja –, „nem hasonlít semmihez"! Hiányoznak belőle pl. az ismert indoeurópai nyelveket egymáshoz kapcsoló „nemzetközi" szavak. Ahhoz meg túl távoli a rokonság, hogy a magyarral közös vonásokat azonnal felfedezze az ember. Pedig ha a finnt nem kezeljük teljesen idegenként, s némileg tisztában vagyunk saját anyanyelvünk jellegével, szerkezetével is, a szerkezeti hasonlóságokat elég gyorsan észrevehetjük magunk is.

Ragokat, jeleket használnak a finnek is a nyelvtani viszonyok kifejezésére, tehát a szavakhoz hozzátoldva ezek segítségével tudják kifejezni pl. a határozói viszonyokat, nem pedig elöljárószókkal, mint az orosz vagy a francia, s azt is személyraggal fejezik ki, hogy ki végzi a cselekvést vagy kié valami, nem pedig személyes névmásokkal, mint az angol, a svéd vagy a német. A számos képző a szókincs gyarapításának egyik leghatékonyabb eszköze a finnben is.

Az, hogy végül is nem lehet megérteni a finnek beszédét, abból adódik, hogy az ősi szavak az évezredek során különböző fejlődési tendenciák jóvoltából más-más irányba fejlődtek, s így hangalakjuk ma már – néhány szót kivéve – egyáltalán nem hasonlít egymásra. A kőkorszaki halász-vadász-gyűjtögető életmód szókincse a többszöri kultúraváltás következtében, más-más idegen népek hatására, mindkét részről jelentősen kibővült. A hétköznapi élet eseményeinek közlésekor azonban ma is legősibb szókincsünkre támaszkodhatunk: ilyen szövegekben a szavak 70–80 %-a is finnugor eredetű lehet! Ezek az ősi szavak azonban ma már meghatározott szabályok szerint *különböznek* egymástól, rokon voltuk bizonyításához hosszadalmas tudományos magyarázat szükséges. Tankönyvünk szótári részében külön megjelöljük vagy közöljük a rokonítható szavakat.

Bizonyára többben jártak már úgy, hogy külföldön beszédükből ítélve finneknek hitték őket. (A finnek közül mindenesetre többekkel megtörtént, hogy magyarnak vélték őket.) Az idegen szót halló ember az idegen nyelv csengését, zenéjét saját anyanyelvéhez és az általa ismert idegen nyelvekhez viszonyítva próbálja azo-

nosítani. Ilyen alapon a finnből hiányzik a germán zárhangok kemény, hehezetes ejtése, másfelől a szláv nyelvekre jellemző lágy, jésített mássalhangzók is, így az idegen könnyen el tudja választani a finnt ezektől a nyelvektől. A világos, tiszta hangképzés, a finn nyelvnek az a vonása, hogy nincsenek benne tökéletlenül képzett magánhangzók, inkább az olaszhoz vagy a spanyolhoz hasonlít, ám a finneket nemcsak szőke hajuk és kék szemük miatt lehet megkülönböztetni a mediterrán népektől, hanem hanglejtésük, hangsúlyozásuk jóvoltából is, hiszen a finnre nem jellemző a harsány hanglejtés vagy a szó végefelé tolódó erős hangsúly.

A finn és a magyar között vannak bizonyos hangzásbeli, akusztikai egyezések, amelyek objektív alapot is teremtenek e rokon nyelveknek más nyelvektől való elkülönítéséhez, illetve az egymáshoz való rokonításához. Melyek ezek a fő sajátságok? Első helyen kell említenünk az első szótagi főhangsúlyt. A hangsúlyozási viszonyok mondhatni a legapróbb részletekig megegyeznek a finnben és a magyarban! A másik ilyen sajátság, hogy a finnben is megtalálható a magánhangzó-illeszkedés és -harmónia. A toldalékok magas és mély változatai azt a gyakorlati célt szolgálják, hogy egyazon szóban vagy csak mély, vagy csak magas magánhangzók legyenek. A *a* vagy *o* pl. nem állhat egy szóban *ö*-vel vagy *ü*-vel. Ez a jelenség olyan akusztikai hatást kölcsönöz a finnek és a magyarnak egyaránt, amelynek alapján nem lehet összetéveszteni őket a svéddel, némettel vagy franciával. Erre a tényre a jó zenei hallással rendelkező külföldi ugyancsak felfigyel. Harmadik közös sajátság e téren a finnben és a magyarban az, hogy hangsúlytalan szótagban is előfordulhatnak hosszú magánhangzók, s a főhangsúly hatására az eredetileg rövid magánhangzók sem nyúlnak meg.

A hangzásbeli egyezések mellett természetesen vannak szép számmal különbségek is a finn és a magyar között: a finnben több magánhangzóra végződő szó van, a szavak sokszor hosszabbak, mint a magyarban. A legszembetűnőbb különbség, hogy a finnben mássalhangzó után is ejtenek hosszú mássalhangzót, a magyarban nem, a magánhangzók terén pedig a nyílt és a zárt *e* különbségének megléte és a kettőshangzók jelentenek többletet a magyarhoz képest.

A finn nyelv szép, szubjektív és objektív szempontból egyaránt. A magyar embert vonzza a rokonság tudata, a finn nyelv hang- és szótagszerkezetének ősisége. Nem lebecsülendő tény, hogy az őseink által sok ezer éve beszélt alapnyelvre sok tekintetben a finn hasonlít a legjobban. A finn nyelv objektív szépsége pedig dallamosságának köszönhető, annak, hogy igen sok benne a magánhangzó. Az artikuláció nem feszes, a finneket „kényelemszerető" beszédstílus jellemzi: halk, alacsony hangfekvés, a hanglejtésben kis hangközök, az érzelmi hangsúlyok szelídsége, csekély ajakmozgás, az egyes hangok lágy ejtésmódja, hömpölygően hosszú szavak. Fonetikai sajátságaitól lehetne a finn sokkal zengzetesebb, hatásosabb, mint amilyen, ám az a tény, hogy az információk közlését a lehető legcsekélyebb energiabefektetéssel meg lehet oldani, nem teszi ezt szükségessé.

A finn nyelv a rokonság ellenére sem könnyű nyelv, de tanulása talán valamivel könnyebb lesz, ha a nyelvrokonság tudatát, valamint a közös hangzásbeli és szerkezeti sajátosságokat szem előtt tartva kíséreljük meg elsajátítani.

* * *

Finn nyelvkönyvünk minden leckéje három részből áll: az olvasmányokból, a nyelvtani részből és a gyakorlatokból. A szöveg több részre oszlik, párbeszédek és Finnországról, a finn életről szóló leírások váltják egymást. Az elején ajánlatos rövidebb szakaszokban haladni, mivel az első tíz leckének szándékosan bő a szókincse, hogy legyen mit forgatni a továbbiak folyamán. A szókincs a szokásosnál jobban hajlik a beszélt nyelv felé. Mivel Finnországban általános szokás a tegezés – különösen egykorúak és hasonló neműek között –, e könyvben is ahhoz tartjuk magunkat.

A nyelvtan a finn szokáshoz híven latin eredetű grammatikai kifejezéseket használ, és igyekszik bővebben kifejteni a nyelvi jelenségek szabályait. A ragozási táblázatok segítségével részletesen megvilágosodik a nyelv szerkezeti felépítése.

A gyakorlatok magyar nyelvű részeihez finn nyelvű megoldást adunk. A finn nyelvű szövegek, a finn–magyar és a magyar–finn szójegyzék legnagyobbrészt a finn gyakorisági szótár első 2000 szavát igyekszik hasznosítani. A finn dalok és a kiejtési gyakorlatok szókincse nem található meg a szójegyzékben.

A könyv rajz- és képanyaga remélhetőleg kiszélesíti a finnül tanulók képzeletét, és így is megkönnyíti beszédkészségük fejlesztését.

A hanganyag csak a kiejtési gyakorlatok, az udvariassági kifejezések és az olvasmányok szövegét tartalmazza, elősegítve a helyes kiejtés, a kérdő hangsúly és beszédintonáció elsajátítását.

HANGTAN

1. Magánhangzó-rendszer

rövid				**hosszú**		
mély	magas			mély	magas	
u	i	y	felső	uu	ii	yy
o	e	ö	középső	oo	ee	öö
a		ä	alsó	aa		ää
kettős						
nyíló			záruló			
uo yö ie			au ou eu iu äy öy ai oi ui öi yi äi ei			

A *o, u, ö, i* betűk hangértéke azonos a magyarral. Az *y* a magyar *ü*-vel egyenértékű. Az *a* a finnben ajakréses (illabiális) hang, olyan, mint az északi magyar (palóc) nyelvjárás *å* hangja vagy a legtöbb európai nyelv *a*-ja. A *ä* kissé nyíltabb *e* hangot jelöl, mint a magyar *e*, a finn *e* pedig a zárt *e* jele (vö. pl. magyar dunántúli *ë*).

Minden rövid magánhangzónak megvan a hosszú párja. Ezt a betű megkettőzésével jelölik, pl. *aa* = *á*, *yy* = *ű* stb. Az *ee* ejtése kissé nyíltabb a magyar *é*-nél, az *ää*-t pedig úgy kell ejteni, hogy megnyújtjuk a magyar nyílt *e* hangot (vö. magyar nyelvjárási *ēre* 'erre').

A finn magánhangzók ejtésében a legtöbb magyarnak az *e*-hangokra kell különösen vigyáznia. A négyféle finn *e*-hanggal *(ä, ää, e, ee)* a magyar köznyelv egyik változatában és a nyelvjárások egy részében csak kettő áll szemben *(e, é)*, két finn

ban (nyugaton *vuot*, keleten *vout*,'volt'), a magyar irodalmi nyelvi norma azonban nem hagyja jóvá ejtésüket. Az *i* végű diftongusokban az *i* hasonlít a magyar *j*-hez.

Mindazok a magánhangzó-kapcsolatok, amelyek a táblázatban a kettőshangzók között vannak feltüntetve, első szótagban majdnem mindig diftongusnak minősülnek, tehát egy szótagba tartoznak. A *suomalainen* 'finn', *Eurooppa* 'Európa', *kaupunki* 'város', *koulu* 'iskola', *poika* 'fiú' szavakat a következőképpen kell szótagolni és elválasztani: *suo-ma-lai-nen, Eu-roop-pa, kau-pun-ki, kou-lu, poi-ka*. A *i* végű magánhangzó-kapcsolatok a további szótagokban is diftongusok: *kouluissa (kou-luis-sa)* 'iskolákban'. A többi magánhangzó-kapcsolat viszont, amely nem szerepel a táblázatban, nem diftongus, a szótagolásban tehát külön kell választani: *luen (lu-en)* 'olvasok', *nopea (no-pe-a)* 'gyors', *koulua (kou-lu-a)* 'iskolát'.

2. A magánhangzók ellentétei

Magas–mély (palatális–veláris) ellentét: fontos a hangrend és a magánhangzó-illeszkedés szempontjából. A legtöbb toldaléknak (rag, jel, képző) van magas és mély változata. Magas hangrendű tövekhez a toldalékok magas változata, a mély és vegyes hangrendűekhez a toldalékok mély változata járul: *tässä korkeassa talossa* 'ebben a magas házban'.

A palatális-veláris ellentét szempontjából a magánhangzók a következő párokat alkotják: *a–ä, o–ö, u–y*. A tő hangrendje határozza meg a toldalék magánhangzóelemének mély vagy magas voltát. Ez a rend a hosszú magánhangzós toldalékokra is érvényes.

Az ellentétpárok közül kimaradt az *e* és az *i* (és ezek hosszú változata), amelyek semleges hangok az illeszkedés és a hangrend szempontjából, tehát kombinálódhatnak mély magánhangzókkal is. Pl. *veri* 'vér': *verta* 'vért', *kivi* 'kő': *kivikko* 'köves hely'. Minden egyalakú végződés *e* és *i* hangot tartalmaz, mivel a hangrend szempontjából nem volt szükség arra, hogy mély párja kialakuljon. Egyalakú pl. az imperfectum (egyszerű múlt idő) jele: *-i-* vagy az allativus ragja: *-lle*. Az ilyen toldalékok mély és magas hangrendű szótövekhez egyaránt járulhatnak.

A *hosszú–rövid* (kvantitás) oppozíciónak fontos jelentésmegkülönböztető szerepe van mind a szókincsben (*tuli* 'tűz' – *tuuli* 'szél'), mind a nyelvtanban (*kala* 'hal' – *kalaa* 'halat'). A kettőshangzók hosszú egységnek számítanak, oppozíciójuk jellege a rövid hangokkal szemben lexikai (*te* 'ti; ön' – *tee* 'tea' – *tie* 'út') és az *i* végűeknek grammatikai is (*talossa* 'házban' – *taloissa* 'házakban'; *maata* 'földet' – *maita* 'földeket').

A finn hosszú hangzók hosszabbak, mint magyar megfelelőik: a hosszú és a rövid hangzók időtartamának aránya a finnben kb. 3:1, míg a magyarban csak 2:1.

3. Mássalhangzó-rendszer

hang	zár	rés	oldalsó	pergő	orr
ajak	p (b)				m
ajak–fog		(f) v			
fog	t d	s (š)	l	r	n
íny	k (g)	j			
gége		h			

A zárójelben levő hangok csak idegen szavakban fordulhatnak elő. A finn *s* egy magyar *sz* és *s* közötti hangot jelöl, egyes finnek ejtésében magyar fül számára inkább *s*-nek tűnik. Minthogy az *š* csak idegen szavakban van meg, az *s* ejtése széles skálán mozoghat anélkül, hogy zavarná a megértést. A finnes, sötétebb színezetű *s* helyett lehet magyar *sz*-et ejteni, *z*-t azonban nem! – A *h*-t szótagzáró helyzetben is ejteni kell, a finnben tehát nincs „néma" *h*. A *h* helyett ebben a helyzetben német *ch*-t sem szabad mondani. Ilyen szavak pl. *lahti* 'öböl', *ehkä* 'talán', *kahdeksan* '8', *ahkera* 'szorgalmas'. – Az *nk* kapcsolatban az *n* a képzés helye szerint hasonul a *k*-hoz, tehát hátrább képződik, hasonlóan, mint a magyar *munka* szóban (fonetikai jele az ŋ), pl. *kaupunki* 'város', *Helsinki*, *kenkä* 'cipő'. A *ng* kapcsolat nem azonos azzal, amit a magyar *ing* szóban ejtünk. A finn *ng* kapcsolatban (fonetikai jele az ŋŋ) nem ejtenek *g*-t, ez ugyanis beleolvad az orrhangba (vö. angol doi*ng*).

Van a finn nyelvben egy különleges *gégezárhang*, amelynek a helyesírásban nincs jele (a fonetikus átírásban ' jellel jelölik). Ez a hang a hangszalagok hirtelen összezáródásával keletkezik szó végén, megszakítva a megelőző magánhangzó zöngéjét. Akusztikailag egy halk „kattanás" hallatszik: *anna'_olla* 'hagyd!' A gégezár minden esetben egy korábbi mássalhangzó maradványa. (Erősebb formában ilyen gégezárhangok hallhatók az arabban és a szamojéd nyelvekben). A gégezárhang teljesen hasonul a következő szó mássalhangzójához, az eredmény tehát hosszú mássalhangzó lesz, a helyesírás azonban ezt nem jelöli: *tervetuloa* (ejtsd: terve͜ttuloa) 'isten hozta / hozott'; *tule tänne* (ejtsd: tulet_tänne) 'gyere ide!'

4. A mássalhangzók ellentétei

Hosszú–rövid (kvantitás) ellentét: a legtöbb rövid mássalhangzónak megvan a hosszú (gemináta) párja, amelyet a betűjel megkettőzésével jelölnek, pl. *tyttö* 'lány', *kyllä* 'igen', *tässä* 'itt'. A hosszú–rövid ellentét megtalálható mássalhangzó és *i* végű diftongus (= *j*) után is, pl. *kartta* 'térkép', *Antti* 'András', *vaikka* 'noha'. – Az *n(k)*

hosszú párja az *ng* (l. 3. pont). – A *d*-nek, a *b*-nak és a *v*-nek egyáltalán nincs, az idegen szavakban előforduló mássalhangzóknak pedig csak ritkán van gemináta párja. – A *j* hosszú párjának helyesírására l. a **8.** pontot!

A hosszúságra nagyon kell ügyelni, mert a mássalhangzók száma csekély a magyarhoz képest. Ez azt eredményezi, hogy a meglevő mássalhangzók funkcionális megterhelése nagy. A nyelvnek ilyenformán minden lehetséges kombincáiót ki kell használnia, az „értelmes" tévedések veszélye tehát gyakrabban fennáll, mint a magyarban. Vessük össze pl. a következő szavakat, amelyek mást-mást jelentenek, hangalakjuk viszont csupán egy-egy kvantitáspontban különbözik egymástól: *muta* 'iszap' – *mutaa* 'iszapot' – *muuta* 'mást' – *mutta* 'de' – *muutta* 'más nélkül' - *muuttaa* 'megváltoztat'.

A *zöngétlen–zöngés* ellentét jelentősége csaknem elhanyagolható a finnben, mindössze néhány idegen eredetű szóban van jelentésmegkülönböztető szerepe, pl. *pussi* 'zacskó' – *bussi* 'busz', *taika* 'varázs' – *taiga* 'tajga'. Sok finn a zöngés zárhangok helyén zöngétlen *p*-t, illetve *k*-t ejt.

5. A mássalhangzók fokváltakozása

A szótagolás szabályai azonosak a finnben és a magyarban. A finnben különös jelentősége van a szótag zárt vagy nyílt voltának. (A mássalhangzóra végződő szótagot zártnak, a magánhangzóra végződőt nyíltnak nevezzük.) A szótag szerkezetétől függ ugyanis a tőbeli zöngétlen zárhangoknak (*p, t, k*) a ragozásban jelentkező szabályos váltakozása. A fokváltakozás érinti a szóbelseji rövid és hosszú zárhangokat, valamint egyes mássalhangzó-kapcsolatokat, amelyeknek második eleme ugyancsak zárhang.

A **fokváltakozás** azt jelenti, hogy a névszó- és igetövek (nyílt szótag előtti) erős foka váltakozik a gyenge fokkal a szótag zárulásakor. A fokváltakozás esetei a következők:

erős fok			gyenge fok	névszó		ige	
I.	pp	:	p	kuppi	kupin	oppia	opin
	tt	:	t	tyttö	tytön	ottaa	otan
	kk	:	k	tukka	tukan	säikkyä	säikyn
II.	mp	:	mm	kampa	kamman	ampua	ammun
	nt	:	nn	ranta	rannan	kantaa	kannan
	lt	:	ll	silta	sillan	vaeltaa	vaellan
	rt	:	rr	kerta	kerran	kertoa	kerron
	nk	:	ng	kenkä	kengän	tunkea	tungen

erős fok		gyenge fok	névszó		ige	
III. p	:	v	rapu	ravun	repiä	revin
t	:	d	sata	sadan	kaataa	kaadan
k	:	Ø	mäki	mäen	lukea	luen
lke	:	lje	kylki	kyljen	sulkea	suljen
rke	:	rje	kärki	kärjen	särkeä	särjen
uku	:	uvu	suku	suvun	–	
yky	:	yvy	kyky	kyvyn	–	

A névszók oszlopában egyes szám nominativus és genitivus alakok szerepelnek, az igék oszlopában az infinitivus és a jelen idő egyes szám 1. személy.

Az I. csoport szavaiban mennyiségi váltakozás van (hosszú zárhang váltakozik röviddel), a II. csoportban teljes hasonulás, asszimiláció lép fel (a rövid zárhang teljesen hasonul az előző mássalhangzóhoz; az *nk:ng* váltakozás fonetikusan *ŋk:ŋŋ*!). A III. csoportban a rövid zárhangok történetileg váltakoztak a megfelelő réshangokkal a későbbiekben a réshangoknak a környezet hatására bekövetkezett változása eredményezte a mai tarkaságot.

Nincs fokváltozás a *tk, sp, st* és *sk* kapcsolatokban, a *hk* esetében pedig ingadozás tapasztalható (*vihko* 'füzet': *vihon*~*vihkon* 'füzetet'). A legújabb jövevényszavakban sem érvényesül a fokváltakozás törvénye (*auto* 'autó': *auton* 'autót').

A fokváltakozás szempontjából fordított esetek is vannak:
erős fok áll (a szótag zártsága ellenére)

a) a birtokos személyragok előtt, pl. *kaupunki* 'város': *kaupunkimme* 'városunk', *poika* 'fiú': *poikansa* 'fia';
b) hosszú magánhangzók előtt, pl. *kuppi* 'csésze': *kuppiin* 'csészébe';
c) bizonyos *i* végű diftongusok előtt, pl. *sade* 'eső': *sateissa* 'esőkben';

gyenge fok áll (a szótag nyíltsága ellenére)

a) a *-ta/-tä* infinitivus előtt, pl. *maata* 'feküdni': *makaan* 'fekszem';
b) a szenvedő jelen időben, pl. *kirjoittaa* 'írni': *kirjoitetaan* 'írnak, írunk';
c) a mássalhangzó értékű gégezár előtt, pl. *ota* 'vegyél': *ottaa* 'venni'.

A szótárban a fokváltakozásra csillaggal (*) hívjuk fel a figyelmet.

6. Hangsúly és hanglejtés

A szóhangsúlyt illetően a hangsúlyviszonyok azonosak a magyarral: az első szótagon van a főhangsúly, a mellékhangsúlyok a négy vagy több tagú szavakban a harmadikon, illetve a további páratlan szótagokon, pl. l**u**kem*a*ttom*i*a 'sz**á**mlálhat*a*tl*a*nok'. A mellékhangsúly egy szótaggal hátrább tolódhat, ha a harmadik nyílt szótagban rövid magánhangzó áll. Az utolsó szótag mindig hangsúlytalan.

A finn hanglejtés ereszkedő, a kérdő mondatban sem használatos a magyarra jellemző emelkedő–eső (vagy az angol eső–emelkedő) forma. Ez nem jelenti azt, hogy a finn teljesen monoton nyelv lenne, érzelmi hanglejtés, egy sajátos dallamosság hallható a finnek beszédében is.

7. Betűrend

A kettőshangzók (diftongusok), a hosszú magánhangzók és mássalhangzók elemeikre bontva rendeződnek a következőképpen:

A	a	[á]	K	k	[kó]	T	t	[té]
B	b	[bé]	L	l	[el]	U	u	[ú]
C	c	[szé]	M	m	[em]	V	v	[vé]
D	d	[dé]	N	n	[en]	X	x	[eksz]
E	e	[é]	O	o	[ó]	Y	y	[ű]
F	f	[ef]	P	p	[pé]	Z	z	[tszet]
G	g	[gé]	Q	q	[kú]	Å	å	[(svéd) ó]
H	h	[hó]	R	r	[er]	Ä	ä	[ē]
I	i	[í]	S	s	[esz]	Ö	ö	[ő]
J	j	[ji]	Š	š	[es]			

Az *š*-et néha *sh*-val is írják.

8. Helyesírás

A finn helyesírás az európai nyelvek helyesírási rendszerei közül az egyik legkövetkezetesebb és legkönnyebb. Egy beszédhangnak egyetlen betű és mindig ugyanaz a betű a jele. A magánhangzók és a mássalhangzók hosszúságát egyaránt a betű megkettőzésével jelöli. A fokváltakozást és az asszimilációkat – nem etimologikusan – ejtés szerint írja, pl. *tul+nut = tullut; balut+nut = balunnut; lum+ta = lunta.*

Az *i* és a *j* betű használata attól függ, vajon szótag elején vagy végén foglal-e helyet. Szótag végén *i*, szótag elején *j* található, pl. *poika – pojan, taloissa – taloja.*

Az *i* és egyéb magánhangzó közötti hiátus (hangűr) feloldása *j*-vel történik, pl. *tanssia* 'táncolni' (kiejtésben: tanssija). Az ilyen *j*-t a finn helyesírás nem jelöli. – Más a helyzet, ha a *j* képző, pl. *tanssija* 'táncos, táncoló (ember)'.

Az *ij* kapcsolat tulajdonképpen gemináta *jj*: *Maija* (ejtsd: majja). Ugyanezt a hangot ritkán, a fokváltakozás során *i*-vel jelölik, pl. *aion* (ejtsd: ajjon) az *aikoa* 'szándékszik' igéből.

Nem jelöli a helyesírás a gégezár teljes hasonulását a rákövetkező szó első mássalhangzójához, pl. *tule(ˣ) tänne* (ejtsd: tulettänne), *terve(ˣ)tuloa* (tervettuloa).

A ' egyébként a három azonos betű elkülönítésére való és szótaghatárt jelöl, pl. *raaka* 'nyers': *raa'an* (ejtsd: rá-an).

9. Kiejtési nehézségek

A finn szöveg olvasása közben és a beszédben a következőkre kell különösen ügyelnünk:

a) szótagzáró helyzetben a mássalhangzókat határozottan, félhosszan kell ejteni, pl. *si[l]mä* 'szem', *ko[r]kea* 'magas', *ra[n]ta* 'part';

b) mássalhangzó és *i* végű diftongus (=*j*) utáni hosszú mássalhangzó nem rövidíthető meg, pl. *An[tt]i* 'András', *tan[ss]i* 'tánc', *vai[kk]a* 'noha', *voi[mm]e* 'tudunk' *mei[ll]ä* 'nálunk';

c) hosszú mássalhangzó és diftongus után is pontosan, hosszan ejtsük a geminata mássalhangzót, pl. *saa[mm]e* 'kapunk', *tuo[tt]e* 'hoztok';

d) az *ä* és az *e* közti különbséget sem szabad elfelejteni: *h[ä]itä* 'esküvőt'– *h[e]itä* 'őket', *teill[ä]* 'nálatok' – *teill[e]* 'hozzátok', *t[ä]itä* 'tetveket' – *t[e]itä* 'titeket, ön(öke)t';

e) a *ts* kapcsolat nem azonos a magyar *c*-vel: *me[ts]ä* 'erdő' (ejtsd: met-sä);

f) a *tj* kapcsolat sem *ty*: *pa[tj]a* 'matrac' (ejtsd pat-ja);

g) a magyarral ellentétben a finnben van szóvégi rövid *o* és *ö*, pl. *tal[o]* 'ház', *tytt[ö]* 'lány'; a szóvégi magánhangzót nem szabad megnyújtani!

Ääntämisharjoituksia – Kiejtési gyakorlatok

Magánhangzók

a – aa	*e – ee*	*i – ii*	*o – oo*
ja	te		
jaa	tee	tili	jo
Jaana	tekee	tiili	joko
sata	meri	tiliin	joo
sataa	mereen	tiiliin	jono
rata	ero	kiri	jooga
rataa	Eero	kirii	kolo
raataa	teereen	kiirii	koloon

u – uu	*ä – ää*	*y – yy*
suru	älä	kylpy
suu	ääni	kylpyyn
tuli	tämä	kysy
tuuli	tänään	kysyy
luku	jää	tyly
lukuun	jäädä	tyyny
luukku	jäädään	tylli
luukkuun		tyyli
luu		
luuhun		

e – ä – ee – ää		*i – e – ä*
elä	lehti	minne
älä	lähti	minä
ele	lehdessä	mennä
elää	lähtiessä	missä
elelee	veri	menen
teellä	väri	mille
täällä	veressä	millä
teille	värissä	millekään
teillä	verissä	
täillä	väreissä	

Diftongusok

ai	*ei*	*oi*	*ui*
ai	ei	oi	ui
vain	hei	voi	puissa
Aino	leipä	noin	suita
avain	usein	poika	muita
viisain	kevein	sanoin	suutuin
	keilailu	kotoinen	pukuihin

äi	*yi*	*öi*	*au*
näin	hyi	öitä	auto
äiti	ryijy	söin	kaula
väittää	kysyi	vöinä	rauha
säikähti	päättyi	töistä	sauna

eu	*iu*	*ou*	*äy*
Eurooppa	hius	joulu	käy
neula	hiukan	koulu	käytän
reuna	kiuru	Oulu	näyttää
peukalo	viulu	Outi	täynnä
		rouva	

öy
köyhä
löyly
löytää
pöytä

ie
pieni
niemi
sieni
tie
vielä

uo
luokka
luona
Suomi
Puola
tuo
tuomari

yö
yö
työt
syön
lyödä

ei – äi
teitä – täitä

öi – öy
töitä – pöytä

ei – eu
neiti – neula

äy – öy
käydä – köyhä

äy – eu
täysi – seutu

Mássalhangzók

k – kk
kuka – kukka
aku – akka
koko – kokko

p – pp
papu – pappi
lupa – lappu
tapa – tappaa
riepu – reppu
Eurooppa

t – tt
täti – tatti
tytöt – tyttö
siten – sitten
ratas – rattaat

m – mm
kumi – kummi
ruma – kumma
me – menemme
mukavammin

n – nn
peni – penni
anon – annan
tänään – tunnin
Anun – Annin

nk – ng
Helsinki – Helsingissä
kaupunki – kaupungit
kenkä – kengät
kankaat – kangas
aurinko – auringossa

l – ll
oli – Olli
olut – ollut
tuli – tulli
tulit – tullut
kylä – kyllä
veli – velli
kyynel

r – rr
Pori – porras
varas – varras
meri – merrat
virassa – virrassa
paras – harras
manner

s – ss
suu – suussa
susi – suussasi
kisa – kissa
kisassa – kissassa
pusu – pussi
pusussa – pussissa
Esko
myös

b
baari
banaani
bussi

c
celsius (selsius)
camping (kämpiŋ)

d
duuri
kadut
sydän
syödä

f
filmi
farmaseutti
fysiikka

g
geminaatta
geologi
glögi

h
hei
heikko
raha
vähän
ihme
juhla
nähdä
sohva
kahvi
perhe
vanha
varhain
Urho

j
jos
jono
jakaa
ajaa
ajaja

v
vain
avain
tavu
sievä
mukava

Mássalhangzó + mássalhangzó

lk
pelko
pelkkä
jalka
palkka

nk
tanko
tankki

ns
kansi
Anssi

lp
kelpo
helppo

ls
Helsinki
valssi

lt
valta
valtti

mp
kumpu
humppa

rk
arki
arkki
kurkut
kurkku

rp
korpi
korppi

rs
pursi
kurssi

rt
parta
kartta

ks
yksi

sk
lasku

ps
lapsi

sp
raspi

st
posti

ts
metsä

Gégezárhang

perhe tuli (perhet‿tuli), liikemies (liikemmies), huonekin (huonekkin), konekaan (konekkaan), en mene Turkuun (en menet‿Turkuun), emme tulekaan (emme‿tulekkaan), en ole terve (en olet‿terve), tervetuloa (tervettuloa), mene pois (menep‿pois), tule tänne (tulet‿tänne), ole vaiti (olev‿vaiti), aion olla täällä (aion ollat‿täällä), tahdon mennä pois (tahdon mennäp‿pois), älä ole vihainen (äläʼ olev‿vihainen)

Számnevek

1 yksi
2 kaksi
3 kolme
4 neljä
5 viisi
6 kuusi
7 seitsemän
8 kahdeksan
9 yhdeksän
10 kymmenen
11 yksitoista
12 kaksitoista
20 kaksikymmentä
21 kaksikymmentäyksi

30 kolmekymmentä
40 neljäkymmentä
50 viisikymmentä
99 yhdeksänkymmentäyhdeksän
100 sata
101 satayksi
1 000 tuhat
2 000 kaksituhatta
10 000 kymmenentuhatta
100 000 satatuhatta
1 000 000 miljoona
0 nolla

TERVEHDYKSIÄ JA KOHTELIAISUUKSIA
UDVARIASSÁGI KIFEJEZÉSEK

Reggel

– Hyvää huomenta, Antti!
– Huomenta, huomenta!

– Jó reggelt kívánok, Antti!
– Jó reggelt!

Nappal

– Päivää!
– Hyvää päivää! Mitä kuuluu?

– Kiitos hyvää.
– Näkemiin!
– Terve taas!

– Jó napot!
– Jó napot kívánok! Hogy van? / Hogy vagy? / Mi újság?
– Köszönöm, jól.
– Viszontlátásra!
– (Hát) szervusz!

Este

– Iltaa!
– Hyvää iltaa!

– Jó estét!
– Jó estét kívánok!

Éjszakára

- Hyvää yötä ja kauniita unia!
- Nuku hyvin!

- Jó éjszakát, szép álmokat!
- Aludj jól!

Találkozáskor

- Terve!
- Hei, Kaisa!
- Moi!
- Tervetuloa!

- Szervusz!
- Szervusz (szia), Kaisa!
- Szia!
- Isten hozta / hozott!
- Örülök, hogy eljött / eljöttél!
- Szívesen látjuk / látlak! (meghíváskor)

Búcsúzáskor

- Näkemiin!
- Terve taas!
- Hei sitten!
- Kiitos käynnistä ja tervetuloa uudestaan!

- Viszontlátásra!
- Hát akkor, szervusz!
- Szervusz! / Szia!
- Köszönjük a látogatást és szívesen látjuk / látunk máskor is!

– Kuulemiin!	– Viszonthallásra!

Pardon, bocsánat

– (Ole hyvä ja) anna anteeksi!	– Elnézésedet kérem!
– Suo anteeksi!	– (Kérlek) bocsáss meg!
– Anteeksi!	– Pardon! / Bocsánat!
– Anteeks'!	– Bocs!
– Suokaa anteeksi!	– Elnézését kérem! / Bocsásson meg!
– (Olkaa hyvä ja) antakaa anteeksi!	– Szíves elnézését kérem!

Ha nem hallunk vagy nem értünk valamit

– Anteeksi, kuinka?	– Tessék?
– Mitä?	– Mi?

Udvariasságok

– Olkaa hyvä!	– Tessék! / Legyen szíves! / Kérem!
– Kiitoksia paljon!	– Nagyon szépen köszönöm!
– Ei(pä) kestä!	– Nincs mit! / Szóra sem érdemes!

- Ole hyvä! — Tessék! / Légy szíves! / Kérlek!
- Kiitos! — Köszönöm!
- Kaikin mokomin! — Szóra sem érdemes!

Jókívánságok

- Hyvää joulua!
- Hauskaa joulua!

- Kellemes karácsonyi ünnepeket kívánok!

- Rauhallista joulua!
- Iloista joulua!

- Békés karácsonyt!
- Boldog karácsonyt!

- Onnellista uutta vuotta! — Boldog új évet kívánok!
- Hyvää pääsiäistä! — Kellemes húsvéti ünnepeket!
- Kiitos samoin! — Köszönöm viszont!
- Hyvää ruokahalua! — Jó étvágyat!

nem használják

- Hauskaa matkaa!

v. Hyvää

- Kellemes utazást!

– Hyvää jatkoa!	– További kellemes szórakozást! / – További jó munkát! (távozáskor)
– Kaikkea hyvää!	– Minden jót!
– Hyvää vointia!	– Jó egészséget!

– Onneksi olkoon!	– Sok boldogságot!
– Paljon onnea!	– Sok boldogságot!
– Saanko onnitella!	– Szeretnék gratulálni!
– Kiitos viimekertaisesta!	– Köszönöm a múltkori vendéglátást!

Koccintáskor

– Terveydeksi!	– Egészségére! / Egészségedre!
– Skool! / Skål! (svéd szó)	– Szervusz!

Pohjanmaan kautta!

– Kippis!	– Szervusz!

Levél végén

– Monin terveisin!	– (Sok) üdvözlettel!
– Parhain terveisin!	– Szívélyes üdvözlettel!
– Sydämellisin terveisin!	– Baráti üdvözlettel! / Szeretettel üdvözöllek!
– Rakkain terveisin!	– Szeretettel!

1. ENSIMMÄINEN KAPPALE

Asema ja juna

tämä
Tämä on asema.

tuo
Tuo on juna.

hän
Hän on Kaisa. Kaisa on tyttö. Hän on Antti. Antti on poika.

mikä?
Mikä tämä on?

se
Se on juna.
Mikä tuo on? Se on myös juna.
Tuo ei ole juna. Tämä on asema.

kuka?
Kuka tuo poika on? Hän on Antti.
Kuka tuo tyttö on? Hän on Kaisa.
Kuka hän on? Hän on Maija. Maija on myös tyttö. Hän ei ole Kaisa.

millainen / minkälainen?
Millainen asema on? Se on suuri ja uusi.
Minkälainen tämä juna on? Se on pitkä ja vanha.
Tuo juna on nopea, vaikka se ei ole uusi.
Millainen tyttö Kaisa on? Hän on nuori.

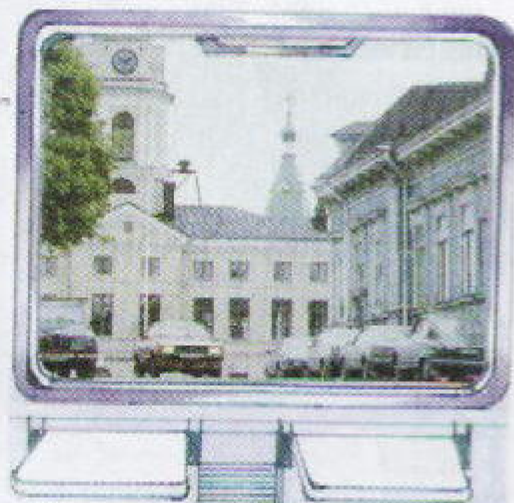
minkämaalainen?
Minkämaalainen Kaisa on? Hän on suomalainen. Myös Maija on suomalainen tyttö. Hän ei ole unkarilainen. Entä millainen poika Antti on? Hän on tavallinen suomalainen poika. Hän ei ole vanha. Hän on nuori suomalainen mies.

onko?

Kaisa: Onko tuo asema uusi?
Antti: On. Se on uusi ja suuri asema.
Kaisa: Onko tämä juna nopea?
Antti: Kyllä. Tämä on nopea juna, vaikka tämä ei ole uusi.

eikö?

Kaisa: Eikö tuo asema ole Toijala?
Antti: Ei. Ei se ole Toijala.
Kaisa: No, mikä se on?
Antti: Tämä on Tampere. Se on suuri asema. Toijala ei ole. Toijala on melko pieni asema.
Kaisa: Eikö tuo juna ole nopea?
Antti: On. Myös se on nopea ja hyvä juna.

Kysymys: Onko Kaisa suomalainen tyttö?
Vastaus: On. Hän on nuori suomalainen tyttö. Hän on opiskelija.
Kysymys: Entä onko Maija opiskelija?
Vastaus: Kyllä. Myös Maija on opiskelija, mutta Antti ei ole.
Kysymys: Eikö Antti ole opiskelija?
Vastaus: Ei, hän ei ole opiskelija, mutta Kaisa on opiskelija ja Maija myös.

mikä maa?

Unkarilainen: Millainen kartta tämä on?
Suomalainen: Se on hyvin suuri ja hyvä kartta. Tämä tässä on Eurooppa.
Unkarilainen: Mikä maa tuo on? Onko se Suomi?
Suomalainen: Kyllä, tässä on Suomi, ja tuossa on Unkari. Tämä kaupunki tässä on Helsinki ja tuo tuossa on Jyväskylä.
Unkarilainen: Millainen kaupunki Helsinki on?

Helsinki

Jyväskylä

Suomalainen: Helsinki on melko suuri kaupunki. Se on pääkaupunki.
Unkarilainen: Onko myös Jyväskylä pääkapunki?
Suomalainen: Ei. Jyväskylä ei ole pääkaupunki. Se on melko pieni, tavallinen suomalainen kaupunki.
Suomalainen: Millainen kaupunki Budapest on?
Unkarilainen: Budapest on vanha ja suuri pääkaupunki, vaikka Unkari on melko pieni maa.

Kielioppia – Nyelvtan

10. Egyes szám nominativus (alanyeset)

kuka? 'ki?', *mikä?* 'mi?'

A névszók 1. szótári alakja. A finn névszók zöme magánhangzóra végződik. Igen sok az *i* végű szó *(uusi, nuori, suuri, pieni, Antti)*, továbbá a nyílt magánhangzóra végződő szó *(juna, asema, Kaisa; pitkä, tämä)*, de vannak zártabb magánhangzóra végződő szavak is *(tyttö)*. Főként egytagú szavak végződhetnek hosszú magánhangzóra *(maa)* vagy kettőshangzóra *(tuo)*. A mássalhangzók szóvégi előfordulása korlátozott, szóvégen csak foghang *(l, r, n, t, s)* állhat *(hän, suomalainen, mies)*. A több tagú *e* végű szavakban általában gégezár (') van, pl. *kappale*. Minthogy a finnben a magyarhoz hasonlóan nincsenek nyelvtani nemek, a szóvégnek csupán a ragozási típusok szempontjából van jelentősége.

A nominativus a mondatban lehet

a) („teljes") **alany,**
b) **állítmányi névszó,**
c) az előbbiek **minőségjelzője:**

Kaisa on suomalainen tyttö. 'Kaisa finn lány.'
Unkari on melko pieni maa. 'Magyarország elég kis ország.'

11. A létige egyes szám 3. személye

A létige *(olla)* egyes szám 3. személye *on* 'van, létezik, lesz', tagadó alakja *ei ole* 'nincs; nem'. Használata szélesebb körű, mint a magyarban, mert nemcsak létezést (vagy nem létezést) fejez ki, hanem funkciója az állítmányi névszónak az alanyhoz kapcsolása is (copula), pl. *Antti* [*on*] *poika.* 'Antti fiú'. *Hän* [*on*] *nuori suomalainen mies.* 'Ő fiatal finn férfi.' A létigének nincs konkrét jelentése ezekben a példákban, a magyarban a kijelentő mód jelen idő egyes és többes szám 3. személyében el is marad. A finn e tekintetben tehát az angolra, németre stb. hasonlít.

E szabályból következően egyes szám 3. személyben tagadáskor is szerepel a létige, pl. *Hän* [*ei ole*] *unkarilainen.* 'Ő nem magyar.' *Tuo asema* [*ei ole*] *Toijala.* 'Az az állomás nem Toijala.' – Megjegyzendő, hogy a magyar '(ő, az) nem' és a 'nincs' tagadószavaknak a finnben egyaránt az *ei ole* alak felel meg.

A létige egyes szám 3. személyes stilisztikai okokból (szólásokban, közmondásokban, táviratban, újságcímekben) néha elmaradhat.

12. Kérdő és mutató névmások

Személyre a *kuka?* 'ki?' névmással, egyébre (tárgyra, állatra stb.) a *mikä?* 'mi?' névmással kérdeznek. A közelre mutató névmás a *tämä* 'ez', távolra pedig a *tuo* 'az' használatos, amikor konkrétan rámutatunk valamire. A finnben van egy harmadik mutató névmás is: *se* 'az, ez'. Ezt akkor használják, amikor nem mutatnak rá konkrétan valamilyen objektumra, hanem csak újra említik:

Mikä [*tämä*] *on?* – [*Se*] *on juna.* 'Mi ez? – Vonat.'
Mikä [*tuo*] *on?* – [*Se*] *on myös juna.* 'Mi az? – Az is vonat.'

A kérdésekben konkrét rámutatásról van szó, a válaszban már elég csak utalni a semleges mutató névmással. – Személyről szólva személyes névmást kell használni: *Kuka* [*tämä*] *tyttö on?* – [*Hän*] *on Kaisa.* 'Ki ez a lány? – Kaisa.'

A finnben a magyarral ellentétben mindig ki kell tenni a harmadik személyre utaló mutató vagy személyes névmást!

13. A névelők hiánya

A finnben nincs sem határozott, sem határozatlan névelő. A határozottságot, illetve határozatlanságot más eszközökkel, pl. szórenddel lehet kifejezni.

14. Szórend

A szórend a finnben – a magyarhoz hasonlóan – nem kötött. A szavak rendje azonban eltérő a két nyelvben. A legfontosabb eltérés úgy fogalmazható meg, hogy a magyarban a legfontosabb, a leghangsúlyosabb mondatrész közvetlenül az állítmány elé kerül, a finnben pedig a mondat végére vagy az elejére. A szórendi szabályok a finnben mégis egy kissé szigorúbbak, mint a magyarban. A gyakorlatban

egy magyar mondat finnre fordítva a legritkábban (legfeljebb nagyon rövid mondatok esetén) eredményez azonos szórendet!

Néhány egészen általános szabályon kívül – mint pl., hogy az alany megelőzi az állítmányt vagy hogy a jelző a jelzett szót – nehéz más fogódzót adni. A legcélszerűbb néhány típusmondatot összevetni, és ebből leszűrni a tanulságokat.

1. **Kijelentő** mondat („egyenes" szórend)
   Kaisa on suomalainen. 'Kaisa finn.'
   Hän ei ole unkarilainen. 'Ő nem magyar.'

   A sorrend: alany – állítmány – állítmányi névszó.

2. **Kiegészítendő kérdő** mondat („egyenes" szórend)
   Kuka tuo poika on? 'Ki az a fiú?'
   Millainen kaupunki Helsinki on? 'Milyen város Helsinki?'

   A sorrend: az állítmányi névszóra vonatkozó kérdés – alany – állítmány.

3. **Eldöntendő kérdő** mondat („fordított" szórend, ha a kérdés az állítmányra vonatkozik) *On*[*ko*] *tuo asema uusi?* 'Új az az állomás?' A mondat a copulával kezdődik, ehhez járul a *-ko/-kö* simuló szócska. Ez a kérdőszócska azonban nemcsak az igei részhez kapcsolódhat, hanem a tagadó segédigéhez is: *Ei*[*kö*] *tuo juna ole nopea?* 'Az a vonat nem gyors? = Ugye gyors az a vonat?'. A sorrend: tagadó segédige – alany – főige – állítmányi névszó. Az alany tehát kettéválasztja a tagadó igei állítmányt.

15. Kérdés és válasz

Az előző pontban szerepelt néhány egyszerű kérdéstípus. **Kiegészítendő kérdés**re a beszédben leggyakrabban röviden válaszolnak:

Mikä tämä on? – Juna. (Vagy: *Se on juna.*)
Millainen kaupunki Helsinki on? – Melko suuri. (Vagy: *Se on melko suuri.* Vagy: *Helsinki on melko suuri kaupunki.*)

Eldöntendő kérdés feltevésénél a *-ko/-kö* '-e' simulószócska használatos. (A magyarhoz hasonló, kérdőszócska nélküli emelkedő–eső hanglejtésforma ismeretlen, használata mosolyra deríti a finneket.)

Kérdés: *On*[*ko*] *Kaisa suomalainen?* 'Kaisa finn?'
Igenlő rövid válasz: [*On*].
teljes válasz: [*Kyllä*], *hän on suomalainen.*
Kérdés: *On*[*ko*] *Kaisa unkarilainen?* 'Kaisa magyar?'
Tagadó rövid válasz: [*Ei*] *(ole).*
teljes válasz: [*Ei*], *hän ei ole unkarilainen.*

A finnben nincs általános igenlést kifejező szó, helyette különféle nyomósító határozószavakat használnak (*kyllä* 'bizony, igen', *niin* 'úgy'). A köznyelvben gyakran hallani a svéd eredetű *joo, juu* igenlést, svédesen, a levegő beszívásával ejtve. Az eldöntendő kérdésre elég azzal a szóval válaszolni, amelyhez a kérdésben a simuló partikula járult.

A *-ko/-kö* simulószócska minden mondatrészhez kapcsolható, így pl. a tagadószóhoz:

Kérdés: *Eikö Antti ole opiskelija?* 'Antti nem diák?'
Tagadó rövid válasz: *Ei (ole).*
teljes válasz: *Ei, hän ei ole opiskelija.*

vagy akár az alanyhoz:

Kérdés: *Anttiko on opiskelija?* 'Antti diák lenne?'
Válasz: *Antti.*

Harjoituksia – Gyakorlatok

1/1 *Tämä on asema. → Onko tämä asema?*

Tuo on juna.
Se on kartta.
Tuo on Eurooppa.
Tämä on Suomi.
Se on Budapest.

1/2 *Millainen asema on? Se on uusi (asema).*

Millainen juna on?
Millainen kartta on?
Millainen Eurooppa on?
Minkälainen Suomi on?
Minkälainen Budapest on?

1/3 *Onko tämä asema? On / Kyllä. Se on asema.*

Onko tuo juna?
Onko Suomi maa?
Onko Unkari maa?
Onko Helsinki kaupunki?
Onko Budapest pääkaupunki?
Onko asema uusi?
Onko juna nopea?

1/4 *Onko tämä asema? Ei, se ei ole asema. Tämä on juna.*

Onko tuo juna?
Onko Suomi kaupunki?
Onko Helsinki maa?
Onko Unkari pääkaupunki?
Onko asema vanha?
Onko juna uusi?

1/5 *Eikö tämä ole asema? Ei, tämä ei ole asema. Tämä on juna.*

Eikö tuo ole juna? Eikö Unkari ole pääkaupunki?
Eikö Suomi ole kaupunki?
Eikö Helsinki ole maa?
Eikö asema ole vanha?
Eikö juna ole uusi?

1/6 *Egészítsd ki a megfelelő kérdőszóval (kuka, mikä, millainen / minkälainen)!*

... Helsinki on?
Se on kaupunki.
... Helsinki on?
Se on melko suuri kaupunki.
... hän on?
Hän on Antti.
... tuo on?
Se on juna.
... tuo juna on?
Se on vanha ja pitkä juna.
... pääkaupunki Budapest on?
Se on suuri ja vanha pääkaupunki.
... Antti on? Hän on tavallinen suomalainen poika.

1/7 *Válaszolj a kérdésekre!*

Onko Jyväskylä suuri kaupunki?
Onko Suomi pieni maa?
Millainen pääkaupunki Budapest on?
Onko Piroska suomalainen tyttö?
Eikö Antti ole suomalainen poika?
Eikö Kaisa ole unkarilainen opiskelija?
Eikö Sopron ole suuri kaupunki?
Millainen poika János on?
Eikö Tampere ole pääkaupunki?

1/8 *Antti / Suomi – Antti on suomalainen (poika).*
Kati / Debrecen – Kati on debreceniläinen (tyttö).

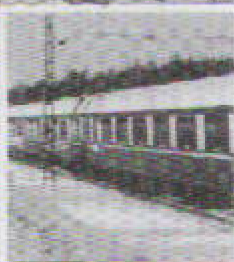
Piroska / Unkari
Pekka / Helsinki
Márta / Szeged
Jaana / Turku
Sándor / Sopron
Heikki / Tampere
János / Budapest
Anna / Eurooppa
poika / pääkaupunki

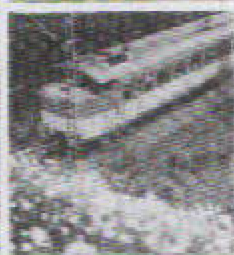
1/9 *Fordítsd finnre, és válaszolj a kérdésekre!*

Milyen város Budapest? Ki János? Kaisa kicsoda? Milyen ez a vonat? Milyen állomás van ott? Milyen város Miskolc? Milyen térkép ez? Milyen Finnország? Milyen ország Magyarország?

1/10 *Fordítsd finnre!*

Ez az állomás nem új. Ez régi, de nagy. A vonat elég új és nagyon hosszú. Kati magyar. Ő magyar lány. Kati nem finn, de Antti igen. Antti finn fiú. Ő nem diák. Pécs elég nagy város, de nem főváros. A térkép nagyon nagy. Ez Magyarország. Ez itt Budapest, és az ott Szeged.

2. TOINEN KAPPALE

Asema

Tämä on Jyväskylä. Tässä on asema ja tuossa on juna.

Kaisa: Hei Antti!
Antti: Terve Kaisa! Kiva, että olet jo täällä. Mitä kuuluu?
Kaisa: Kiitos hyvää. Kuka tuo tyttö tuolla on?
Antti: Hän on Maija Pekkanen – tai en ole aivan varma, onko hän Maija.
Maija: Entä nuo pojat tuolla kaukana?
Antti: He ovat Paavo ja Vesa, tai ehkä he eivät ole. He ovat liian kaukana.

Henkilöt:
tytöt: Kaisa Ketola
Maija Pekkanen
pojat: Antti Vesterinen
Markku Mäkinen
Kari Kujanpää
Vesa Vähämäki
Paavo Isotalo

Junamatka

Kaisa: Hei, minä olen Kaisa Ketola. Oletko sinä Maija Pekkanen?
Maija: Joo, kyllä minä olen Maija.
Kaisa: Antti tuolla ei ole aivan varma, oletko sinä Maija.
Maija: Mitä? Onko tuo poika Antti?
Kaisa: On, hän on Antti. Entä ketkä nuo pojat tuolla kaukana ovat? Ovatko he Vesa ja Paavo?
Maija: Nuoko? Eivät ole. He ovat Markku ja Kari.
Kaisa: Hei, kumpi on Markku ja kumpi on Kari?
Maija: Tuo pitkä poika on Markku ja tuo toinen on Kari.
Kaisa: Antti! Pojat! – Terve! Me olemme Maija ja Kaisa, ja hän on Antti. Oletteko te todella Markku ja Kari?

Markku: Kyllä me olemme. Ja me olemme täällä joka viikko. Hei, juna on jo tuossa. Oletteko te täällä usein? Eikö ole kiva junamatka?

Kaisa: Ehkä emme ole täällä niin usein kuin te olette. Minä en varmasti ole täällä joka viikko. Tämä on nyt vasta ensimmäinen junamatka, mutta tämä on varmaan hauska matka, kun te olette täällä.

Matka on mukava, ilma on kaunis ja juna on nopea. Tuolla on suuri talo, tuossa pieni kesämökki – tai ehkä se on sauna. Myös maisema on kaunis: tuolla on iso metsä, kaukana ovat puut, mutta aivan lähellä on pieni järvi. Nyt metsä on vasemmalla ja isot järvet ovat oikealla. Sitten asema on jo lähellä. Metsät ja kesämökit ovat nyt kaukana, siellä ovat myös ne vanhat ja suuret talot sekä pienet saunat ja kesämökit. Suuret puut eivät ole nyt oikealla, siellä ovat jo nuo pitkät ja nopeat junat.

Metsä

Järvi ja metsä

Kielioppia – Nyelvtan

16. A létige jelen ideje

állító		tagadó	
(minä)	olen	en	ole
(sinä)	olet	et	ole
hän	on	ei	ole
(me)	olemme	emme	ole
(te)	olette	ette	ole
he	ovat	eivät	ole

A többes szám 3. személy használatára ugyanazok a szabályok érvényesek, mint az egyes szám 3. személyre (l. **11.** pont). A többi személy használata azonos a magyarral. Az igei személyragok rendszerére és kapcsolódására l. a **24.** pont! A tagadó alakokat tagadó segédigével képezik, a létige minden személyben változatlan tőalakban szerepel. (A tagadó igeragozásra l. **39.** pont.)

17. Szórend (II)

1. **Kijelentő mondat** („egyenes" szórend)
   Te olette täällä usein. '(Ti) gyakran itt vagytok.'
   Sorrend: alany – állítmány – bővítmények.

2. **Kérdő mondat** („fordított" szórend)
   Oletteko te usein täällä? 'Gyakran vagytok (ti) itt?'
   A kérdés az állítmányra vonatkozik.
   Sorrend: állítmány – alany – bővítmények.

3. **Tagadó mondat** („egyenes" szórend)
   Me emme ole täällä niin usein. '(Mi) nem vagyunk itt olyan gyakran.'
   Sorrend: alany – tagadó igealak – bővítmény.

4. **Tagadó mondat** („fordított" szórend)
   Emme me ole täällä niin usein. 'Dehogy vagyunk (mi) itt olyan gyakran.'
   Sorrend: az alany az állítmány tagadó segédigei és főigei része közé ékelődik. A kiemelt, hangsúlyos mondatrész a mondat elejére kerül.

5. **A nevek és címek** sorrendje pontosan fordítottja a magyarnak: a finnben keresztnév, családnév, pl. *Kaisa Ketola.* A cím (rang, titulus) megelőzi mind a kettőt, tehát *opiskelija Antti Vesterinen* 'Vesterinen Antti egyetemi hallgató'. (Ugyanez az elv érvényesül a következő szerkezetekben is: *Hotelli Intercontinental* 'Intercontinental Szálloda' vagy *ravintola Hungaria* 'Hungaria étterem' stb.)
   Az ilyen jelzős szerkezetekben csak az utolsó szót kell ragozni!

18. Névszótövek: magánhangzós (teljes) tő

Minden névszónak van magánhangzós (teljes) töve, és soknak ezen kívül mássalhangzós (csonka) töve is (l. **40.** pont). A magánhangzós tövet a névszó 2. szótári alakjából (egyes szám genitivus) kapjuk meg az *n* rag elhagyásával.

A magánhangzós tő egybeeshet az egyes szám nominativusszal (*juna, junan,* tő: *juna-*), de szerepelhet benne más magánhangzó is (*suuri, suuren,* tő: *suure-*); sőt a mássalhangzó is megváltozhat (*suomalainen, suomalaisen,* tő: *suomalaise-*) vagy el is tűnhet (*kaunis, kauniin,* tő: *kaunii-*). A legtöbb *e*-végű szó tövében *ee* van (*kappale, kappaleen,* tő: *kappalee-*). A fokváltakozás szabályait is figyelembe kell venni a tő megállapításában, pl. *poika, pojan,* gyenge tő: *poja-*, erős tő: *poika-*. Az utóbbit a nominativusszal való egybevetéssel következtethetjük ki.

A mássalhangzóra végződő idegen nevek ragozásában *i* toldalékhang használatos.

19. Többes szám nominativus (alanyeset)

ketkä? 'kik?' *mitkä?* 'mik?'

A többes szám jele t, amely a névszó magánhangzós tövéhez járul (a 2. szótári alakban levő *n* rag helyébe *t* kerül):

juna, juna**n**	juna**t** 'vonatok'
poika, poja**n**	poja**t** 'fiúk'
suuri, suure**n**	suure**t** 'nagyok'
suomalainen, suomalaise**n**	suomalaise**t** 'finnek'
mies, miehe**n**	miehe**t** 'férfiak'
kaunis, kaunii**n**	kaunii**t** 'szépek'
kappale, kappalee**n**	kappalee**t** 'darabok'

A többes jel zárja a szótagot, ügyeljünk tehát az előtte jelentkező fokváltakozásra!

A mutató névmások többes száma rendhagyó: *tämä* – *n**ämä* 'ezek', *tuo* – *n**uo* 'azok', *se* – *n**e* 'azok, ezek'.

A többes nominativus a mondatban

a) a határozott („teljes") **alany** szerepét tölti be, magyarra határozott névelős névszóval fordíthatjuk: *Puut ovat kaukana.* 'A fák messze vannak.' A családnevek többese megfelel a magyar *-ék* végződésnek: *Mäkiset* 'Mäkinenék / a Mäkinen család';

b) („teljes") **állítmányi névszó** többes számú alany mellett (l. **31.** pont).

20. A jelző és a jelzett szó egyeztetése (kongruencia)

Jelzős szerkezetben a jelzőként álló melléknév, névmás, stb. ugyanazokat a ragokat kapja, mint a főnévi alaptag. (A magyarban ilyen egyezés csak a mutató névmásoknál van.)

e. sz. nom.	tämä suomalainen mies	'ez a finn férfi'
t. sz. nom.	**n**ämä suomalaise**t** miehe**t**	'ezek a finn férfiak'
e. sz. nom.	tuo pieni talo	'az a kis ház'
t. sz. nom.	**n**uo piene**t** talo**t**	'azok a kis házak'

Az egyeztetés szabálya a később előforduló ragokra is vonatkozik!

21. Határozók

A határozó (hely, idő) néha lehet ragtalan, pl. *joka toinen viikko* 'minden második héten, kéthetenként'.

A határozó azonban legtöbbször ragos. Az eddig előforduló határozószavakban általában valamilyen rag van, egyelőre azonban célszerű ezeket külön lexikális

egységként megtanulni. A későbbiekben mindenki magától is felfedezi a toldalékokat ezekben a szavakban. Már most észre lehet venni az összefüggést az eddig tanult kérdő, illetve mutató névmásokkal (l. **12.** pont) a következő határozószavakban; a *missä?* 'hol' kérdésre pl. így válaszolhatunk: *tässä, täällä* 'itt', *tuossa, tuolla* 'ott', *siellä* 'ott'. A *tässä* azt jelenti, hogy 'itt a közvetlen közelben, a képen vagy a szobában', a *täällä* pedig 'itt szélesebb körben, tágabb értelemben'. A *tuossa* 'ott, de nem túl messze', a *tuolla* pedig 'ott távolabb, tágabb értelemben'. Ezekkel a partikulákkal konkrétan tudunk valamilyen helyre rámutatni. A *siellä* 'ott, nem látható helyen' általában csak utalásra használatos.

Harjoituksia – Gyakorlatok

2/1 *Minä olen täällä. → Minä en ole täällä.*

Sinä olet kaukana.
Hän on nuori.
Me olemme tuolla.
Te olette vasemmalla.
He ovat usein täällä.
Se on aivan uusi auto.

2/2 *Minä en ole Kaisa Ketola. → Minä olen Kaisa Ketola.*

Sinä et ole Antti.
Hän ei ole aivan varma.
Me emme ole täällä joka viikko.
Te ette ole Markku ja Kari.
He eivät ole tuolla.
Kuka ei ole nyt täällä?

2/3 *Válaszolj az alábbi kérdésekre:* a) *állítva,* b) *tagadva!*

Oletko sinä suomalainen?
Onko junamatka hauska?
Olemmeko me nyt oikealla?
Oletteko te usein siellä?
Ovatko he täällä joka viikko?
Ovatko saunat lähellä?
Olenko minä nyt aivan varma?
Onko tuo tyttö Piroska?
Ovatko nuo pojat Pekka ja Jussi?
Onko se auto uusi?

2/4 *Válaszolj az alábbi kérdésekre:* a) *állítva,* b) *tagadva!*

Etkö sinä ole Antti?
Ettekö te ole Aila ja Eila?
Emmekö me ole kaukana?
Eivätkö ne pienet järvet ole lähellä?
Eikö tuo kaveri ole Jancsi?
Eikö hän ole täällä?
Eivätkö Ági ja Márk ole täällä?
Enkö minä ole unkarilainen?
Eivätkö he ole tuolla vasemmalla?
Eikö se juna ole täällä?

2/5 *Tedd többes számba a következő mondatokat!*

Tämä pieni poika on tuolla.
Tuo suuri tyttö on täällä.
Se iso järvi on lähellä.
Vanha kesämökki on vasemmalla, uusi talo on oikealla.
Pitkä juna on kaukana.
Hyvin pitkä puu on tuolla.
Iso, vanha metsä on myös siellä.

2/6 *Alakítsd át az előbbi mondatokat tagadóvá egyes és többes számban!*

2/7 *Használd az olla-ige megfelelő alakjait a következő mondatokban!*

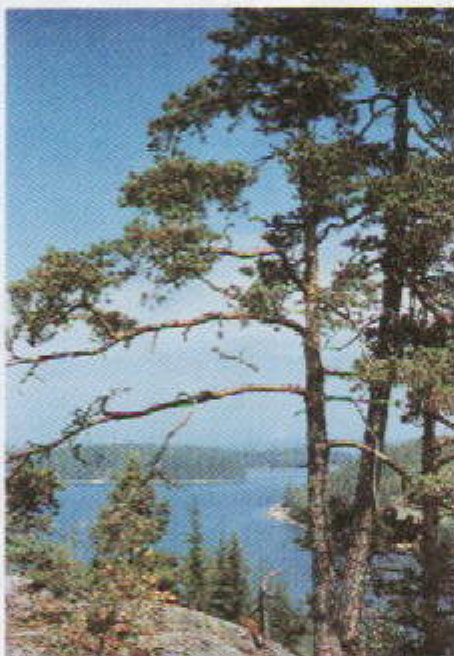
Kuka tuo poika tuolla ...? Hän ... kai Pekka. En ... aivan varma. Minä ... suomalainen. ... myös sinä suomalainen? En, minä en ... suomalainen. Minä ... unkarilainen. Ágnes ... myös unkarilainen. Pojat ... tuolla, mutta unkarilaiset tytöt eivät ... siellä. He ja suomalaiset tytöt ... täällä.

2/8 *Fordítsd finnre, és válaszolj a kérdésekre!*

Milyen a finn táj? Melyik van közel, melyik távol: Finnország vagy Magyarország? Itt van az új térkép vagy ott? Milyen fiú János? Ki van itt minden héten? Milyen az első út? Találós kérdés (= arvoitus): Egy kis ház, közel a tó és talán az erdő is. Mi az?

2/9 *Fordítsd finnre!*

- Szia Pista! Hogy vagy?
- Köszönöm, jól. Jancsi is itt van. Ő régi barát(om). Azok a fiúk ott: Péter és Gyula. Ők minden héten itt vannak.
- Melyik fiú Gyula, melyik Péter?
- Péter ott van távol(abb), Gyula itt közel.
- Ti minden héten itt vagytok?
- Igen. Olyan szép a táj!
- A lányok is itt vannak?
- Nincsenek. Ők most nincsenek itt. Vagy nem vagyok egészen biztos (benne). Talán ott vannak. Ott a közelben van egy tó is.

3. KOLMAS KAPPALE

Junamatka jatkuu

Kaisa kysyy paljon, ja yleensä Maija vastaa. Myös pojat puhuvat mielellään. Matka menee nopeasti. On hauska katsella ja keskustella.

Kaisa: Mikä seuraava kaupunki on?
Maija: Minä luulen, että nyt tulee Tampere. Juna pysähtyy pian. Tuossa on jo järvi, ja tuolla on se korkea näkötorni, Näsinneula. Näetkö sinä?
Kaisa: Näen kyllä, ja tässä on jo asema. Monet ihmiset jäävät pois. Nyt juna ei ole niin täynnä, kaikki istuvat mukavasti. – Hei, mikä nyt sitten on seuraava asema? Pojat, muistatteko te?
Markku: Minä luulen, että seuraava pikkukaupunki on Toijala. En ole varma, pysähtyykö tämä pikajuna siellä. Se on niin pieni asema.
Silloin *junailija* tulee ja sanoo: Seuraava Toijala. Matkaliput, olkaa hyvä!
Junailija katsoo ja kysyy: Jaha, Helsinki – menettekö suoraan?
Kari: Minä kyllä menen suoraan ja luulen, että me kaikki menemme. Pysähtyykö juna vielä?
Junailija: Seuraava kaupunki on Hämeenlinna, sitten Riihimäki ja Helsinki.
Kaisa: Kiitos. Voitteko sanoa, missä ravintolavaunu on?
Junailija: Eteenpäin seuraava vaunu. Hyvää matkaa!
Kaisa: Hei, näettekö, tuolla on kaunis järvi ja vanha linna! Se on sitten varmaankin Hämeen linna. Eikö niin?
Kari: Oikein Kaisa! Sinä tiedät hyvin, vaikka matkustat vähän. Tuolla näkyy tosiaan vanha linna. Se on nykyisin museo. Hämeenlinna on myös kuuluisa koulukaupunki, ja monet turistit käyvät täällä.

Hämeen linna, Hämeenlinna

Kaisa: Sinä muistat erinomaisesti! Käytkö sinä usein täällä?

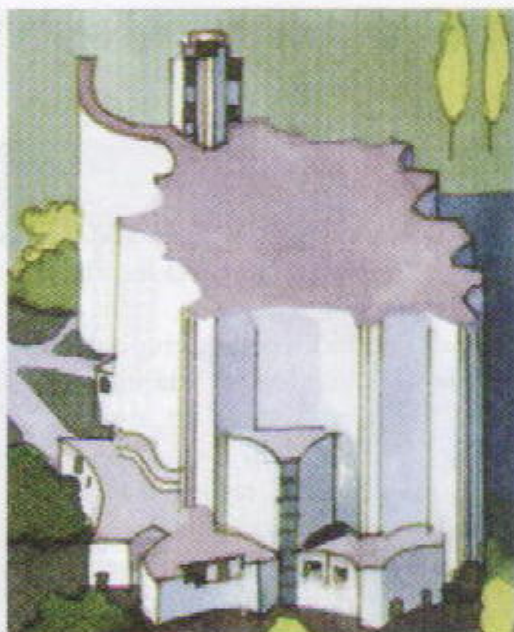
Kari: Joo, käyn silloin tällöin.

Maija: Huomaatteko, että tulee jo ilta? Ilma on kaunis, aurinko paistaa vielä, mutta se laskee kuitenkin jo hitaasti.

Markku: Aika menee nopeasti. Tuolla näkyy jo Linnanmäki, se on hauska huvipuisto.

Kari: Sitten on pian asema ja Helsinki. Oletteko jo valmiit?

Juna pysähtyy. Kaikki lähtevät pois. Kohta juna on aivan tyhjä.

Kalevan kirkko, Tampere

Kuinka kaukana on ..?

Tampere

Helsinki

Linnanmäki

Kielioppia – Nyelvtan

22. I. infinitivus (főnévi igenév)

Az I. infinitivus (a továbbiakban csak infinitivus) az ige 1. szótári alakja.
Végződése:

a) **-a/-ä, -da/-dä,**
b) **-ta/-tä, -la/-lä, -ra/-rä, -na/-nä.**

A végződés *a/ä* eleme után gégezár (') van.

'Kell, lehet, szabad' stb. jelentésű ún. módbeli segédigék mellett használatos, de egyéb személytelen kifejezésekben is. Ilyenkor a magyar *-ni* végű főnévi igenévnek felel meg, funkciója azonban csak részben azonos vele: *Voitteko sanoa, ...?* 'Meg tudja mondani, ...?'; *On hauska keskustella.* 'Kellemes (dolog) beszélgetni.'

23. Igetövek: magánhangzós (teljes) tő

Az igék is két csoportra oszlanak: *a)* egytövűek és *b)* kéttövűek. Az egytövűeknek csak magánhangzós (teljes) töve van, a kéttövűeknek a magánhangzós tövön kívül mássalhangzós (csonka) tövük is (l. **53.** pont) használatos. Magánhangzós töve tehát minden igének van! A névszókkal ellentétben az igék 1. szótári alakjából következtetni lehet arra, vajon egy vagy két töve van-e. Egytövű az az ige, amelynek infinitivusa *-a/-ä* vagy *-da/-dä* végződésű (kivétel a *tehdä* 'tesz, csinál' és *nähdä* 'lát', ezek kéttövűek), minden más ige kéttövű.

Az egytövű igék magánhangzós (teljes) tövét az infinitivus végződésnek levágásával kapjuk meg:

inf.	sano**a**	tő: **sano-**
	kysy**ä**	**kysy-**
	muista**a**	**muista-**
	voi**da**	**voi-**
	käy**dä**	**käy-**
	saa**da**	**saa-**

Tőhangzóként állhat tehát rövid vagy hosszú magánhangzó vagy kettőshangzó.

Az infinitivusban levő *a/ä* mindig rövid. Ha az 1. szótári alakban hosszú *aa/ää* van, csak a második elem az infinitivus, az első a tőhöz tartozik. Ügyeljünk tehát erre! Ne keverjük össze a *-ta/-tä* végűekkel!

tietä**ä**	**tietä-**
muista**a**	**muista-**

A kéttövű igék (l. **22.** pont *b)* csoport) infinitivusából csak a mássalhangzós (csonka) tövet lehet megkapni. Ezeknek az igéknek a magánhangzós tövét a 2. szótári alakból (kijelentő mód jelen idő e. sz. 1. személy) nyerhetjük az *-n* rag elhagyásával:

inf.	e. sz. 1.	mgh.-s tő
olla	olen	**ole-**
mennä	menen	**mene-**
surra 'búsul'	suren	**sure-**
nousta	nousen	**nouse-**
vastata	vastaan	**vastaa-**
herätä 'ébred'	herään	**herää-**
valita 'választ'	valitsen	**valitse-**

Megfigyelhető, hogy a *-la/-lä, -na/-nä, -ra/-rä* végű igék teljes töve *e*-re végződik, a *-ta/-tä* végűekben változatosabb a tőhangzó *(a, ä, e)*.

Az 1. és a 2. szótári alak összevetésével lehet megállapítani, van-e fokváltozás az igetőben, pl. egytövű:

tietää	tiedän	erős tő:	**tietä-**
		gyenge tő:	**tiedä-**

A kéttövű igék magánhangzós töve előtt mindig erős fok van:

pelätä 'fél'	pelkään	erős tő:	**pelkää-**

A két rendhagyó ige magánhangzós tövei:

tehdä	teen	erős tő:	**teke-**
		gyenge tő:	**tee-**
nähdä	näen	erős tő:	**näke-**
		gyenge tő:	**näe-**

Javasoljuk a szótári alakok megtanulását!

24. Indicativus praesens (kijelentő mód jelen idő)

Az igei személyragok a következők:

e. sz.	1.	**-n**	t. sz.	1.	**-mme**
	2.	**-t**		2.	**-tte**
	3.	**-V~Ø**		3.	**-vat/-vät**

Az igei személyragok az igék magánhangzós (teljes) tövéhez járulnak. Az egyes szám 3. személyt a rövid tőhangzójú igéknél a magánhangzó megnyújtásával képezzük, a hosszú magánhangzóra vagy kettőshangzóra végződők egyáltalán nem kapnak ragot, a 3. személy az utóbbiakban tehát azonos a tővel. A fokváltakozásos igetövek egyes és többes szám 3. személyében – minthogy a ragok nem zárják a szótagot – nincs fokváltakozás.

(minä)	sanon	pysähdyn	voin	vastaan
(sinä)	sanot	pysähdyt	voit	vastaat
hän	sanoo	pysähtyy	voi	vastaa
(me)	sanomme	pysähdymme	voimme	vastaamme
(te)	sanotte	pysähdytte	voitte	vastaatte
he	sanovat	pysähtyvät	voivat	vastaavat

A létige *(olla)* ragozását l. a **16.** pontban!

Az 1. és a 2. személyű névmásokat a magyarhoz hasonlóan csak hangsúlyos helyzetben kell kitenni, a 3. személy használata azonban határozott alany esetén kötelező. Névmás nélkül az e. sz. 3. személy általános alanyt *(az ember)* fejez ki. A finnben nincs külön alanyi és tárgyas ragozás.

Az udvarias megszólítás, a magázás a finnben a többes szám 2. személlyel történik a cselekvők számától függetlenül, így a *Voitteko sanoa...* kifejezés értelme a beszédhelyzettől függően: *a)* 'Meg tudjátok mondani ...?', *b)* 'Meg tudja (ön/maga) mondani ...?', *c)* 'Meg tudják (önök/maguk) mondani...?'.

A praesens nemcsak a jelen időt fejezi ki, hanem a jövő idejű cselekvést (futurum) is, akárcsak rendszerint a magyarban.

25. Többes szám – egyes szám: értelmi egyeztetés

A finnben gyakori a többes számú alakok használata akkor is, amikor a magyarban egyes szám áll. A 'sok, több, néhány, minden, mindenki' jelentésű szavakkal kapcsolatban a finnben értelmi egyeztetés van: *Monet ihmiset jäävät pois.* 'Több/sok ember leszáll.' *Kaikki istuvat mukavasti.* 'Mindenki kényelmesen ül.'

26. Adverbium (határozószó)

kuinka? 'hogyan? *miten?* 'miképpen?'.
A legtöbb melléknévből a *-sti* képzővel módhatározói jelentésű határozószót lehet képezni. A képző a magánhangzós tőhöz járul, pl.

	tő:	adverbium:
nopea	nopea-	nopea**sti** 'gyorsan'
erinomainen	erinomaise-	erinomaise**sti** 'remekül'
hidas	hitaa-	hitaa**sti** 'lassan'

De: *hyvä – hyvin* 'jól, nagyon', *oikea – oikein* 'helyesen, jól'.

Harjoituksia – Gyakorlatok

3/1 *Ragozd a következő igéket minden személyben!*

a) puhua: puhu-
Minä ... paljon.
Sinä ... vähän.
Hän ... aina.
Me ... täällä.
Me ... usein täällä.
Te ... sitten.
He ... nyt.

b) käydä: käy-
Minä ... siellä.
Sinä ... tuolla.
Hän ... täällä.
Te ... siellä nyt.
He ... tuolla kohta.

c) luulla: luule-
Minä ... niin.
Sinä ... niin.
Hän ... niin.
Me ... niin.
Te ... niin.
He ... niin.

d) vastata: vastaa-
Minä ... aina.
Sinä ... nyt.
Hän ... suoraan.
Me ... sitten.
Te ... silloin.
He ... silloin tällöin.

3/2 *Egészítsd ki az alábbi szöveget a megfelelő ige ragozott alakjával!*

Az igék: *kysyä, käydä, luulla, lähteä, mennä, muistaa, näkyä, olla, puhua, pysähtyä, tulla, vastata.*
Kuka ... paljon? Maija ... yleensä, mutta myös pojat ... . sinä, mikä kaupunki tämä ... ? Minä ..., että nyt ... Tampere. ... juna siellä? Kyllä! Tampere ... suuri kaupunki. Minä ... usein täällä. Juna ... nopeasti. Tuolla ... jo Helsinki. Sitten kaikki ... pois. ... juna jo tyhjä?

3/3 *Adj igenlő választ az alábbi kérdésekre!*

Puhutko sinä paljon?
Näkyykö tuolla jo Hämeenlinna?
Tietääkö junailija, mikä seuraava asema on?
Lähdettekö te jo nyt?
Jäävätkö pojat pois?

Käyvätkö he usein täällä?
Näemmekö me erinomaisesti?
Muistanko minä oikein?
Menetkö sinä pois?
Vastaatko sinä nyt?
Laskeeko aurinko joka ilta?

3/4 *Junamatka jatkuu → Junamatkat jatkuvat.*

Tyttö puhuu täällä, poika istuu siellä.
Junailija tulee ja sanoo, mikä seuraava asema on.
Turisti huomaa, että tuo juna pysähtyy.
Vanha mies lähtee pois.
Tuo opiskelija tietää, että kaupunki on jo lähellä.
Korkea näkötorni näkyy jo.
Ilta tulee nopeasti.
Seuraava kaupunki on vielä kaukana.
Minä kysyn, mutta vastaatko sinä?

3/5 *Puhuuko Kari paljon? Ei, mutta Kaisa ja Maija puhuvat.*

Kysyykö hän usein?
Vastaako hän aina?
Keskusteleeko hän mielellään?
Huomaako hän, että tämä juna pysähtyy?
Lähteekö hän pois?
Näkeekö hän, missä vanha linna on?
Käykö hän siellä usein?
Muistaako hän, missä ravintolavaunu on?
Tietääkö hän oikein?

3/6 *Alakítsd át a zárójelben levő szavakat határozószóvá!*

Juna menee (nopea).
Kaikki matkustavat (mukava).
Linna näkyy (kaunis).
Aika kuluu (hauska).
Meneekö juna nyt (hidas)?
Pekka vastaa (erinomainen).
Maija muistaa myös (hyvä).

3/7 *Fordítsd finnre, és válaszolj a kérdésekre!*

Ki beszél sokat? Kik kérdeznek, kik válaszolnak? János is itt ül? Milyen az idő? Még süt a nap? Itt megáll a vonat? Tele van a vonat? Mindenki ül? A következő állomás Riihimäki? Ott szállsz le? Milyen város az? Ott megáll a vonat? Mit mond a kalauz?

3/8 *Fordítsd finnre!*

Az utazás nagyon kellemes. Az idő szép, a vonat új és gyors. A turisták ülnek és nézelődnek. Sokat beszélnek. Tudják, mi a következő állomás? Megkérdezik, és a diákok válaszolnak. A vonat most megáll, sokan leszállnak. A magyar turisták is leszállnak. Ott van a régi vár. Már látszik is a torony. A vonat most nincs tele, mindenki kényelmesen ül. Aztán a diákok is leszállnak. A következő állomás már a főváros. Ott mindenki leszáll. A vonat egészen üres.

4. NELJÄS KAPPALE

Asemalla

Koko joukko on vielä asemalla.

Kaisa: Hilkka on täällä asemalla. Hän odottaa täällä jossain. Mutta missä? Missä hän on? Tuolla! Hei Hilkka! Minä olen täällä!
Hilkka: Hei, hei – ja tervetuloa! Mitä kuuluu?
Kaisa: Kiitos hyvää vain.
Hilkka: Nyt huomaan, että et olekaan yksin.
Kaisa: En. Tässä ovat matkatoverit. Ensin Antti – hän on jo vanha tuttu. Sitten Maija.
Hilkka: Hei, mutta sinähän olet myös ihan tuttu.
Kaisa: Entä nämä pojat? He ovat Kari ja Markku. Tunnetko?
Hilkka: Terve pojat, oikein kiva tavata!
Mitä te kaikki teette Helsingissä? Minä olen työssä kirjastossa.
Maija: Minä opiskelen yliopistossa niin kuin Kaisakin.
Kari: Myös me opiskelemme, mutta emme yliopistossa, vaan korkeakoulussa Espoossa.
Hilkka: Missä te asutte? Me, Kaisa ja minä asumme täällä melkein keskustassa, Museokadulla.
Antti: Minäkin asun aika lähellä, Rauhankadulla.
Maija: Minä taas asun opiskelija-asuntolassa Antti Korpin tiellä.
Markku: Me emme ole Helsingissä, vaan asumme asuntolassa Otaniemessä. Me opiskelemme Teknillisessä korkeakoulussa.
Hilkka: Mutta nyt on aika lähteä. Me varmaan tapaamme vielä. Hei vain kaikki!
Muut: Hei, hei!

Helsingissä

Turistit katselevat ja kävelevät Helsingissä. He kulkevat tavallisesti keskustassa: Esplanadilla, Bulevardilla, torilla ja satamassa sekä Senaatintorilla.

Turisti: Hyvää päivää. Anteeksi, voitteko Te sanoa, missä Finlandia-talo on? Tiedän, että se on Mannerheimintiellä. Mutta millä kadulla me olemme nyt?
Helsinkiläinen: Päivää. Tämä on Mikonkatu. Olemme nyt Mikonkadulla.
Turisti: Tässä on kartta. Voitteko näyttää, missä olemme?
Helsinkiläinen: Hetkinen. Tuossa on Aleksanterinkatu, ja Mikonkatu on sitten tässä.

Olympiastadion

Turisti:	Ahaa – entä Mannerheimintie?
Helsinkiläinen:	Se on tuossa. Voitte kävellä tai mennä raitiovaunulla. Pysäkki on lähellä, tuossa oikealla. Kun olette Mannerheimintiellä, niin Finlandia-talo on oikealla ja Kansallismuseo vasemmalla.
Turisti:	Kiitos! Onko myös stadion siellä? Haluan käydä myös stadionilla.
Helsinkiläinen:	Kyllä. Voitte mennä raitiovaunulla eteenpäin. Korkea torni ja valkoinen stadion näkyvät oikealla.
Turisti:	Kiitos oikein paljon. Saanko olla vielä utelias ja kysyä, missä kaikki helsinkiläiset ovat? Miksi kaupunki on niin hiljainen?
Helsinkiläinen:	Se on hyvä kysymys. Nyt on kaunis ilma ja sunnuntai – helsinkiläiset ovat maalla, mökillä. Huomenna he kyllä ovat jo kaupungissa. Näkemiin.
Turisti:	Näkemiin – ja kiitos vielä kerran!

Tämä unkarilainen turisti on hyvin ahkera. Hän käy Eduskuntatalossa, Finlandia-talossa ja Kansallismuseossa. Hän käy stadionillakin ja Sibelius-muistomerkillä sekä kauniissa Seurasaaressa, jossa on iso ulkomuseo. Huomenna hän käy vielä

tuomiokirkossa, yliopistossa, torilla ja ehkä Suomenlinnassakin. Tämä turisti onkin todella ahkera. Lapset haluavat käydä Korkeasaaressa, jossa on eläintarha ja Linnanmäellä, jossa on kiva huvipuisto. Usein ulkomaalaiset käyvät vielä Tapiolassa, joka on Espoossa, sekä lentokentällä Vantaalla.

Kansallismuseo ja Finlandia-talo

Eduskuntatalo ja Mannerheimin patsas

Kielioppia – Nyelvtan

27. Inessivus (belső helyhatározó eset)
missä? 'hol? miben?'

-ssa	juna**ssa** 'vonatban', kaupungi**ssa** 'városban'
-ssä	Helsingi**ssä** 'Helsinkiben'

A ragváltozatok a névszók magánhangzós (teljes) tövéhez járulnak. A ragok előtt érvényesül a fokváltakozás. A mély és magas változatot a hangrend és az illeszkedés szabályai szerint gyakorlatilag a 2. szótári alak *n*-jének helyébe kell tenni.

A *se* mutató névmás inessivusa rendhagyóan *siinä!*

Az inessivus mondatbeli funkciója:
„hol?" -kérdésre felelő **belső helyhatározó,**
pl. *Me asumme asuntolassa Otaniemessä.* 'Mi kollégiumban lakunk Otaniemiben.'
– *Me emme ole yliopistossa, vaan korkeakoulussa.* 'Nem egyetemen vagyunk, hanem főiskolán.'
A finn szemlélet az inessivus ragos alakokkal – a magyar raghasználattal ellentétben – a belső helyviszonyt hangsúlyozza, és gyakrabban használ belső helyragokat, mint a magyar!

28. **Adessivus** (külső helyhatározó eset)

missä? 'hol?' *millä? minkä päällä?* 'min?'

-lla	kadu**lla** 'utcán', juna**lla** 'vonaton, vonattal'
-llä	tie**llä** 'úton', lentokentä**llä** 'repülőtéren'

A mély és magas változatok az illeszkedés szabályai szerint a 2. szótári alak *n* ragjának helyébe kerülnek. Az adessivus rag előtt természetesen van fokváltakozás!
A *se* mutató névmás adessivusa rendhagyóan *sillä!*

Az adessivus a mondatban általában:
a) „hol?" kérdésre felelő **külső helyhatározó**, pl. *Hilkka on täällä asemalla.* 'Hilkka itt van az állomáson/pályaudvaron.' Magyarra legtöbbször *-on/-en/-ön* ragos határozóval, ritkábban *-nál/-nél* ragos alakkal fordítjuk.
b) Lehet továbbá eszközhatározó, pl. *Voitte mennä samalla raitiovaunulla eteenpäin.* 'Mehet tovább ugyanazzal a villamossal.'

29. „Hol?" kérdésre felelő helyhatározók

A belső és külső helyviszonyt nem egyformán értelmezi a finn és a magyar. A ragok használatát inkább szabályozza a megszokás, mintsem valamilyen pontosan megfogalmazható szabályrendszer. Sokszor keresztezi egymást a finn és a magyar raghasználat aköznevekben is, pl. finn külső – magyar belső rag: *stadionilla* 'stadionban', *pysäkillä* 'megállóban'; finn belső – magyar külső rag: *yliopistossa* 'egyetemen', *korkeakoulussa* 'főiskolán'.
Különösen nyilvánvaló ez a földrajzi nevek ragozásában, meg kell tanulni, hogy belső vagy külső határozóragot kell-e használni:
a) inessivust használnak az országok, államok nevében, pl. *Suomessa* 'Finnországban', *Unkarissa* 'Magyarországon' (de: *Venäjällä* 'Oroszországban', *Tšekinmaalla/Tšekinmaassa* 'Csehországban');
b) ugyancsak inessivusban vannak a külföldi (= nem finnországi) városnevek, pl. *Budapestissä* 'Budapesten' és
c) városrészek, kerületek megnevezései, pl. *Otaniemessä* 'Otaniemiben' stb.
Adessivust használnak viszont az utcák és terek nevében, pl. *Museokadulla* 'a Múzeum utcán/utcában', *Senaatintorilla* 'a Szenátus téren'.
A városnevekben a magyarhoz hasonló ingadozás tapasztalható, pl. *Helsingissä* 'Helsinkiben', de *Tampereella* 'Tamperében'. Külső helyraggal járnak még a következő ismertebb finnországi városok: *Imatra, Rauma, Hyvinkää, Vantaa, Kerava, Keuruu,* valamint a *-joki* ('folyó'), *-vesi* ('víz'), *-niemi* ('félsziget'), *-mäki* ('domb'), *-koski* ('vízesés'), *-järvi* ('tó') végűek, pl. *Rovaniemellä* 'Rovaniemiben', *Saarijärvellä* 'Saarijärviben'.

Az inessivus és az adessivus rag használatát tehát nem lehet pontosan szabályokba foglalni. Célszerű emlékezetbe vésni a kifejezéseket, ezek ugyanis a későbbiekben segítséget nyújtanak a „hova?" és a „honnan?" kérdésre felelő ragok használatához is! Ott ugyanis, ahol „hol?" kérdésre belső helyhatározó eset (inessivus) volt, „honnan?" és „hova?" kérdésre is belső helyragot kell használni, továbbá ennek megfelelően ott, ahol „hol?" kérdésre külső helyragot (adessivust) használtunk, „honnan?" és „hova?" kérdésre is külső helyhatározó ragot kell használnunk.

30. Simulószócskák

A *-ko/-kö* kérdőszócskáról a **15.** pontban volt szó. A finnben számos simulószócska van.

-kin. Jelentése 'is', s ahhoz a szóhoz járul, amelyre vonatkozik: *Minä opiskelen yliopistossa niin kuin Kaisakin.* 'Én az egyetemen tanulok, mint Kaisa (is).' Megjegyzendő, hogy a hasonló jelentésű *myös* 'is, szintén' gyakran az elé a szó elé kerül, amelyhez tartozik, és külön írandó.

-kaan/-kään. Jelentése 'sem, nem is': *Nyt huomaan, että et olekaan yksin.* 'Most veszem észre, hogy nem is vagy egyedül.'

-kä (a tagadó segédigével együtt *eikä*) 'és nem'.

-han/-hän. Jelentése: 'bizony, ugyan, hiszen, már pedig', pl. *Sinähän tiedät hyvin.* 'Hiszen te jól tudod.'

Más nyomósító partikulák még a *-pa/-pä*, *-s*, valamint ezek kombinációja: *-pas/-päs.* Jelentésük rokon az előzővel.

31. Az alany és az állítmány egyeztetése

Egyes számú alany mellett az állítmány is egyes számban áll: *Kaisa asuu keskustassa.* 'Kaisa a központban lakik.'

Több egyes számú alany mellett az állítmány többes számban van: *Kaisa ja Hilkka asuvat keskustassa.* 'Kaisa és Hilkka a központban lakik / laknak.'

Többes számú alany után egyenes szórend esetén az állítmány többes számban van: *Turistit kävelevät Helsingissä.* 'A turisták Helsinkiben sétálnak.'

Különböző személyű alanyok esetén a finn a következőképpen egyeztet:

ő + én = mi, ő + te = ti, tehát pl.:

Kaisa ja minä asumme keskustassa. 'Kaisa és én a központban lakunk.'

Többes számú alany mellett az állítmányi névszó is többes számban áll, pl. *Tämän kaapin hyllyt ovat tyhjät.* 'Ennek a szekrénynek a polcai üresek.' *Oletteko valmiit?* 'Készen vagytok?' (l. **19.** pont!). Megjegyzendő, hogy az állítmányi névszó ritkán van nominativusban, gyakrabban többes partitivusban (l. **45.** pont).

32. Szórend (III)

Kiemelésre a finn fordított szórendet használhat, pl. *Tässä ovat matkatoverit.* 'Itt vannak az útitársak.' Az alany ekkor az állítmány mögé kerül.

Harjoituksia – Gyakorlatok

4/1 *Missä turistit ovat?*

asema: He ovat asemalla.
keskusta: He ovat keskustassa.
Missä turistit ovat?
Kansallismuseo, tuomiokirkko, Esplanadi, Sibelius-monumentti (muistomerkki), Espoo, eläintarha, Aleksanterinkatu (Aleksi), Linnanmäki, Helsinki, kirjasto, Olympiastadion, Korkeasaari.

4/2 *Missä sinä asut? Suomi → Minä asun Suomessa.*

Missä sinä asut?
Unkari, kaupunki, keskusta, maa, talo, kesämökki, sauna, Oulu, Vaasa, Tampere, Rovaniemi, Szeged, Szentendre, Budapest, Rauhankatu, Váci utca (katu), Rákóczi út (tie), linna, Lappi.

4/3 *Missä Pekka on työssä? suuri kaupunki*
→ Hän on työssä suuressa kaupungissa.

Missä Maija on työssä?
vanha yliopisto, moderni museo, suuri satama, hauska eläintarha, tuttu asuntola, vanha ja hyvä koulu, Teknillinen korkeakoulu, pieni metsä, tuo inna, tämä kirjasto, se pitkä juna, tämä kuuluisa asema, tuo stadion, se kaunis tori.

4/4 *Missä poika on? pitkä tie, suuri metsä*
→ Hän on pitkällä tiellä.
→ Hän on suuressa metsässä.

Missä tyttö on? pitkä katu, pieni talo
Missä lapsi on? uusi auto, kaunis eläintarha
Missä turisti on? kiva huvipuisto, vanha museo, moderni kirkko
Missä unkarilainen asuu? kaunis Unkari, suuri Budapest, pieni Sárvár
Missä suomalainen asuu? Suomi, iso Helsinki, Imatra, pieni Naantali

4/5 *Missä Suomi on? Eurooppa → Suomi on Euroopassa.*

Missä Unkari on?	Keski-Eurooppa
Missä Helsinki on?	Suomi
Missä Budapest on?	Unkari
Missä Moskova on?	Venäjä
Missä Tukholma on?	Ruotsi

Missä Bukarest on?	Romania
Missä Oslo on?	Norja
Missä Belgrad on?	Jugoslavia
Missä Lontoo on?	Englanti
Missä Pariisi on?	Ranska
Missä Kööpenhamina on?	Tanska
Missä Praha on?	Tšekinmaa
Missä Reykjavik on?	Islanti
Missä Varsova on?	Puola
Missä Wien on?	Itävalta

4/6 *Te kysytte paljon.* → *Maijakin kysyy.*
→ *Maijahan kysyy.*
→ *Maijapa(s) kysyy.*

Te keskustelette aina täällä.
Te lähdette pois.
Te käytte täällä usein.
Te tiedätte, että Suomi on kaunis maa.
Te muistatte, missä se kuuluisa linna on.
Te tunnette täällä kaikki.
Te olette nuori.
Te huomaatte, että on jo ilta.
Te näette, että aurinko laskee hitaasti.

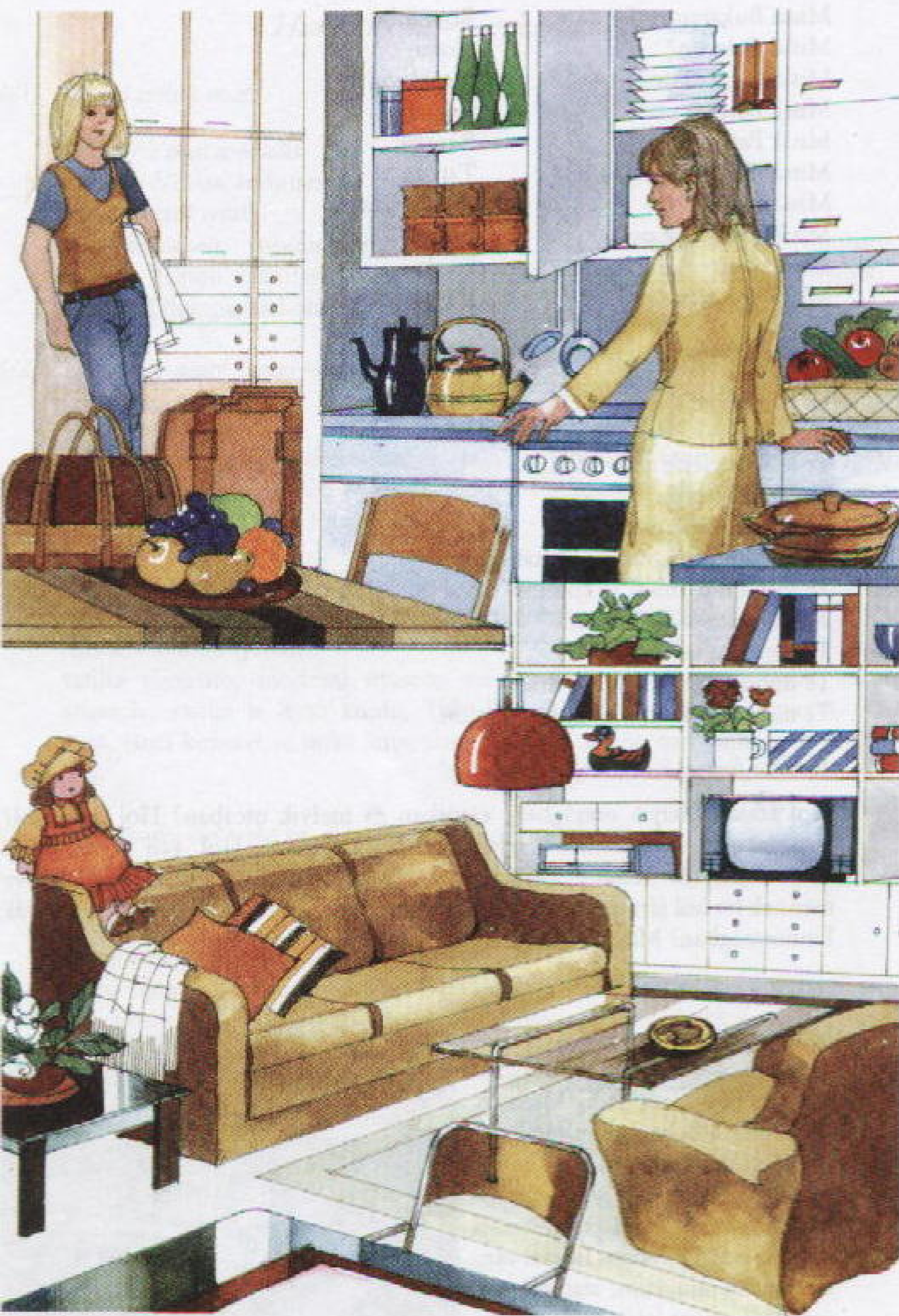
4/7 *Fordítsd finnre, és válaszolj a kérdésekre!*

Hol laksz? Melyik országban, városban és melyik utcában? Hol dolgozol? Hol laknak a külföldiek Helsinkiben? És Pesten? Hol van a repülőtér Helsinkiben és Pesten? Turkuban van repülőtér? És Debrecenben? Hova mennek (= hol járnak) a turisták Magyarországon? Hol járnak magyar turisták Finnországban? Magyarországon van skanzen? Hol?

4/8 *Fordítsd finnre!*

Most a repülőtéren vagyunk, Budapesten. Jönnek a finn turisták. Ott van Pekka, ott pedig Maija. A külföldiek a Belvárosban sétálnak. A Váci utcában vannak. Közel van az Egyetem és egy régi templom. Ott van a Nemzeti Múzeum is. A Műszaki Egyetem Budán van. Pesten sok múzeum, stadion stb. van. Sok ember lakik Budapesten.

5. VIIDES KAPPALE

Hilkan luona

Hilkka asuu korkeassa talossa Museokadulla. Hilkan asunto ei ole suuri. Siinä on pieni keittiö, olohuone, makuuhuone ja kylpyhuone. Hilkka ja Kaisa asuvat nyt täällä yhdessä. Kaisan tavarat ovat vielä eteisessä. Kaisa on talon uusi asukas.

Hilkka: Tämä pöytä on minun. Tuo kirjoituspöytä on nyt sinun. Kaikki tavarat täällä eivät tietenkään ole minun. Esimerkiksi nuo nojatuolit ja tuo kirjahylly ovat vuokraemännän. Tämä nojatuoli tässä on paljon parempi kuin tuo toinen. Niin, vuokraemäntä asuu tässä samassa talossa, hän on oikein mukava nainen. Tuo matto on äidin, samoin monet astiat keittiössä ovat hänen. Isän vanha radio on makuuhuoneessa. Minä nukun siellä, ja sinä voit olla täällä olohuoneessa. Huoneiston vuokra ei ole kovin kallis, ja nythän se on vielä halvempi, kun sinä maksat puolet. Eikö niin?

Kaisa: Tietysti. Muuten, missä vaatekaapit ovat? Mikä kaappi ja mitkä hyllyt ovat minun? Entä missä vessa on?

Hilkka: Kylpyhuone ja vessa ovat heti tässä oikealla eteisen vieressä. Kaapit ovat eteisessä. Tämän kaapin hyllyt ovat tyhjät. Ne voivat sitten olla sinun.

Hilkan talo

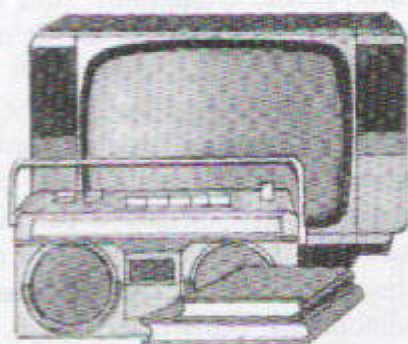

Hilkan huone

Kaisa: Entä keittiössä? Mikä siellä on sinun? Missä minä voin syödä?

Hilkka: Melkein kaikki siellä on vuokraemännän tai äidin. Muutamat astiat ovat minun – niin tai nythän ne kaikki ovat meidän. Voit olla täällä aivan kuin kotona.

Kaisa: Ai, kun kiva.

Keinutuoli

Hilkka: Ja voit – tai me voimme syödä tässä, tämän pöydän ääressä. Ehkä on hyvä, että käyt huomenna talonmiehen luona ja voit keskustella myös vuokraemännän kanssa. Tämän asunnon hyvä puoli on, että vuokra on melko halpa, asunto on aika hyvässä kunnossa – ja työpaikan lähellä.

Antin asunnossa

Antin asunto on tuomiokirkon lähellä. Se on pienempi kuin Hilkan ja Kaisan asunto, siinä on vain yksi huone. – On ilta, Antti on yksin suuressa huoneessa, joka ei ole oikein kaunis. Asunnon huonekalut ovat yksinkertaiset, huonossa kunnossa ja melko vanhat – ehkä ne ovat vanhemmat kuin Antti. Huoneen keskellä on pöytä, tuoli ja nojatuoli. Seinän vieressä on sänky, seinällä on taulu ja toisella seinällä pieni kirjahylly. Antin naapurissa on talonmiehen asunto. Antti kuulee selvästi, miten talonmiehen lapset leikkivät ja nauravat seinän takana, tai ehkä he ovat oven takana. Pitkän matkan jälkeen Antti on hyvin väsynyt. Nyt hän haluaa nukkua kauan.

pöydän alla 'alatt',
lähellä 'közel',
yli 'át, fölött',
edessä 'előtt',
takana 'mögött',
ympäri 'körül',
luona '-nál/-nél',
vieressä 'mellett',
ääressä 'mellett'

Kielioppia – Nyelvtan

33. Genitivus (birtokos eset)
kenen? 'kié? kinek a...?'

-n	(Asunto on) Hilka**n** '(A lakás) Hilkkáé.' Kaisa**n** (tavarat) 'Kaisa holmija'

Az egyes szám genitivus a névszó 2. szótári alakja. Ragja a névszó magánhangzós tövéhez járul, előtte a tőben érvényesül a fokváltakozás.
A mondatban lehet:

a) **birtokos jelző,** pl. *Kaisa on tämän talon uusi asukas.* 'Kaisa ennek a háznak az új lakója.' *Kaisan tavarat ovat vielä eteisessä.* 'Kaisa holmija még az előszobában van.' – A magyarban a birtokos jelző lehet ragtalan (Kaisa holmija) vagy *-nak/-nek* ragos (Kaisának a holmija). A két kifejezés nagyjából egyenértékű. A birtokszón viszont a magyarban mindig egyes szám 3. személyű birtokos személyrag van. A finnben itt nem szabad birtokos személyragot használni.

b) A legtöbb **névutó vonzata:** *vuokraemännän kanssa* 'a háziasszonnyal', *talonmiehen luona* 'a házfelügyelőnél', *tuomiokirkon lähellä* 'a dómhoz közel', *seinän vieressä* 'a fal mellett' stb.

c) Megfelel a **magyar *é* birtokjelnek:** *Asunto on Hilkan.* 'A lakás Hilkkáé. *Tavarat ovat Kaisan.* 'A holmi Kaisáé.' – A személyes névmások genitivusa ebben a funkcióban a magyar birtokos névmásoknak felel meg:

minun	'enyém'	*meidän*	'mienk'
sinun	'tied'	*teidän*	'tietek; öné, önöké'
hänen	'övé'	*heidän*	'övék'

E névmásalakok nem többesíthetők, jelentésük így nemcsak 'enyém, tied, övé', hanem 'enyémek, tieid, övéi' stb. is.

34. Középfok

Az alapfok a melléknév 1. szótári alakja.

A középfok jele **-mpi**, amely a melléknevek magánhangzós tövéhez járul, s minthogy zárja a szótagot, előtte érvényesül a fokváltakozás. (Hosszú magánhangzó előtt nincs fokváltakozás!)

e. sz. nom.	mgh.-s tő	középfok
pieni	piene-	piene**mpi**
nopea	nopea-	nopea**mpi**
mukava	mukava-	mukava**mpi**
kallis	kallii-	kallii**mpi**
hidas	hitaa-	hitaa**mpi**

A **kéttagú** melléknevek *a/ä* töve a középfok jele előtt *e* lesz!

halpa	halp**a**-	halve**mpi**
vanha	vanh**a**-	vanhe**mpi**
pitkä	pitk**ä**-	pite**mpi**

Az utóbbiban rendhagyó módon kiesik a *k*. Rendhagyó a *hyvä* melléknév középfoka is: *parempi!*

Az *-mpi* jel csak nominativusban használatos, ragok előtt a tőben *i* helyett *a/ä* található:

e. sz.	nom.	korkeampi talo
	gen.	korkeamman talon
	iness.	korkeammassa talossa
	adess.	korkeammalla talolla
t. sz.	nom.	korkeammat talot
e. sz.	nom.	pienempi asunto
	gen.	pienemmän asunnon
	iness.	pienemmässä asunnossa
	adess.	pienemmällä asunnolla
t. sz.	nom.	pienemmät asunnot

A fokváltakozás tehát ragok előtt a középfok jelében is érvényesül.

Az **adverbium**nak (határozószó, l. **26.** pont) is lehet középfoka:

alapfokú		középfokú	
nopea	nopea**sti**	nopeampi	nopea**mmin**
hidas	hitaa**sti**	hitaampi	hitaa**mmin**
hyvä	hyv**in**	parempi	pare**mmin**

35. Szórend (IV)

1. **A kiegészítendő kérdés** szórendje – a magyarral ellentétben – legtöbbször „egyenes", a kérdőszót (kérdő részt) tehát a határozott alany követi. Az állítmány a kérdő mondat végén áll (l. **14/2.** pont). Ez azt jelenti, hogy az alany és az állítmány közé még egyéb bővítmény (határozó, tárgy) is beékelődhet:

	kérdő rész	alanyi rész	bővítmény	állítmány	
a)	Kuka	tämä tyttö		on	?
b)	Missä	Hilkka		asuu	
c)	Kenen	tämä asunto		on	
d)	Kenen	tavarat	keittiössä	ovat	

A magyarban az igei állítmány közvetlenül a kérdőszó után áll, tehát:
b) 'Hol lakik Hilkka?' *d)* 'Kinek a holmija van a konyhában?'

2. **Az eldöntendő kérdés** szórendje „fordított" (l. **14/3.** pont), a finn legtöbbször az igei állítmányra kérdez:

	állítmány	alanyi rész	bővítmény v. állítmányi kiegészítő	
a)	Onko	Hilkan asunto	suuri	?
b)	Asuuko	Hilkka	Museokadulla	

A magyarban ritkább az igei kérdés. A finn kérdő mondatok fordítása:
a) 'Nagy Hilkka lakása?' vagy 'Hilkka lakása nagy?' *b)* 'A Múzeum utcában lakik Hilkka' vagy 'Hilkka a Múzeum utcában lakik?'
A *-ko/-kö* simulószócska egyéb mondatrészhez is kapcsolható (l. **15.** pont).

Harjoituksia – Gyakorlatok

5/1 *Budapest on Unkarissa. → Budapest on Unkarin pääkaupunki.*

Helsinki on Suomessa.
Moskova on Venäjällä.
Tukholma on Ruotsissa.
Bukarest on Romaniassa.
Oslo on Norjassa.
Belgrad on Jugoslaviassa.
Lontoo on Englannissa.
Pariisi on Ranskassa.
Kööpenhamina on Tanskassa.
Praha on Tšekinmaalla
Reykjavik on Islannissa.
Varsova on Puolassa.
Wien on Itävallassa.
Székesfehérvár on Unkarissa. (!)
Turku on Suomessa. (!)

5/2 *Kenen tämä asunto on? Pekka → Se on Pekan.*

Kenen tämä asunto on?	vuokraemäntä
Kenen tämä kaappi on?	äiti
Kenen tuo televisio on?	isä
Kenen se taulu on?	minä
Kenen nämä matot ovat?	nainen
Kenen astiat keittiössä ovat?	me
Kenen tavarat eteisessä ovat?	talonmies
Kenen tuo kaunis nojatuoli on?	hän
Kenen nuo makuuhuoneen sängyt ovat?	he
Kenen nämä tyhjät hyllyt ovat?	sinä
Kenen kirjoituspöytä on?	suomalainen opiskelija

5/3 *Válaszolj a kérdésekre a szöveg alapján!*

Minkä ääressä Hilkka ja Kaisa syövät?
Kenen luona Kaisa asuu?
Minkä lähellä asunto on?
Millaisen matkan jälkeen Antti on väsynyt?
Minkä takana talonmiehen lapset nauravat?
Minkä vieressä nojatuoli on?
Missä Antin huoneen huonekalut ovat?

5/4 *Kenen televisio tuo on? Hilkka → Tuo on Hilkan televisio.*

Kenen huone tämä on?	unkarilainen tyttö
Kenen auto tuo on?	suomalainen mies
Kenen radio se on?	debreceniläinen poika
Kenen kirja tässä on?	helsinkiläinen opiskelija
Kenen kartta tuolla on?	ulkomaalainen

Kenen maa tämä on? — me
Kenen vuokraemäntä hän on? — Pekka ja Kari
Kenen talo tämä on? — Matti Mäkinen
Kenen päivä tänään on? — Liisa / Erzsébet
Minkä maan presidentti Ahtisaari on?

5/5 *Onko tämä taulu sinun? suomalainen Pirkko*

→ *Ei, se on suomalaisen Pirkon.*

Onko tämä kartta sinun?
ruotsalainen Lars
romanialainen Petru
tanskalainen Ingrid
venäläinen Natalia
norjalainen Olav
itävaltalainen Ursula
puolalainen Danuta

5/6 *Poika on iso, mutta tyttö on vielä isompi.*

Televisio on huono, mutta radio on ...
Tuoli on suuri, mutta nojatuoli on ...
Huone on korkea, mutta talo on ...
Taulu on kaunis, mutta toinen taulu on ...
Asuntola on kuuluisa, mutta yliopisto on ...
Suomalainen turisti on ahkera, mutta unkarilainen on ...
Kysymys on hyvä, mutta vastaus on ...
Kaisa on tuttu, mutta Hilkka on ...
Keittiön seinä on valkoinen, mutta olohuoneen seinä on ...
Nainen on vanha, mutta mies on ...

5/7 *Tedd többes számba az előző gyakorlat mondatait!*

Pojat ovat isot, mutta tytöt ovat vielä isommat.

5/8 *Fordítsd finnre, és válaszolj a kérdésekre!*

Milyen házban lakik most Kaisa? Hol van a ház? Milyen a lakás? Egyedül lakik? Mi van a konyhában? Hilkkáé a régi rádió? Melyik szobában alszik Kaisa? És Hilkka? Hol vannak a szekrények? Milyen állapotban van ez a lakás? Egyedül lakik Antti? Mihez van közel a ház? Milyen Antti szobája? Hol van az asztal? És az ágy? Antti fáradt? Miért?

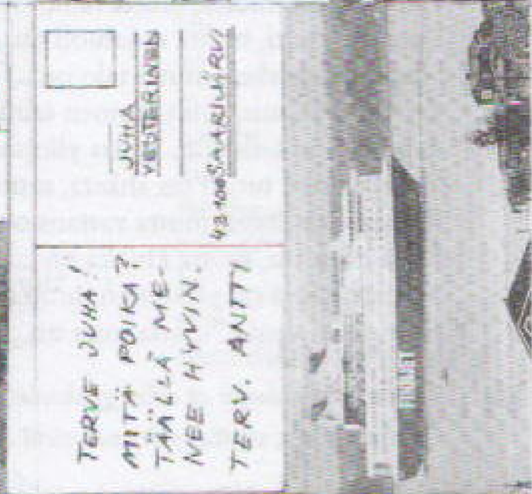
5/9 *Fordítsd finnre!*

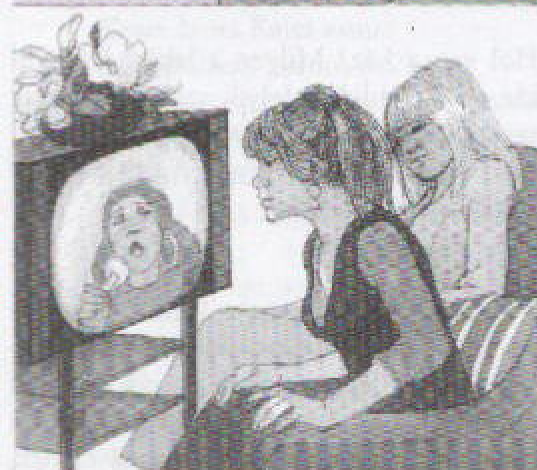
Pista nincs most otthon. Ő már egyetemista, és Budapesten lakik egy magas házban. Ez híres kollégium. Ő egy szobában lakik Jancsival és Péterrel. A szoba, ahol a fiúk laknak, elég nagy. Az ágyak a fal mellett vannak. A fiúk a hosszú asztal mellett dolgoznak. A kollégium elég jó és nagyon olcsó. A szobában a könyvespolcok újak és nagyon szépek. A fiúk néha a kollégiumban esznek, néha az egyetem közelében.

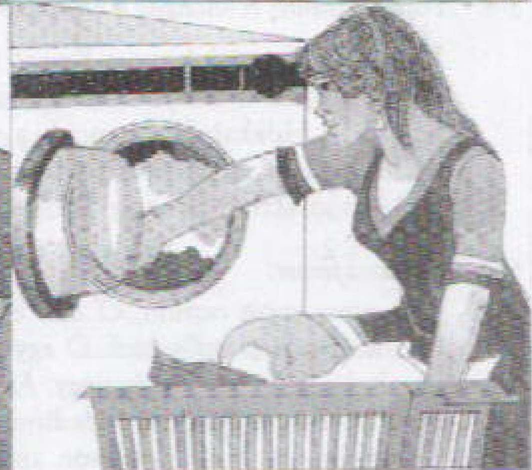

JUHA
VESTERINEN
43-100 SAARIJÄRVI
TERVE JUHA!
MITÄ POIKA?
TÄÄLLÄ ME-
NEE HYVIN.
TERV. ANTTI

6. KUUDES KAPPALE

Saanko lipun?

Kaisa tapaa Antin kadulla. He juttelevat hetken ja päättävät sitten käydä läheisessä museossa.

Kaisa: Päivää, saanko pääsylipun?
Antti: Minä haluan myös yhden lipun.
Lipunmyyjä: Olkaa hyvä. Tässä ovat liput. Tuolla oikealla on ensimmäinen sali.

Kaisa ja Antti kulkevat museossa ja katsovat kaikki taulut. Sitten Antti haluaa vain istua.

Antti: Voi, kun olen väsynyt. En ole oikein kunnossa. Pääkin on niin kipeä.
Kaisa: Otatko aspiriinitabletin?
Antti: Auttaako se?
Kaisa: Kyllä minä uskon niin.

Antti istuu ja ottaa tabletin, Kaisa istuu myös. Sitten he keskustelevat vielä vähän. Sen jälkeen Antti lähtee kotiin, Kaisa haluaa vielä katsella ja kävellä kaupungilla. Hän käy tavaratalossa ja kirjakaupassa.

Ostan kartan ja kortit

Myyjä: Joko Te saatte? Mitä saa olla?
Kaisa: Saanko Helsingin kartan ja postikortin?
Myyjä: Tässä on kartta. Millaisen kortin haluatte?
Kaisa: Oikein kauniin Helsinki-kortin.
Myyjä: Kortit ovat tässä, voitte valita itse.
Kaisa: Kiitos. Ostan nämä kortit ja tuon kartan.

Helsinki illalla

Kaisa lähettää yhden kortin kotiin.
Kortin teksti on seuraava:

Helsingissä 12.9.1995
Hei äiti ja isä!
Olen nyt täällä pää-
kaupungissa ja asun
Hilkan luona. Helsinki
on kiva kaupunki.
Olen nyt yksin kau-
pungilla, Hilkka on
työssä, ja Antti on
vähän sairas. Istun
torikahvilassa niin,
että näen sataman,
presidentinlinnan ja
Havis Amandan patsaan.
Monin terveisin Kaisa

Rouva
Aino Ketola
Asemakatu 9 C 47
40100 Jyväskylä 10

Kotimatkalla Kaisa käy vielä pääpostissa. Hän ostaa postimerkin ja lähettää kortin kotiin.

Havis Amandan patsas

Kuuntelen levyn ja katson uutiset

Illalla tytöt ovat kotona. Asunnossa kaikki on jo kunnossa, Kaisan tavarat kaapissa ja laatikossa, kirjat hyllyllä. Juuri nyt Kaisa istuu olohuoneessa. Hän lukee, mutta televisiokin on auki. Hilkka on kylpyhuoneessa, hän on suihkussa.

Kaisa: Televisiossa alkaa kohta kotimainen elokuva. Aiotko katsoa sen?

Hilkka (huutaa): Minkä elokuvan? Eikö ensin ole uutiset?

Kaisa: Uutiset loppuvat ihan kohta. Nyt on jo säätiedotus. Sitten alkaa suomalainen elokuva „Runoilija ja muusa". Muistatko sen?

Hilkka: Joo, onko siinä Esko Salminen pääosassa? Muistan hänet.

Kaisa: Kenet vielä muistat? Muistatko koko filmin ja kaikki tapahtumat yhtä hyvin?

Hilkka: En. Tai ehkä, kun katson filmin alun, niin muistan sitten muut henkilöt ja tapahtumatkin.

Hilkan keittiö

Tytöt katsovat filmin. Filmin jälkeen Kaisa kysyy:

Kaisa: Herätätkö minut huomenna aikaisin?
Hilkka: Milloin haluat nousta? Milloin herätän sinut?
Kaisa: Esimerkiksi kello seitsemän.
Hilkka: Kyllä se sopii. Haluatko kuulla vielä yhden levyn? Soitan tämän levyn tavallisesti joka ilta.
Kaisa: Joo, kiva. Mutta sen levyn jälkeen on kyllä aika mennä maata, jos aiomme nousta aamulla aikaisin.
Hilkka: Minä en ole vielä kovin väsynyt. Luen vielä päivän lehdet ja ehkä pesen astiatkin. Hyvää yötä, Kaisa!
Kaisa: Hyvää yötä!

Kielioppia – Nyelvtan

36. Accusativus (tárgyeset)
minkä? 'melyiket?', *mitkä?* 'melyeket?', *mitä?* 'mit, miket?'

Ragja **egyes számban** azonos a genitivuséval:

-n	satama**n** 'kikötőt', lipu**n** 'jegyet'

többes számban pedig azonos a többes nominativuséval:

-t	satama**t** 'kikötőket', lipu**t** 'jegyeket'

A személyes névmások accusativusa egyes és többes számban *-t:*

minut	'engem'	*meidät*	'minket'
sinut	'téged'	*teidät*	'titeket; önt, önöket'
hänet	'őt'	*heidät*	'őket'

Idetartozik még a *kuka* kérdőnévmás, amelynek accusativusa *kenet?* 'kit?'

Az accusativus funkciói:

a) („teljes") **tárgy** nem folyamatos (nem tagadó) igei **állítmány** mellett, pl. *Saanko lipun*. 'Kérek egy jegyet.' *Millaisen kortin haluatte?* 'Milyen képeslapot akar?' *Otan nämä kortit*. 'Ezeket a lapokat kérem.' Az accusativus **tehát** határozott és határozatlan tárgy egyaránt lehet, csak az a lényeges, hogy a cselekvést befejezettnek vagy befejeződőnek fogjuk fel. Az accusativus tagadó mondatban nem fordulhat elő.

b) Az accusativus lehet határozói értelmű, ún. **határozói tárgy**, pl. *He juttelevat hetken*. 'Beszélgetnek egy percet / percig.' Ilyenek még a *paljon* 'sokat', *vähän* 'keveset' határozószók is.

c) Néhány ige a magyartól eltérően tárgyas, tehát accusativus a **vonzata,** pl. *Kaisa tapaa Antin kadulla.* 'Kaisa találkozik Anttival az utcán.' *Muistatko koko filmin?* 'Emlékszel az egész filmre?'

37. Genitivus (II)

A genitivus a **33.** pontban felsoroltakon kívül megfelelhet még a magyar *i* birtoklást kifejező **melléknév**nek is, pl. *Budapestin yliopisto* 'a budapesti egyetem', *monin Helsingin terveisin* 'sok helsinki üdvözlettel', *presidentin linna* 'elnöki palota'.

38. Szórend (V)

A tárgy – a határozóhoz hasonlóan – az állítmány után áll, pl. *Antti näkee Kaisan.* 'Antti Kaisát látja.' A finn mondat rendje tehát: alany – állítmány – tárgy. Ha a mondatban a tárgyon kívül határozói bővítmény is van, ez a tárgy után következik („egyenes" szórend):

a) *Antti näkee Kaisan kadulla joka päivä.*
'Antti mindennap látja Kaisát az utcán.'
A hangsúlyos, kiemelt mondatrész vagy a mondat elejére vagy a végére kerül. (A magyarban közvetlenül az állítmány előtt foglal helyet!)

b) *Kaisan Antti näkee kadulla joka päivä.* Vagy *Antti näkee kadulla joka päivä Kaisan.*
'Antti Kaisát látja mindennap az utcán.' Vagy: 'Antti mindennap az utcán Kaisát látja.'

c) *Kadulla Antti näkee Kaisan joka päivä.*
'Antti mindennap az utcán látja Kaisát.'

d) *Joka päivä Antti näkee Kaisan kadulla.*
'Antti mindennap látja Kaisát az utcán.'

A finnben állandó sorrend: alany – állítmány! Az alanynak a mondat végén történő kiemelése ritka:

e) *Kaisan näkee kadulla joka päivä Antti.*
'Antti (az, és nem más, aki) látja Kaisát mindennap az utcán.'

Az állítmánynak a mondat elején való kiemelése kérdő (és felszólító) mondatokban gyakori:

f) *Näkeekö Antti Kaisan kadulla joka päivä?*
'Mindennap látja Antti Kaisát az utcán?'

A finnben a *-ko/-kö* kérdőszócska más hangsúlyos mondatrészhez is kapcsolható (l. még **15.** pont):

Kaisanko Antti näkee kadulla joka päivä?
'Kaisát látja Antti az utcán mindennap?'
Anttiko näkee Kaisan kadulla joka päivä?
'Antti(-e az, aki) látja Kaisát az utcán mindennap?'

Harjoituksia – Gyakorlatok

6/1 *Kaisa on kaupungilla. Hän näkee pääpostin.*

Turisti on kaupungilla. Hän näkee:
Eduskuntatalo, Antti, Kansallismuseo, unkarilainen turisti, Finlandia-talo, Mannerheimin patsas, presidentinlinna, kaunis tori, yliopiston kirjasto, suuri tavaratalo, Sibelius-monumentti (muistomerkki), Seija Saarinen

6/2 *Heikki on kirjakaupassa. Hän ostaa kortin.*

Turisti on tavaratalossa. Hän ostaa:
postikortti, postimerkki, Helsingin kartta, suuri jäätelö, pieni matkaradio, uusi levy, ruotsalainen kirja, hyvä filmirulla

6/3 *Válaszd ki a megfelelő tárgyat/tárgyakat!*

Museossa Antti ostaa ...	kallis lippu /aspiriinitabletti/ postimerkki/uusi televisio
Kadulla Matti tapaa ...	pieni lapsi /uusi postikortti/ norjalainen turisti/ vanha tuttu
Televisiossa Liisa näkee ...	vanha mainos /nuori opiskelija/ viimeinen sarjafilmi/uusi levy

6/4 *Egészítsd ki!*

Olen (tuttu tyttö, Pirkko) kanssa kaupungilla. Kävelemme paljon. (Pitkä matka) jälkeen istumme puistossa Espalla. Ostamme jäätelöt ja syömme ne sitten satamassa. (Se) jälkeen käymme (äiti ja isä) luona. Siellä (seinä) takana lapset leikkivät ja nauravat. Istumme vielä hetken (televisio) ääressä je katselemme uutiset. Sitten lähdemme ja kävelemme (Finlandia-talo) lähellä puistossa. Alkaa olla jo myöhä. (Asema) vieressä kulkevat raitiovaunut. Menemme kotiin.

6/5 *Liisa lukee (yhden) lehden. – Pekka lukee (kaikki) lehdet.*

Matti katsoo tämän filmin.
Maija ostaa tuon kirjan.
Sirkka muistaa sen tapahtuman.
Jussi kuuntelee uuden levyn.

Terttu näkee sen kadun.
Jaakko huomaa yhden tytön.
Kari syö tuon ison jäätelön.
Vesa lähettää kauniin postikortin.

6/6 *Tedd accusativusba!*

Tunnetko (minä)? Totta kai minä (sinä) tunnen! (Kuka) sinä vielä tunnet? Tuolla on Pekka. Tunnen (hän) hyvin, ja tuolla Kari ja Markku. Tunnen myös (he). Muistatko (me)? Tietysti, (te) minä muistan aina!

6/7 *Fordítsd finnre, és válaszolj a kérdésekre!*

Hol találkozik Kaisa és Antti? Antti jól van? Mit csinálnak a múzeumban? Utána Antti hazaindul? És Kaisa? Hol sétál, és mit csinál? Milyen képeslapot küld haza? Mi a szövege Kaisa lapjának? Hol vannak a lányok este? Milyen a tv-műsor? Mit néznek? Mit akar még Hilkka meghallgatni?

6/8 *Fordítsd finnre!*

A fiúk együtt vannak a városban. Sétálnak az egyetem mögött. Pista egy pesti térképet vásárol, mert jól meg akarja ismerni ezt a nagy várost. Aztán rövid ideig egy eszpresszóban (kahvila) ülnek. Utána János elindul, Péter és István még marad. Jancsi egy levelezőlapot vásárol, majd bélyeget is, és hazaküldi a lapot. Otthon az édesanyja és édesapja tudni akarja, hogy Pesten minden rendben van-e. A következő szöveget írja haza:
Kedves Anya és Apa!
Már itt vagyok, Pesten. Jól vagyok. Együtt lakom két fiúval, Péterrel és Istvánnal. A kollégium szép és nagy. Az egyetem nincs messze. Mi újság otthon?
Szeretettel Jancsi

Kenen työhuone tämä on?

7. SEITSEMÄS KAPPALE

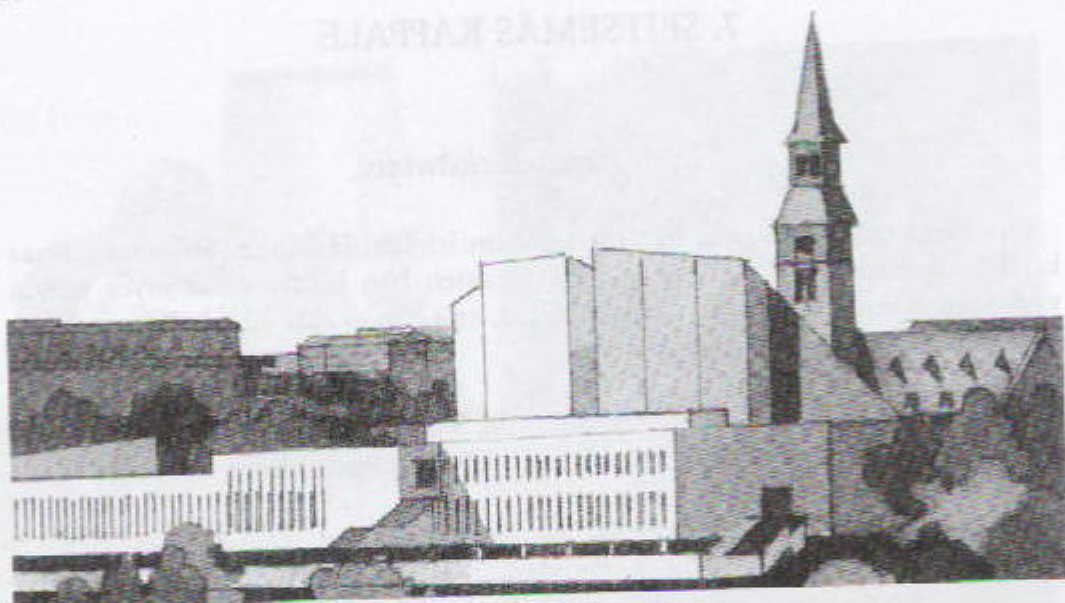
Tytöt menevät elokuviin

Kun Kaisa on kaupungilla, hän ostaa päivän lehden. Helsingin Sanomat maksaa kahdeksan markkaa. Kaisa maksaa lehden, sitten hän haluaa ostaa myös jonkin viikkolehden, mutta ne maksavat niin paljon, että hän ei osta lehteä. Kotona Kaisa tutkii lehteä, kun Hilkka tulee kotiin.

Kaisa: Hei Hilkka! Aion mennä elokuviin. Tuletko mukaan?
Hilkka: En tiedä, en ehkä viitsi lähteä. Etkö voi mennä yksin? Tai mitkä filmit menevät nyt?
Kaisa: Voi monta filmiä! Minä haluan nähdä Mefiston, sen unkarilaisen filmin, mutta juuri nyt se ei mene missään. Tiedätkö, missä Nordia on? En muista, millä kadulla se on. Onko se kaukana?
Hilkka: Nordiako? En ole ihan varma, mutta luulen, että se on Yrjönkadulla. Mikä filmi siellä menee?
Kaisa: „Onnen maa", se on kai aika uusi suomalainen filmi. Etkö halua katsoa sitä? Lähdetkö mukaan?
Hilkka: Olen kyllä melko väsynyt, mutta ei se mitään. Ehkä lähden kuitenkin.
Kaisa: Kiva! En tunne Helsinkiä vielä hyvin. Menemmekö raitiovaunulla, vai haluatko kävellä?
Hilkka: Minä en viitsi kävellä nyt. On kai jo melko kiirekin. Ehkä käytämme raitiovaunua tai bussia.

Elokuvateatterin aulassa

Kaisa: Iltaa. Paljonko liput maksavat? Saanko kaksi lippua?
Myyjä: Liput ovat 50 markkaa kappale, siis 100 markkaa. Filmi alkaa juuri, ovi on tuolla takana oikealla.
Kaisa: Kiitos.
(hiljaa) Hei Hilkka, ei tämä ole se filmi. En minä tätä filmiä halua katsoa.
Hilkka: Tämä on vain alkufilmi. Se päättyy varmasti ihan pian. He mainostavat ensin toista filmiä, sitä joka menee ehkä ensi viikolla.

Filmin jälkeen tytöt palaavat kotiin. Vaikka on jo melko myöhä, niin he menevät jalan. On niin hämärää, etteivät he näe Mannerheimintiellä enää selvästi Eduskuntataloa, Kansallismuseota ja Finlandia-taloa.

Kielioppia – Nyelvtan

39. Az indicativus praesens tagadó alakja

A létige tagadó alakjait már ismerjük (l. **16.** pont).

A finnben nincs általános tagadószó, a tagadást segédigével és a főige magánhangzóra végződő (teljes) tövével fejezik ki. (Az igetövekre l. a **23.** pont!) Az igei személyragok tehát a segédigén jelennek meg, míg a főige minden személyben változatlan tőalakban áll. A tő végén (a helyesírásban jelöletlen) gégezár van, ezért a fokváltakozásos igének a gyenge töve használatos: a **2.** szótári alak végéről elhagyjuk az *-n* ragot.

(minä)	**en**							
(sinä)	**et**							
hän	**ei**	}	osta	lue	syö	tule	vastaa	valitse
(me)	**emme**							
(te)	**ette**							
he	**eivät**							

(Inf. *ostaa* 'vesz', *lukea* 'olvas', *syödä* 'eszik', *tulla* 'jön', *vastata* 'felel', *valita* 'választ')

40. Névszótövek: mássalhangzós (csonka) tő

A mássalhangzós tövet a tőbeli magánhangzó további elhagyásával nyerhetjük, pl. magánhangzós tő: *suomalaise-*, mássalhangzós tő: *suomalais-; suuri, suuren* – magánhangzós tő: *suure-*, mássalhangzós tő: *suur-; pieni, pienen* – magánhangzós tő: *piene-*, mássalhangzós: *pien-*. A mássalhangzós tő azonban nem minden névszónál használatos, csonkatőként csupán foghang és gégezárhang szerepelhet! Az ugyanezen mássalhangzókra végződő szavaknak a nominativusa sokszor egyben a szó csonka töve is, pl. *hän, mies.*

A mássalhangzós tövet legbiztosabban a 3. szótári alakból (egyes partitivus) állapíthatjuk meg. Ha a *-ta/-tä* rag elhagyásával mássalhangzót kapunk, ez a névszó csonka töve:

pieni	pien**tä**	msh.-s tő:	**pien-**
mies	mies**tä**		**mies-**
toinen	tois**ta**		**tois-**
kaunis	kaunis**ta**		**kaunis-**
hän	hän**tä**		**hän-**
terve	tervet**tä** (= terve'tä)		**terve'-!**
kappale	kappalet**ta** (= kappale'ta)		**kappale'-!**

41. Partitivus (részelő eset)

mitä? 'mi? mit?', *ketä?* 'ki? kit?'

Az egyes partitivus a névszó 3. szótári alakja.

-a	ilta**a**	talo**a**	lippu**a**	satama**a**
-ä	hyvä**ä**	lehte**ä**	filmi**ä**	Jyväskylä**ä**

A rag rövid változatait a hangrend és illeszkedés szabályai szerint két- vagy többtagú, rövid magánhangzóra végződő névszótövekben használják.

-ta	maa**ta**	tuo**ta**	vapaa**ta**	museo**ta**	suur**ta**	kappalet**ta**
-tä	sää**tä**	tie**tä**	Hyvinkää**tä**	tärkeä**tä**	mies**tä**	perhet**tä**

A rag hosszabb változatait használják;
- egytagú, magánhangzóra végződő tövekben,
- két- vagy többtagú, hosszú magánhangzóra vagy magánhangzó-kapcsolatra végződő szavakban (az *-ea, -eä* végű melléknevek egyes partitivusában a beszélt nyelv mégis inkább a rövidebb ragokat kedveli: *tärkeää, vaikeaa!*),

- mássalhangzós tövekben – ha van – mindig!
- mássalhangzós tő lehet gégezár is (a legtöbb *e*-végű szó idetartozik); a helyesírás jelöli azt a teljes hasonulást, amely a gégezár (') és a partitivus rag találkozásakor történik: *kappale*, msh.-s tő: *kappale'* + *ta* = *kappaletta*, *perhe*, msh.-s tő: *perhe'* + *tä* = *perhettä* stb. A partitivus ragja itt tehát gyakorlatilag *-tta* / *-ttä*. Az *e*-végű fokváltakozásos szavak emiatt – a nominativushoz hasonlóan – gyenge fokban állnak, pl. *sade* 'eső', part. *sadetta*, de gen. *sateen!*

A partitivus rag a tőben egyébként nem okoz fokváltakozást!

A kérdő és mutató névmások partitivusa:

mikä 'mi?' – *mitä*
kuka 'ki?' – *ketä*

tämä 'ez' – *tätä*
tuo 'az' – *tuota*
se 'az' – *sitä!*

A személyes névmások partitivusa:

minua 'engem'
sinua 'téged'
häntä 'őt'

meitä 'minket'
teitä 'titeket'
heitä 'őket'

42. A partitivus funkciói (I)

A partitivust nemcsak gyakori előfordulása, hanem rendkívül árnyalt, különleges jelentéstartalma miatt is különleges hely illeti meg a finn esetrendszerben, amelyben alanyként és állítmányi névszóként a nominativuszszal, tárgyként pedig az accusativusszal alkot párt. Míg a nominativus és az accusativus általában konkrét vagy elvont egészet, egységet vagy meghatározott mennyiséget fejez ki, a **partitivus** gyakran **határozatlan, pontosabban körül nem határolt mennyiséget jelöl** (olyat, amiből az említett mennyiségen kívül még több is létezik).

a) Az *egy* számnév kivételével minden más **tőszámnév után** egyes szám partitivusban áll a főnév: *kaksi lippu*[*a*] 'két jegy (tkp. kettő az összes létező jegyből)', de *yksi lippu* 'egy jegy'.

b) A partitivus gyakran szerepel a mondatban **tárgy**ként. **A tagadó igei állítmány tárgya** mindig partitivusban áll! *Kaisa ei lue* [*lehteä*]. 'Kaisa nem olvas újságot.' vagy 'Kaisa nem olvassa el az újságot.' *En minä tä*[*tä*] [*filmiä*] *halua katsoa.* 'Dehogy akarom én megnézni ezt a filmet.'
Állító mondat tárgya is állhat partitivusban olyan igei állítmány mellett, amely által kifejezett cselekvés nem vezet eredményre. Az ilyen **folyamatos igei állítmány tárgya** partitivusban van, pl. *Kaisa lukee* [*lehteä*]. 'Kaisa újságot olvas.' vagy 'Kaisa olvassa az újságot.' *He mainostavat tois*[*ta*] [*filmiä*]. 'Egy másik filmet reklámoznak (éppen, javában).'

A tagadó és a folyamatos ige tárgya a finn felfogás szerint „részleges", a finnek ugyanis úgy gondolkoznak, hogy a cselekvés nem lehet „teljes" mindaddig, amíg folyik vagy eredményre nem vezet, s ezt a tárgyszón partitivusszal fejezik ki.

Sok olyan ige van, amely a fentiek miatt partitivust vonz, mint pl. a *toivottaa* 'kíván', amely a köszönésekben szereplő partitivusi alakokhoz odaértendő: *Hyvää päivää!* 'Jó napot!' *Hyvää iltaa!* 'Jó estét!' *Hyvää huomenta!* 'Jó reggelt!' *Hyvää yötä!* 'Jó éjszakát!' (L. még az udvariassági kifejezéseket!)

A „részleges" tárgy fogalmát és a partitivus használatát jobban megvilágítja a „teljes" tárggyal, az accusativus használatával való egybevetés. A befejezett igei állítmány tárgya „teljes", accusativusban áll, pl. *Kaisa lukee lehden.* 'Kaisa elolvassa az újságot.' A magyarban az igekötő fejezi ki a befejezettséget, az igekötő nélküli ige folyamatos cselekvést fejez ki: 'Kaisa újságot olvas. Kaisa olvassa az újságot.' A finn az utóbbi esetben partitivust használ: *Kaisa lukee lehteä.* – Egy másik hasonló példapár: *Kaisa katsoo uutta suomalaista filmiä.* 'Kaisa egy új finn filmet néz / nézi a filmet (a moziban ülve).' – *Kaisa katsoo uuden suomalaisen filmin.* 'Kaisa megnézi / meg fogja nézni az új finn filmet.' A befejezettség tehát nem feltétlenül múltat jelent, az is elég, ha befejeződőnek fogjuk fel a cselekvést, azaz szándékunkban áll véghez vinni.

c) A partitivus lehet továbbá „részleges" **állítmányi** névszó személytelen kifejezésekben, pl. *Hän sanoo, ettei ole kaunista syödä kadulla.* 'Azt mondja, hogy nem szép az utcán enni.' *Se on tavallista varsinkin illalla.* 'Ez különösen este szokásos (dolog).' (Erről bővebben l. még a **44** *h)* pont!)

Harjoituksia – Gyakorlatok

7/1 *Kaisa ostaa lipun. Antti ostaa 2 lippua.*
Matti ei osta lippua.

Turisti ostaa kartan.	Ulkomaalainen ostaa 2 ...
	Suomalainen ei osta ...
Maija ostaa lehden.	Kirsti ostaa 3 ... Pekka ei osta ...
Kalle ostaa radion.	Mäkiset ostavat 4 ... Jussi ei osta ...
Minä ostan kellon.	He ostavat 5 ... Sinä et osta ...
Mikko ostaa kirjan.	Minna ostaa 6 ... Martti ei osta ...
Paula ostaa uuden levyn.	Paavo ostaa 7 ... Risto ei osta ...
Lea ostaa postikortin	Jaakko ostaa 8 ...
ja postimerkin.	Jaana ei osta ...

7/2 a) *Ulkomaalainen on Helsingissä. Hän näkee pääpostin.*

Turisti näkee: Finlandia-talo, Kansallismuseo, Eduskuntatalo, Sibelius-monumentti, yliopiston kirjasto, Olympiastadion, tavaratalo, presidentinlinna, tuomiokirkko, Senaatintori, Alko

b) *Turisti on Helsingissä. Hän katsoo pääpostia.*
Ulkomaalainen katsoo Finlandia-talo ... jne.

c) *Helsinkiläinen ei katso, siksi hän ei näe pääpostia.* Suomalainen ei katso, siksi hän ei näe Finlandia-talo ... jne.

7/3 a) *Minä en huomaa mitään. En huomaa isoa autoa.*

En huomaa: pitkä juna, kaunis raitiovaunu, uusi bussi, tuttu ihminen, suuri tavaratalo, pieni kauppa, pitkä puu, iso metsä, uusi katu, vanha tie, kaunis järvi, kuuluisa patsas, nuori tyttö ja poika, moderni asema

b) *Leena huomaa kaiken. Hän huomaa ison auton.*
Hän huomaa: pitkä juna ... jne.

7/4 *Näen pienen tytön. En näe pientä tyttöä.*

Tunnen / En tunne — tuo uusi mainos

Luet / Et lue — se vanha viikkolehti

Hän ottaa / Hän ei ota — tämä pieni tabletti

Me huomaamme / Me emme huomaa — moderni museo

Te ostatte / Te ette osta — se halpa mutta kaunis nojatuoli

He tekevät aina / He eivät tee aina — sama työ

7/5 *Minä puhun paljon. Sinä et puhu.*

Sinä lähdet pois.	Hän ...
Hän lähettää kortin.	Me ...
Me syömme nyt.	Te ...
Te tapaatte Liisan.	He ...
He lukevat sen kirjan.	Minä ...
Minä katson tuon mainoksen.	Sinä ...
Sinä kuuntelet vanhan levyn.	Hän ...
Hän nukkuu aina.	Me ...
Me ostamme lehden.	Te ...
Te menette kotiin.	He ...
He kävelevät aina.	Minä ...
Kuka uskoo tämän?	Kuka...

7/6 *Válaszolj az alábbi kérdésekre állítva és tagadva!*

Asutko kaukana? Leikitkö aina? Nauratko usein? Tiedätkö kaiken? Kuuletteko hyvin? Kävelettekö kotiin? Kulkevatko raitiovaunut usein? Menevätkö he kotiin? Katselevatko lapset televisiota? Soiko herätyskello aikaisin aamulla? Alatteko te syödä nyt? Tapahtuuko tänään jotain uutta?

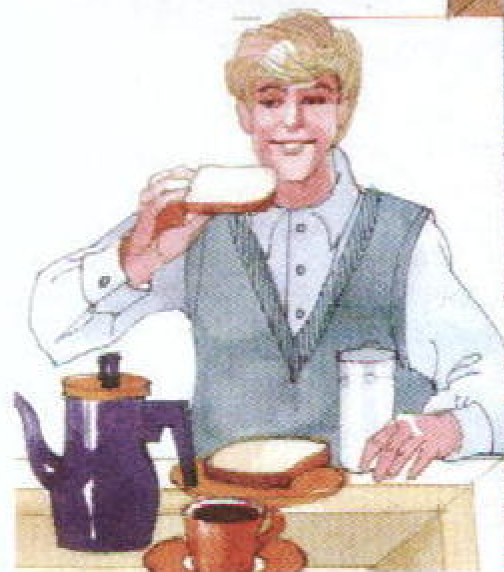
7/7 *Fordítsd finnre, és válaszolj a kérdésekre!*

Milyen újságot veszel? Olcsó a hetilap? Az egész lapot el akarod olvasni? Milyen filmek mennek ezen a héten? Egyedül mégy moziba? Messze van a mozi? Melyik filmet akarod megnézni? Tudod-e, milyen? Milyen a film vége? Gyalog jössz haza? Este már sötét van? Milyen Budapest késő este?

7/8 *Fordítsd finnre!*

A fiúk a kollégiumban vannak. Péter moziba akar menni, de nem egyedül. Megkérdezi, hogy Jancsi és Pista mennek-e (tkp. jönnek-e). Nem tudják. Talán. Még nincs sok munka az egyetemen. Pista azt gondolja, hogy nem elég a pénze, de Péter azt mondja, hogy a mozijegy olcsó Pesten is. Együtt indulnak. Gyalog mennek. A film megkezdődik. A film régi, de jó. Sokat nevetnek.

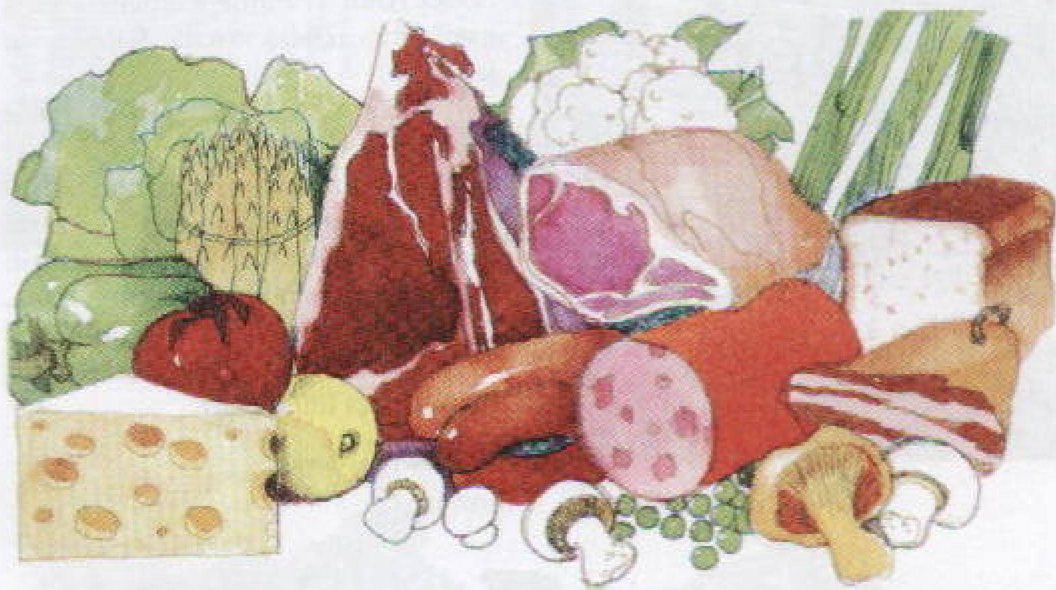

8. KAHDEKSAS KAPPALE

Antti ostaa ruokaa

Aamulla Antti käy läheisessä ruokakaupassa, koska kotona ei ole mitään ruokaa. Kauppa on aivan pieni, se ei ole moderni valintamyymälä.

Myyjä: Hyvää huomenta. Mitä saa olla?
Antti: Huomenta. Saanko puoli kiloa kahvia ja sitten teetä myös. Tuo pieni teepaketti on ihan hyvä.
Myyjä: Entä muuta?
Antti: Otan sitten 250 grammaa maksamakkaraa, saman verran voita ja sitten vielä juustoa.
Myyjä: Paljonko haluatte juustoa?
Antti: Tuo Emmental-pala tuossa on juuri sopiva.
Myyjä: Entä sitten muuta?
Antti: Ai niin leipää. Saanko yhden ruisleivän ja paketin näkkileipää? Ja sitten otan vielä litran maitoa ja kilon sokeria.
Myyjä: Haluatteko palasokeria vai hienoa sokeria?
Antti: Palasokeria, kiitos. Eikä sitten muuta. Paljonko nämä maksavat?
Myyjä: Ne tekevät yhteensä 186 markkaa.
Antti maksaa ja lähtee.

Kadulla hän tapaa kaksi turistia, jotka puhuvat ensin unkaria ja sitten englantia. Antti ymmärtää kyllä, mitä turistit kysyvät, mutta hän ei osaa vastata. Vieraan kielen puhuminen on vaikeampaa kuin ymmärtäminen. Turistit ovat unkarilaisia. He odottavat bussia. He haluavat käydä Seurasaaressa ja kysyvät, millä bussilla sinne pääsee. Koska Antti ei tunne kaupunkia vielä hyvin, hän ei osaa vastata. Sellaista voi tapahtua.

Kotona Antti keittää kahvia. Ensin hän kuitenkin syö voileipää ja juo maitoa. Antin kahvi on mustaa ja vahvaa. Antti ei käytä kahvin kanssa kermaa eikä maitoa. Hän juo kahvin ilman kermaa mutta sokerin kanssa. Aamiaisen jälkeen Antti lähtee ulos. Vielä tänään hän ei ole työssä. Työt alkavat vasta huomenna.

Seurasaaren ulkomuseo

Kaisa on paperikaupassa

Ennen luentoa Kaisa on yliopiston paperikaupassa. Siellä on paljon väkeä; opiskelu alkaa, opiskelijat tarvitsevat paperia ynnä muuta. Kaisa ostaa paperia ja kaksi kynää. Kassalla hän maksaa. Paperi on aika kallista, mutta kynät ovat ihan halpoja. Kaupassa hän tapaa myös pari tuttua tyttöä ja he juttelevat iloisesti. Tytöt ovat myös opiskelijoita. He opiskelevat historiaa niin kuin Kaisa, mutta eivät suomea vaan arkeologiaa. „Opiskeleminen on kivaa, mutta joskus vaikeaa", he

sanovat, ja Kaisa toivoo, että se on totta. Nyt hän pelkää vielä vähän kaikkea, mutta hän odottaa kivaa lukuvuotta. Kaikki on kuitenkin vielä uutta ja outoa. Kaisaa kiinnostaa arkeologiakin, mutta hän uskoo, että suomen kielen ja historian opiskelemisessa on aivan tarpeeksi työtä.

Helsingin yliopisto

Kauppatori

Alku aina hankalaa, lopussa kiitos seisoo.
Puhuminen on hopeaa, vaikeneminen kultaa.

Kielioppia – Nyelvtan

43. A *-minen* főnévképző

Igen produktív, csaknem minden igéből lehet főnevet képezni a *-minen* képző segítségével, amely az ige magánhangzós tövéhez járul. A magyarban az *-ás/-és* vagy az ezzel rokon értelmű képző felel meg neki, pl. *puhuminen* 'beszélés', *ymmärtäminen* 'megértés'.

44. A partitivus funkciói (II)

A partitivus mondatbeli szerepével a **42.** pontban már foglalkoztunk. A partitivus ezen kívül lehet még a mondatban

d) „részleges" **tárgy,** akkor is, ha a tárgyszó **anyagnév, amely határozatlan mennyiséget jelöl,** pl. *Otatteko palasokeria?* 'Kér kockacukrot?' *Saanko kahvia?* 'Kérek kávét.' *Hän pyytää leipää.* 'Kenyeret kér.'

Amennyiben határozott mennyiségről, egészről van szó, a tárgy „teljes", tehát accusativusban áll, pl. *Saanko tämän leivän.*. 'Kérem ezt a kenyeret.' *Otan palasokerin.* 'Kiveszek egy kockacukrot.'

e) Partitivusban van a főnév **mennyiséget, mértéket kifejező szavak mellett;** itt érvényesül legvilágosabban a „részelő" funkció, pl. *Saanko paketin sokeria?* 'Kérek egy csomag / doboz cukrot (egy dobozt a cukorból).' (A partitivus használata tőszámnevek mellett ugyanilyen meggondoláson alapszik; l. **42***a)* pont!)
E kifejezésekben a mennyiséget, mértéket jelentő szó ragozódik, az anyagnév pedig változatlanul partitivusban marad: *kilo sokeri[a]* 'egy kiló cukor'. *Saanko kilon sokeri[a].* 'Kérek egy kiló cukrot.' *Saanko kaksi kiloa sokeri[a].* 'Kérek két kiló cukrot.'
A tulajdonképpeni tárgy a mennyiséget jelentő szó *(kilon, kaksi kiloa;* az utóbbi esetben partitivus a tőszámnév miatt), a partitivus pedig **eredethatározó.**

f) Partitivus használatos a „részleges" **alany** kifejezésére is. A teljesség – részlegesség ellentétpár mellett itt más szempontokat is figyelembe kell venni: fontos szempont a fogalom határozott, illetve határozatlan volta, továbbá megszámlálhatósága vagy megszámlálhatatlansága.
A határozottságra, illetve határozatlanságra a magyarban névelők utalnak. Anyagnevek esetében a „részleges" alany határozatlanságot, a „teljes" pedig határozottságot is magába foglal, pl. *Kupissa on [kahvia].* 'A csészében kávé van.' (határozatlan, egy kevés, valamennyi kávé) – *[Kahvi] on kuumaa.* 'A kávé forró.' (meghatározott kávé, pl. az, amelyikről az előző mondatban volt szó).
A megszámlálható fogalom jellemzője, hogy egyedi dolgot jelöl, amely többesíthető, többes száma használatos. Ebbe a kategóriába tartoznak a konkrét egyedi köznevek *(mies – miehet)*, de a tulajdonnevek is. Ezek – akár határozottak, akár határozatlanok – egyes számú alanyként nominativusban állnak: *Mies on vahva.* 'A férfi erős.' *Turisti kävelee kadulla.* 'A turista az utcán sétál.'
A főnevek második csoportja nem többesíthető (megszámlálhatatlan). Ilyenek az anyagnevek, a gyűjtőnevek és az elvont köznevek, ezeknek nem használatos a többes számuk. (Ha igen, akkor speciális fajtákat, féleségeket jelentenek.) **Határozatlan** voltuk esetén alanyként partitivusban állnak, ha viszont határozottak, akkor nominativusban. Az alany „részleges" vagy „teljes" volta függ az igei állítmánytól is: létezést, történést kifejező tárgyatlan igék mellett a határozatlan alany partitivus alakú, pl.

1. Kupissa on [kahvia].	2. [Kahvi] on vahvaa.
'A csészében kávé van.'	'A kávé erős.'

E kettőség a kérdésben is jól megfigyelhető:

1. [Mikä] tässä on? – [Kuppi].	'Mi van itt? – Egy csésze.'
2. [Mitä] tässä on? – [Kahvia].	'Mi van benne? – Kávé.'

g) Partitivus használatos akkor is, ha az **alany létét tagadjuk,** pl. *Kotona ei ole mi[tä]än [ruokaa].* 'Semmilyen étel nincs otthon.' Ebben az esetben a konkrét egyedi

név is partitivusban van: *Kaupassa ei ole* *turistia*. 'A boltban nincs (egyetlen) turista (sem).' *Kadulla ei ole* *autoa*. 'Egy autó sincs az utcán.' – Ha viszont az alanynak nem a létét tagadjuk, hanem csak azt, hogy nincs a helyén vagy valahol máshol, nominativust használunk: *Auto ei ole kadulla.* 'Az autó nem az utcán van (hanem pl. a garázsban).'

h) A partitivus lehet a mondatban „részleges" **állítmányi névszó:** az egyes számú melléknévi állítmány partitivusban van, ha az alany anyagnév vagy elvont főnév, pl. *Kahvi on* *vahvaa*. 'A kávé erős.' *Vesi on* *kuumaa*. 'A víz forró.' – Ha viszont az alany konkrét egyedi név (megszámlálható), az állítmányi névszó nominativusban áll: *Mies on vahva.* 'A férfi erős.' *Kuppi on kuuma.* 'A csésze forró.' Erre a különbségre már a kérdőszó is utal:

Mikä *tämä on?* – *Se on* *kuppi*. 'Mi ez? – Csésze.'
Mitä *tämä on?* – *Se on* *kahvia*. 'Mi ez? – Kávé.'
Millainen *kuppi on?* – *Se on* *kuuma*. 'Milyen a csésze? – Forró.'
Millaista *kahvi on?* – *Se on* *kuumaa*. 'Milyen a kávé? – Forró.'

A *-minen* képzős elvont főnévi alany mellett is „részleges" az állítmányi névszó, pl. *Puhuminen vieraalla kielellä on* *vaikeaa*. 'Az idegen nyelven való beszélés nehéz.' (L. még a **42***c*) pontot!)

i) Partitivus állhat **igevonzat**ként is. Folyamatos cselekvést fejeznek ki az érzést, érzelmet jelentő igék, ezek tárgya tehát partitivusi pl. *Hän pelkää vielä vähän* *kaikkea*. 'Ő még egy kicsit fél mindentől.' Egyéb folyamatos igék mellett is partitivus áll, pl. *Turisti puhuu* *unkaria*. 'A turista magyarul beszél (beszéli a magyart).'

j) Néhány **elöljáró**nak is partitivus **vonzata** van, pl. *ennen luentoa* 'előadás előtt', *ilman kermaa* 'tejszín nélkül', *lähellä yliopistoa* 'közel az egyetemhez' (ez utóbbi névutóként genitivusszal jár).

45. Többes szám partitivus

A névszó 4. szótári alakja. Ragja **-a / -ä, -ta / -tä** a többes tőhöz járul. Ennek az alaknak a képzésére később még részletesebben visszatérünk (l. **99.** pont), így egyelőre tanuljuk meg a szótárból!

A többes számú partitivus egy igen fontos mondattípusban gyakori: többes számú alany mellett az **állítmányi névszó** legtöbbször többes partitivusban áll, s mint ilyen azt jelöli, hogy az alany általánosan beletartozik az állítmány fogalomkörébe: *Me olemme* *unkarilaisia*. 'Magyarok vagyunk (a magyarok közé tartozunk).' *Antti ja Pekka ovat* *suomalaisia*. 'Antti és Pekka finn(ek) (a finnek közül valók, a finnek közé tartoznak).' *He ovat* *poikia*. 'Ők fiúk.'

Többes számú alany mellett az állítmányi névszó akkor áll többes szám nominativusban, ha az alanyként szereplő főnév fogalmi köre pontosan körül van határolva, pl. *Tämän kaapin hyllyt ovat tyhjät*. 'Ennek a szekrénynek a polcai üresek (az összes polca üres, s nem arról van szó, hogy a polcok általában üresek).' *He ovat ne suomalaiset pojat*. 'Ők azok a finn fiúk (akikről szó volt).' (L. még **31.** pont!)

A „teljes" és „részleges" állítmányi névszó e mondattípusban néha vagylagos, a változatok közti stilisztikai különbség magyarra nem fordítható le, pl. *Kaikki kielet ovat yhtä vaikeita ~ vaikeat*. 'Minden nyelv ugyanolyan nehéz.'

46. Szórend (VI)

A „részleges" alany határozatlan, helye az állítmány után van. Az ilyen mondat élén sokszor helyhatározó áll, pl. *Kupissa on kahvia.* 'A csészében kávé van.' A határozatlan alanyra vonatkozó kérdésben az állítmány a mondat végére kerül: *Mitä kupissa on?* 'Mi van a csészében?'

Harjoituksia – Gyakrolatok

8/1 *Mitä kieltä puhut? suomi → Puhun suomea.*
Mitä kieltä et puhu? unkari → En puhu unkaria.

Mitä kieltä puhut? Mitä kieltä et puhu?
englanti, islanti, japani, kiina, norja, puola, ranska, romania, ruotsi, saksa, kroatia, slovakki, tanska, tšekki, turkki, venäjä

8/2 *Mitä otat? Otan kahvia.*
Millaista kahvi on? Kahvi on hyvää.

Mitä otat?	juusto	– keltainen
Millaista se on?	leipä	– halpa
	maito	– valkoinen
	paperi	– kallis
	sokeri	– makea
	tee	– hyvä
	voi	– myös keltainen

8/3 *Paljonko ostat? Ostan kaksi pakettia näkkileipää.*
Ostan 200 gr (juusto), 1/2 (kilo kahvi), 2 (leipä),
1 (litra maito), 100 (arkki paperi), 1 (kilo sokeri),
2 (paketti tee), 250 (gramma makkara)

8/4 *Ei ole aina helppoa puhua vierasta kieltä.*
→ Vieraan kielen puhuminen ei ole aina helppoa.

Ei ole niin vaikea ymmärtää.	... ei
Ei ole aina mukava maksaa.	... ei
On joskus vaikea ostaa lahjaa.	Lahjan ...
Onko hauska opiskella suomen kieltä?	Onko suomen kielen ...
On myös kiva opettaa suomea.	Suomen ...
On mukava lukea hyvä kirja.	Hyvän kirjan ...
Ei ole niin kiva kävellä kadulla	Kadulla ...
kuin kulkea metsässä.	metsässä ...

8/5 *Torilla on paljon kansaa.*

Kaupassa on vähän (väki).
Onko huoneessa tarpeeksi (valo)?
Voiko (tällainen) tapahtua?
Kyllä nykyisin tapahtuu (kaikenlainen).
Joskus tapahtuu (sellainen) ja joskus (tällainen).

8/6 *Fordítsd finnre, és válaszolj a kérdésekre!*

Hol van Antti? Milyen a bolt? Mit vásárol Antti? Kivel találkozik az utcán? Milyen nyelven beszélnek? Mit csinál otthon Antti? Azután elmegy? Kaisa is vásárol? Hol és mit? Kivel beszél Kaisa? Mit mondanak a lányok? Mi érdekli Kaisát?

8/7 *Fordítsd finnre!*

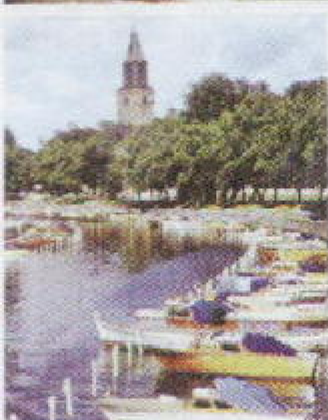
János egy nagy élelmiszerüzletben vásárol. Vajat, kávét, cukrot és tejet vesz. Majd fél kiló kenyeret és 20 deka sajtot kér. Aztán fizet, és hazamegy. Otthon jó erős kávét főz. A kávét cukorral, de tejszín nélkül issza. Még újságot olvas, aztán elindul. Az egyetemen ma már elkezdődik a tanítás. Előtte még Péterrel akar találkozni.

9. YHDEKSÄS KAPPALE

Hilkan ja Kaisan asunnossa

Hilkka: Hei, onko tänään tiistai vai keskiviikko?
Kaisa: Keskiviikko. Miten niin?
Hilkka: Sitten radiossa on tänään kello 19.30 (puoli kahdeksan) konsertti, jonka haluan kuunnella. Paljonko kello on nyt?
Kaisa: Nyt on vasta 10 (minuuttia) yli puoli viisi. Aikaa on vielä melkein kolme tuntia.
Hilkka: No, sitten ehdin käydä postissa ja soitan samalla. Pääposti on vielä auki.

Postissa

Hilkka: Päivää. Haluan soittaa kaukopuhelun. Mikä koppi on vapaa?
Virkailija: Koppi kahdeksan, olkaa hyvä.
Hilkka: Kiitos. Voitteko vielä sanoa, mikä on Mikkelin suuntanumero, en muista sitä nyt.
Virkailija: Hetkinen. Mikkelin suunta on 955. Suuntanumerot ovat myös kopin seinällä.

Hilkka menee ja soittaa. Puhelin soi, joku vastaa: Kuusela.

Hilkka: Päivää, täällä puhuu Hilkka Pitkänen, onko Matti Niemi tavattavissa.
Kuusela: Tämä on varmaan väärä numero. Täällä ei asu sennimistä.
Hilkka: Eikö numero ole 10 547?
Kuusela: Kyllä tämä on se numero.
Hilkka: Mikkelissäkö?
Kuusela: Ei, vaan Imatralla.
Hilkka: Sitten suuntanumero oli väärä. Anteeksi.
Kuusela: Imatran suunta on 954.
Hilkka: Ja Mikkelin on hyvin lähellä sitä: 955. Anteeksi vielä kerran tämä häiriö.
Kuusela: Ei se mitään.

Hilkan toinen soitto onnistuu. Hän puhuu Matin kanssa ja lähtee sitten kotiin.

Jatkoa Hilkan ja Kaisan luona

Hilkka: Hei Kaisa, viitsitkö lukea, mitä ohjelmaa radiossa ja televisiossa on tänään.

Kaisa: Hetki vain. Missä tämän päivän lehti on? En löydä lehteä. Ai, tuossahan se on tuon toisen lehden alla. Mitä kello nyt on?

Hilkka: Luulen, että noin kuusi.

Kaisa: Luen ensin tämän illan TV-ohjelman. Nyt siellä on ruotsinkielistä ohjelmaa, sitten viittä vaille kuusi tulevat lyhyet sähkeuutiset ja ruotsinkieliset uutiset tasan kuusi. Kello 18.15 on Perhe-TV ja kello seitsemän on norjalainen näytelmä, sen nimi on 'Lehtijuttu'. Sitten on taas seuraavat uutiset kello puoli yhdeksän. A-studio on 20.55. MTV 3:ssa on jokin sotafilmi, taitaa olla amerikkalainen sarjafilmi. MTV 3:n Kymmenen uutiset alkavat tänään vähän yli 22. Illan viimeiset uutiset ovat noin kello 23. Ne ovat ruotsinkieliset.

Hilkka: Kiitos, riittää! Onpa monet uutiset! Mutta ihmiset elävät. Maailmalla tapahtuu koko ajan jotakin. Ehkä minä kuitenkin kuuntelen vain sen kiinnostavan konsertin.

Suomi-tietoutta

sijainti: Suomi sijaitsee Pohjois-Euroopassa. Sen naapurimaat ovat Venäjä, Norja ja Ruotsi.

suuruus: Suomen pinta-ala on 337 032 km^2 (neliökilometriä), maan pituus on 1160 km ja leveys 540 km.

asukkaat: Suomessa asuu, 4,9 (neljä pilkku yhdeksän) miljoonaa henkeä. Ruotsin kieltä puhuvan väestön osuus on noin 6,5 % (prosenttia), saamea eli lappia ja mustalaiskieltä puhuu vain muutama tuhat ihmistä.

kaupungit: Helsingin, Suomen pääkaupungin, asukasluku on lähes puoli miljoonaa. Turussa ja Tampereella on melkein 170 000, Espoossa ja Vantaalla yli 120 000 asukasta. Seuraavat suuret kaupungit ovat Lahti ja Oulu. Suomessa on yli 80 kaupunkia.
Maaseudulla asuvan väestön määrä on nykyisin noin 2 miljoonaa.

järvet: Kaikki tietävät, että Suomessa on monta tuhatta järveä. Mutta nyt lapset oppivat jo koulussa, että on yhteensä 187 888 järveä. Saimaa on hyvin suuri järvi, sen pinta-ala on yli 44 000 km^2. Kaksi muuta suurta järveä ovat Päijänne ja Inari. Päijänne on hyvin syvä järvi, samoin Lapissa sijaitseva Inarinjärvi. Ainakin kansanlaulu sanoo, että se 'niin syvä on kuin pitkäkin'. Järviveden lämpötila on kesällä, kesä-elokuussa ehkä 15–20 (viisitoista viiva kaksikymmentä) astetta, merivesi on noin 13–17 astetta.

meri: Suomen merialueella on monta saarta. Erityisesti Turun saaristo on kuuluisa. Tällä rannikolla on yli 30 000 saarta.

ilmasto: Talvella, joulu-maaliskuussa järvet ja meri ovat jäässä. Pakkasta voi Pohjois-Suomessa ja Lapissa olla jopa −40 (miinus neljäkymmentä) astetta. Helsingin lämpötila on heinäkuussa +22 (plus kaksikymmentäkaksi) astetta ja helmikuussa −4 astetta.

Nyt tiedät jo yhtä paljon kuin minä!

ilmansuunnat

vuodenajat

viikonpäivät

1. maanantai
2. tiistai
3. keskiviikko
4. torstai
5. perjantai
6. lauantai
7. sunnuntai

Kielioppia – Nyelvtan

47. Participium praesens (folyamatos melléknévi igenév)

Képzője **-va / -vä**, amely az ige magánhangzós tövéhez járul, a képző előtt a tőben nem jelentkezik fokváltakozás.

inf.	puhua	tő:	puhu-	part.	puhu**va** 'beszélő'
	sijaita		sijaitse-		sijaitse**va** 'fekvő'
	viedä		vie-		vie**vä** 'vivő'
	riittää		riittä-		riittä**vä** 'elegendő'
	olla		ole-		ole**va** 'levő'

A magyar *ó/ő* végű melléknévi igenév megfelelője. A participium vonatkozó mellékmondattá alakítható, pl. *Lapissa sijaitseva Inarinjärvi* 'a Lappföldön fekvő / levő Inari-tó = *Inarinjärvi, joka sijaitsee Lapissa* 'az Inari-tó, amely Lappföldön fekszik/van', és viszont: a vonatkozó mellékmondat participiummá alakítható, pl. *Mies, joka kävelee puistossa, on suomalainen.* 'Az a férfi, aki a parkban sétál, finn. – *Puistossa kävelevä mies on suomalainen.* 'A parkban sétáló férfi finn.'

kuukaudet

TAMMIKUU

HELMIKUU

MAALISKUU

HUHTIKUU

TOUKOKUU

KESÄKUU

HEINÄKUU

ELOKUU

SYYSKUU

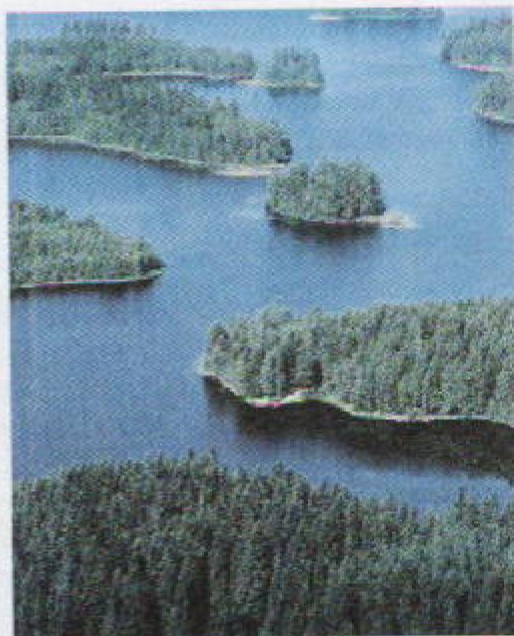

LOKAKUU

MARRASKUU

JOULUKUU

Meri kesällä

Saaria

Sysky

Metsä talvella

A magyarhoz hasonlóan több melléknévi igenév igazi melléknévvé vált. Ezek nem alakíthatók már át mellékmondattá, pl. *seuraava* 'következő', *sopiva* 'megfelelő, alkalmas', *kiinnostava* 'érdekes'.

A participium jelzőként a melléknévhez hasonlóan egyezik a jelzett szóval, pl. *kävelevä mies* 'sétáló férfi', gen.-acc. *kävelevän miehen*, part. *kävelevää miestä* stb.

48. Tőszámnevek

1 yksi	11 yksitoista	100 sata
2 kaksi	12 kaksitoista	200 kaksisataa
3 kolme	13 kolmetoista	300 kolmesataa
4 neljä	20 kaksikymmentä	1000 tuhat
5 viisi	21 kaksikymmentäyksi	2000 kaksituhatta
6 kuusi	22 kaksikymmentäkaksi	1 000 000 miljoona
7 seitsemän	30 kolmekymmentä	0 nolla
8 kahdeksan	40 neljäkymmentä	
9 yhdeksän	50 viisikymmentä	
10 kymmenen		

A többi számot a fentiek kombinálásával kapjuk meg, pl. *1985 = tuhat yhdeksänsataa kahdeksankymmentä viisi.*

49. A számjelző egyeztetése

Tőszámnevek után (az *egy* kivételével) alanyi és tárgyi szerepben a főnév egyes partitivusban áll:

	több	egy
nom.	viisi maata 'öt ország'	yksi maa 'egy ország'
acc.	viisi maata	yhden maan
gen.	viiden maan	yhden maan
part.	viittä maata	yhtä maata
iness.	viidessä maassa	yhdessä maassa
adess.	viidellä maalla	yhdellä maalla

Az *egy* számnévnél az accusativus és a genitivus, a többiben a nominativus és az accusativus esik egybe. A további esetekben a tőszámnevet teljesen egyeztetik a főnévi alaptaggal, sőt az összetett számnevek komponensei is ragozódnak a *-toista* utótag kivételével:

nom.	kaksikymmentäyksi maata	kaksitoista maata
gen.	kahde**n**kymmene**n**yhde**n** maa**n**	kahde**n**toista maa**n**
iness.	kahde**ssa**kymmene**ssä**yhde**ssä**	kahde**ssa**toista maa**ssa**

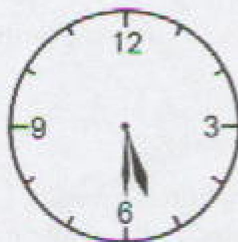
50. Óra, időpont

Mitä kello on? Paljonko kello on? Kuinka paljon kello on? 'Hány óra?' – *Kello on 6 (kuusi).* 'Hat óra van.' vagy *Kello on puoli kuusi.* 'Fél hat van.'

Kello on ...

(tasan) 6

puoli 6

A finnek az egész órát nem negyedekre, hanem felekre bontják. A 'negyed hat' = 15 perccel múlt 5 óra: *viisitoista* yli *viisi*, a 'háromnegyed 6' pedig = 15 perc múlva 6: *viittätoista* vaille *kuusi.* (A *vaille* névutó mellett a számnév partitivusban áll.)

Kello on ...

15 yli 5

15 vaille 6

A 'múlt' tehát az *yli* névutóval, a 'múlva' pedig a *vaille* névutóval fejezhető ki. A beszélt nyelvben a *minuutti* 'perc' ritkán használatos.

Az *yli* és a *vaille* a két alapegységhez (egész és fél óra) viszonyítva egyaránt használatos, pl. *viisi yli viisi* '5 perccel múlt öt óra', *viisi yli puoli kuusi* '5 perccel múlt fél 6' vagy *viittä vaille viisi* '5 perc múlva 5 óra', *viittä vaille puoli kuusi* '5 perc múlva fél 6' stb.

A hivatalos időjelzésben, rádióban, vasútnál stb. nagyobb számokat használnak 24-ig. Ezekben is gyakran elmarad a perc megnevezése, pl. 20.55 = *kello on kaksikymmentä viisikymmentäviisi* stb.

Milloin, koska 'mikor?' kérdésre is tőszámmal válaszolunk. A finnben tehát a 'hány óra?' és a 'hány órakor, mikor?' kérdésekre ugyanazt a választ kapjuk: *kello puoli kuusi* 'fél hat' vagy 'fél hatkor'.

Harjoituksia – Gyakorlatok

9/1 *Írd le betűkkel a számokat, és tedd a zárójeles szavakat partitivusba!*

Vuodessa on 12 (kuukausi), 52 (viikko), 365 (päivä). Kuukaudessa on tavallisesti 30 tai 31 (päivä).
Viikossa on 7 (päivä).
Vuorokaudessa on 24 (tunti), tunnissa on 60 (minuutti) ja minuutissa on 60 (sekunti).

9/2 *Válaszolj a kérdésekre!*

Missä kuukaudessa on 30, missä 31 päivää?
Kuinka monta päivää on helmikuussa?
Kuinka monta sekuntia on minuutissa, tunnissa, vuorokaudessa, viikossa, kuukaudessa ja vuodessa?

9/3 *Kuinka paljon* / *Mitä* / *Paljonko* → *kello on?*

Kello on: 13.05, 14.10, 15.15, 16.20, 17.25, 18.30, 19.35, 20.40, 21.45, 22.50 ja 24.00

Mitä kello on Suomessa, jos se on Unkarissa 20.30?
Paljonko kello on Unkarissa, jos se Suomessa on 22.15?

9/4 *Válaszolj a kérdésekre!*

Kuinka monta ihmistä asuu Unkarissa?
Kuinka monta kaupunkia on Unkarissa?
Montako asukasta on Miskolcissa, Budapestissä?
Kuinka monta järveä on Unkarissa?
Kuinka lämmintä on heinäkuussa?
Kuinka kylmää on tammikuussa?
Kuinka pitkä on Tisza-joki?
Kuinka korkea on Kékes Mátralla?

9/5 *Tyttö, joka asuu Suomessa, on Suomessa asuva tyttö.*

Kaupunki, joka sijaitsee Unkarissa, on ...
Poika, joka puhuu unkaria, on ...
Tyttö, joka vie paketin postiin, on ...
Uutiset, jotka tulevat televisiosta, ovat ...
Opettaja, joka kirjoittaa kirjaa, on ...

Turisti, joka on museossa, on ...
Miehellä, joka kuuntelee musiikkia, on monta levyä.
– Musiikkia ...
Tytöllä, joka soittaa kaukopuhelua, on tärkeää asiaa.
– Kaukopuhelua ...

9/6 *Tyttö, joka kävelee → kävelevä tyttö*
Tytöt, jotka kävelevät → kävelevät tytöt

Aika, joka sopii ...
Ajat, jotka sopivat ...
Aikaa, joka sopii ...
Ajalla, joka sopii ...
Ajassa, joka sopii ...

Koululainen, joka nauraa ...
Koululaiset, jotka nauravat ...
Koululaista, joka nauraa ...
Koululaisella, joka nauraa ...
Koululaisessa, joka nauraa ...

9/7 *Fordítsd finnre!*

Magyar Televízió – TV 2 szombat
16.05 Angol nyelv
16.20 Oroszul beszélünk
16.40 Utazás Törökországban
17.45 Egy magyar ház tíz éve
19.30 TV-híradó
20.00 Vers
20.05 Kós Károly: Budai Nagy Antal
22.10 Híradó 2
22.30 Francia rövidfilm

10. KYMMENES KAPPALE

Arki-ilta Hilkan ja Kaisan luona

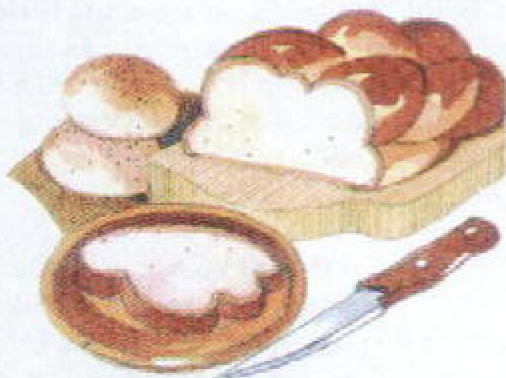
Hilkalla ja Kaisalla on asunnossa herätyskello, mutta Antilla ei ole kotona kelloa. Huomenna hän haluaa nousta aikaisin, sillä hän haluaa olla työpaikalla ajoissa. Antti menee Hilkan ja Kaisan luo. Hän haluaa lainata Hilkan kellon, sillä hänellä ei ole nyt aikaa ostaa kelloa. Muutenkin hän haluaa tavata tytöt. Antti soittaa ovikelloa. Hilkka avaa oven.

Antti: Hei Hilkka! Voinko tulla? Oletko yksin, vai onko myös Kaisa kotona?
Hilkka: On Kaisakin kotona - tervetuloa!
Kaisa tulee: Moi Antti! Oletko jo terve? Sinulla oli eilen pää kipeä.
Antti: Kyllä minä jo kunnossa olen, mutta eilen olin todella huonossa kunnossa. Minulla oli niin paha olo, ja ehkä minussa oli myös vähän kuumetta.
Hilkka: Olitko sinä työssä tänään?
Antti: En. Alan työt vasta huomenna. Ja sitä varten minä nyt oikeastaan olen täällä teillä. Minulla ei ole herätyskelloa, ja pelkään, että huomenna nukun liian myöhään. Saanko lainata kelloa?
Hilkka: Totta kai. Minä herään tavallisesti aikaisin, ja minulla on lyhyt työmatka. Sitä paitsi meillä on työpaikalla aamulla aika vapaata. Voin aloittaa työn jo kello kahdeksan tai vasta kello yhdeksän. Pääasia, että työskentelen 8 tuntia.
Kaisa: Etkö huomaa, että Hilkalla – tai meillä on uusi televisio?
Antti: Ihanko totta? Onko se väritelevisio?
Hilkka: On. Kuka nyt enää mustavalkoista ostaa! Mutta kallis se oli, yli 4000 markkaa. Onko sinulla aikaa katsoa sitä?
Antti: On kai minulla nyt vähän. Luulen muuten, että televisiossa on juuri nyt urheilua. Vai olivatkohan ne kilpailut jo eilen? Saanko avata TV:n?
Hilkka: Tietysti. Tuo punainen nappi alhaalla.
Kaisa: Onko sinulla jano? Haluatko juoda teetä? Meillä on jo täällä kuumaa vettä ja meillä on pullaakin. Siinä on niin ihana tuoksu, että minulla on ihan nälkä! Ehkä emme nyt juokaan teetä keittiössä, kun meillä on vieras. Katsomme samalla TV:tä ja juomme täällä olohuoneessa. Eikö niin?
Antti: Kiva. Kiitos!

Hilkka ja Kaisa tuovat kolme teekuppia, sokeria ja pullaa sekä teekannun. Sitten tytöt ja Antti istuvat, juovat kuumaa teetä, syövät hyvää pullaa, katselevat televisiota ja keskustelevat vähän. Ensin TV:n värit ovat ihan hyvät, mutta Hilkan mielestä

punainen ja vihreä ovat liian kirkkaat. Antti painaa jotain nappia, ja nyt kaikki värit, niin punainen, keltainen, vihreä kuin sininenkin ovat aivan luonnolliset ja selvät. Kun urheilu loppuu, Antti kiittää ja lähtee herätyskello kainalossa kotiin. Huomenna hänellä on ensimmäinen työpäivä.

Helsinki-maraton

Työpaikalla

VÄRIT

 Keltainen

 Oranssi(nvärinen)

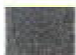
 Punainen

 Ruskea

 Vihreä

 Sininen

 Sinipunainen

 Musta

 Harmaa

 Valkoinen

Kielioppia – Nyelvtan

51. A létige imperfectuma (múlt idő)

Az imperfectum jele az *i*. Egyelőre csak a létige imperfectum alakjait tanuljuk meg. Ezek a *következők:*

olin	'voltam'	olimme	'voltunk'
olit	'voltál'	olitte	'voltatok'
oli	'volt'	olivat	'voltak'

52. Adessivus (II)

A mondatban lehet *a)* **helyhatározó,** *b)* **eszközhatározó** (l. **28.** pont), továbbá

c) a **habeo-szerkezetben** („nekem van") a **birtokost** jelöli. – A finnben – akárcsak a magyarban – nincs birtoklást kifejező ige (latin *habeo,* német *haben,* angol *have* 'van valamije'), helyette a létige szolgál a birtoklás kifejezésére. A finnben a létige mindig egyes szám 3. személyben áll (több birtok esetén is!), a birtokos (akinek van) adessivusban. A birtok az alany szabályai szerint vagy nominativusban – *birtokos személyrag nélkül!*

Minulla on	*kello / aikaa.*	'(Nekem) van órám / időm.'
Sinulla on		'(Neked) van órád / időd.'
Hänellä on		'(Neki) van órája / ideje.'
Hilkalla on		'Hilkkának van órája / ideje.'
Meillä on		'(Nekünk) van óránk / időnk.'
Teillä on		'(Nektek) van órátok / időtök.'
		'Önnek van órája / ideje.'
Heillä on		'Önöknek van órájuk / idejük.'
		'(Nekik) van órájuk / idejük.'

Minthogy a finnben itt nem használatos a birtokon a birtokos személyrag, a személyes névmások nem hagyhatók el, mint a magyarban.

A megfelelő tagadó kifejezésekben általában partitivust használnak:

Minulla ei ole	*kelloa.*	'(Nekem) nincs órám.'
Sinulla ei ole		'(Neked) nincs órád.'
Hänellä ei ole		'(Neki) nincs órája.'
Hilkalla ei ole		'Hilkkának nincs órája.'
Meillä ei ole		'(Nekünk) nincs óránk.'
Teillä ei ole		'(Nektek) nincs órátok.'
		'Önnek nincs órája.'
Heillä ei ole		'Önöknek nincs órájuk.'
		'(Nekik) nincs órájuk.'

Az *aika* 'idő', *työ* 'munka', *raha* 'pénz' szavak általában partitivusban használatosak a *habeo*-szerkezetben, pl. *Minulla on nyt aikaa.* 'Most van *időm.*' *Onko sinulla rahaa?* 'Van *pénzed?*' *Meillä on työtä.* 'Dolgunk van.'

Az állapotot kifejező mellékneveket tagadó mondatban sem teszik partitivusba, pl. *Minulla ei ole nälkä / jano.* 'Nem vagyok éhes / szomjas.' *Minulla ei ole kuuma.* 'Nincs melegem.' *Eikö sinulla ole kylmä?* 'Nem fázol?'

Harjoituksia – Gyakorlatok

10/1 *Kello on Kaisan.* → *Onko Kaisalla kello?*

Kirja on Maijan.
Kortti on Pekan.
Kartta on minun.
Vihko on opiskelijan.
Televisio on Hilkan.
Auto on meidän.
Radio on sinun.
Lehti on hänen.
Sanakirja on tuon tytön.
Kuvakirja on sen pojan.
Lapsi on sen naisen.

10/2 *Onko Kaisalla kello?* → *Eikö Kaisalla ole kelloa?*

Onko Maijalla kirja? Lásd az előbbi gyakorlatot!

10/3 *Raha on Jussin.* → *Jussilla on rahaa.*

Juusto on Maijan.
Voi on sinun.
Maito on Hilkan.
Kahvi on Liisan.
Jäätelö on hänen.
Sokeri on äidin.
Kerma ei ole minun.
Tee on tuon pojan.
Vesi on sen tytön.
Työ on isän.

10/4 *Onko sinulla nälkä?* → *On, minulla on nälkä.*
→ *Ei, minulla ei ole nälkä.*

Onko teillä nälkä (lämmin, kylmä, kuuma, jano, kiire, hyvä olla, paha olla)?

10/5 *Onko teillä postimerkki?* → *On, meillä on postimerkki.*
→ *Ei, meillä ei ole postimerkkiä.*

Onko sinulla auto (nälkä, työtä, asunto, jano, rahaa, kahvia, lapsi, aikaa, vettä)?

10/6 *Egészítsd ki a következő mondatokat!*

Pl. Minä *en ole tänään* yliopistossa, mutta *eilen olin ja huomenna olen* taas.

Sinä et ole tänään kotona, mutta ...
Hän ei ole tänään Helsingissä, mutta ...
Me emme ole tänään Budapestissä, mutta ...
Te ette ole tänään ulkona, mutta ...
He eivät ole tänään kaupassa, mutta ...

10/7 *Használd az olla-ige megfelelő alakjait!*

Äiti ... tänään kotona. Hän ei ... työssä. Hänessä ... eilen kuumetta 39 astetta, mutta tänään ei ... enää kuin 37,5 astetta. Hän ... koko päivän sängyssä, mutta nyt hän ... jo keittiössä. Hänellä ... jo kiire, sillä lapset ... kohta kotona. He ... nyt ulkona, sitä ennen he ... koulussa. Nyt heillä ... varmasti kova nälkä. ... sinä usein sairas? ... sinulla joskus pää kipeä?

10/8 *Fordítsd finnre, és válaszolj a kérdésekre!*

Miért van Antti Hilkkánál és Kaisánál? Miért nincs ébresztőórája? Mikor kezdi Antti a munkát? Mikor dolgozik Hilkka? Mit nem vesz észre Antti? Milyen tévéje van Hilkkának? Mennyibe kerül egy színes tévé? Bekapcsolja Antti a tévét? Milyen ez az este?

10/9 *Fordítsd finnre!*

A kollégiumi szobában nincs tévé. A fiúk meg akarják nézni a sportműsort. Amikor lemennek, a nappaliban már sokan ülnek. Még a híradó megy. Az egyik fiú nagyon éhes, kimegy, és pár perc múlva egy nagy vajas kenyérrel jön vissza. Eszik, és nézi a tévét. Most már a sportműsor megy. A fiú most szomjas. Ismét kimegy. Vizet iszik a konyhában. A többiek már nevetnek. Tegnap is így volt.
A verseny már véget ér. Nagyon jó volt. A sport után egy lengyel film következik. Néhányan maradnak, mások elmennek. Ők még tanulni akarnak – vagy talán enni.

11. YHDESTOISTA KAPPALE

Suomen-matka

Hilkan unkarilaiset ystävät kertovat:
Kesällä olimme turistimatkalla Suomessa jo toisen kerran. Matkustimme Tšekinmaan ja Puolan kautta. Käytimme bussia, junaa ja laivaa. Paluumatkan teimme laivalla ja junalla Saksan ja Itävallan kautta. Asuimme erään hyvän ystävän luona Helsingissä ja katselimme ensin Suomen pääkaupunkia. Lapset näkivät Stadionin, Linnanmäen huvipuiston ja Korkeasaaren eläintarhan. Me muut kävimme monessa museossa, kirkossa ja modernissa rakennuksessa.

Kuopio

Savonlinnan satama yöllä

Olavinlinna pilvisellä säällä

Teimme myös pitkän laivamatkan Itä-Suomessa. Laiva pysähtyi Lappeenrannassa, Savonlinnassa ja Kuopiossa. Nukuimme yöt laivassa. Se oli hyvin romanttista. Päivät kuljimme kaupungilla. Savonlinnassa kävelimme kaupungin torilla ja ostimme ruokaa. Kuuntelimme myös suomalaista oopperaa Olavinlinnassa. Laivassa suomalaiset ja ulkomaalaiset keskustelivat paljon keskenään. Monet suomalaiset osasivat puhua englantia ja saksaa. Ilma oli lämmin ja aurinkoinen, mutta maalla ihmiset odottivat sadetta, sillä kaikkialla oli hyvin kuivaa. Lapset halusivat uida jokaisessa järvessä.

Peukalokyydillä

Kaisa matkusti kesällä peukalokyydillä Pohjois-Suomessa. Liftausmatka onnistui erittäin hyvin, ja Kaisa muisteli sitä koko talven.

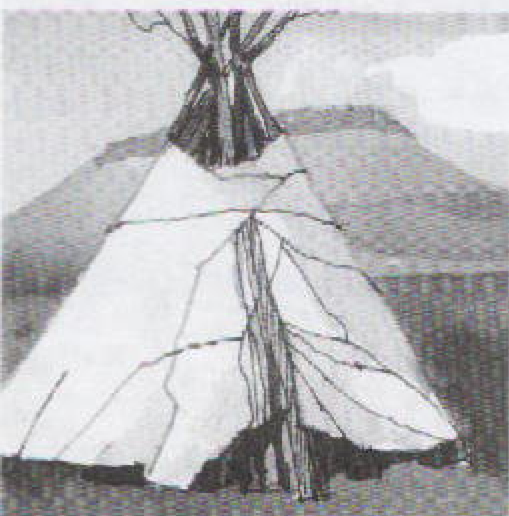
Kaisa: Ajattelin ensin lähteä polkupyörällä, mutta äiti ja isä pelkäsivät, että en jaksa niin pitkää matkaa.

Ystävä: Eikö yksin liftaaminen ole liian vaarallista?

Kaisa: Niin äiti ja isäkin sanoivat, mutta minulla oli kauhean hauska matka. Ajoin ensin erään tuttavan autolla moottoritien lähelle. Sitten aloin odottaa.

Ystävä: Kenen kyydissä ensin matkustit?

Kaisa: Ensin istuin moottoripyörän selässä 20 kilometriä, sitten eräs saksalainen auto pysähtyi ja otti minut mukaan. Sain matkustaa saksalaisperheen kanssa monta sataa kilometriä. Lapissa tapasin mukavan saamelaisperheen, jonka luon asuin kaksi päivää, ja kävin perheen kanssa myös tunturilla.

Kota

Lappalaisia eli saamelaisia

Kaksi poroa

Kielioppia – Nyelvtan

53. Igetövek: mássalhangzós (csonka) tő

A **-la / -lä, -na / -nä, -ra / -rä, -ta / -tä** infinitivusú igéknek a magánhangzós tövük mellett (l. **23.** pont) mássalhangzós (csonka) tövük is van, amelyet az infinitivus végződésének elhagyásával lehet megkapni:

inf.	olla	msh.-s tő:	**ol-**	mgh.-s tő:	ole-
	mennä		**men-**		mene-
	surra		**sur-**		sure-

A *-ta/-tä* végűeknél a fenti módon csak akkor lehet eljárni, ha az infinitivus képzője előtt mássalhangzó van:

nousta	**nous-**	nouse-
juosta	**juos-**	juokse-
pestä	**pes-**	pese-

Ha viszont az infinitivus képzője előtt magánhangzó van, akkor csak az infinitivus *a/ä* elemét kell elhagyni, a *t* tehát a tőhöz tartozik. Magánhangzós tövük tekintetében ezen belül több típus különböztethető meg:

t-vesztő

vastata	**vastat-**	vastaa-
herätä	**herät-**	heräå-

s-szel bővülő

valita	**valit-**	valitse-
tarvita	**tarvit-**	tarvitse-

n-nel váltakozó

tarjeta	**tarjet-**	tarkene-

A mássalhangzós tőben – minthogy a mássalhangzó zárja a szótagot – a zárhangok mindig gyenge fokban vannak. Ugyanezeknek az igéknek a magánhangzós töve erős! Vö. az előbbi példát, továbbá

pelätä	**pelät-**	pelkää-

Két *-dä* végű igének is (l. **23.** pont) van mássalhangzós töve:

tehdä	**teh-**	teke-, tee-
nähdä	**näh-**	näke-, näe-

Tővégi mássalhangzóként tehát csak foghang *(l, n, r, s, t)* és *h* állhat.

54. Imperfectum (egyszerű múlt)

Az imperfectum egyes szám 3. személye az igék 3. szótári alakja. Jele az *-i*, amely az igék nagy részében a magánhangzós (teljes) tőhöz járul. Az imperfectum jele előtt csak a rövid *u, y, o* marad változatlan a többi magánhangzó vagy kiesik vagy megváltozik. Az imperfectum jelének kapcsolódási szabályai a következők:

		inf.	tő + *i*	= imp. e. sz. 3.
tőhangzó változatlan		sanoa	sano-	sano**i**
		puhua	puhu-	puhu**i**
		kysyä	kysy-	kysy**i**
rövid mgh. kiesik	i > ∅	oppia	oppi-	opp**i**
	e > ∅	olla	ole-	ol**i**
	ä > ∅	elää	elä-	el**i**
	a > ∅	ottaa	otta-	ott**i**

de kéttagú tövekben *a* > *o* (ha az 1. szótagban is *a* van)	jaksaa	jaksa-	jaksoi
hosszú mgh. rövidül	saada	saa-	sai
nyíló diftongus első eleme kiesik	juoda syödä viedä	juo- syö- vie-	joi söi vei
egy szóban *y* > *v*	käydä	käy-	kävi

Az imperfectum jele a kéttövű *-ta/-tä* végű igék egy részében *(nousta, valita, tarjeta*-típus; l. **53.** pont) a magánhangzós tőhöz járul:

e > ∅	nousta valita tarjeta	nouse- valitse- tarkene-	nousi valitsi tarkeni

A *vastata*-típusú igékben viszont az imperfectum jele a mássalhangzós tőhöz járul, s ennek következtében a *t* *s*-szé válik *(ti > si)*:

haluta	halut-	halusi
herätä	herät-	heräsi

A fokváltakozásos tövek imperfectumában erős fok van!

pelätä	pelät-	pelkäsi
maata	maat-	makasi

A *ti* > *si* változás más (egytövű) igékben is végbemehet, főleg ha a *t* előtt magánhangzó, *l*, *r* vagy *n* van:

tietää	tiet(ä)-	tiesi
taitaa	tait(a)-	taisi
ymmärtää	ymmärtä-	ymmärsi
lentää	lentä-	lensi

A bonyolult kapcsolódási szabályok és tőtípusok helyett a szótári alakok megtanulását ajánljuk, amelyek analógiájára a többi hasonló igealak is képezhető.

A személyrag-rendszer azonos a praesensben használatossal, egyes szám 3. személyben azonban soha sincs rag (hangzónyújtás):

(minä)	sanoin	ajoin	osasin	valitsin
(sinä)	sanoit	ajoit	osasit	valitsit
hän	sanoi	ajoi	osasi	valitsi
(me)	sanoimme	ajoimme	osasimme	valitsimme
(te)	sanoitte	ajoitte	osasitte	valitsitte
he	sanoivat	ajoivat	osasivat	valitsivat

A fokváltakozásos igékben 1. és 2. személyben a szótag zárulása miatt a mássalhangzó gyenge foka áll, 3. személyben mindig az erős:

(minä)	otin	kuljin	nukuin	näin
(sinä)	otit	kuljit	nukuit	näit
hän	otti	kulki	nukkui	näki
(me)	otimme	kuljimme	nukuimme	näimme
(te)	otitte	kuljitte	nukuitte	näitte
he	ottivat	kulkivat	nukkuivat	näkivät

Az *olla*-ige imperfectumát l. az **51.** pontban.

55. Az imperfectum használata

A finnben a két fő igeidő, viszonyítási pont, a praesens (jelen) és az imperfectum (egyszerű múlt). A két fő kategória szerepét nem nehéz megérteni, hiszen a magyarban is megvannak.

A **praesens** a finnben azt fejezi ki, hogy a cselekvés időpontja egyidejű a közléssel, az **imperfectum** pedig azt, hogy a cselekvés a közlést megelőző időpontban, múltban zajlott le. *Lapset haluavat uida järvessä.* 'A gyerekek a tóban akartak fürödni.' (most) – *Lapset halusivat uida järvessä.* 'A gyerekek a tóban akartak fürödni,'(ma reggel, tegnap, a múlt héten) Vagy: *Asumme erään hyvän ystävän luona.* ' Egy jó barátunknál lakunk.' (jelenleg) – *Asuimme erään hyvän ystävän luona.* 'Egy jó barátunknál laktunk (a múlt nyáron, de már nem).'

Ha a főmondat cselekvése múlt idejű, a mellékmondatban egyidejűség esetén ugyancsak múlt időt kell használni (consecutio temporum), pl. *Hilkan ystävät ajattelivat, että he istuivat järven rannalla.* 'Hilkka barátai azt képzelték, hogy a tó partján ülnek.'

56. Genitivus (III)

Lehet **módhatározói** értelmű is melléknév mellett, pl. *Minulla oli kauhean hauska matka.* 'Rendkívül („szörnyen") jó utam volt.'

Harjoituksia – Gyakorlatok

11/1 *Tedd múlt időbe az állítmányt!*

Missä sinä asut nyt? → Missä sinä asuit kesällä?
Mitä sinä nyt sanot?
Missä te nyt nukutte?
Mitä nyt tapahtuu?
Missä me nyt istumme?
Mitä he nyt puhuvat?
Mitä minä nyt kerron?
Kuinka asia nyt onnistuu?
Kuka nyt saapuu?

11/2 *Ragozd el minden személyben múlt időben a következő mondatok állítmányait!*

Muistan tänään vielä kaiken. → Muistin eilen vielä kaiken.
Hän ottaa tänään auton.
Te ostatte tänään postimerkin.
He käyttävät tänään bussia.
Sinä soitat tänään pianoa.

11/3 *Meséld el múlt időben!*

Hilkka (olla) työssä. Hän (tulla) kotiin, mutta (lähteä) Kaisan kanssa uudestaan ulos. He (kulkea ja katsella) kaupungilla. Kirjakaupassa he (valita) kirjan. Sitten he (mennä) kotiin. Toinen (istua ja kuunnella) radiota, toinen (lukea) uutta kirjaa. Illalla he (keittää) vielä teetä ja (keskustella).

11/4 *Tedd múlt időbe!*

Kuka ehtii ensin kotiin?
Minä ehdin ensin kotiin.
Me ehdimme ensin kotiin.
Sinä opit hyvin kaikki sanat ulkoa.
Te opitte hyvin kaikki sanat ulkoa.
He oppivat hyvin kaikki sanat ulkoa.
Äiti etsii sinua.
Me etsimme äitiä.
He etsivät äitiä.

11/5 *Egészítsd ki a megfelelő múlt idejű alakkal!*

Pohjois-Suomessa Kaisa (tavata) mukavan saamelaisperheen.
(liftata) sinä aivan yksin?
Minä kyllä vähän (pelätä), mutta (haluta) matkustaa kuitenkin.
Saksalaiset (osata) hyvin myös englantia.
Me (avata) oven ja (huomata), että (sataa).
(lainata) te sen kirjan eilen?

11/6 *Tedd múlt időbe!*
Minä alan puhua englantia. → Minä aloin puhua englantia.

He alkavat puhua englantia.
Aurinko paistaa ja vettä sataa.
Maksan tämän kirjan.
Mitä tämä kirja maksaa?
Me autamme aina sinua.
Äiti auttaa aina meitä.
Te annatte vettä.
He antavat vettä.

11/7 *Tedd múlt időbe az állítmányokat!*

Kaisa haluaa kesällä matkustaa Suomessa. Hän tietää, että laiva pysähtyy Itä-Suomessa monessa kaupungissa. Matkustajat yöpyvät usein laivassa. Päivällä Kaisa kävelee kaupungin torilla ja ostaa ruokaa. Laivassa hän tapaa monta ulkomaalaista, jotka puhuvat englantia. Välillä hän ui järvessä, syö ja juo ja ottaa aurinkoa rannalla.

11/8 *Fordítsd finnre!*

Kaisa kérdezett, és a magyar vendégek válaszoltak:
– Melyik úton jöttetek?
– Most Oroszországon keresztül utaztunk vonattal.
– Mikor érkeztetek?
– Már három hete érkeztünk, csak először megnéztük Lahtit. Sok mindent láttunk.
– Hol voltatok még Finnországban?
– Először Helsinkiben laktunk és sok finnel találkoztunk egy jó barát(unk)-nál. Sok múzeumban is jártunk. Aztán a gyerekek látni akarták a romantikus Lappföldet.
– És szép volt?
– Nagyon szép volt a napsütéses éjszaka a Lappföldön.
– Mi történt még az úton?
– A gyerekek sokat úsztak. Azt gondolták, hogy hideg a tó vize, de sütött a nap, az utazás jól sikerült.

SUOMEN
KARTTA
ROVANIEMI
TORNIO
KEMI
OULU
RAAHE
KAJAANI
KOKKOLA
PIETARSAARI
UUSIKAARLEPYY
IISALMI
VAASA
KUOPIO
SEINÄJOKI
JOENSUU
KASKINEN
KRISTIINANKAUPUNKI
JYVÄSKYLÄ
SAVONLINNA
MIKKELI
PORI
TAMPERE
HEINOLA
VAMMALA
VALKEAKOSKI
RAUMA
LAHTI
LAPPEENRANTA
UUSIKAUPUNKI
HÄMEENLINNA
RIIHIMÄKI
KOUVOLA
FORSSA
NAANTALI
HYVINKÄÄ
KOTKA
TURKU
JÄRVENPÄÄ
SALO
PORVOO
MAARIANHAMINA
HELSINKI
PIETARI
TAMMISAARI
HANKO
TUKHOLMA

12. KAHDESTOISTA KAPPALE

Vanhan rouvan sydän on kipeä

Tampereen keskussairaala

Kaisa ja Antti tapasivat kadulla. Antti oli hyvin vihainen ja kysyi:

Antti: Miksi et tullut eilen?

Kaisa: En voinut tulla, koska vanha rouva, jonka asunnossa asumme, sairastui, enkä halunnut jättää häntä yksin.

Antti: Miksi et soittanut ja kertonut, mitä tapahtui?

Kaisa: Yritin kyllä soittaa, mutta et ollut enää kotona. Miksi et itse soittanut ja kysynyt?

Antti: En arvannut, että sinulla oli tuollainen syy. Luulin, että et vain tahtonut tulla. Miksi Hilkka ei hoitanut sitä rouvaa?

Kaisa: Hilkka ei ollut ensin kotona, sitten hän haki lääkkeet. Vanhalla rouvalla on heikko sydän. Hän sai sydänkohtauksen, ei syönyt eikä juonut mitään. Mutta hän ei halunnut, että soitan sairasauton. Emme voineet hänelle mitään. En tehnyt muuta kuin istuin vuoteen vieressä koko yön. Emme kumpikaan nukkuneet yhtään.

Lääkäri ja potilas

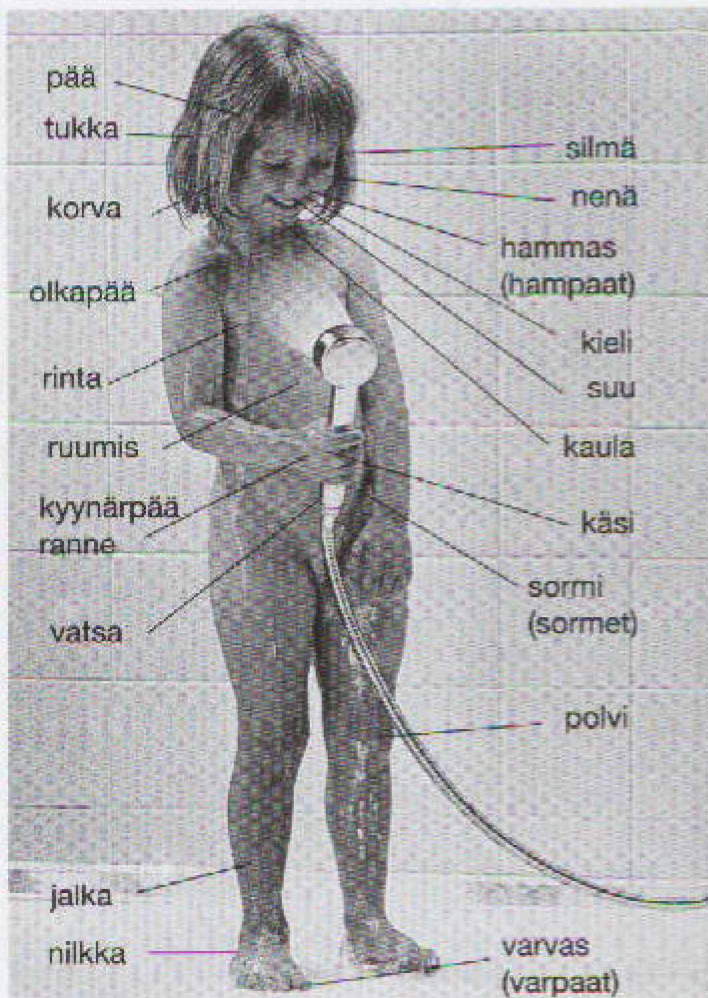

Vanhoja ihmisiä

Antti: Anna anteeksi, että olin vihainen, mutta en tosiaankaan tiennyt, että ...
Kaisa: Etkä edes soittanut ja kysynyt!
Antti: Olet varmaan väsynyt, jos et kerran nukkunut yöllä yhtään.
Kaisa: Päätä särkee ja nukuttaa kauheasti.

Lääkärin määräyksen mukaan vanha rouva ei saanut syödä ollenkaan rasvaista ruokaa. Hän oli aina varovainen, hän ei juonut paljon kahvia, hän ei kävellyt nopeasti, hän ei juossut koskaan. Kaikki ystävät neuvoivat häntä niin, että hän ei uskaltanut enää tehdä mitään. Hän vain makasi. Mutta silloin lääkäri oli vihainen. Vanha rouva ei saanut maata. Kun hän ei maannut, hän käveli, kun hän ei kävellyt, hän juoksi, kun hän ei juossut, hän makasi. Aina lääkäri oli vihainen, ja vanhan rouvan sydän oli kipeä ja surullinen. Kukaan ei ollut koskaan tyytyväinen.

Omena päivässä pitää lääkärin kaukana.

Ruumiinosat

Kielioppia – Nyelvtan

57. Participium perfectum activum (cselekvő befejezett melléknévi igenév)

Az ige 4. szótári alakja. Képzője **-nut/-nyt**. Egytövű igékben pl.:

inf.	sanoa	tő:	sano-	part. perf.	sano**nut**
	kysyä		kysy-		kysy**nyt**
	saada		saa-		saa**nut**
	voida		voi-		voi**nut**
	käydä		käy-		käy**nyt**

A kéttövű igékben a mássalhangzós tőhöz kapcsolódik. A képző ilyenkor vagy teljesen hasonul a tő mássalhangzójához *(l+n = ll, r+n = rr, s+n = ss)*:

tulla	tul-	tul**lut**
olla	ol-	ol**lut**
surra	sur-	sur**rut**
juosta	juos-	juos**sut**

vagy pedig magához hasonítja *(t+n = nn)*:

maata	maat-	maan**nut**
pelätä	pelät-	pelän**nyt**
valita	valit-	valin**nut**

Az utóbbi csoporthoz tartozik a *tietää* és *taitaa* 'tud' ige is; befejezett melléknévi igenév előtt használatos csonka tövük:

tietää	tiet-	tie**nnyt**
taitaa	tait-	tai**nnut**

A két rendhagyó *-dä* végű ige participiumai:

tehdä	teh-	teh**nyt**
nähdä	näh-	näh**nyt**

A participium a mondatban lehet **jelző,** ilyenkor egyeztetni kell a jelzett szóval. A participium magánhangzós töve a **-nee-,** mássalhangzós töve pedig azonos a nominativusszal *(-nut/-nyt)*. Az utóbbihoz csak a partitivus rag járul. Jelentése cselekvő, pl. *väsynyt rouva* 'fáradt asszony' (aki elfáradt).

A jelző szerepű participium néhány alakja:

e. sz.	nom.	väsynyt rouva
	gen.	väsyneen rouvan
	part.	väsynyttä rouvaa
	adess.	väsyneellä rouvalla
t. sz.	nom.	väsyneet rouvat

Minden igének megvan ez az alakja. A cselekvő befejezett melléknévi igenevet a cselekvő **összetett igealakok alkotásában** használja a finn nyelv.

58. Az imperfectum tagadó alakjai

Összetett igealakok. A személyt a tagadó segédige ragjai jelölik, a számot pedig a főige befejezett melléknévi igeneve, egyes számban az egyes nominativus, többes számban a többes nominativus:

en et ei	nukkunut	sanonut	ollut	arvannut
emme ette eivät	nukkuneet	sanoneet	olleet	arvanneet

Udvarias megszólításkor (magázás) az igenév utal arra, hogy egy vagy több személyről van-e szó. Ez egyébként vonatkozik minden összetett igealakra. Pl. *Miksi te ette soittanut?* 'Miért nem telefonált Ön?' *Miksi te ette soittaneet?* 'Miért nem telefonáltak Önök?'

A magyarban az imperfectum állító és tagadó alakja között nincs különbség. Csak a tagadószót kell az igealak elé tenni: *telefonáltam – nem telefonáltam.* A finnben a tagadó segédige miatt egyébként is vigyázni kell, az imperfectumban meg különösen ügyelni kell arra, nehogy összekeveredjenek az állító és a tagadó alakok: *soitin – en soittanut; soititko? – etkö soittanut?*

59. Alanytalan kifejezések

Alany nélkül állhatnak:

a) meteorológiai kifejezések, pl. *Sataa ja tuulee.* 'Esik és fúj a szél.', *Sataa vettä tai lunta.* 'Esni fog az eső vagy a hó.'

b) érzékelést, érzelmet, állapotot kifejező igék, pl. *päätä särkee* 'fáj a fejem', *minua nukuttaa* 'álmos vagyok, alhatnék'.

A logikai alany nyelvtanilag partitivusban áll, ezek az igék tehát tárgyasak a finn szemlélet szerint.

Harjoituksia – Gyakorlatok

12/1 *Alakítsd át tagadóvá az infinitivust!*

Antti halusi soittaa. → Eilen hän ei soittanut.

Hilkka halusi ostaa lääkettä.
Martta-täti halusi ottaa sitä.
Hän halusi antaa rahaa.
Hilkka halusi auttaa häntä.
Illalla täti halusi lukea.
Kaisa halusi hoitaa häntä yöllä.
Täti halusi hakea vettä.
Hän halusi kertoa, että hän oli sairas.

12/2 *Folytasd a mondatokat tagadóan!*

Tytöt halusivat istua tädin luona, → mutta he eivät istuneet.

Me halusimme kertoa kaiken.
Te halusitte matkustaa pois.
He halusivat syödä kalaa.
Me yritimme soittaa pianoa.
Te tahdoitte kääntää auton.
He jaksoivat hakea lehden.

12/3 *Válaszolj a kérdésekre tagadóan!*

Asuitko Kaisan ystävän luona? → En asunut.

Sairastuiko Martta-täti eilen?
Istuitteko samassa paikassa eilenkin?
Joimmeko eilenkin tätä viiniä?
Nukkuivatko tytöt eilen tädin luona?
Saivatko he sen uuden kirjan?
Söittekö Suomessa kalaa?

12/4 *Alakítsd át tagadóvá a következő mondatokat!*

Lääkäri halusi tulla Martta-tädin luo, → mutta hän ei tullut.
Halusin keskustella lääkärin kanssa. Halusit katsella vielä televisiota. Hän halusi kuulla vielä pari vitsiä. Me halusimme kuunnella musiikkia. Te halusitte kävellä kotiin. He halusivat olla yksin.

12/5 *Egészítsd ki a következő mondatokat a tagadó, múlt idejű alakkal!*

En (haluta) häiritä sinua.
Et (häiritä)-kään.
Kaisa ei (tavata) Anttia eilen.
Kissa ei (maata) sängyn päällä.
Emme (avata) ovea.
Ettekö te (huomata), että oli jo ilta.
Pojat eivät (vastata) mitään.

12/6 *Alakítsd át tagadóvá a következő mondatokat!*

Näen sinut hyvin. → Eilen en nähnyt sinua.

Näet minut hyvin.
Hän näkee teidät hyvin.
Teen (teet, hän tekee, teemme, teette, he tekevät) tämän työn.
Me näemme teidät hyvin.
Te näette hänet hyvin.
He näkevät meidät hyvin.

12/7 *Fordítsd finnre!*

Márta néni semmit sem csinált úgy, ahogy az orvos mondta.

Márta néni: Nem aludtam jól, mert túl sokat ettem.
Orvos: Nem emlékezett rá, mit mondtam? Este már nem jó sokat enni.
Márta néni: Nem akartam sokat enni, de olyan finom volt a kalács.
Orvos: Ha az embernek gyenge a szíve, nem szabad olyat csinálni, ami nem tesz jót.
Márta néni: Én nem ígértem meg, hogy nem eszem és nem iszom azt, amit szeretek. Nem kér (akar) egy csésze kávét, doktor úr?
Orvos: De önnek nem szabad kávét innia. Nem mondtam a múltkor?
Márta néni: Nem tudtam. Minden reggel ittam egy csészével. Se nem sétáltam, se nem vásároltam (käydä ostoksilla), mielőtt nem ittam (ittam) kávét.
Orvos: Ezután minden reggel kávé nélkül sétál.
Márta néni: Kár hogy nem vettem egy kutyát. Azzal olyan jól lehet sétálni. Korábban sosem fájt a fejem.
Orvos: Viszontlátásra! Nem hittem, hogy egyáltalán nem hallgat (hallgatott) rám, kedves asszony(om).

13. KOLMASTOISTA KAPPALE

Perheemme

Kaisa tapasi taas Antin kaupungilla ja sanoi:

Kaisa: Sain juuri uudet perhevalokuvat, jotka otin kesällä. Haluatko nähdä?
Antti: Jos kerrot, kuka kukin on. En tunne vielä perhettäsi oikein hyvin.
Kaisa: Tunnethan sinä äidin ja isän.
Antti: Äitisi on ihan vieraan näköinen, ja isäsi nauraa niin kuin sinä.
Kaisa: Tässä on veljeni Mikko ja sisareni Sirkka ja hänen miehensä Esko. Tämä nuori neiti on heidän tyttärensä Mari ja nuo kaksi likaista lasta ovat heidän poikansa Matti ja Mika.
Antti: He ovat siis sinun serkkusi?
Kaisa: Ei, vaan sisarentytär ja sisarenpojat.
Antti: Ai niin, serkkuhan on sedän tai tädin lapsi.
Kaisa: Aivan oikein. Tässä kuvassa näet koko perheemme. Isoäitini istuu tuossa oikealla, hän on äidin äiti. Isoisäni on hänen vieressään, sitten on Matti-enoni eli siis äidin veli.

Hilkkakin tulee ja haluaa nähdä kuvat.

Hilkka: Oliko teidän koko sukunne kesällä teidän luonanne vai miksi enosi ja isovanhempasi ovat myös kuvassa?
Kaisa: Isoäidilläni oli 80-vuotissyntymäpäivä ja pidimme juhlan meidän mökillä.

Kaisan perheen kesämökki

Kahvipöytä kesämökin tuvassa

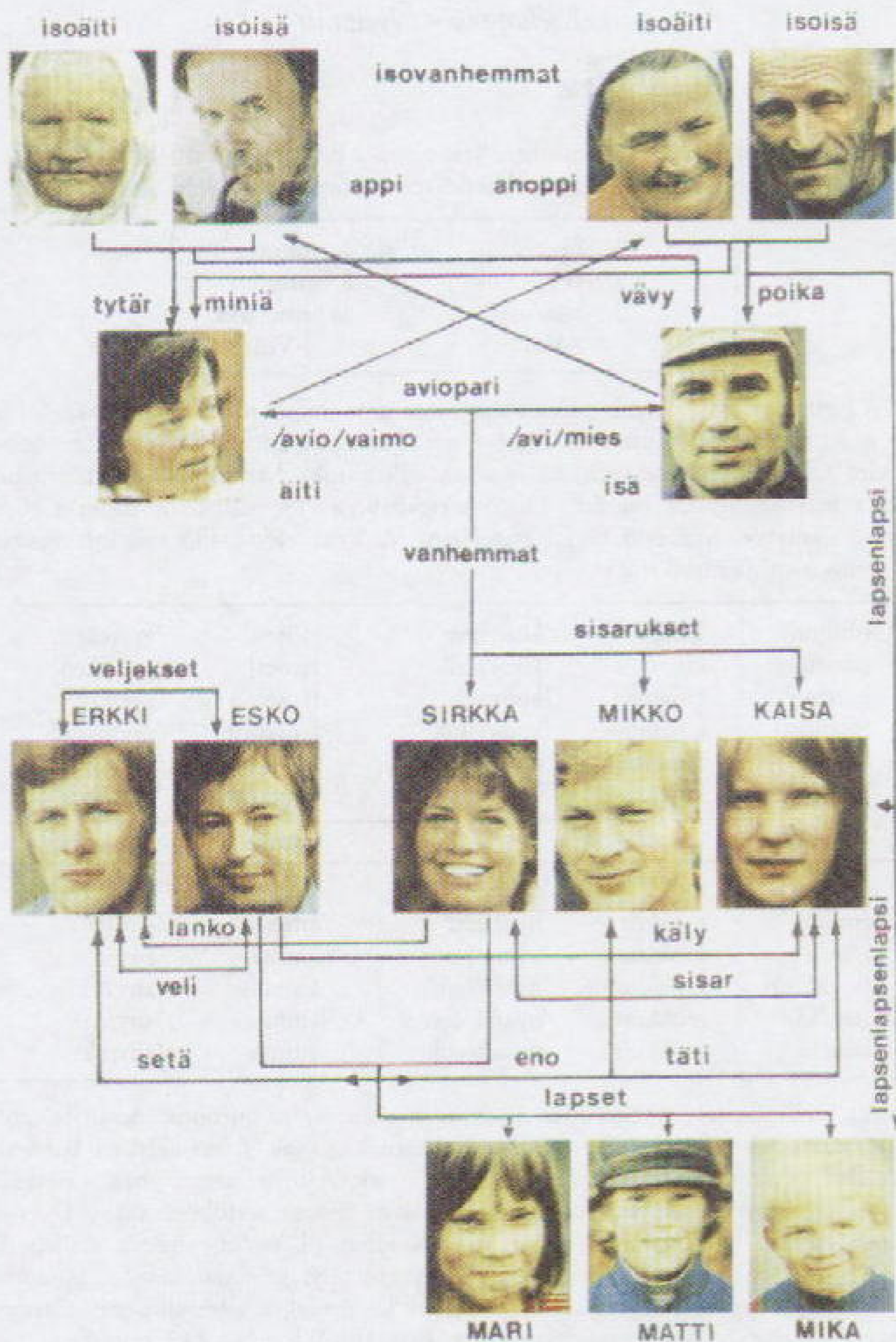
Hilkka: Mikä sinun isäsi ammatti onkaan?
Kaisa: Hän on opettaja, mutta nyt hän on jo eläkeläinen. Miksi sitä kysyt?
Hilkka: Tässä kuvassa hän on ihan taiteilijan näköinen. Meidän isä on insinööri. Mitä sinun isäsi tekee, Antti?
Antti: Minun isäni on maanviljelijä. Meidän maatilamme on samassa kylässä, jossa Kaisan perheellä on kesämökki. Isä ei ole yhtään iloinen, että minä olen työssä kirjapainossa.
Hilkka: Onko teidän äiti myös työssä, Kaisa?
Kaisa: Meidän äiti on kotirouva. Hän sanoo, että perhe on hänen työmaansa. Mutta sen lisäksi hän on myös kirjailija. Hänen kirjansa "Sukuni naiset" ilmestyi kaksi vuotta sitten. Kirjassaan hän kertoo anoppinsa ja kälynsä elämäntarinan. Hänen anoppinsa oli Rovaniemen ensimmäinen kunnanlääkäri. Hänen tyttärellään on sama ammatti. Nuo kaksi naista ovat kirjan päähenkilöt.
Antti: Teidän perheenne on hyvin mielenkiintoinen. Saako sitä kirjaa vielä ostaa?

Antti sai lainata kirjan.

Joku odottaa kirjettäsi!

Antin perheen maatila

isoäiti
isoisä
isovanhemmat
isoäiti
isoisä
appi
anoppi
tytär
miniä
vävy
poika
aviopari
/avio/vaimo
/avi/mies
äiti
isä
vanhemmat
lapsenlapsi
sisarukset
veljekset
ERKKI
ESKO
SIRKKA
MIKKO
KAISA
lanko
käly
lapsenlapsenlapsi
veli
sisar
setä
eno
täti
lapset
MARI
MATTI
MIKA

Kielioppia – Nyelvtan

60. Birtokos személyragozás

A birtokos személyét a magyarhoz hasonlóan a finnben is személyragok jelölik a birtokszón. A birtokos személyragok rendszere a következő:

e. sz.	1. **-ni**	t. sz.	1. **-mme**
	2. **-si**		2. **-nne**
	3. **-nsa/-nsä** (**-Vn**)		3. **-nsa/-nsä** (**-Vn**)

A birtokos személyragok a főnév magánhangzós (teljes) tövéhez járulnak, előttük – noha némelyikük zárja a szótagot – soha sincs fokváltozás! Az egyes és többes szám 3. személy ragja azonos. Az *-nsa/-nsä* változatokat használjuk nominativusban és a mássalhangzóra végződő függő esetekben, a *-Vn* változatot pedig a rövid magánhangzóra végződő függő esetekben. (A **V** az előtte álló magánhangzóval azonos magánhangzó jele.)

(minun)	kirjani	'könyvem'	lapseni	'gyerekem'
(sinun)	kirjasi	'könyved'	lapsesi	'gyereked'
hänen	kirjansa	'könyve'	lapsensa	'gyereke'
(meidän)	kirjamme	'könyvünk'	lapsemme	'gyerekünk'
(teidän)	kirjanne	'könyvetek'	lapsenne	'gyereketek'
heidän	kirjansa	'könyvük'	lapsensa	'gyerekük'

(minun)	mökkini	'nyaralóm'	äitini	'anyám'
(sinun)	mökkisi	'nyaralód'	äitisi	'anyád'
hänen	mökkinsä	'nyaralója'	äitinsä	'anyja'
(meidän)	mökkimme	'nyaralónk'	äitimme	'anyánk'
(teidän)	mökkinne	'nyaralótok'	äitinne	'anyátok'
heidän	mökkinsä	'nyaralójuk'	äitinsä	'anyjuk'

A t. sz. 2. személy egyben udvariassági forma: *äitinne* 'az ön/önök édesanyja' stb.

A személyes névmások genitivusának használata csak 3. személyben kötelező, anélkül ugyanis az alakok teljesen egybeesnének. A többi személyben a névmást csak hangsúlyos esetben használjuk. Ilyenkor viszont a többes szám 1. és 2. személyű rag az irodalmi nyelvben is elmaradhat, pl. *meidän perhe* 'a családunk', *teidän isä* 'apátok'. Különösen gyakori a személyrag elmaradása a családdal, rokonsággal kapcsolatos szavakban. A beszélt köznyelvben a birtokos személyragok egyes számban is egyre gyakrabban elmaradnak! (Erről l. még a **112.** pont!)

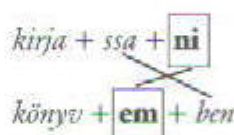
A magyarral ellentétben a 3. személyű birtokos személyrag vagy csak névmási birtokos mellett használatos: **hänen / heidän** *kirja*nsa *'az ő* könyv*e* / könyv*ük'*, vagy pedig akkor, ha a birtokos az alannyal azonos: *Kirjassaan hän kertoo anoppinsa ja kälynsä elämäntarinan.* 'Könyvében *(ő)* elbeszéli anyós*a* és sógornőj*e* életét.'

Nem használatos az e.sz. 3. személyű birtokos személyrag azokban a szerkezetekben, amelyekben a birtokos nem személyes névmás, pl. *sedän lapsi* 'a nagybácsi gyermek*e*'. A birtokviszonyt a finnben a genitivus fejezi ki, s minthogy ennek van ragja, nincs szükség arra, hogy a birtokon kitegyék a 3. személyű birtokos személyragot!

A *habeo* („nekem van")-szerkezetben birtokos személyrag egyik személyben sem használatos: *Minulla on lapsi.* 'Van gyermek*em*.' *Sedällä on lapsi.* 'A nagybácsinak van gyerek*e*.' Itt a személyes névmás adessivusa utal a birtokos személyére (l. **52.** pont).

61. A birtokos személyragok és az esetragok sorrendje

A finnben a két toldalékfajta fordított sorrendben kapcsolódik, mint a magyarban:

A finnben tehát a birtokos személyrag követi az esetragot. A személyragok előtt az esetrag utolsó mássalhangzóeleme eltűnik:

e. sz. nom.	kirja	+ *ni*	} = kirja**ni**	'könyvem'
acc.	kirja**n**	+ *ni*		'könyvemet'
gen.	kirja**n**	+ *ni*		'könyvemnek a ...'
t. sz. nom.	kirja**t**	+ *ni*		'könyveim'
acc.	kirja**t**	+ *ni*		'könyveimet'

Hasonlóképpen öt különböző nyelvtani viszonyt sűrítenek magukba a többi birtokos személyragos alakok is: *kirjasi, kirjansa* stb. A szövegösszefüggés, a környezet dönti el tehát a jelentést. Utalhat az esetragra a melléknévi jelző vagy az állítmány egyezése (l. **63.** pont).

A rövid magánhangzóra végződő ragok után 3. személyben a *-Vn* változat áll:

e. sz.	part.	talo**an**	'házát'
	iness.	talossa**an**	'házában'
	adess.	talolla**an**	'házán'

täti**än**	'nagynénjét'
tädissä**än**	'nénjében'
tädillä**än**	'nénjén'

e. sz.	part.	miestä**än**	'férjét'
	iness.	miehessä**än**	'férjében'
	adess.	miehellä**än**	'férjén'

Hosszú magánhangzó után függő esetekben is az *-nsa / -nsä* áll, pl. *kirjaansa*, *isäänsä* (e. sz. part.).

62. A névutók ragozása

A névutók általában megkövesült ragos szavak, amelyekhez többnyire birtokos személyrag kapcsolható:

(minun)	vieressäni	'mellettem'
(sinun)	vieressäsi	'melletted'
hänen	vieressään	'mellette'
(meidän)	vieressämme	'mellettünk'
(teidän)	vieressänne	'mellettetek' 'ön / önök mellett'
heidän	vieressään	'mellettük'

(minun)	luonani	'nálam'
(sinun)	luonasi	'nálad'
hänen	luonaan	'nála'
(meidän)	luonamme	'nálunk'
(teidän)	luonanne	'nálatok' 'önnél / önöknél'
heidän	luonaan	'náluk'

Hasonlóképpen ragozható a legtöbb névutó.

63. A birtok többese

A birtokos személyragok előtt bekövetkező mássalhangzó-kiesések miatt (l. **61.** pont) nominativusban és accusativusban nem fejezhető ki a birtok egyes és többes számának (egy birtok – több birtok) különbsége: nom.– acc. *serkkuni* 'unokatestvérem(et) – unokatestvéreim(et)', *heidän serkkunsa* 'unokatestvérük(et) – unokatestvéreik(et)'.

A jelzős szerkezetekből már kiderül a különbség, pl. *pieni serkkuni* 'kis unokatestvérem' – *pienet serkkuni* 'kis unokatestvéreim'. Ugyanígy fény derül a több birtokra az állítmány vagy az állítmányi névszó egyeztetéséből, pl. *He ovat minun serkkuni.* 'Ők az én unokatestvéreim.' *Serkkuni asuvat maalla.* 'Az unokatestvéreim vidéken laknak.'

64. Genitivus (IV)

Egyes szám genitivus állhat a **33., 37.** és **56.** pontban felsoroltakon kívül hasonlóságot, kinézést, mértéket kifejező melléknevek mellett, pl. *Tässä kuvassa hän on ihan taiteilijan näköinen.* 'Ezen a képen úgy néz ki, mint egy művész (művész kinézésű, megjelenésű, külsejű).'

65. Simulószócskák

A **30.** pontban szó volt már a *-kaan /-kään* tagadószócskáról, amelyet tagadó mondatban 'sem, nem is' értelemben használnak. A kérdéses partikula állító mondatban is előfordulhat, jelentése ilyenkor nyomósító 'is', pl. *Mikä sinun isäsi ammatti onkaan?* 'Mi *is* az édesapád foglalkozása?'

66. Mutató névmás és számnévi jelző egyeztetése

A mutató névmási jelző számnévi jelzős szerkezetben értelmileg egyezik, és – a magyarral ellentétben – többes számban áll, pl. *Nuo kaksi likaista lasta ovat heidän poikansa.* '*Az* a két maszatos gyerek az ő két fiuk.' Az alany ebben az esetben határozott. Mutató névmás nélkül határozatlan alanyról van szó, amely mellett az állítmány is egyes számban van, pl. *Tuossa juoksee kaksi likaista lasta.* 'Ott fut két maszatos gyerek.'

Harjoituksia – Gyakorlatok

13/1 *Egészítsd ki a mondatokat a „kirje" szóval és birtokos személyraggal!*

Saitko minun ...? Sinun ... ja hänen ... tulivat yhtä aikaa. Meidän ... on myöhässä. Teidän ... saimme eilen, mutta heidän ... ei ole vieläkään täällä.

13/2 *Tedd a zárójelben levő szóhoz a megfelelő birtokos személyragot!*

Sinun (isän) ammatti on insinööri. Tämä on minun (äidin) kuva. Hänen (sisaren) nimi on Sirkka. Meidän (tyttären) isoäiti on minun (äiti). Teidän (pojan) kuva on pöydällä. Heidän (talon) nimi on Koivula.

13/3 *Alkoss birtokos személyragos szerkezeteket!*

Näetkö tuon *pojan?*
Tunnetko minun ...?
Kyllä, tunnen sinun ...
Tapasin myös hänen ...
Näemme oman ... ulkona.
Näettekö usein ...?
Tunnen myös heidän ...

13/4 *Alkoss birtoklást kifejező mondatokat!*
Minä, suku, on yhteinen kesämökki. → Minun suvullani on yhteinen kesämökki.

Sinä, suku ... Hän, suku ... Me, suku ... Te, suku ... He, suku ...

13/5 *Alakítsd át tagadóvá a következő mondatokat!*
Miksi otit perheesi mukaan? → Miksi et ottanut perhettäsi mukaan?

Näin äitisi eilen kaupassa. Isä lainasi autonsa. Matti-eno toi hänen autonsa takaisin. Isä myi maatilansa. Näittekö kuvanne lehdessä? He valitsivat ammattinsa oikein. Muistimme heidän ammattinsa oikein.

13/6 *Tedd a helyére a birtokos személyragot!*

Äiti istuu minun autossa. Hänen äidillä on siniset silmät. Olitko kesällä meidän kesämökillä? Onko tuo sinun isoäidin kuva? Heidän koulussa on uusi opettaja. Asutteko teidän omassa talossa?

13/7 *Egészítsd ki a következő névutós szerkezeteket!*

luona
Voitte tavata minun luona ... . Asuuko Kaisa sinun luona ...? Onko hänen luona ... hauska asua? Isoäiti on nyt meidän luona ... Kuinka kauan hän on teidän luona. ... Olimme illalla heidän luona ...
kanssa
Kuka lähtee minun kanssa ...? Sinun kanssa ... on mukava matkustaa. Olin hänen kanssa ... ulkona. Lapset olivat meidän kanssa ... eläintarhassa. Illalla he saavat leikkiä teidän kanssa .... Heidän kanssa ... on aina hauska keskustella.
vieressä
Kuka sinun vieressä ... istuu? Isoäiti istuu minun vieressä .... Hänen vieressä ... näet Matti-enon. Enon lapset seisovat meidän vieressä .... Ketkä ovat tuossa teidän vieressä ...? Huomaatteko, kuka näkyy heidän vieressä ...?

13/8 *Fordítsd finnre!*

– Milyen a te családod? Hány fivéred és nővéred van?
– A mi családunkban öten vagyunk (öt személy van): édesanyám, édesapám, öcsém, nagyanyám és én. Nagyanyám az édesanyám anyja. A férje, az anyai nagyapám már nem él.
– Az ő férjének, a te nagyapádnak mi volt a foglalkozása?
– A nagyapám vonatkalauz volt. Az édesanyám meséli, hogy náluk az apja szobájában az ágy, az asztal meg a szék olyan volt, mint a vonatban.
– A mi családunkban is van ilyen érdekes ember, az apám bátyja, Ilmari bácsi, aki saját hajóján járta körül a világot.
– Mit csinált a ti nagybátyátok a hajójával?
– Fát szállított a tengerentúlra. Négy lánya van. Minden lányának külföldi neve van.
– Az én unokatestvérem férje nagy állatbarát. Vidéken a házukban sok kutya és macska van.
– A felesége biztosan nagyon örül, hogy olyan sok állat van körülötte!

Helsingin keskusta

14. NELJÄSTOISTA KAPPALE

Iltakahvilla

Kaisa kysyy Hilkalta: Muistatko, millä kadulla Antti oikein asuu?

Hilkka: Hän asuu Rauhankadulla. Se on keskikaupungilla. Menet ensin raitiovaunulla numero 5 Aleksanterinkatua Senaatintorille, käännyt Senaatintorin jälkeen vasemmalle Snellmaninkadulle ja sitten oikealle Rauhankadulle, Antin kotikadulle.

Kaisa: Kiitos! Antti kutsui minut tänään kuudelta iltakahville. Katson kartalta, missä se katu on. Tunnen vielä huonosti kaupunkia.

Kun Kaisa tulee Antin luo, kahvi on jo valmista. Pöydällä on kahvikupit, pullaa ja kakkua.

Antti: Hei! Haluatko istua sohvalla vai nojatuolissa?

Kaisa: Kiitos, istun mielelläni tuolilla. Kuinka sinulla on kaikki nuo herkut?

Antti: Äiti lähetti minulle paketin Saarijärveltä, kun kuuli, että minulle tulee vieras.

Kaisa: Keneltä hän sen sai tietää?

Antti: Minulta itseltäni puhelimessa.

Kaisa: Soitatko usein Saarijärvelle?

Antti: Minä en soita heille, vaan he soittavat minulle. Soittaminen on liian kallista.

Antilla on levysoitin kaapin päällä, ja hän soittaa Kaisalle tämän lempimusiikkia. Kahvi maistuu hyvältä. Heillä on oikein mukava ilta.

Vuodenajat

Suomessa vuodenajat vaihtuvat hyvin selvästi. Keväällä lumi ja jää sulavat ja linnut alkavat laulaa. Sataa ja tuulee. Lehdet ja kukat kasvavat nopeasti. On kuitenkin vielä viileää. Lämpötila on alle 20 astetta.

Alkukesällä aurinko nousee Helsingissä aamulla kello neljä ja laskee illalla noin kello puoli yksitoista. Oulussa aurinko nousee noin kello kolme ja laskee puoli kahdeltatoista. Joskus aurinko paistaa monta viikkoa, ja lämpötila voi olla jopa 25 astetta. Monet suomalaiset uivat jo aikaisin kesällä, vaikka järven vesi saattaa olla vain 15 astetta. Kesällä melkein kaikki matkustavat maalle.

Kevään kukkia

Kesäinen maisema

Pihlaja syksyllä

Talven lintuja

Syksy tulee, ikävä kyllä, hyvin aikaisin. Syksyllä sataa melkein aina vettä. Tulee aikaisin pimeä. Lehdet putoavat ja linnut muuttavat kauas pois. Suomen talvi on tavallisesti kylmä ja luminen. Pakkasta voi olla jopa –20 – –30 °C. Lunta on puoli metriä tai Pohjois-Suomessa metri, joskus kaksikin. Ilma on puhdasta ja terveellistä.

Keskitalvella on hyvin pimeää. Aurinko nousee silloin Helsingissä vasta yhdeksän jälkeen ja laskee iltapäivällä kolmen jälkeen, Oulussa se nousee vasta kello puoli yksitoista ja jo kello neljätoista täytyy sytyttää valot. Ihmiset ovat kuitenkin hyvällä tuulella ja kestävät hyvin pimeän ajan. Talvi kestää neljä-viisi kuukautta. Joskus tuntuu siltä, että se ei lopu koskaan.

Aurinko paistaa, vettä sataa, taitaa tulla kesä.

Kielioppia – Nyelvtan

67. Ablativus (külső helyhatározó eset)
miltä? 'miről?', *mistä?* 'honnan?', *keneltä?* 'kitől?'

-lta	kadu**lta** 'utcáról', Hilka**lta** 'Hilkkától'
-ltä	pöydä**ltä** 'asztalról', isä**ltä** 'apától'

A mély és magas változatok az illeszkedés szabályai szerint a 2. szótári alak *n* ragjának helyébe kerülnek. A tőben e rag előtt is van fokváltozás.

A *se* mutató névmás ablativusa *siltä* 'attól'.

A személyes névmások megfelelő alakjai a következők:

minulta	'tőlem'	*meiltä*	'tőlünk'
sinulta	'tőled'	*teiltä*	'tőletek; öntől, önöktől'
häneltä	'tőle'	*heiltä*	'tőlük'

Az *ablativus* funkciói a mondatban:

a) „Honnan?"-kérdésre felelő **külső helyhatározó,** pl. *Raitiovaunu kääntyy Snellmanin kadulta Senaatintorille.* 'A villamos a Snellman utcáról a Szenátus térre fordul.'

b) Megfelelhet a magyar *-ból/-ből* ragnak: *Saarijärveltä* 'Saarijärviből'. (A földrajzi nevekre l. a **29.** pontot!)

c) Kifejezheti azt, akitől valami származik, azaz **eredethatározó** is lehet, pl. *Keneltä hän sai tietää?* 'Kitől tudhatta ő azt meg?' – *Minulta itseltäni.* 'Tőlem, saját magamtól.'

d) „mikor?"-kérdésre pontos időt is kifejezhet, tehát **időhatározói** értelmű, pl. *Kalle kutsui minut tänään kuudelta kahville.* 'Kalle (pontosan) hatkor hívott meg kávézni.'

e) néhány ige **vonzat**aként is szerepelhet, pl. *tuntua* 'érződik, tűnik valamilyennek'; *maistua* 'ízlik': *näyttää* 'látszik, tetszik valamilyennek.': *Joskus tuntuu siltä...* 'Néha úgy tűnik...' *Miltä tuntuu?* 'Milyen érzés (tkp. milyennek tűnik)?' *Miltä maistui?* 'Hogy ízlett?'

68. Allativus (külső helyhatározó eset)

mille? 'mire?', *mihin?* 'hova?', *kenelle?* 'kinek?'

-lle	kadu**lle** 'utcára', Hilka**lle** 'Hilkkának' pöydä**lle** 'asztalra', isä**lle** 'apának'

A rag egyalakú. Az allativust is a névszók magánhangzós tövéből alkothatjuk meg: gyakorlatilag a 2. szótári alak *n* ragja helyébe tesszük. A tőben az allativus rag előtt is érvényesül a fokváltakozás.

A *se* mutató névmás megfelelő alakja: *sille* 'arra, annak', a személyes névmások allativusa pedig a következő:

minulle 'nekem'	*meille*	'nekünk, hozzánk'
sinulle 'neked'	*teille*	'nektek, hozzátok' 'önnek, önhöz' 'önöknek, önökhöz'
hänelle 'neki'	*heille*	'nekik, hozzájuk'

Az *allativus* funkciói a mondatban:

a) „hova?"-kérdésre felelő **külső helyhatározó,** pl. *Käännyt Senaatintorin jälkeen vasemmalle Snellmanin kadulle.* 'A Szenátus tér után balra fordulsz a Snellman utcába.'

b) Megfelelhet magyar **belső helyhatározó**nak is, pl. *Soitatko usein Saarijärvelle?* Gyakran telefonálsz Saarijärvibe?' (A földrajzi nevekre vonatkozóan vö. a **29.** pontot!)

c) **Részeshatározó,** pl. *Minä en soita heille.* 'Nem telefonálok nekik.' *Hilkka lähettää kirjeen Kaisalle.* 'Hilkka levelet küld Kaisának.'

69. Adessivus (III)

A helyhatározói funkción kívül (l. **28.** pont) lehet még **időhatározó** is, pl. *ensi viikolla* 'jövő héten', *kesällä* 'nyáron', *syksyllä* 'ősszel' stb.

70. A partitivus funkciói (III)

i) Mozgást jelentő ige mellett **helyhatározói** jelentésű, pl. *Menet ensin raitiovaunulla Aleksanterinkatua.* 'Először villamossal az Aleksanteri utcán mész.'

Harjoituksia – Gyakorlatok

14/1 *Tedd a megfelelő külső helyhatározó esetbe a zárójelben levő szavakat!*
Ystäväni asuu Museokadulla. Hän lähtee Museokadulta ja menee keskikaupungille.

Hän kävelee (keskikaupunki).
Nyt hän lähtee (keskikaupunki) ja menee (Rauhankatu).
Antti asuu (Rauhankatu), hän lähtee (Rauhankatu) ja menee (tori).
Kaisa on jo (tori).
Hän lähtee (tori) ja matkustaa (Tampere).
Täti istuu (tuoli).
Hän nousee (tuoli) ja menee (parveke).
Täti seisoo (parveke).
Hän lähtee (parveke) ja menee (piha).
Auto on nyt kadun (vasen puoli).
Se lähtee nyt (vasen) ja kääntyy (oikea).

14/2 *Használd az ablativust és/vagy az allativust!*
Kuulin asian Kaisalta ja kerroin sen Hilkalle.

Isä osti auton (Pekka), ja Pekka myi sen edelleen (Matti-setä).
Soitatko usein (äitisi)?
(Kuka) he lähettivät kirjeen?
Lapset saivat kauniin kuvakirjan (Liisa-täti) ja näyttivät sitä (ätinsä).
Antti soittaa (ystävänsä) tämän lempimusiikkia.

14/3 *Válaszolj a kérdésekre!*

Milloin aurinko nousee?
Milloin se laskee?
Milloin teemme työtä?
Milloin ihmiset nukkuvat?
Milloin aurinko paistaa oikein lämpimästi?
Milloin linnut palaavat?
Milloin sataa tavallisesti lunta?
Milloin koulut alkavat?

14/4 *Tedd a megfelelő esetbe a zárójelben levő szavakat!*

a) Kaisa tuntuu (mukava tyttö).
Tämä tuoli tuntuu liian (pehmeä).
Mika näyttää (kiva poika).
Järvi näyttää (kaunis) ilta-auringossa.
Kaisan ruoka maistuu (hyvä).
Tämä juoma maistuu aivan (makea mehu).

b) Tulisitko meille tänään (kuusi)?
Juna lähtee jo (puoli kahdeksan).
Tapaamme huomenaamulla (yhdeksän).
Lapset nukkuvat tavallisesti (kahdeksan).
Kuuntelin radiota vielä (puoli kaksitoista).

14/5 *Fordítsd finnre!*

– Nyáron megint megyünk Saarijärvibe a víkendházunkba. Eljössz hozzánk?
– Ha elmegyek (-jövök), melyik úton megy a busz, hol kell leszállni, és hogy megyek tovább?
– Busszal jössz Jyväskyläből, és Saarijärviben leszállsz, ott fogunk várni rád kocsival.
– Írok neked még, mikor utazom, mivel így tavasszal még nem tudom, mit csinálok nyáron. Mit csináltok a nyaralóban?
– Reggel korán felkelünk, úszunk a tóban. A madarak énekelnek a ház tetején, és mi is énekelünk az udvaron.
– És aki nem tud énekelni, az is jöhet hozzátok?
– Nálunk mindenki azt csinálhat, amit akar. Ha akarsz, sokáig alhatsz, vagy ha este enni akarsz, csinálhatsz magadnak valami ennivalót; ha rossszkedvű vagy, ott az erdő, ülhetsz egyedül a fa alatt. Vidéken általában úgy tűnik, hogy végre van az embernek ideje élni.

FINNAIR

15. VIIDESTOISTA KAPPALE

Työpäivä

Töölön kirjastossa

Hilkka on työssä Töölön kirjastossa. Hän matkustaa aamulla aikaisin kirjastoon täydessä raitiovaunussa. Hilkalla ei ole lippua. Hän nousee vaunuun ja sanoo kuljettajalle:

Hilkka: Saanko kymmenen matkan kortin!
Kuljettaja: Tässä on, olkaa hyvä.

Hilkka jää pois Stadionin pysäkillä ja kävelee työhön. Kirjastossa kaikki ovat jo täydessä työssä. Hilkka on tänään yleisön palvelussa. Eräs nuori mies kysyy häneltä:

Nuori mies: Olen kiinnostunut historiasta ja kirjallisuudesta. Voitko sanoa, mistä löydän ne osastot?
Hilkka: Se riippuu siitä, millaisesta kirjallisuudesta pidät.
Nuori mies: Haluan tutustua omaan maahani ja sen historiaan.
Hilkka: Matkakirjat ovat tuossa vasemmassa hyllyssä, ja Suomen historia on tuolla toisessa huoneessa.
Nuori mies: Kiitos neuvosta!

Kun Hilkka tulee työstä kotiin, Kaisa istuu pöydän ääressä ja kirjoittaa kirjettä.

Kaisa: Tiedätkö, mihin aikaan posti on auki?

Hilkka: Odota, katson puhelinluettelosta. Se on auki maanantaista perjantaihin klo 8–17 (kello kahdeksasta seitsemääntoista), lauantaisin ja sunnuntaisin se on kiinni.

Kaisa: Onpa hyvä, että se on auki viiteen saakka. Kirjeeni lähtee jo tänään Jyväskylään. Mitä työhön kuuluu?

Hilkka: Tutustuin tänään kivaan poikaan, joka tykkää matkustamisesta ja historiasta. Hänen puheestaan päättelin, että hän on kotoisin Turusta.

Kaisa: Tuosta tuli mieleeni, että aiomme mennä Antin kanssa huomenna Porvooseen. Tuletko mukaan? Käymme Porvoon tuomiokirkossa, tutustumme Runebergin museoon ja pariin muuhunkin museoon.

Hilkka: Tulen mielelläni. Kiitos kutsusta! Minun mielestäni Porvoo on hyvin mielenkiintoinen kaupunki.

Näkymä Porvoosta

Porvoon vanha raatihuone

Keskieurooppalaiset kyselevät usein

– Miten Suomesta voi matkustaa maailmalle?
– Jos haluat matkustaa laivalla, voit käyttää autolauttaa, joka menee joko Ruotsiin, Saksaan tai Puolaan. Junalla taas pääset Tornion kautta Ruotsiin tai Vainikkalan kautta Venäjälle. Suomesta voi lentää melkein jokaisen Euroopan maan pääkaupunkiin, esimerkiksi Pariisiin, Lontooseen, Budapestiin tai Prahaan.
– Mihin maahan Helsingistä ei pääse lentokoneella?
– Aika moneen Etelä-Amerikan ja Afrikan maahan ei vielä voi lentää suoraan, mutta Japaniin kyllä pääsee.
– Pelkään lentämistä, mutta ajan mielelläni polkupyörällä esimerkiksi Jyväskylästä Saarijärvelle.
– Sinä voit harjoitella lentämistä Suomessa ja lentää vaikkapa Jyväskylästä Rovaniemelle ja Rovaniemeltä edelleen Ivaloon.

Kaikki tiet johtavat Roomaan.

Lentokentällä

Kielioppia – Nyelvtan

71. Elativus (belső helyhatározó eset)
mistä? 'honnan? miből? miről?', *kenestä?* ' kiből? kiről?'

-sta	kirjasto**sta** 'könyvtárból', talo**sta** 'házból'
-stä	työ**stä** 'munkából', Helsingi**stä** 'Helsinkiből'

Az elativus rag kapcsolódási szabályai azonosak az eddig tanult határozóragokéval: a magánhangzós tőhöz járul, előtte érvényesül a fokváltakozás, a változatok az illeszkedés szabályai szerint használatosak.

A *se* mutató névmás elativusa: *siitä* 'abból', a személyes névmások megfelelő alakjai:

minusta	'belőlem; szerintem'
sinusta	'belőled; szerinted'
hänestä	'belőle; szerinte'
meistä	'belőlünk; szerintünk'
teistä	'belőletek; szerintetek'
	'önből, önökből; ön / önök szerint'
heistä	'belőlük; szerintük'

Az *elativus* a mondatban lehet:

a) „honnan?"-kérdésre felelő **belső helyhatározó,** pl. *Ajan polkupyörällä Jyväskylästä Saarijärvelle.* 'Elbiciklizem Jyväskyläből Saarijärvibe.' *Hilkka tulee työstä kotiin.* 'Hilkka hazajön a munkából.'

b) Megfelelhet a magyar „honnan?" kérdésre felelő **külső helyhatározó**nak, pl. *Hilkka soittaa postista.* 'Hilkka a postáról telefonál.' (A földrajzi nevekről l. a **29.** pontot.)

c) **Időhatározó**ként a cselekvés kezdeti időpontját jelöli, pl. *Posti on auki klo 8-17 (kello kahdeksasta seitsemääntoista).* 'A posta 8-tól 17 óráig van nyitva.'

d) Bizonyos igék **vonzat**aként és egyéb **kifejezés**ekben: *pitää/tykätä* 'kedvel, szeret valakit/valamit'; *välittää* 'törődik valamivel'; *olla kiinnostunut* 'érdeklődik valami iránt'; *olla kotoisin* 'valahova való'; *kiitos* 'köszönet valamiért'; *minun mielestäni* vagy *minusta* 'véleményem szerint/szerintem' stb.

72. Illativus (belső helyhatározó eset)
mihin? 'hova? mibe?', *keneen/keben?* 'kibe?'

Az illativus ragja többalakú, a névszó teljes erős tövéhez járul, nincs tehát előtte fokváltakozás. Legtöbb változatában a magánhangzóelem **(V)** a névszótő utolsó magánhangzójával azonos.

-Vn	museo**on** 'múzeumba', vaunu**un** 'kocsiba', juna**an** 'vonatba', Jyväskylä**än** 'Jyväskyläbe', miehe**en** 'férfiba', tyttö**ön** 'lányba', posti**in** 'postára'

Ez a változat a két- és többtagú, rövid magánhangzós névszótövekben használatos.

-hVn	maa**han** 'országba', muu**hun** 'másba' pää**hän** 'fejbe', tie**hen** 'útra', työ**hön** 'munkába', mi**hin** 'hova', tuo**hon** 'abba', tiistai**hin** 'keddig'

A *h*-s változatot bármely magánhangzóra végződő egytagú tövekben használják, továbbá *i*-végű diftongus után többtagúakban is. A *se* mutatónévmás illativusa rendhagyó: *siihen* 'abba'.

-seen	huonee**seen** 'szobába', Espoo**seen** 'Espooba'

A két- és többtagú névszók hosszú magánhangzós tövéhez kapcsoljuk. Főleg *e*-végű (*kappale*-típusú) főnevek tartoznak ide.
Az illativus rag első két rövidebb változata teljesen illeszkedik a tő utolsó magánhangzójához, a harmadik semleges a hangrend szempontjából.
A személyes névmások illativusa a következő:

minuun 'belém'	*meihin* 'belénk'
sinuun 'beléd'	*teihin* 'belétek; önbe, önökbe'
häneen 'beléje'	*heihin* 'beléjük'

Az *illativus* a mondatban lehet:

a) „hova?" kérdésre felelő **belső helyhatározó**, pl. *Hilkka nousee viimeiseen vaunuun.* 'Hilkka beszáll az utolsó kocsiba vagy felszáll az utolsó kocsira.' (A földrajzi nevekre l. a **29.** pontot!)

b) „meddig?" kérdésre a cselekvés **idő**pontjának végét jelöli vagy önmagában, pl. *Posti on auki klo 8–17 (kahdeksasta seitsemään toista).* 'A posta 8–17 óráig van nyitva' vagy a *saakka, asti* névutóval együtt: *viiteen saakka* 'ötig'; hozzávetőleges, nem pontos időt is ki lehet vele fejezni, pl. *Mihin aikaan posti on auki?* 'Mikor (tájt) van nyitva a posta?'

c) több igének a **vonzat**a: *Tutustumme Runebergin museoon.* 'Megismerkedünk a Runeberg múzeummal.'

73. Szórend (VII)

Minthogy a melléknévi jelző a különböző nyelvtani esetekben egyezik a jelzett szóval, közéjük más szavak (pl. a birtokos jelző) beékelődhetnek. A finnben ez nem zavaró tény, a melléknévi jelző alakja ugyanis mindig pontosan eligazít arra vonatkozólag, mely szavak tartoznak össze. Pl. *Aika moneen Etelä-Amerikan ja Afrikan maahan ei vielä voi lentää suoraan.* 'Dél-Amerika és Afrika számos országába nem lehet még közvetlenül repülni.'

Harjoituksia – Gyakorlatok

15/1 *Tämä on nopea juna. → Menen nopeaan junaan.*

Tämä on vanha kaupunki.
Tämä on suuri yliopisto.
Tämä on hyvä museo.
Tämä on uusi koti.
Tämä on kuu.
Tämä on muu maa.
Mikä työ tämä on?
Tämä on joen suu.
Tämä on tien pää.
Tämä on liian kallis huone.
Tämä on uusi osoite.
Tämä on kaunis Porvoo.
Tämä on melkein kuin taivas.

15/2 *Alkoss kérdéseket a példa alapján!*
Millä voin matkustaa Suomesta Ruotsiin?

Ruotsi, Viro
Viro, Puola
Puola, Itävalta
Itävalta, Saksa
Pariisi, Lontoo
Lontoo, Budapest
Budapest, Debrecen
Debrecen, Szeged
Szeged, Praha
Praha, Rooma
Rooma, Lontoo
Helsinki, Porvoo
Porvoo, Turku
Turku, Lahti
Lahti, Savonlinna

15/3 *Hilkka on kirjastossa työssä → Hän menee kirjastoon työhön.*
Turisti istuu ensimmäisessä vaunussa.
Kaisa on toisessa huoneessa.
Olemme mielenkiintoisessa museossa.
Asumme kauniissa maassa.
Pojat matkustavat täydessä bussissa.
Olen kylässä mukavassa perheessä.
Asutko Suomen pääkaupungissa?

15/4 *Mistä mihin posti on auki? → Posti on auki 8–17 (kahdeksasta seitsemääntoista).*
Mistä mihin teillä on koulua? (9–14)
Mihin saakka olet yliopistossa? (klo 5)
Mihin saakka ruokatunti kestää (klo 13)
Mihin aikaan teillä on suomen tunti? (2–3)
Mistä mihin työviikko kestää? (maanantai – perjantai)
Mistä mihin viikonloppu kestää? (perjantai-ilta – maanantaiaamu)
Mistä mihin sinulla on kesäloma? (kesäkuun puoliväli – heinäkuun puoliväli)

15/5 *Egészítsd ki a következő mondatokat!*
Oletko kiinnostunut (matkustaminen)?
Kuka on kotoisin (Jyväskylä)?
Pidän paljon (työni).
Tykkäävätkö koululaiset (opiskelu)?
Haluan kiittää (kutsu).
Päättelimme hänen (puheensa), että hän on kotoisin (Itä-Suomi).
Onko suomi sinun (mielesi) vaikea kieli?
Mitä (yliopisto) kuuluu?
Haluatko tutustua (uusi ystäväni)?

15/6 *Fordítsd finnre!*
– Meddig vannak nyitva az utazási irodák? A családommal akarok utazni vonattal Lengyelországba és onnan hajóval Finnországba. Most akarom megrendelni a jegyeket.
– Az irodák általában 8-tól 4-ig (16-ig) vannak nyitva. De miért nem utaztok repülőgéppel egyenesen Helsinkibe? Szerintem az olcsóbb.
– Egyszer az életben hajóval akarok menni, mert érdekel a tenger (érdeklődöm a tenger iránt). Hol van egy jó utazási iroda?
– Ott jobbra, a következő utcasarkon. Én is szeretem az utazást. De repülhetsz egyenesen is Finnországba, és ott is utazhatsz hajóval Kelet-Finnországban.
– Köszönöm a jó tanácsot. Én szívesen repülök, de a feleségem fél a repüléstől. Jártál már Észak-Európában?
– Egyszer voltam Svédországban, és abba az országba mindig szívesen megyek vissza. De sok jót hallottam Finnországról is. Jó utat kívánok!

16. KUUDESTOISTA KAPPALE

Tanssimassa

Puhelin soi. Kaisa nostaa kuulokkeen ja sanoo: Haloo, 156148 (yksviis-kuus-yks-neljä-kaheksan), Kaisa Ketola puhelimessa.

Antti: Terve, täällä Antti. Lähtisitkö illalla tanssimaan?

Kaisa: Voisinpa lähteäkin, vaikka menisin kyllä mieluummin vain kuuntelemaan diskomusiikkia. Olin nimittäin metsässä juoksemassa ja jalkani ovat nyt kauhean kipeät. En jaksaisi nyt tanssia.

Antti: Tanssiminen tekee vain hyvää. Tulisit nyt vähän huvittelemaan, tuo ainainen lukeminen rupeaa olemaan jo epäterveellistä.

Kaisa: Tietysti käyn mielelläni tanssimassa, mutta ...

Antti: Selvä on, tulen hakemaan sinut kahdeksan jälkeen. Hei sitten.

Kun Antti tulee, Kaisa istuu jo odottamassa. He kävelevät tanssipaikkaan. Ovella Antti pysähtyy ostamaan liput.

Antti: Saisinko kaksi lippua?

Ovimies: Maksatteko yhdessä vai erikseen?

Kaisa: Haluaisin maksaa omani.

Antti: Ei tule kysymykseenkään. Minähän sinut kutsuin.

Kaisa ja Antti menevät ensin varaamaan pöydän baarista, sitten he lähtevät tanssimaan. Kun orkesteri lakkaa soittamasta, he tilaavat juomista. Tarjoilija tulee kysymään:

Tarjoilija: Mitä saisi olla?

Antti: Mitä haluaisit juoda, Kaisa?

Kaisa: Voisin ottaa vähän valkoviiniä.

Tarjoilija: Kuivaa vai makeaa?

Antti: Toisitteko pullon puolikuivaa valkoviiniä!

Tarjoilija: Minkämaalaista viiniä joisitte mieluummin?

Antti: Jospa ottaisimme vaikka unkarilaista.

Tarjoilija: Ettekö haluaisi maistaa viiniä ensin?

Antti: Kiitos, tämä on oikein hyvää ja kylmää.

Kun Kaisa ja Antti väsyvät tanssimaan, Antti lähtee saattamaan Kaisaa kotiin. Talonmies löytää hänet suutelemasta Kaisaa.

Kaisa: Kiitos kivasta illasta!

Kaisa juoksee kotiin näkemään unta Antista. Antti taas on vähällä eksyä pelkästä onnesta, sillä vahingossa hän nousee väärään raitiovaunuun.

Antin unelma

Jos olisin rikas, en kävisi työssä, vaan ostaisin punaisen, valkonurkkaisen talon järven rannalta jostakin Keski-Suomesta. Siihen kuuluisi myös pieni puutarha, jossa kauniit kukat, vihannekset ja juurikasvit kasvaisivat ja linnut laulaisivat aamusta iltaan. Iltaisin soutelisimme järvellä ja kuuntelisimme linnunlaulua, kalastaisimme ja katsoisimme, kuinka aurinko laskee metsän taakse.

Onnea, onnea, onnea vaan!
Punainen tupa ja perunamaa!

Suomalainen kansantanssi

Antin unelma talvella

Kielioppia – Nyelvtan

74. Conditionalis praesens (feltételes mód jelen idő)

Jele **-isi**, amely mindig az ige magánhangzós tövéhez járul. A rövid magánhangzók nagy része a módjel előtt változatlan marad, a hosszú magánhangzók azonban mindig megváltoznak.

	inf.	tő + **isi**	= cond. prs.
tőhangzó változatlan	sanoa	sano-	sano**isi**
	puhua	puhu-	puhu**isi**
	kysyä	kysy-	kysy**isi**
	löytää	löytä-	löytä**isi**
	ottaa	otta-	otta**isi**
	haluta	halua-	halua**isi**
	jaksaa	jaksa-	jaksa**isi**
rövid mgh. kiesik: *i* > *ø*	tanssia	tanssi-	tanss**isi**
e > *ø*	olla	ole-	ol**isi**
	valita	valitse-	valits**isi**
	nousta	nouse-	nous**isi**
hosszú mgh. rövidül	saada	saa-	sa**isi**
	vastata	vastaa-	vasta**isi**
	herätä	herää-	herä**isi**
nyíló diftongus első eleme kiesik	juoda	juo-	jo**isi**
	syödä	syö-	sö**isi**
	viedä	vie-	ve**isi**
egy szóban *y* > *v*	käydä	käy-	käv**isi**

A tő magánhangzójának változásai sokban hasonlítanak az imperfectum jele előtti változásokhoz (l. **54.** pont) azzal a különbséggel, hogy a feltételes módjel előtt a rövid *a, ä* végű tövekben nem következik be változás!

Az *-isi* módjel nem zárja a szótagot, előtte tehát nem jelentkezik fokváltakozás.

(minä)	ottaisin	tanssisin	tulisin	heräisin
(sinä)	ottaisit	tanssisit	tulisit	heräisit
hän	ottaisi	tanssisi	tulisi	heräisi
(me)	ottaisimme	tanssisimme	tulisimme	heräisimme
(te)	ottaisitte	tanssisitte	tulisitte	heräisitte
he	ottaisivat	tanssisivat	tulisivat	heräisivät

(minä)	toisin	kävisin	olisin	valitsisin
(sinä)	toisit	kävisit	olisit	valitsisit
hän	toisi	kävisi	olisi	valitsisi
(me)	toisimme	kävisimme	olisimme	valitsisimme
(te)	toisitte	kävisitte	olisitte	valitsisitte
he	toisivat	kävisivät	olisivat	valitsisivat

Az igei személyragok azonosak a kijelentő mód jelen időben használatos ragokkal. Egyes szám 3. személyben nincs rag.

a) Használata általában megfelel a magyar **feltételes jelen**nek: *Jos olisin rikas, ostaisin talon.* 'Ha gazdag volnék, vennék egy házat.'

b) A feltételes mód gyakran **jövő idő** értékű: *Ehkä Kaisa tulisi.* 'Kaisa talán eljön(ne).' *Lähtisitkö illalla tanssimaan?* 'Eljönnél-e este táncolni?' (kérlek, gyere el!)

c) Kérdés vagy felszólítás enyhítésére vagy udvarias megformálására is alkalmas: *Toisitteko pullon valkoviiniä!* 'Legyen szíves, hozzon egy üveg fehér bort!' *Saisinko pullon punaviiniä.* 'Kérek (kaphatnék-e) egy üveg vörösbort.'

d) Az olyan függő beszédben, függő kérdésben vagy **mellékmondat**ban, ahol a magyar felszólító módot használ, a finnben feltételes mód van: *Mihin me lähtisimme tänä iltana?* 'Hova menjünk ma este?' *Hän sanoi, että tulisin heti.* 'Azt mondja, hogy azonnal menjek (jöjjek).'

75. Conditionalis praesens tagadó alakja

Összetett igealak, amely a tagadó segédigéből és a főige feltételes mód tövéből (e. sz. 3. személy) áll. Ez utóbbi minden személyben változatlan.

en **et** **ei** **emme** **ette** **eivät**	ottaisi	tulisi	toisi	olisi	heräisi

76. III. infinitivus

A finn nyelvtanok hagyományos számozása szerinti II. infinitivust ez a könyv nem tárgyalja!

A III. infinitivus képzője *-ma-/-mä-*, amely mindig a magánhangzós erős igetőhöz járul, előtte tehát nincs fokváltakozás:

-ma-	tanssi**ma-**	hake**ma-**	tapaa**ma-**
-mä-	kävele**mä-**	näke**mä-**	syö**mä-**

Minthogy a III. infinitivus ebben az egyszerű formájában nem fordulhat elő, csak bizonyos határozóragokkal, a képzőt és a ragot egységben tárgyalhatjuk.

77. A III. infinitivus illativusa

Az infinitivus tövének megnyújtásával és az *n* rag hozzáadásával képezzük:

-maan	tanssi**maan**	hake**maan**	tapaa**maan**
-mään	kävele**mään**	näke**mään**	syö**mään**

Elsősorban mozgást jelentő igék (*tulla, mennä, lähteä, päästä stb.*) mellett fordul elő **célhatározó**ként. Magyarra vagy főnévi igenévvel vagy célhatározói mellékmondattal fordíthatjuk: *He lähtevät tanssimaan*. 'Elmennek táncolni (hogy táncoljanak).' – *Tarjoilija tulee kysymään ...* 'A pincér odajön, hogy megkérdezze ... (megkérdezni).' – *Tulen hakemaan sinua kahdeksan jälkeen.* 'Nyolc után jövök érted (hogy elvigyelek táncolni).'

Néhány ige vonzata is lehet, pl. *ruveta* 'hozzálát, nekifog valamit csinálni', *väsyä* 'elfárad' stb.

78. A III. infinitivus inessivusa

Végződése a III. inf. képzőjéből és az inessivus ragból áll:

-massa	tanssi**massa**	hake**massa**	tapaa**massa**
-mässä	kävele**mässä**	näke**mässä**	syö**mässä**

Gyakran fordul elő a *käydä* ige mellett, pl. *He käyvät usein tanssimassa*. 'Gyakran járnak táncolni.' (A *käydä* ige „hol?"-kérdésre felelő esetraggal jár, a finn szemlélet szerint nem mozgást jelentő ige.) Hasonló okokból áll a III. inf. inessivusa statikus igék mellett, mint pl. *olla* 'van', *istua* 'ül', *seisoa* 'áll', ezekkel javában folyó cselekvést jelöl. Magyarra egyszerű igealakkal fordíthatjuk. Pl. *Olin viikonlopulla metsässä juoksemassa*. 'A hétvégén az erdőben futottam (tkp. futni voltam).' – *Kun Antti tulee, Kaisa istuu jo odottamassa*. 'Amikor Antti megjön, Kaisa már ül és várja.'

79. A III. infinitivus elativusa

A III. inf. tövének és az elativus ragnak az összekapcsolásával kapjuk a toldalékot:

-masta	tanssi**masta**	soitta**masta**
-mästä	kävele**mästä**	syö**mästä**

Néhány igével kapcsolatban használatos (*tulla, lakata, löytää*), pl. *Orkesteri lakkaa soittamasta*. 'A zenekar abbahagyja a zenélést (tkp. felhagy a zenéléssel).' – *Talonmies löytää hänet suutelemasta Kaisaa.* 'A házfelügyelő rajtakapja őt, hogy Kaisával csókolózik (tkp. csókolózáson kapja rajta).'

A III. infinitivus fenti alakjainak és a névszóragozás megfelelő eseteinek a párhuzamát a következő példákból könnyebben megérthetjük:

Lähden Helsinkiin.	'Helsinkibe megyek.'
Lähden syömään.	'Enni (tkp. evésbe) megyek.'
Kävin Helsingissä.	'Helsinkiben jártam.'
Kävin syömässä.	'Enni (tkp. evésben) voltam.'
Tulen Helsingistä.	'Helsinkiből jövök.'
Tulen syömästä.	'Az ebédlőből (tkp. evésből) jövök.'

Harjoituksia – Gyakorlatok

16/1 *Tedd feltételes módba!*

Olen iloinen, jos tulet meille.
→ *Olisin iloinen, jos tulisit meille.*

Jos kysyt minulta, vastaan sinulle.
Jos minulla on rahaa, haluan matkustaa Suomeen.
En jaksa nousta aamulla, jos aurinko ei paista.
Jos Antti syö ja juo paljon, hän jaksaa ajaa pyörällä kotiin saakka.
Tulen käymään teillä, jos lupaat tuoda minut autolla takaisin.
Kysytkö yhtä paljon, jos junailija ei vastaa ystävällisesti?
Lapset voivat leikkiä vielä, jos he eivät väsy niin pian.
Jos he menevät aikaisin nukkumaan, he jaksavat hyvin.

16/2 *Használj feltételes módot, hogy udvariasabb legyen a kérdés!*

Saanko Kaisaa puhelimeen?
Tahdon viedä sinut ravintolaan.
Saanko ruokalistan?
Haluamme syödä.
Juomme ensin valkoviiniä ja lopuksi otamme kahvia.
Tuotteko laskun?
Voinko maksaa?

16/3 *Tedd a zárójelben levő igéket a III. infinitivus megfelelő esetébe!*

Kaisa käy usein (kävellä) tai (tanssia). Antti on (etsiä) hyvää ravintolaa. He käyvät (katsoa) kaupunkia. Kaisa istuu kirjastossa (lukea), mutta Hilkka on siellä (tehdä) työtä. Illalla he istuvat kotona (katsella) televisiota. Kaisa menee illalla (kävellä) tai (tanssia). Antti lähtee (etsiä) hyvää ravintolaa. Kaisa menee kirjastoon (lukea), mutta Hilkka (tehdä) työtä. Illalla he vihdoin pääsevät kotiin (katsoa) televisiota. He tuovat myös Antin (syödä). Antti jää mielellään myös (keskustella). Hilkka opettaa Kaisaa (laittaa) helppoa iltaruokaa. Anttikin tulee keittiöön (maistaa). Kaisa tuli pian takaisin (kävellä). Anttikin palasi (etsiä) hyvää ravintolaa. Kun vieras tuli, tytöt lakkasivat (katsoa) televisiota. Kun Antti meni keittiöön, hän löysi tytöt (laittaa) iltaruokaa.

16/4 *Fordítsd finnre!*

– Mit vennél először, ha gazdag lennél?
– Vennék egy kis házat az erdő közepén vagy egy szép szigeten, valahol Kelet-Finnországban. Jó lenne, ha körülötte lenne egy kis kert is!
– Talán kertész szeretnél lenni? Mit csinálnál a kertben?
– Ha megjönne a tavasz, dolgozni mennék a kertbe. A madarak énekelnének a fán, én aludnék a földön, a fa alatt. Nagyon boldog lennék.
– Milyen szép álmod van! Azt hiszed, hogy a virágok és a zöldségek csak úgy nőnének akkor, amikor te aludnál a fa alatt?
– Természetesen nagyon szorgalmas lennék. Csak ha nagyon forrón sütne a nap, akkor mennék lefeküdni a fa alá.
– Én is szeretek aludni (tkp. szeretem az alvást), de ha pénzem lenne, sok érdekes országba utaznék. Mikor öreg leszek (tkp. öreg lesz belőlem), lesz időm aludni a fa alatt vagy az ágyban.

17. SEITSEMÄSTOISTA KAPPALE

Elämäkertani

(Antin työnantaja toivoo, että kaikki työntekijät kirjoittaisivat oman elämäkertansa. Tässä on Antin.)

Synnyin jouluaattona 24:ntenä (kahdentenakymmenentenäneljäntenä) joulukuuta vuonna 1976 (tuhat yhdeksänsataa seitsemänkymmentäkuusi) Saarijärven kunnassa. Isäni on maanviljelijä ja äitini toimii opettajana kotikyläni peruskoulussa.

Minulla on kolme sisarta ja kaksi veljeä. Kaksi sisartani on jo naimisissa, yksi on sairaanhoitajana Tampereella. Toinen veljeni on työssä tehtaassa, toinen käy vielä koulua.

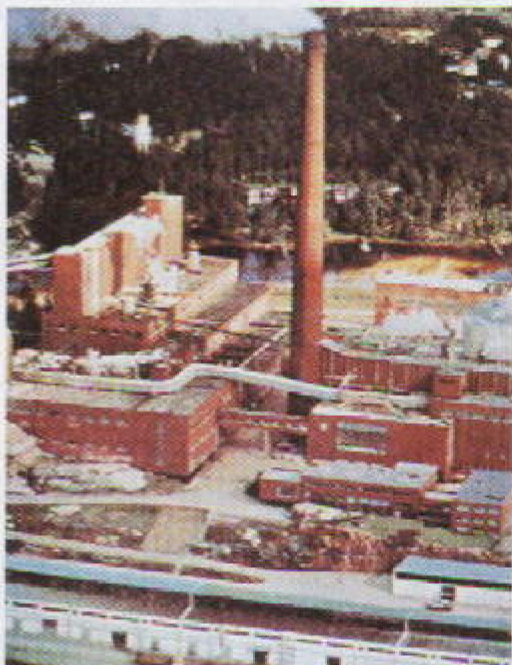
Pikkupoikana ajattelin, että minusta tulee isona lentäjä tai kilpa-autoilija, mutta kouluaikana kirjat alkoivat kiinnostaa minua. Maanviljelijän poikana olin joka kesä työssä isän apuna pellolla ja metsässä. Lukion kävin Saarijärven kirkonkylässä. Kesäkuun 3. (kolmantena) vuonna 1995 eli siis tänä vuonna suoritin ylioppilastutkinnon.

Syyskuussa sain paikan harjoittelijana pienessä Koiviston kirjapainossa. Ensi vuonna aion pyrkiä teknilliseen opistoon tai korkeakouluun. Sen jälkeen menen suorittamaan asevelvollisuutta.

Helsingissä 18. (kahdeksantenatoista) syyskuuta 1995

Antti Vesterinen

Antti Vesterinen

Paperitehdas

Kaisan syntymäpäivä

Kaisa aikoo tarjota juhla-aterian Hilkalle ja Antille syntymäpäivänään, joka on lauantaina lokakuun 26. (kahdentenakymmenentenäkuudentena) päivänä. Pääruokana on paistia ja jälkiruokana jäätelöä kuuman suklaakastikkeen kera.

Kaisa: Mitä luulet, pitääköhän Antti paistista kypsänä vai keskeltä vähän raakana?
Hilkka: En usko, että hän edes huomaa, mitä syö.
Kaisa: Missä hän oikein viipyy? Minulla on jo kaikki valmiina. Panin salaattiin vihreätä salaattia, kurkkua, tomaattia ja sipulia, kastikkeena on öljyä ja etikkaa sekä vähän suolaa ja pippuria. Perunat ovat kohta muhennoksena, jos ne joutuvat seisomaan kauan.
Hilkka: Kello on vasta kahtakymmentä vaille seitsemän, ja Antti on aina täsmällinen.

Ovikello soi. Antti tuo lahjanaan kaksi kirjaa, runokirjan ja romaanin sekä kauniin keltaisen ruusun. Kaikki istuvat pöytään. Pöydällä palaa kynttilä, ruoka maistuu hyvältä, juomana on maitoa, viiniä ja vichyvettä. Jälkiruoan jälkeen Antti nuolee tyytyväisenä lusikkaansa. Kahvin kaikki juovat mustana, ilman sokeria ja kermaa.

Tie miehen sydämeen käy vatsan kautta.

Pöytä odottaa

Kielioppia – Nyelvtan

80. Essivus (állapothatározó eset)
minä? 'miként?', *kuinka?* 'hogyan?'

Ragja a névszó magánhangzós tövéhez járul, s minthogy nem zárja a szótagot, előtte nincs fokváltakozás:

-na	opettaja**na** 'tanárként', valmii**na** 'készen'
-nä	päivä**nä** 'napon', tyytyväise**nä** 'elégedetten'

A *se* mutató névmás essivusa *sinä*. Az essivus a mondatban lehet

a) leggyakrabban **állapothatározó**, pl. *Maanviljelijän poikana olin joka kesä työssä isän apuna pellolla.* 'Mint parasztgyerek minden nyáron apám mellett (segítségként) dolgoztam a mezőn.' – Sokszor fordul elő a létige a *toimia* 'működik, tevékenykedik' ige mellett, ilyenkor a magyarban névszói állítmány, pl. *Äitini toimii opettajana peruskoulussa.* 'Anyám tanár egy általános iskolában (tanárként működik).'

b) határozószavakban és névutókban **helyhatározó,** *kotona* 'otthon', *luona* '-nál/-nél'

c) időt kifejező szavakban **időhatározó,** pl. *lauantaina* 'szombaton', *ensi kesänä* 'jövő nyáron', *viidentenä päivänä* 'ötödikén'

81. Sorszámnevek

1. ensimmäinen
2. toinen
3. kolmas
4. neljäs
5. viides
6. kuudes
7. seitsemäs
8. kahdeksas
9. yhdeksäs
10. kymmenes
11. yhdestoista
12. kahdestoista
13. kolmastoista

20. kahdeskymmenes
21. kahdeskymmenesensimmäinen / kahdeskymmenesyhdes
22. kahdeskymmenestoinen/ kahdeskymmeneskahdes
30. kolmaskymmenes
40. neljäskymmenes
50. viideskymmenes
100. sadas
200. kahdessadas
300. kolmassadas
1000. tuhannes
2000. kahdestuhannes
1000000. miljoonas

A sorszámnevek képzője az *-s*, ennek magánhangzós töve *-nte-* (gyenge foka: *-nne-*), mássalhangzós töve *-t-*, pl. *viides* '5.', *viidente-*, *viidet-*, *sadas* '100.', *sadante-*, *sadat-*; (a mássalhangzós tő csak a partitivus ragja előtt fordul elő.)

Képzésüket tekintve teljesen rendhagyók az *ensimmäinen* és a *toinen* számnevek; ezek a *-nen* végű névszók mintájára ragozódnak. A *kolmas* szóban *e* helyett *a*-tő van.

A sorszámnév jelzőként a melléknévi jelzőhöz hasonlóan teljesen egyezik a főnévi alaptaggal:

nom.	toinen	päivä	kuudes	päivä
acc.	toisen	päivän	kuudennen	päivän
gen.	toisen	päivän	kuudennen	pävän
part.	toista	päivää	kuudetta	päivää
ess.	toisena	päivänä	kuudentena	päivänä

Az összetett sorszámnevek minden olyan tagja külön ragozódik, amelyben előfordul az *s* sorszámnévképző:

nom.	kahde**s**kymmene**s**kuude**s**	päivä
acc. / gen.	kahdenne**n**kymmenenne**n**kuudenne**n**	päivä**n**
part.	kahdet**ta**kymmenet**tä**kuudet**ta**	päivä**ä**
ess.	kahdente**na**kymmenente**nä**kuudente**na**	päivä**nä**

nom.	kuude**s**toista	päivä
acc. / gen.	kuudenne**n**toista	päivä**n**
part.	kuudet**ta**toista	päivä**ä**
ess.	kuudente**na**toista	päivä**nä**

82. Keltezés

Monesko päivä on tänään? 'Hányadika van ma?' A keltezésben a sorrend fordított, mint a magyarban: nap, hónap, év, tehát pl. *7. 1. 1984* '1984. I. 7.' = *seitsemäs (päivä) tammikuuta 1984* (a hónapnév partitivusban van) vagy pedig *tammikuun seitsemäs 1984* (ebben a sorrendben a hónap neve genitivusban van!).

Minä päivänä? Milloin? 'Hányadikán? Mikor?' Itt a sorszámnév essivusát használják: *7:ntenä* (= *seitsemäntenä*) *tammikuuta vagy tammikuun 7:ntenä 1984* '1984. január *7-én*'.

A hónap neve a megfelelő sorszámmal is helyettesíthető, így pl. *7. 1. [ensimmäistä]* 'I. hó 7.', *18.10. [kymmenettä]* 'X. hó 18.'

Az évszám sohasem ragozódik, a számnév elé teszik a *vuonna* 'évben' vagy egyéb kifejezéseket, pl. *vuon**na** 1985* '1985-ben', *kesä**llä** 1985* '1985 nyarán' stb.

Harjoituksia – Gyakorlatok

17/1 *Írd a sorszámokat betűvel!*

Olen perheen 5. lapsi.
Tänään on viikon 7. päivä.
Minulla on jo ainakin 10. opettaja englannissa.
Tämä levysoitin on meillä jo 2. tai 3.
Se oli hänen 6. työpaikkansa.
Syyskuu on vuoden 9. kuukausi.

17/2 *Tedd essivusba!*

Antti on kirjapainossa (harjoittelija).
Tuo mies on ravintolassa (tarjoilija).
Antti on Kaisan luona (vieras).
Antin sisar toimii (sairaanhoitaja) Tampereella.
Antti istuu nojatuolissa (tyytyväinen).
Hilkka työskentelee (ahkera) kirjastossa.
Hän juo kahvin aina (musta ja kuuma).
Pidättekö paistista (kypsä vai raaka)?
Onko talonmiehen paikka vielä (vapaa)?

17/3 *Olvasd el a következő dátumokat: a számnév* a) *nominativusban*, b) *essivusban álljon!*

a) Tammikuun 1. on uudenvuodenpäivä.
Helmikuun 5. on runoilija Runebergin päivä.
Helmikuun 28. on Kalevalan päivä.
Maaliskuun 15. on Unkarin vuoden 1848 vapaustaistelun muistopäivä.
Huhtikuun 1. on aprillipäivä.
Toukokuun 1. on vappu.
Kesäkuun 24. oli ennen juhannuspäivä.

b) 2. heinäkuuta on Marian päivä.
20. elokuuta on Unkarin kansallispäivä.
10. lokakuuta on Aleksis Kiven päivä.
19. marraskuuta on Liisan päivä.
6. joulukuuta on Suomen itsenäisyyspäivä.
25. joulukuuta on joulupäivä.

17/4 *Alakítsd át a következő mondatokat!*
Hän puhui lauantaista. → Tulimme lauantaina.

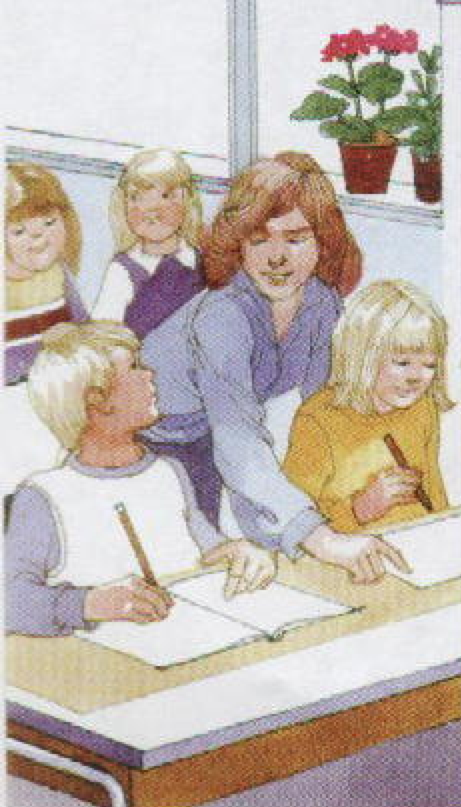
Hän puhui viidennestä päivästä.
Hän puhui tästä talvesta.
Hän puhui viime keväästä.
Hän puhui maanantai-illasta.
Hän puhui tuosta kauniista aamusta.
Hän puhui siitä päivästä.
Hän puhui toissapäivästä.

17/5 *Írd le életed fontos dátumait!*
Synnyin 24:ntenä joulukuuta vuonna 1976.

Pääsin peruskoulusta ...
Suoritin ylioppilastutkinnon ...
Pääsin harjoittelemaan / ensimmäiseen työpaikkaan / korkeakouluun / yliopistoon ...
Nimipäiväni on ...
Menin kihloihin ...
Menin naimisiin ...
Tyttäreni / poikani syntyi ...
Isoäitini / isoisäni kuoli ...
Pääsin eläkkeelle ...

17/6 *Fordítsd finnre!*

November 19-én kezdődnek Magyarországon és mindenütt Európában az Erzsébet-napi „ünnepi hetek". Minden családban van legalább egy vagy két ilyen nevű nő. Ebben az évben mi hét Erzsébet-napi ünnepségen voltunk. Ajándékba (= ajándékként) vittünk egy pár szál virágot, könyvet, egy üveg bort vagy valami mást. Az egyik barátunk a nevenapján szabadnapot vett ki, és előző éjjel kalácsot és süteményt sütött. Aztán meghívta a család minden gyerekét magához. Mindenki annyit evett, amennyit bírt. A végén egy kisfiú mondta is: „Erzsébet-napon és karácsonykor éjjel is szabad enni!"

18. KAHDEKSASTOISTA KAPPALE

Suomen koululaitos

Suomalainen lapsi aloittaa koulun vasta 7-vuotiaana. 1970-luvulla koulun nimi muuttui kansakoulusta peruskouluksi, samalla koulu tuli yhdeksänluokkaiseksi. Peruskoulun ala-asteella lapset oppivat lukemaan, kirjoittamaan ja laskemaan. Ensimmäisenä vieraana kielenä he opiskelevat tavallisesti englantia jo kolmannelta luokalta, toinen kotimainen kieli, ruotsi tulee vasta seitsemännellä luokalla. Muut oppiaineet ovat äidinkieli, historia, matematiikka, uskonto, luonnontieteet, liikunta, kuvaamataito, käsityö, musiikki ja kansalaistaito, yläasteella vielä fysiikka, kemia ja kotitalous.

Peruskoulun ala- ja yläasteen suorittaminen on Suomessa pakollista. Opetus on ilmaista, ja oppilaat saavat joka päivä ilmaisen aterian ja kuljetuksen, jos koulumatka on yli viisi kilometriä. Myös terveydenhoito on maksutonta. Peruskoulun jälkeen voi mennä työhön tai pyrkiä ammattikouluun. Ne jotka haluavat jatkaa opiskelua korkeakoulussa tai yliopistossa, menevät peruskoulun jälkeen lukioon. Kahdentoista vuoden opiskelun jälkeen koululainen pääsee ylioppilaaksi. Mutta ylioppilaat eivät pääse automaattisesti jatkamaan, vaan he joutuvat valintakokeeseen. Lääkäriksi tai insinööriksi haluaa vuosittain monta tuhatta opiskelijaa. Moni opiskelija lukee velaksi. Usean vuoden opiskelun jälkeen hän saa palkakseen isot velat ja pienet tulot.

Peruskoulun pihalla

Teknillinen korkeakoulu Otaniemessä

Vapaapäivän kunniaksi

Kaisa herää eräänä aamuna liian myöhään.

Kaisa: Voi, voi, en ehdi enää kahdeksaksi yliopistolle. Huomenna panen ihan varmasti herätyskellon soimaan jo seitsemäksi.
Hilkka: Onneksi minulla on tänään vapaapäivä, siksi minulla ei ole kiirettä minnekään.
Kaisa: Söisimekö sinun vapaapäiväsi kunniaksi hyvän aamiaisen ja joisimme kunnon kahvit?
Hilkka: Mikäpä siinä. Mitä siis haluaisit aamiaiseksi?
Kaisa: Voisimme keittää kananmunat ja juoda aluksi tuoremehua.
Hilkka: Keitänkö munan kovaksi vai jätänkö sen pehmeäksi?
Kaisa: Pidän kovaksi keitetystä munasta. Voisitko tehdä aamiaisen valmiiksi, sillä aikaa kun käyn suihkussa?
Hilkka: No, jos voin tehdä sinut iloiseksi, vaikka en kuvitellut vapaapäivääni aivan tällaiseksi.

Ei oppi ojaan kaada.

Kielioppia – Nyelvtan

83. Translativus (eredményhatározó eset)

miksi? 'miért? mivé? minek?' *keneksi?* 'kivé? kinek?'

Ragja egyalakú, a névszó magánhangzós tövéhez járul, s minthogy zárja a szótagot, előtte érvényesül a fokváltakozás:

-ksi	kouluksi 'iskolává', insinööriksi 'mérnökké' onneksi 'szerencsére', esimerkiksi 'például'

A *se* mutató névmás translativusa *siksi.*

A mondatban lehet:

a) **eredményhatározó,** pl. *Lääkäriksi tai insinööriksi haluaa vuosittain monta sataa opiskelijaa.* 'Több száz tanuló készül évenként orvosnak vagy mérnöknek (orvosira vagy mérnökire akarnak bejutni)'; *Hän saa palkakseen isot velat ja pienet tulot.* 'Nagy adósságokat és kis jövedelmeket kap jutalmul.'

b) **állapothatározó** a *tulla, käydä, saada, tehdä* igék mellett, pl. *Jos voin tehdä sinut iloiseksi*... 'Ha boldoggá tudlak tenni ...' *Koululainen pääsee ylioppilaaksi*. 'A tanuló leérettségizik.'

c) **időhatározó** („mikorra?" kérdésre), pl. *En ehdi enää kahdeksaksi yliopistolle.* 'Nem érek már be nyolcra az egyetemre.'

d) **módhatározó,** pl. *keskustella suomeksi* 'finnül beszélget', *kirjoittaa unkariksi* 'magyarul ír'; partitivusban van viszont a nyelvet jelentő szó a *puhua* 'beszél', *osata* 'tud' és *ymmärtää* 'ért' igék mellett!

A birtokos személyragok előtt a rag **-kse-** változata használatos:

palkakseni	*palkaksemme*
palkaksesi	*palkaksenne*
palkakseen	*palkakseen*

84. A helyhatározók összefoglalása

Helyhatározó kifejezhető 1. ragos névszóval, 2. helyhatározószóval és 3. névutós szerkezettel.

1. A **helyhatározóragok** fő jellemzője az iránydármasság („hol?" – „honnan?" – „hova?"), valamint a belső és a külső helyviszony jelölése.
   A finn egy-egy belső és külső helyragsorral szemben a magyarban egy belső és két külső sor áll. A fő megfeleléseket a következő séma szemlélteti:

missä	mistä	mihin	hol	honnan	hova
ssa/ssä	sta/stä	(h)Vn –	ban/ben	ból/ből	ba/be
lla/llä	lta/ltä	lle <	on/en/ön nál/nél	ról/ről tól/től	ra/re hoz/hez/höz

A magyar középső sornak a finnben belső vagy külső sor felel meg, a harmadik sornak viszont a külső sor vagy névutós szerkezet. Ritka a kétlépcsős ugrás, vagyis hogy a harmadik magyar sornak a finnben belső helyhatározó feleljen meg (pl. *käydä lääkärissä* 'orvosnál van', *asua perheessä* 'családnál lakik', *tulla puhelimeen* 'a telefonhoz jön beszélni').

Mint az egyes helyhatározóragok funkcióinak ismertetésekor láttuk, az egylépcsős ugrás, átfedés már igen általános, azaz a finn belső ragsornak gyakran felel meg a középső magyar ragsor és fordítva. Azt, hogy egy-egy szó külső vagy belső helyhatározóragot kap-e, inkább a kialakult szokások, mintsem logikai meggondolások vezérlik. Különösen így van ez a helyneveknél s gyakran a közneveknél is (l. **29.** pont).

Néha eltérés mutatkozik a finn és a magyar irányszemléletben. A magyarban többször van „hol?" kérdésre felelő helyrag, amikor a finn „hová?" vagy „honnan?" kérdésre felelőt használ, pl. *jäädä* 'marad', *jättää* 'hagy' igék vonzata a magyarban *valahol*, a finnben *valahová* (tehát illativus vagy allativus vagy „hova?" kérdésre felelő névutó). Az *etsiä* 'keres', *löytää* 'talál' *saada* 'kap', *ostaa* 'vásárol', *katsoa* 'megnéz' a magyarban általában *valahol*, a finnben *valahonnan*, tehát „honnan?" kérdésre felelő esetrag (elativus vagy ablativus) áll ezekkel az igékkel. – Hasonlóan elativus fejezi ki a valami mellett való elhaladást vagy valamilyen nyíláson való áthaladást, függetlenül a mozgás irányától, pl. *Nyt käännymme* **tästä** *oikealle.* 'Itt most jobbra fordulunk.'; *mennä* **ovesta** *ulos* 'kimegy az ajtó*n*' stb.

A magyarban a három felsorolt helyragsoron kívül van még *-ig* terminativus rag is (véghatározó). Ennek a finnben „hová?" kérdésre felelő helyhatározó (+*saakka, asti* névutó) felel meg, pl. *kaupunki***in** *saakka* 'a város*ig*', *talo***lle** *saakka* 'a ház*ig*'.

A cselekvés kezdetét és végét jelölő páros helyhatározóknak a finnben a következő megfelelései lehetnek:

kaupungi**sta** kaupunki**in**	város*ról* város*ra*
kaupungi**sta** toise**en**	{ egyik város*ból* a másik*ba* egyik város*tól* a másik*ig*
ove**lta** ove**lle**	ház*tól* ház*ig*
unkari**sta** suome**en** / suome**ksi**	magyar*ról* finn*re*

(A *-ksi* ragról l. **83.** pont!)

2. A **helyhatározószók** általában csak az irányhármasságot jelölik:

kotona 'otthon'	kotoa 'otthonról'	kotiin 'haza'

A külső és a belső helyviszonyt ritkábban lehet velük kifejezni:

täällä 'itt'	täältä 'innen'	tänne 'ide'
tässä 'itt, ebben'	tästä 'innen, ebből'	tähän 'ide, ebbe'

(A határozószókra l. még a **21.** pontot!)

Megjegyzendő, hogy a partitivus ragot tartalmazó határozószók (és névutók is) „honnan?" kérdésre felelő helyhatározói értelműek!

3. A helyviszonyt legárnyaltabban **névutók**kal lehet kifejezni. A névutókban és a határozószókban is a tulajdonképpeni helyragokon kívül más esetragok is előfordulhatnak:

luo**na** '-nál/-nél' luo**ta** '-tól/-től' luo**kse** '-hoz/-hez/-höz'

A névutós szerkezeteknek a magyarban vagy névutós szerkezet vagy ragos névszó felel meg, pl. *pöydän ääressä* 'asztal mellett, asztalnál'. Egyes névutók néha azonos értékűek a helyhatározóragokkal, pl. az adess.-abl.-all. sor helyett állhat a *päällä* '-n rajta', *päältä* '-ról/-ről el', *päälle* '-ra/-re': *kaapin päällä* 'szekrény tetején, szekrényen'.

Harjoituksia – Gyakorlatok

18/1 *Tedd egyes szám translativusba a zárójelben levő névszókat!*

Poikani opiskelee (insinööri).
Minä haluan (kirjastonhoitaja).
Milloin pääsit (ylioppilas)?
Sanomme häntä (mukava tyttö).
Työ tekee hänet (iloinen ja tyytyväinen).
Haluamme tehdä äidin (onnellinen).
Kaisa menee (kaksi päivää) kesämökille.
Sitten mökki jää (tyhjä), sillä Kaisa lähtee taas (viikko) työhön.
Hän keskustelee työssä (suomi ja ruotsi).
Kun puhelin tulee (vapaa), hän soittaa kotiin.
Kun työ tulee (valmis), hän lähtee torille kello (yksi).
Hän ostaa paljon ruokaa (ilta).
Se tulee (kallis).

18/2 *Tegyél a translativusban álló szóhoz birtokos személyragot!*

Meidän (iloksi) voisit hiukan soittaa.
Tuletko minun (vaimoksi)?
Antti tekee sitä (työksi).
Pojat saivat sata markkaa (palkaksi).
Työtoverit pitivät juhlan minun (kunniaksi).
Nyt juomme sinun (terveydeksi).
(Suruksi) huomaan, että juotte liikaa.

18/3 *Milyen vonzata van a következő igéknek?*

a) Äiti istuu autossa.

Äiti jäi ...
Jätin äidin ...

Matkatavarat ovat asemalla.

Matkatavarat jäivät ...
Jätin matkatavarat ...

Hilkka on minun luonani.

Hilkka jää ...
Jätän hänet sinun ...

Auto on kotona.

Auto jäi ...
Jätin auton ...

Polkupyöräni on talon takana.

Polkupyörä jäi talon ...
Jätin polkupyörän talon ...

b) Etsin ystävääni (ravintola / asema).
Löysin hänet (ranta / metsä).
Ostamme kalaa (tori / kauppa).
Saitteko velkaa (pankki / ystäväsi)?
Hän katsoi kaupungin nimen (lehti /kartta).

18/4 *Fordítsd finnre!*

– Hányra járnak a gyerekek Finnországban iskolába?
– Nyolc órára. Mindennap 5-6 órájuk van. Az első osztályban írni, olvasni és számolni tanulnak. Sok nyelven tanulnak beszélni. Sokszor már a felső tagozatban kezdenek angolul vagy svédül beszélgetni.
– Milyen nyelvet tanulnak még a gimnáziumban?
– Még németet, oroszt és franciát is tanulhatnak.
– Hány évig tart az iskola nálatok?
– Az általános iskola kilencéves és a gimnázium hároméves.
– Ha egy finn gyerek hétéves korában kezdi az iskolát, akkor 19 éves koráig (transl.) jár iskolába?
– Igen. 19 éves korában leteszi az érettségi vizsgát, utána nem mehet (= jut) egyenesen a főiskolára vagy az egyetemre, hanem felvételi vizsgát kell tennie (joutua + illat.).
– Látom már, hogy nálatok is nehéz a tanulás.

19. YHDEKSÄSTOISTA KAPPALE

Tavaratalossa

Hilkka tulee työstä kotiin ja heiluttelee rahasummaa kädessään.

Hilkka: Kävin pankissa ja onneksi palkkani tuli jo tänään. Minun täytyy ostaa uusi puku tai sitten pusero ja hame. Tule minun kanssani tavarataloon, Kaisa!

Kaisa: Minäkin tarvitsen jonkin uuden vaatekappaleen, ehkä pitkät housut tai farmarit, entiset ovat jo aivan rikki. Mutta meidän pitäisi mennä johonkin pieneen kauppaan.

Hilkka: Haluaisin ensin katsoa, mitä kaikkea on olemassa. Tavaratalossa on iso valikoima.

Tytöt menevät ensin läheisen tavaratalon vaateosastolle.

Kaisa: Katso, miten kivat farkut! Juuri tuollaiset minä tarvitsen.

Hilkka: Mutta nehän ovat kauhean kalliit.

Kaisa: Koetan ensin, sopivatko ne minulle.

Myyjä: Olkaa hyvä, tämä sovituskoppi on vapaa.

Hilkka: Näytä nyt, miltä ne näyttävät sinun päälläsi. Oikein hyvät. Voitteko sanoa, missä teillä on puserot ja hameet?

Myyjä: Ne ovat tuolla oikealla. Minkävärisen puseron haluatte ja mitä kokoa?

Hilkka: Saisinko koettaa tuota kaunista vaaleanvihreää puseroa. Olkaa hyvä ja antakaa sen kanssa vielä tummanvihreä hame. Numeroni on 40.

Myyjä: Ne sopivat muuten hyvin, mutta hame on liian pitkä. Meidän täytyy vähän lyhentää sitä. Voitte saada ne huomenna.

Hilkka: Kiitos, otan nämä. Olkaa hyvä ja pankaa ne sitten pakettiin, tulen hakemaan ne huomenna, mutta maksan nyt.

Myyjä: Tässä on lasku. Maksakaa kassaan, olkaa hyvä.

Kaisa: Odota, katson vielä tuota sinistä villapuseroa.

Hilkka: Sehän on hirveän kallis. Sinun ei tarvitse ostaa sitä. Osta lankaa, niin minä kudon sinulle puseron.

Kaisa: Tee se, maksan kyllä sinulle kutomisesta.

Hilkka: Nyt minun on pakko ostaa vielä uudet kengätkin. Ne vanhat siniset eivät sovi uuteen puserooni ja hameeseeni.

Kaisa: Sinun pitää sitten ostaa lämpimät kävelykengät tai talvisaappaat. Talveksi ei kannata hankkia muuta.

Hilkka: Kuule, mitä ostaisin isälle nimipäivälahjaksi? Solmiota hän pitää harvoin, koska hän viihtyy villatakissa ja paidassa. Ehkä pari nenäliinaa olisi hyvä, vai onko se liian proosallista?

Kaisa: Ehkä kauniit sukat sopisivat hänelle tai uusi ruudullinen paita villatakin alle.

Hilkka: Miehelle on niin vaikea ostaa lahjaa. Isä ei pidä mistään uudesta vaatekappaleesta, mutta hän rakastaa jokaista vanhaa ja kulunutta puseroaan kuin elävää olentoa eikä halua heittää mitään pois. Mutta ehkä on kuitenkin kiva saada joskus uusikin vaatekappale.

Vaatteet tekevät ihmisen.

Talviasuja

Kielioppia – Nyelvtan

85. Imperativus (felszólító mód) *egyes és többes szám 2. személy*

Az *e. sz. 2. személy* azonos az igék magánhangzós tövével. Minthogy az e. sz. 2. személyű felszólító módalak végén gégezár van, a fokváltakozásos igékben a gyenge fok használatos. Ez az imperativusi alak egyenlő a tagadó praesensből ismert tőalakkal (l. **39.** pont).

A *t. sz. 2. személy*ben **-kaa/-kää** a jel, amely a kéttövű igéknek a mássalhangzós tövéhez járul, az egytövű igéknél természetesen a magánhangzós tőhöz. Ez előtt a toldalék előtt nincs fokváltakozás, minthogy nem zárja a szótagot.

inf.	imperat. e. sz. 2.	t. sz. 2.
sanoa	**sano**	sano**kaa**
maksaa	**maksa**	maksa**kaa**
antaa	**anna**	anta**kaa**
odottaa	**odota**	odotta**kaa**
näyttää	**näytä**	näyttä**kää**
pitää	**pidä**	pitä**kää**
olla	**ole**	ol**kaa**
mennä	**mene**	men**kää**
nousta	**nouse**	nous**kaa**
vastata	**vastaa**	vastat**kaa**
valita	**valitse**	valit**kaa**

Az imperativust felszólító módú igealakkal fordíthatjuk magyarra. Funkciója azonos a magyaréval, azzal a különbséggel, hogy a finnben felszólító mód csak főmondatban szerepelhet (l. **74.** pont). Ne felejtsük el, hogy a t. sz. 2. személy egyúttal az udvarias kérés személye is: *Ol***kaa** *hyvä ja sano***kaa**... 'Legyen szíves, mondja meg ...!'

86. 2. accusativus (nominativus alakú tárgy)

Alakilag azonos a nominativusszal. Ez a megkülönböztetés természetesen csak egyes számban érdekes, többesben ugyanis a nominativus és az accusativus egyébként is mindig egybeesik.

A személyes névmások és a *kuka* kérdőnévmás 2. accusativusa nem a nominativusszal, hanem a *t*-ragos accusativusszal azonos, tehát: *minu***t**, *sinu***t**, *häne***t**, *meidä***t**, *teidä***t**, *heidä***t** és *kene***t**?

A nominativus alakú tárgy mindig „teljes", tehát csak az egyes accusativus helyett állhat, partitivus helyett nem.

Nominativus alakú a tárgy

a) **Felszólító mód 2. személyű** igealakok mellett, pl. **Antakaa** *minulle tuo kaunis vaaleanvihreä* *pusero*. 'Adja ide nekem az*t* a szép világoszöld blúz*t*!' (Nem felszólító módú igealak mellett accusativusban van a tárgy: *Myyjä antaa minulle* *puseron*. 'Az eladó ideadja nekem a blúz*t*.' **Osta** *isälle* *lahja*. 'Vegyél apának ajándéko*t*!' (De: *Ostan isälle* *lahjan*. 'Ajándéko*t* veszek apámnak.')

b) **Kellést, szükségességet kifejező ige + I. infinitivus** mellett, pl. *Minun täytyy ostaa uusi* *puku*. 'Új ruhá*t* kell vennem.'

c) **Személytelen kifejezésekben** ugyancsak **infinitivus** mellett, pl. *On vaikea ostaa sopiva* *pusero*. 'Nehéz megfelelő blúz*t* venni.'

d) **Puszta infinitivus mellett** is állhat, így adják meg a szótárak az ige vonzatát: *ostaa* *pusero* 'blúz*t* vesz'; ebből az következik, hogy az igei állítmány mellett „teljes" tárgyat, accusativust használunk: *Hilkka ostaa* *puseron*. (Ha viszont a szótárban az infinitivus mellett partitivus áll, a mondatban is „részleges" tárgyat, partitivust használunk, pl. *käyttää* *puseroa* 'blúzt hord').

87. Genitivus (IV) személytelen kifejezésekben

A finnben sok **személytelen** ige vagy kifejezés van, pl. *täytyy, pitää* 'kell', *on pakko* 'kell, muszáj', *on vaikea, hankala* 'nehéz, bajos (valamit csinálni)'. Ha szükség van a cselekvő személyének kifejezésére, genitivust használnak, pl. *Minun on pakko ostaa vielä uudet kengätkin*. 'Még új cipőt is kell venn*em*.' *Meidän on vaikea löytää hyvä ruokapaikka*. '*Nekünk* nehéz jó éttermet találni.'

A *tarvita* 'szüksége van' ige tagadó alakja ugyanebbe a kategóriába tartozik: *Onneksi minun ei tarvitse ostaa uutta pukua*. 'Szerencsére nem kell új ruhát venn*em*.' Az *ei tarvitse* 'nem szükséges / kell' ilyenformán a *täytyy, pitää* 'kell' igék tagadó párja.

88. Az alany és az állítmány egyeztetése (II)

A páros testrészeket és a hozzájuk tartozó ruhadarabokat a finn szemlélet is egységnek tekinti, de a magyartól eltérően többes számban használja, pl. *jalat* 'láb', *silmät* 'szem', *kengät* 'cipő', *farkut* 'farmer(nadrág)'. Az állítmányi névszó ilyenkor „teljes", tehát nominativusban áll, pl. *Farku***t** *ovat kalliit*. 'A farmer drága.' *Kaisan jala***t** *ovat pitkä***t**. 'Kaisa lába hosszú.'

E szavak a *habeo*-szerkezetben is így, többesben használatosak. *Kaisalla on kaunii***t** *silmä***t**. 'Kaisának szép szem*e* van.' *Minulla on uude***t** *farku***t**. 'Új farmer*om* van.'

A többes számban használatos szavak mellett a számnévi jelző is többes számban áll, pl. *kahdet kengät* 'két (pár) cipő', *neljät housut* 'négy nadrág', így a magyarral ellentétben a számneveknek többes számban is teljes ragozása van.

Harjoituksia – Gyakorlatok

19/1 *Haluan ostaa uuden puvun.*
→ *Minun täytyy ostaa uusi puku.*
→ *Osta uusi puku.*

Haluan ostaa valkoisen puseron (harmaan hameen, ruudullisen paidan, mustan villatakin, kivan lahjan, kauniin solmion, uudet kengät, nuo farkut, tummansiniset sukat, lämpimät saappaat)

19/2 *Minun täytyy ostaa uusi puku.*
→ *Minun ei tarvitse ostaa uutta pukua.*

Minun täytyy ostaa sininen pusero (tummanpunainen hame, valkoinen paita, ruudullinen solmio, mukava lahja, harmaa villatakki, hyvä ja uusi televisio)

19/3 *Pekka voi kirjoittaa kortin.* → *Pekan on pakko kirjoittaa kortti.*
→ *Pekan ei tarvitse kirjoittaa korttia.*

Pekka voi ostaa lahjan (lähettää kirjeen, tuoda kukan, saada paketin, ostaa radion ja television, ottaa ruotsinkielisen kirjan, näyttää sen valokuvan, antaa tuon levyn, tehdä tämän ruoan)

19/4 *Sinun pitää ostaa kahvia.* → *Osta kahvia.*
→ *Sinun ei tarvitse ostaa kahvia.*

a) Sinun pitää ostaa teetä (kilo sokeria, 200 gr juustoa, 1 leipä, 2 leipää, paketti voita, Helsingin kartta)

b) Sinun pitää pyytää rahaa (tehdä työtä, voittaa aikaa)

19/5 *Ole hyvä ja tule tänne.* → *Olkaa hyvä ja tulkaa tänne.*

Ole hyvä ja puhu hitaasti (syö tätä kakkua, anna kahvia, opiskele ahkerasti, lue tuo kirja, katso se filmi, kävele kanssani vähän, keitä minulle ruokaa, näytä minulle uudet valokuvat, pyydä Pekkaa tulemaan ulos, tee nämä työt, vastaa tähän kysymykseen)

19/6 *Egészítsd ki a megadott szóval!*

Halusin ostaa (uusi puku), mutta minulla ei ollut paljon (raha). Minun (palkkapäivä) on vasta (ensi viikko). En voinut odottaa (viikko). Menin (Hilkka luo) ja pyysin häneltä (raha). Hilkka oli hyvin ystävällinen. Hän kysyi, (mikä) haluan ostaa. Sanoin, että ostaisin (uusi hame ja villapusero). Hilkka sanoi, että (se hame) voin ostaa, mutta (pusero) ei hänen mielestään tarvitse ostaa. Jos ostaisin (lanka), hän kutoisi minulle (sininen pusero).

19/7 *Fordítsd finnre, és válaszolj a kérdésekre!*

Melyik színt szereti Hilkka? És te? Milyen ruhát vásároltál magadnak utoljára? Tudsz kötni? Milyen ajándékot szántál (= gondoltál) az édesanyádnak névnapjára? Nehéz férfinak ajándékot venni? Mikor van anyák napja (äitienpäivä) Magyarországon? És Finnországban? Mit vettél az édesapádnak apák napjára (isänpäivä)? Magyarországon nincs ilyen nap? Finnországban ez november 2. vasárnapja. Az anyák napja fél évvel korábban, május 2. vasárnapján van.

19/8 *Fordítsd finnre!*

Nem szeretek áruházban vásárolni. Inkább elmegyek egy kis üzletbe, és megnézem, milyen választék van ott. Kedden is így volt. Kinéztem magamnak egy világoskék blúzt és egy sötétkék szoknyát. Amikor már a pénztárnál voltam, észrevettem, hogy nincs elég pénzem. Visszavittem a blúzt, és csak a szoknyát vettem meg. Úgy gondoltam, hogy fizetés után majd visszamegyek és megveszem a blúzt is. A következő fizetésből szeretnék meleg téli csizmát is vásárolni, hiszen Finnországban novemberben már nagyon hideg is lehet.

20. KAHDESKYMMENES KAPPALE

Sauna

Jos on mahdollista, suomalainen sauna rakennetaan joen, järven tai meren rannalle, niin että löylystä päästään suoraan uimaan. Saunaan liitetään tavallisesti suihku- ja pesuhuone. Nykyisin sellainen on joka saunan yhteydessä. Saunassa on uunin eli kiukaan lisäksi puiset penkit eli lauteet. Siellä istutaan tai maataan, kun otetaan löylyä. Löyly on kuumaa vesihöryryä, jota saadaan, kun heitetään vettä tulikuumalle kiukaalle. Oikein hyvät kiuaskivet etsitään joen pohjasta, koska ne kestävät paremmin kuuman ja kylmän vaihtelua. Suomessa kylvetään tavallisesti koivuvihdalla eli -vastalla. Saunojat lyövät sillä voimakkaasti itseään. Sitten juostaan viileään veteen, talvella joskus jopa lumeenkin. Sen jälkeen peseydytään perusteellisesti. Saunassa ei puhuta turhan paljon eikä pidetä melua. Jo pienet lapsetkin viedään saunaan. Ennen suomalaiset syntyivätkin saunassa.

Sauna lumen keskellä

Saunavastat heiluvat

Pyöräretki

Hilkan vuokraemäntä on käymässä hänen luonaan. Tytöt ovat lähdössä polkupyöräretkelle, ja Martta-täti varoittelee:

Martta-täti: Älkää sitten ajako keskellä tietä vierekkäin ja muistakaa varoa erityisesti tien risteyksessä.

Hilkka: Ei me ajeta koskaan vierekkäin ja lisäksi me mennään aina pyörätietä pitkin.

Martta-täti: Älkääkä juoko kuumissanne kylmää vettä!

Hilkka: Ei me tietystikään juoda, ainakaan vettä. Me otetaan aina teetä mukaan, syödään voileipää ja juodaan teetä jollakin kauniilla paikalla.

Martta-täti: Pukekaa sitten tarpeeksi lämmintä päällenne älkääkä unohtako panna lakkia tai huivia päähän!

Hilkka: Kyllä me muistetaan kaikki hyvät neuvot, Martta-täti. Ei me olla ensi kertaa retkelle menossa.

Martta-täti: Älkää suuttuko vanhalle tädille, joka aina pelkää kaikkea.

Kaisa: Älkää pelätkö, kyllä me tullaan terveenä takaisin. Mutta lähdetään nyt jo, muuten me ei ehditä ajaa kahtakymmentä kilometriä ennen lounasta.

Kaisa: Mennään sitten. Voikaa hyvin, Martta-täti, älkääkä huolehtiko turhaan! Ajatelkaa sydäntänne.

Älä jätä huomiseksi sitä,
minkä voit tehdä tänään!

Kielioppia – Nyelvtan

89. Passivum (szenvedő ragozás)
Jele:

a)	**-tta/-ttä-**	(jelen időben **-ta/-tä-**)
b)	**-ta-/-tä-**	(jelen időben **-da/-dä-**)

a) -tta-/-ttä- használatos rövid magánhangzóra végződő igetövekben (I. inf. *-a/-ä):*

I. inf.	pass. tő (erős)	(gyenge)
istu*a*	istu**tta-**	istu**ta-**
etsi*ä*	etsi**ttä-**	etsi**tä-**

A passivum jele zárja a szótagot, s emiatt érvényesül a fokváltakozás; ezenkívül a passivum jele előtti *a*, *ä* hangból *e* lesz!

rakent**aa**	rakenn**etta-**	rakenn**eta-**
liitt**ää**	liit**että-**	liit**etä-**

b) -ta/-tä- használatos a többi igetípusban, amelyeknek infinitivusa: *-da/-dä, -la/-lä, -na/-nä, -ra/-rä, -ta/-tä* (a szenvedő gyenge tő azonos az I. infinitivusszal!)

saada	saa**ta-**	saa**da-**
lyödä	lyö**tä-**	lyö**dä-**

A kéttövű igékben a jel a mássalhangzós tőhöz járul:

tehdä	teh**tä-**	teh**dä-**
olla	ol**ta-**	ol**la-**
mennä	men**tä-**	men**nä-**
surra	sur**ta-**	sur**ra-**

(Az e csoportba tartozó igéknél a gyenge tő azonos az infinitivusszal, az erős passivum-tövet pedig úgy kapjuk, hogy az inf. képzője helyébe tesszük a *-ta/-tä-* elemet, a hangrendnek megfelelően.)

maata	maat**ta-**	maa**ta-**
pelätä	pelät**tä-**	pelä**tä-**
valita	valit**ta-**	vali**ta-**

(Ezeknek az igéknek az erős passivum-tövét az infinitivus *t* elemének megnyújtásával nyerhetjük.)

juosta	juos**ta-**	juos**ta-**
päästä	pääs**tä-**	pääs**tä-**

(Az *s* utáni *t* nem nyújtható meg, így ezekben az igékben mindhárom alak egybeesik!)

A passivumban ugyanazok a módok és idők használatosak, mint az activumban, a ragozás azonban hiányos, mindössze egyetlen ragos alak létezik. A mód- vagy időjel utáni rag mindig **-Vn** (tőhangzónyújtás + *n*).

90. Indicativus praesens passivum (szenvedő kijelentő mód jelen idő).

Kijelentő mód jelen időben a passivum tő gyenge változatához módjel nélkül járul a **-Vn** rag:

a) istu**taan,** etsi**tään,** rakenne**taan,** liite**tään**

b) saa**daan,** lyö**dään,** teh**dään,** ol**laan,** men**nään,** sur**raan,** maa**taan,** vali**taan,** pelä**tään,** juos**taan,** pääs**tään** (gyakorlatilag inf. + *-an/-än!*)

A passivum jelentését tekintve nem igazi szenvedő igealak (mint a latinban, németben vagy angolban), nem azt fejezi ki, hogy a cselekvést az alany „elszenvedi" vagy rajta végrehajtják. A finn passivum személytelen igealak (ún. **passivum impersonale**), azaz a cselekvés alanya általános *(az emberek, valaki)*. Emiatt a tárgyas és tárgyatlan igék (a mozgást jelentő igék is) állhatnak passivumban. Magyarra leggyakrabban többes szám 3. vagy 1. személlyel fordítható, de a szövegkörnyezettől függően lehet többes szám 2. személy is.

A szenvedő igealakok jelentése tehát:

a) **általános alany,** pl. *Sen jälkeen peseydytään perusteellisesti.* 'Utána alaposan megfürdenek /megfürdünk.' *Sauna rakennetaan tavallisesti järven rannalle.* 'A szaunát rendszerint tó partjára építik / építjük.' Ha az általános alanyú kifejezésbe valamiképpen a beszélő is beleérhető, magyarra többes szám 1. személlyel fordítható.

b) A köznyelvben sokszor használják **többes szám 1. személyű felszólító mód** helyett: *Mutta lähdetään nyt jo.* 'De most már induljunk!' *Mennään sitten.* 'Menjünk hát!'

c) Ugyancsak a köznyelvben harapózott el a passivum használata **cselekvő többes szám 1. személy** helyett. Az igealak aktív voltát még a többes szám 1. személyű névmás kitétele is aláhúzza: *Kyllä me muistetaan kaikki hyvät neuvot (= me muistamme).* 'Bizony eszünkbe jut majd minden jó tanács.' Az irodalmi nyelvi norma is kezdi jóváhagyni a passivumnak ezt a használatát activum helyett.

Szenvedő igealak mellett a „teljes" tárgy nominativus alakú (= 2. accusativus), pl. *Saunaan liitetään suihkuhuone.* 'A szaunához zuhanyozót építenek.'

91. Indicativus praesens passivum tagadó alakja

Összetett igealak, amely a tagadó segédige e. sz. 3. személyéből *(ei)* és a főige szenvedő (gyenge) tövéből áll:

a) **ei** istu**ta**, **ei** etsi**tä**, **ei** rakenne**ta**, **ei** liitetä
b) **ei** saa**da**, **ei** lyö**dä**, **ei** teh**dä**, **ei** ol**la**, **ei** men**nä**, **ei** sur**ra**, **ei** maa**ta**,
ei pelä**tä**, **ei** juos**ta**, **ei** pääs**tä** (gyakorlatilag *ei* + inf.!)

A tárgy a szenvedő tagadó igealakok mellett is „részleges", tehát partitivusban áll: *Saunassa ei pidetä melua.* 'A szaunában nem csapnak zajt.' *Me ei ehditä ajaa kahtakymmentä kilometriä.* 'Nem tudunk húsz kilométert megtenni' (határozói tárgy).

92. Az imperativus 2. személyének tagadó alakjai (tiltás)

A tiltásban külön tiltó segédige használatos. A főige egyes szám 2. személyben magánhangzós tőalakjával (= imperativus), a többiben **-ko/-kö** imperativusi tövével szerepel. Az utóbbi az igék mássalhangzós tövéhez járul.

e. sz. 2.	**älä**	osta	ota	ole	mene
t. sz. 2.	**älkää**	osta**ko**	otta**ko**	ol**ko**	men**kö**

A tiltás tárgya (tagadás lévén) partitivusban áll: *Älkää unohtako panna lakkia tai huivia päähän!* 'Ne felejtsetek el sapkát vagy kendőt tenni a fejetekre!'

Harjoituksia – Gyakorlatok

20/1 *Osta uusi puku! → Älä osta uutta pukua!*

Osta valkoinen pusero (harmaa hame, ruudullinen paita, musta villatakki, kiva, lahja, kaunis solmio, suomalainen televisio).

20/2 *Lue / lukekaa kirja! → Älä lue / älkää lukeko kirjaa!*

Tule / tulkaa tänne!
Puhu / puhukaa hitaasti!
Syö / syökää kakkua!
Opiskele / opiskelkaa ahkerasti!
Katso / katsokaa se filmi!
Kävele / kävelkää kanssani vähän!
Keitä / keittäkää ruokaa!
Pyydä / pyytäkää Pekkaa tulemaan ulos!
Tee / tehkää tämä työ!
Näytä / näyttäkää uusi valokuva!
Vastaa / vastatkaa kysymykseen!

20/3 *Monet ihmiset Suomessa juovat paljon kahvia. →Suomessa juodaan paljon kahvia.*

Ihmiset kylpevät Suomessa lauantaina.
Ihmiset istuvat saunassa hiljaa.
Ihmiset heittävät vettä kiukaalle.
Ihmiset uivat usein, jos ranta on lähellä.
Sitten ihmiset menevät taas löylyyn.
Saunassa ihmiset eivät puhu paljon.
Monet voivat saunoa vastalla eli vihdalla.
Löylyn jälkeen ihmiset peseytyvät hyvin.
Ihmiset rakentavat Suomessa mökin järven rannalle.

20/4 *a) Me katsomme sen elokuvan. →Me katsotaan se elokuva.*

Me menemme tänään huvipuistoon.
Me opiskelemme suomea.
Me kävelemme metsässä.
Me nukumme pitkään.
Me kirjoitamme usein.
Me saamme kivan kirjeen.
Me vastaamme ahkerasti jokaiseen kirjeeseen.
Me näemme tänä iltana uuden filmin.
Me haluamme matkustaa Porvooseen.

b) Me emme opi mitään. → Me ei opita mitään.

Me emme muista sitä neuvoa.
Me emme mene tänään minnekään.
Me emme juo illalla kahvia.
Me emme puhu kiinaa.
Me emme mene pyörällä.
Me emme aja autoa.
Me emme pelkää mitään.
Me emme lähde aamulla.
Me emme huolehdi siitä asiasta.
Me emme suutu hyvälle ystävälle.

20/5 *Alakítsd át* a) *a felszólítást,* b) *a tiltást többes szám 1. személyűvé, passzívummal!*

a) Menkää jo! → Mennään jo!

Lähtekää pian!
Juoskaa ulkona!
Puhukaa suomea!
Kuunnelkaa se levy!
Katsokaa televisiota!
Matkustakaa Lappiin!
Ajakaa nopeasti!
Avatkaa ikkuna!
Juokaa vettä!

b) Älkää kävelkö! → Ei kävellä!

Älkää menkö raitiovaunulla!
Älkää ajako tiellä vierekkäin!
Älkää unohtako tätä päivää!
Älkää syökö liian paljon!
Älkää vastatko väärin!
Älkää istuko aina sisällä!
Älkää nukkuko liian kauan!
Älkää leikkikö tiellä!
Älkää hymyilkö vakavalle asialle!
Älkää pelätkö turhaan!

20/6 *Fordítsd finnre, és válaszolj a kérdésekre!*

Milyen a finn szauna? Milyen a szaunakályha? Min ülnek az emberek a szaunában? Mit gondolsz, milyen forró a szauna? Hány fok lehet benne? Hány percig maradnak az emberek a szaunában? Utána mit csinálnak? Szauna után szomjas az ember? Milyen gyakran és általában melyik napon szaunáznak a finnek? Voltál már szaunában? Jó volt?

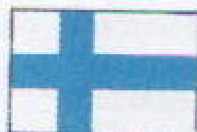
20/7 *Fordítsd finnre!*

A finn közmondás (sananlasku) szerint a szaunában úgy kell viselkedni (tkp. lenni), mint a templomban. Nem szabad túl sokat beszélni vagy lármázni (meluta). Azt mondják, közel egymillió szauna van Finnországban. Vidéken minden családnak van saját szaunája, és a család együtt szaunázhat, különösen akkor, amikor még kicsik a gyerekek. Általában először a férfiak fürdenek, amikor még nagyon forró a szauna. Utána a nők következnek. Mostanában már máshol is szaunáznak, nemcsak Finnországban. Pl. Svédországban, Svájcban, Németországban vagy Amerikában is divat (muoti) szaunázni. Magyarországon is lehet már finn szaunakályhát venni, s szaunát építeni.

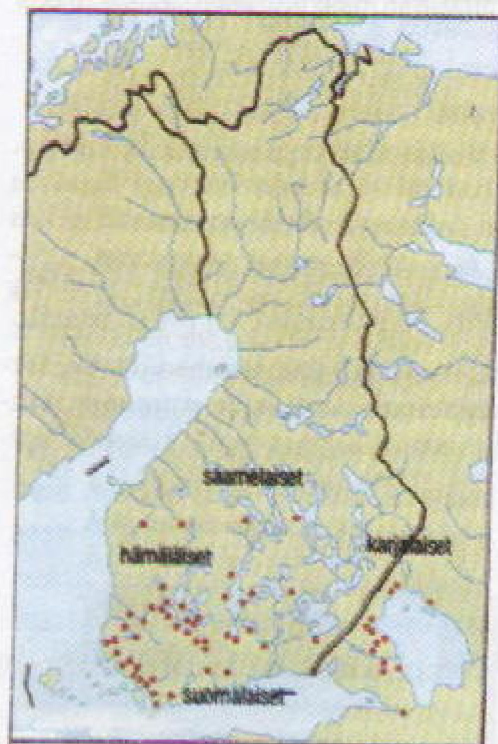

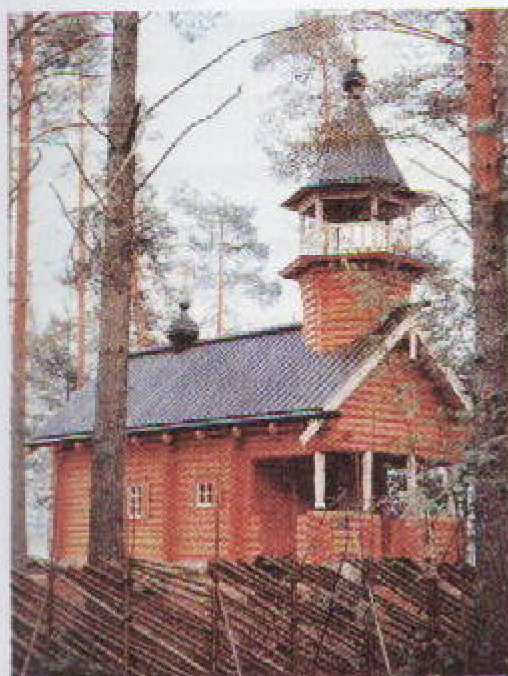
Suomi 1100-luvulla
Ylhäällä vasemmalla: kivikautisia kalastusvälineitä
Ylhäällä oikealla: Suomen lippu, Suomen vaakuna, vanhoja rahoja.

21. KAHDESKYMMENESYHDES KAPPALE

Suomen historiaa

Ensimmäiset asukkaat ovat muuttaneet nykyisen Suomen alueelle vähitellen jo monta tuhatta vuotta sitten. He harjoittivat aluksi metsästystä ja kalastusta. Suomalaiset siirtyivät Lounais- ja Etelä-Suomeen Baltiasta ajanlaskumme alun tienoilla.

Ruotsalaiset ovat tuoneet kristinuskon Suomeen 1100-luvulla. Suomi oli ensin yli kuusisataa vuotta Ruotsin vallan alaisena, sitten yli sata vuotta Venäjän vallassa autonomisena suuriruhtinaskuntana. Länsimainen kulttuuri on tullut maahamme etupäässä Ruotsin kautta. Mutta myös itäinen kulttuuri on levinnyt Suomeen, ja Suomea nimitetäänkin usein idän ja lännen kohtauspaikaksi. Suomi julistautui itsenäiseksi 6. joulukuuta vuonna 1917. Itsenäisenä maana Suomi on kehittynyt nopeasti. Sotavuodet 1939–40 ja 1941–44 aiheuttivat paljon tuhoa, mutta sodan jälkeen kehitys on jatkunut myönteiseen suuntaan. Tällä hetkellä Suomi kuuluu Euroopan kymmenen varakkaan maan joukkoon. Varsinkin arkkitehtuurin, taideteollisuuden ja nykysin myös musiikin alalla maamme on saanut tunnustusta myös muualla maailmassa.

Kreikkalaiskatolinen kirkko

Kalevan kirkko sisältä

Juoruhetki

Hilkan vuokraemäntä Martta-täti juttelee ystävättärensä kanssa kahvipöydän ääressä:

Martta-täti: ... ja sitten Emma oli nähnyt, että se Makkosen rouva oli viime kerralla istunut eläkeläiskerhossa sen mukavan vanhan herran, sen tuomari Viitasen vieressä, ja sitten se oli lähtenyt tuomarin kanssa yhtä matkaa raitiovaunulla Töölöön, vaikka ei ollut koskaan asunut siellä päinkään.

Ystävätär: Älä nyt, ihanko totta? Mutta eikö hänen tyttärensä kertonut, että he ovat muuttaneet Töölöön, Temppelikadulle?

Martta-täti: Ja sitten Mimmi soitti ja kertoi, että hän oli tavannut heidät Hietaniemen hautausmaalla. Kuvittele, he olivat yhdessä kastelleet pensasaitaa tuomarin vaimovainajan haudalla!

Ystävätär: Ai, miten romanttista!

Martta-täti: Etkö ole yhtään hämmästynyt asiasta!

Ystävätär: Olen itsekin nähnyt heidät monta kertaa yhdessä kävelemässä iltaisin ja kävelyttämässä tuomarin vanhaa susikoiraa Rollea. Se on aina ollut hyvin ihastunut rouva Makkoseen.

Martta-täti: Miksi et ole kertonut minulle siitä? En ole enää yhtään innostunut eläkeläiskerhosta.

Jos haluat tutustua johonkuhun,
ystävysty ensin hänen koiransa kanssa.

Kielioppia – Nyelvtan

93. Indicativus perfectum (befejezett múlt)

Összetett igealak, amely az *olla*-ige jelen idejéből és a főige cselekvő befejezett melléknévi igenevéből áll (l. **57.** pont):

olen **olet** **on**	muuttanut	siirtynyt	ollut	nähnyt	vastannut
olemme **olette** **ovat**	muuttaneet	siirtyneet	olleet	nähneet	vastanneet

94. Indicativus plusquamperfectum (régmúlt)

Ugyancsak összetett igealak, amely az *olla*-ige imperfectumából (egyszerű múltjából) ésa főige cselekvő befejezett melléknévi igenevéből áll:

olin **olit** **oli**	muuttanut	siirtynyt	ollut	nähnyt	vastannut
olimme **olitte** **olivat**	muuttaneet	siirtyneet	olleet	nähneet	vastanneet

95. A perfectum tagadó alakja

Összetett igealak, amely az *olla*-ige tagadó jelenéből és a főige cselekvő befejezett melléknévi igenevéből áll:

en ole **et ole** **ei ole**	muuttanut	siirtynyt	ollut	nähnyt	vastannut
emme ole **ette ole** **eivät ole**	muuttaneet	siirtyneet	olleet	nähneet	vastanneet

96. A plusquamperfectum tagadó alakja

Összetett igealak, amely az *olla*-ige tagadó imperfectumából és a főige cselekvő melléknévi igenevéből áll:

en ollut **et ollut** **ei ollut**	muuttanut	siirtänyt	ollut	nähnyt	vastannut
emme olleet **ette olleet** **eivät olleet**	muuttaneet	siirtäneet	olleet	nähneet	vastanneet

97. Az igeidők használata

A kijelentő módban négy igeidő használatos: egy jelen és három múlt idő. A magyarban ennek a rendszernek két igeidő, a jelen és a múlt felel meg. (A jövő időt mindkét nyelvben a jelen pótolja; l. **24.** pont.)

A finnben a két fő kategória a praesens (jelen) és az imperfectum (egyszerű múlt). Ezek **időpont**ot jelölnek a jelenben vagy a múltban. A másik két időkategória viszonyfogalom: a perfectum (befejezett múlt) és a plusquamperfectum (régmúlt) egy időponthoz viszonyított **időtartam**ot is kifejez.

A **perfectum**mal a finn olyan múlt idejű cselekvést jelöl, amelynek hatása vagy következménye valamilyen módon a közlés pillanatában, a jelenben is érezhető. Mivel a perfectumnak a jelenben is van vonatkozása, a praesensszel alkot párt. A perfectum funkciói a következők:

a) A perfectum kifejezheti, hogy **a cselekvés a közlés pillanatáig megtörtént**, végbement, pl. *Kaisa on lähtenyt pois.* 'Kaisa elment (már nincs itt).' *Oletko jo lukenut tämän kirjan?* '(El)olvastad már ezt a könyvet?' *Oletteko jo käynyt Unkarissa?* 'Járt már Ön Magyarországon?' E kifejezésekben általában nem szerepel konkrét időpont.

b) A perfectum nem feltétlenül jelenti azt, hogy a cselekvés folyamata a közlés pillanatában befejeződött, csak **az addigi időtartamról tájékoztat**, pl. *Minä olen lukenut suomea vuoden.* 'Egy éve tanulok finnül (egy évvel ezelőtt kezdtem, s most is tanulok).' A perfectum utal tehát a jelenre (tanulok), ezt fejezi ki a létige praesense *(olen)*, de utal a múltbeli időtartamra is (egy éven át, egy évig tanultam), ezt pedig a befejezett melléknévi igenév *(lukenut)* fejezi ki.

A perfectum használata szempontjából lényegtelen, hogy 1. megjelöljük-e a cselekvés kezdetét vagy 2. nem:

1. *Olen asunut tässä talossa vuodesta 1992.* '1992-től/óta lakom ebben a házban.' – Minthogy a magyarban csak egy múlt idő van, a magyar szemlélet a múltbeli cselekvést a jelenre is érvényesnek tartja, a perfectumnak praesens felel meg.

2. *Olen käynyt Suomessa kaksi kertaa.* 'Kétszer jártam Finnországban (ezelőtt, eddig, amióta élek stb.)'
En ole tavannut häntä pitkään aikaan (ennen / koskaan / viime aikoina). 'Régóta (ezelőtt / soha / az utóbbi időben) nem találkoztam vele.'
En ole vielä syönyt tänään. 'Ma még nem ettem (reggel óta, amióta felkeltem).'
A képzelt időskálán bármilyen kezdőpont odaérthető. A cselekvés kezdetét konkrétan meg nem jelölő kifejezéseket magyarra múlt idővel fordítjuk.
A finn perfectum használata hasonlóságot mutat az angol Present perfectével!

c) Perfectumot használ a finn akkor is, ha **a cselekvés eredménye vagy következménye a jelenben is fennáll,** pl. *Kaisa on syntynyt vuonna 1976.* 'Kaisa 1976-ban született (most is él).' *Ruotsalaiset ovat tuoneet kristinuskon Suomeen 1100-luvulla.* 'A svédek a XII. században terjesztették el a kereszténységet Finnországban (ma is keresztények a finnek).'

d) Perfectumot használnak gyakran a következő **határozatlan időtartamot jelentő kifejezésekkel:** *viime aikoina* 'az utóbbi időben', *pitkään aikaan* 'régóta (nem)', *juuri* 'éppen', pl. *Olen juuri tullut kotiin.* 'Éppen most jöttem haza.'

Határozott múltbeli időpontra utalva egyébként imperfectumot kell használni, az időtartam hangsúlyozásakor viszont perfectumot: *Kävin Suomessa vuosina 1980 ja 1984.* '1980-ban és 1984-ben jártam Finnországban.' – *Asuin täällä kaksi vuotta sitten.* 'Két évvel ezelőtt itt laktam' De: *Olen käynyt Suomessa kaksi kertaa* 'Kétszer jártam Finnországban (eddig).' *Olen asunut täällä kaksi vuotta.* 'Két éve itt lakom.' *Maamme on saanut tunnustusta myös muualla maailmassa.* 'Hazánk elismerést szerzett (és szerez) máshol is a világon.'

A **plusquamperfectum**mal olyan cselekvést fejeznek ki, amely valamilyen **múltbeli időpontnál korábban ment végbe.** A plusquamperfectum is viszonykategória, és az imperfectummal alkot párt. A plusquamperfectum ugyanúgy időtartamnak fogja fel a cselekvést, mint a perfectum, csak nem a jelenhez, hanem egy múltbeli időponthoz viszonyítja.

a) Képzeljük el a következő szituációt!

1. *Nyt on vuosi 1995.* 'Most 1995 van.' (jelen)
2. *Aloitin suomen kielen opiskelun yliopistossa vuonna 1992.* '1992-ben kezdtem finnül tanulni az egyetemen.' (múlt)
3. *Muutin tähän taloon vuonna 1994.* '1994-ben költöztem be ebbe a házba.' (múlt)

Ha a jelenhez (1) viszonyítom akármelyik cselekvést (2, 3), perfectumot kell használni:

Olen lukenut suomea neljä vuotta / vuodesta 1992. 'Négy éve / 1992 óta tanulok finnül.'

Olen asunut tässä talossa kaksi vuotta / vuodesta 1994. 'Két éve /1994-től lakom ebben a házban.'

Ha azonban a 3.-hoz – 1994 – viszonyítom a finn nyelvtanulás időtartamát, plusquamperfectumot kell használni:

Olin lukenut suomea yliopistossa jo kaksi vuotta, kun muutin tähän taloon. 'Már két éve / év óta *tanultam* finnül az egyetemen, amikor ebbe a házba költöztem.' – A finn nyelvtanulás kezdetétől a beköltözésig két év telt el. A plusquamperfectumnak a magyarban mindig múlt idő felel meg.

b) A plusquamperfectum jelölhet egy múltbeli időponthoz képest **befejeződött cselekvést is.** Képzeljük el most a következő helyzetet!

1. Hazaérkezéskor szól a telefon, s a bejelentkezés után azonnal azt mondom: *Olen juuri tullut kotiin.* 'Éppen most értem haza.' (perfectum). Ha később is szóba kerül ugyanez a telefonhívás, plusquamperfectumot kell használni:
2. *Olin juuri tullut kotiin, kun soitit.* ' Éppen akkor értem haza, amikor telefonáltál.'

c) **Elbeszélésben, függő beszéd**ben a stílus megelevenítése céljából sokszor használnak a finnben plusquamperfectumot: *Mimmi soitti ja kertoi, että hän oli tavannut heidät...* 'Mimmi telefonált, és elmondta, hogy találkozott velük.' Egyenes beszédben így lett volna: *Mimmi soitti ja kertoi: "Minä olen tavannut heidät."* 'Mimmi telefonált és azt mondta: „Találkoztam velük."' Az egyenes beszédbeli perfectum helyett függő beszédben tehát plusquamperfectum használatos.

Az összetett igealakok komponensei is jelzik, hogy „kétszeresen" múlt időről van szó: *olin* + befejezett melléknévi igenév. A plusquamperfectumot magyarra mindig múlt idővel fordítjuk. Használata nagyon hasonlít az angol Past perfectéhez.

Harjoituksia – Gyakorlatok

21/1 *Ostin eilen uuden television.*

→ Olen ostanut jo monta televisiota.

→ Olemme ostaneet jo monta televisiota.

Muutin viime vuonna Tampereelle.
Asuin kaksi vuotta Helsingissä.
Soitin eilen Kaisalle.
Kirjoitin tänään Pekalle.
Istuin illalla elokuvissa Hilkan vieressä.
Kerroin aamulla asian Maijalle.
Vein aamupäivällä paketin postiin.
Olin toissapäivänä Liisan kanssa kaupassa.
Menin sunnuntaina lapsen kanssa eläintarhaan.
Opiskelin joskus unkaria.
Vastasin eilen opettajan kysymykseen.

21/2 *Alakítsd át az előbbi gyakorlat mondatait tagadóvá!*

Pl. *En ostanut eilen uutta televisiota.*

→ En ole ostanut uutta televisiota.

→ Emme ole ostaneet uutta televisiota.

21/3 *Tedd az előbbi gyakorlat mondatait plusquamperfectumba!*
Pl. *Olin ostanut uuden television.*
Olimme ostaneet uuden television.
En ollut ostanut uutta televisiota.
Emme olleet ostaneet uutta televisiota.

21/4 *Tahdon ensiksi lukea lehden.*
→*Tulen mukaan, kun olen ensiksi lukenut lehden.*
Tahdon ensiksi juoda / kuunnella levyn / juosta kilometrin / käydä / kaupassa / katsoa uutiset/ nähdä filmin / kävellä metsässä / kirjoittaa kortin / vastata Liisalle / käydä saunassa.

21/5 *Tahdoin ensiksi lukea lehden.*
→ *Menin mukaan, kun olin ensiksi lukenut lehden.*
(Lásd az előbbi mondatokat!)

21/6 *Olin Martta-tädin luona viime viikolla.* → *Sen jälkeen en ole ollut.*
Viime viikolla puhuin Pekan kanssa / luin kivan kirjan / sain hauskan kortin / kävin Tampereella / söin jäätelöä / vastasin Piroskalle / halusin juoda vichyvettä / menin elokuviin / kirjoitin Liisalle.

21/7 *Olin Martta-tädin luona viime viikolla.* → *Sitä ennen en ollut ollut.*
(Lásd az előbbi mondatokat!)

21/8 *Fordítsd finnre, és válaszolj a kérdésekre!*
Mit tudsz a finn történelemről? Mikor érkeztek az első finnek Finnországba? Mennyi ideig voltak a finnek svéd uralom alatt? Mikor terjedt el a kereszténység Finnországban? Honnan jött? Csak nyugat felől érte Finnországot kulturális hatás? Mikor kiáltották ki az ország függetlenségét? Milyen téren fejlődött különösen a finn kulturális élet a háború után?

21/9 *Írj néhány mondatot a magyar történelemről!*

Turun linnan piha

22. KAHDESKYMMENESKAHDES KAPPALE

Joulutapoja

Joulukuun alkupuolella vietetään Suomessa kaikenlaisia pikkujouluja: lastentarhoissa, kouluissa, työpaikoilla ja ystäväpiireissä. Niissä syödään jo jouluruokia, juodaan glögiä ruotsalaiseen tapaan ja annetaan pikkujoululahjoja.

Joillakin seuduilla tiernapojat eli tähtipojat esittävät joulun tapahtumia ihmisille. Tähtipojat kulkevat taloissa ja laulavat vanhoja lauluja. Ihmiset antavat heille pieniä lahjoja, kakkuja ja rahaa kiitokseksi laulusta.

Perheenäidit leipovat joulupullia ja paistavat piparkakkuja. Lapset tekevät kotona ja koulussa joulukoristeita joulukuusta varten. Kaikki kirjoittavat joulukortteja sukulaisille ja ystäville. Joulukuusessa on koristeina tavallisesti tähti, kynttilöitä, omenoita, piparkakkuja, lippuja ja kauniita kullan- ja hopeanvärisiä palloja.

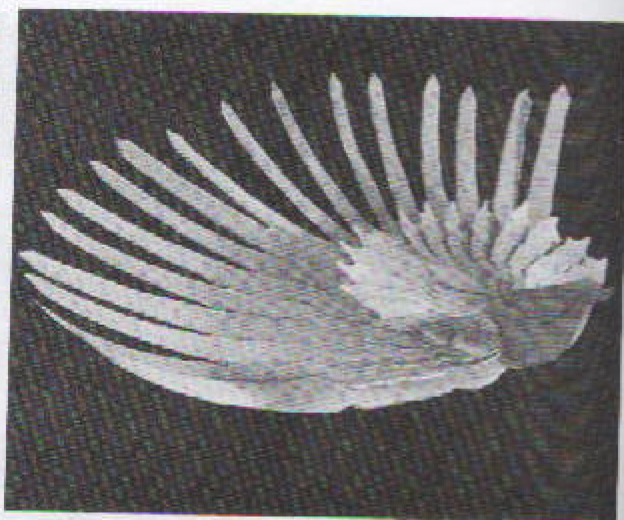
Jouluksi leivotaan

Jouluaattona suomalaiset syövät kinkkua ja erilaisia laatikkoruokia. Illalla joulupukki tuo lahjoja lapsille ja aikuisille.

Vanhan tavan mukaan ensimmäisenä joulupäivänä mennään aikaisin aamulla joulukirkkoon. Sinä päivänä ei kutsuta vieraita, mutta toisena joulupäivänä eli tapaninpäivänä mennään kylään.

Tuomaanristi

Joululintu

Kauppahallissa

Martta-täti ja Hilkka menevät halliin tekemään joulun ruokaostoksia, sillä tädin lapset ja lapsenlapset tulevat jouluaattona hänen luokseen jouluaterialle.

Martta-täti: Minun pitäisi ensin ostaa juureksia sillisalaattia varten.
Torimyyjä: Meillä on oikein hyviä perunoita. Kuinka paljon tarvitsette?
Martta-täti: Otan viisi kiloa perunoita, sitten kilon porkkanoita ja punajuuria.
Hilkka: Mitä sillisalaattiin vielä tarvitaan? Onko siinä herneitä?
Martta-täti: Minä panen siihen joskus pakasteherneitä, sitten tietysti ostan vielä etikkakurkkuja ja kaksi kiloa omenoita. Emmekä saa unohtaa silliä.
Hilkka: Teidän pitää ostaa vielä muitakin hedelmiä, lapsille banaaneja ja appelsiineja. Mitä herkkuja aiotte tarjota jälkiruoaksi?
Martta-täti: Minulla on pakastekaapissa aina paljon marjoja: mansikoita, mustikoita ja vadelmia sekä tietysti erilaisia viinimarjoja, mustia, punaisia ja jopa valkoisiakin. Teen niistä aina sekoituksen, johon panen vain vähän sokeria. Kinkun jälkeen se maistuu raikkaalta ja tuo aivan kesän mieleen. Kahvin kanssa tarjoan usein liköörìä, joka tehdään joko puolukoista, mesimarjoista tai lakoista.

Hilkka: Mitä aiotte tarjota kinkun kanssa?

Martta-täti: Ennen tein erilaisia laatikoita uunissa: porkkanoista ja riisistä, perunoista ynnä muista vihanneksista. Nyt aion vain keittää perunoita ja vihanneksia suolavedessä. Emme saa syödä liikaa joulunakaan.

Hilkka: Oikein hauskaa joulua koko perheelle!

Silakkatorilla

Kielioppia – Nyelvtan

98. Az i többes jel

A *t* többes jelet csak a névszók nominativusában (l. **19.** pont) és accusativusában (l. **36.** pont) használják. A további, ún. függő esetek többes számát az **i** jellel képezik.

A többes tövet a névszók 4. szótári alakjából (többes szám partitivus) kapjuk meg a partitivus ragjának *(-a/-ä* vagy *-ta/-tä)* elhagyásával. Az esetenkénti *j*-t *i*-re váltjuk!

t. sz. part.	poiki*a*	többes tő: *poiki-*	adess. poj*i*lla
	kynttilöi*tä*	*kynttilöi-*	kynttilö*i*llä
	lauluj*a*	*laului-*	laulu*i*lla

Aki ezt az eljárást elsajátítja, megkímélheti magát az igen bonyolult szabályok megtanulásától!

Az *i* jel a névszók magánhangzós tövéhez járul, benne sokszor a tőhangzó kiesését, megváltozását, rövidülését stb. okozva. (A változások hasonlóak azokhoz, amelyek az igetövekben az *i* múlt idő jel előtt mentek végbe.) A kapcsolódási szabályokat itt nem kívánjuk részletesen ismertetni, csupán néhány típusra hívjuk fel a figyelmet:

kétszótagú tövek		e. sz. nom.	mgh.-s = tő + **i**	többes tő	part. gen. } előtt
rövid tőhangzó változatlan		pallo	pallo-	pallo**i**-	palloj-
		kakku	kakku-	kakku**i**-	kakkuj-
		tyttö	tyttö-	tyttö**i**-	tyttöj-
		hylly	hylly-	hylly**i**-	hyllyj-
rövid mgh. kiesik					
mindig	*e* > *0*	pieni	piene-	pien**i**-	
diftongusban	*i* > *0*	tiistai	tiistai-	tiista**i**-	
mindig	*ä* > *0*	päivä	päivä-	päiv**i**-	
1. szótagban *o*, *u*:	*a* > *0*	ruoka	ruoka-	ruok**i**-	
rövid mgh. megváltozik					
1. szótagban *a*, *i*, *e*:					
	a > *o*	lahja	lahja-	lahjo**i**-	lahjoj-
		silta	silta-	silto**i**-	siltoj-
mindig	*i* > *e*	tunti	tunti-	tunte**i**-	
hosszú mgh. rövidül		vieras	vieraa-	viera**i**-	
		herne	hernee-	herne**i**-	
		kaunis	kaunii-	kauni**i**-	

egyszótagú tövek

nyíló diftongus első eleme kiesik	tuo	tuo-	! no**i**-
	työ	työ-	tö**i**-
	tie	tie-	te**i**-
névmások tőhangzója megmarad	tämä	tä-	! nä**i**-
	me	me-	me**i**-
kivéve	se	se-, si-	! ni**i**-

A **kettőnél több szótagú** tövekben – az *a* és *ä* végűek kivételével – a kétszótagú tövekben tapasztalható jelenségek játszódnak le.

Az *a* vagy kiesik, vagy *o*-vá változik:

általában	*a* > *o*	opettaja	opettaja-	opettaj**i**-
n, *l*, *r* után	*a* > *o*	peruna	peruna-	perunoi**-**
		kahvila	kahvila-	kahviloi**-**
		makkara	makkara-	makkaroi**-**
két msh. után	*a* > *o*	mansikka	mansikka-	mansikoi**-**
általában	*ä* > *ø*	ystävä	ystävä-	ystäv**i**-
előző szótagban *i*:	*ä* > *ö*	kynttilä	kynttilä-	kyttilö**i**-

Az *-ea/-eä* végű melléknevekben az *a/ä* mindig kiesik:

	vaikea	vaikea-	vaike**i**-
	tärkeä	tärkeä-	tärke**i**-

A kettőnél több tagú tövekben nemcsak a megelőző szótag magánhangzójával kell számolni, hanem a mássalhangzók minőségével is.

A szabályok helyett célszerű megtanulni a névszó 4. szótári alakját!

99. Többes szám partitivus (II)

A névszó 4. szótári alakja (l. **45.** pont). Ragjai az *i*-vel (*j*-vel) alkotott többes tőhöz járulnak, s azonosak az egyes szám partitivuséival:

-a	suuri**a**	ruoki**a**	tunte**ja**	ahkeri**a**
-ä	pieni**ä**	päivi**ä**	tyttöj**ä**	hämäri**ä**

Ez a változat rövid *i* és *j* után áll.

-ta	mui**ta**	vierai**ta**	kaunii**ta**	mansikoi**ta**
-tä	töi**tä**	hernei**tä**	tärkei**tä**	kynttilöi**tä**

A hosszabb változat *i* végű diftongus és *ii* után használatos. A kettőnél több tagú szavakban a két ragváltozat szabad váltakozása is tapasztalható (*keskustelu* 'beszélgetés': *keskusteluja* ~ *keskusteluita*). Az idetartozó szavakban a többes partitivus hosszabb változatában rendhagyóan jelentkezhet fokváltakozás, pl. *mansikka* 'eper': *mansikoita*.

Többes partitivus használatos

a) **mennyiséget, mértéket kifejező szavak mellett,** ha a főnév többesíthető, tehát megszámlálható fogalmat fejez ki, pl. *paljon marjoja* 'sok bogyó (tkp. sok a bogyókból)', *kilo perunoita* 'egy kiló krumpli', *vähän kynttilöitä* ' kevés gyertya'.

– A megszámlálhatatlan fogalom ugyanilyen körülmények között egyes partitivusban áll, pl. *paljon kahvia* 'sok kávé' (l. **44***e*) pont).

b) A többes partitivus lehet továbbá „részleges" **alany,** pl. *Joulukuusessa on tavallisesti kynttilöitä.* 'A karácsonyfán rendszerint gyertyák vannak.' *Meillä on oikein hyviä perunoita.* 'Nagyon jó krumplink van.' A partitivusi alanyt tehát többes számban is határozatlan (névelő nélküli) alannyal fordíthatjuk magyarra. – A határozott („teljes") alany többes nominativusban áll: *Kynttilät ovat jo joulukuusessa.* 'A gyertyák már a karácsonyfán vannak.'

c) Partitivus használatos, ha az **alany létét tagadjuk,** pl. *Joulukuusessa ei ole vielä kynttilöitä.* 'A karácsonyfán nincsenek még gyertyák.' – Határozott alany esetén azonban nominativus van: *Kynttilät eivät ole vielä kuusessa.* 'A gyertyák még nincsenek a fán (hanem pl. a dobozban).' (L. **44***g*) pont.)

d) „Részleges" a **tárgy,** ha határozatlan mennyiséget jelöl, pl. *Lapset tekevät kotona joulukoristeita.* 'A gyerekek otthon karácsonyfadíszeket készítenek (tkp. a díszek egy részét).' – Ha a mondat tárgya partitivusban áll („részleges"), alanya nominativus („teljes"). – „Teljes" tárgy esetén viszont többes szám accusativus használatos: *Lapset tekevät kotona kaikki joulukoristeet.* 'A gyerekek az összes karácsonyfadíszt otthon csinálják.'

e) **Tagadó és folyamatos igei állítmány tárgya** természetesen többes számban is partitivusban van, pl. *Ensimmäisenä joulupäivänä ei kutsuta vieraita.* 'Karácsony első napján nem hívnak vendégeket.' (L. a **42***b*), **44***i*) pontot!)

100. A többi függő eset többes száma

Az illativus (l. **105.** pont) és a genitivus (l. **107.** pont) kivételével a függő esetek ragjai azonosak az egyes számban használatos ragokkal. (Többes számú paradigmákra l. a ragozási táblázatokat.)

A többes számú esetek funkciói is nagyjából azonosak az egyes számúakéval. A helyhatározó esetek többesét gyakran használják elvont: képes helyhatározói és állapothatározói értelemben.

101. Az illativus funkciói (II)

A **72.** pontban felsoroltakon kívül lehet még **módhatározó,** pl. *ruotsalaiseen tapaan* 'svéd módra'.

102. Az alany és az állítmány egyeztetése (III)

A finnben gyakran használnak többes számot, amikor a magyarban egyes szám van, pl. gyümölcsnevekben, termékek nevében stb.: *Ostan etikkakurkkuja.* 'Veszek ecetes uborkát (tkp. uborkákat).' *Otan viisi kiloa perunoita, sitten kilon porkkanoita.* 'Kérek öt kiló krumplit, aztán egy kiló répát (tkp. egy kilót a répákból).' *Onko siinä herneitä?* 'Van benne borsó (tkp. borsók)?'

„Részleges" **többes partitivusi alany mellett az állítmány mindig egyes számban áll:** *Meille tulee tänään vieraita.* 'Ma vendégek jönnek hozzánk.' Az ilyen mondatokban a szórend legtöbbször fordított, az alany tehát követi az állítmányt.

103. Az állapothatározó egyeztetése

Többes számú alany mellett az állapothatározó eset is többes számban van, pl. *Joulukuusessa on koristeina tähtiä.* 'A karácsonyfán csillagok vannak díszként (tkp. díszekként).' Ha csak egy csillag volna a dísz: *Joulukuusessa on koristeena tähti.* (e. sz. ess.)

Harjoituksia – Gyakorlatok

22/1 *Missä on kaksi autoa? Tuolla on paljon autoja.*

Missä on 3 tyttöä (4 ruusua, 5 merkkiä, 6 kuvaa, 7 kalaa, 8 omenaa, 9 opettajaa, 10 opiskelijaa, 11 suomalaista, 12 puuta, 13 puhelinta, 14 asukasta, 15 lentokonetta)?

22/2 *Tedd többes szám partitivusba a zárójelben levő szavakat!*

a) Kaupungissa on paljon (talo, katu ja raitiovaunu).
Siellä on myös (kirjasto, museo, ravintola, tie ja sauna).
Hilkka ja Kaisa katsovat kaupassa (pusero, hame, farkut ja kengät).
Martta-täti ostaa apteekista (lääke) ja kirjakaupasta (kirja ja kortti).
Jouluna sain (moni paketti, ihana lahja, kukka).
Tunnen (moni ihminen: autoilija, kirjailija, myyjä, opettaja, opiskelija, maanviljelijä, tarjoilija).
Minulla on paljon (serkku, täti ja setä).

b) Joulukuussa Suomessa vietetään (moni pikkujoulu).
Niissä lauletaan (joululaulu), syödään (erilainen jouluruoka) ja annetaan (pieni, kiva lahja).
Kotona leivotaan (piparkakku ja pulla) sekä tehdään (koriste).
Joulukuuseen pannaan (kaunis kynttilä, nauha, lippu ja pallo).
Aattoiltana odotetaan (joulupukki egyes szám!) tai (tonttu), tapanina mennään katsomaan (ystävä).

22/3 *Näen tytön. → Näen tyttöjä.*

Näen pojan (naisen, miehen, unkarilaisen, opiskelijan, lapsen, lääkärin, ulkomaalaisen, tärkeän henkilön, tutun ystävän, vieraan ihmisen)

22/4 *Puhun siitä tytöstä. → Puhun niistä tytöistä.*

Puhun tuosta pojasta (tästä naisesta, vieraasta miehestä, tutusta unkarilaisesta, ahkerasta opiskelijasta, kuuluisasta kirjalijasta, pienestä lapsesta, hyvästä lääkäristä, vanhasta ihmisestä, sairaasta asukkaasta, tärkeästä henkilöstä, siitä ulkomaalaisesta)

22/5 *Tedd többes szám partitivusba a zárójelben levő szavakat!*

Olen torilla ostamassa (peruna, punajuuri, omena, porkkana, tomaatti ja sipuli). Ostan puoli kiloa (appelsiini) ja kilon (banaani). Kotona minulla on (marja: mansikka, mustikka, puolukka, mesimarja ja lakka). Mansikat ja puolukat ovat (punainen), mustikat ovat (tummanpunainen) ja appelsiinit ja porkkanat ovat (oranssinvärinen).

22/6 *Koulussa on monta koululaista. → Koulussa on paljon koululaisia.*
→ Puhun koululaisille.

Lastentarhassa on monta lasta.
Yliopistossa on monta opiskelijaa.
Asemalla on monta matkustajaa.
Kaupungissa on monta asukasta.
Työpaikalla on monta työntekijää.
Pellolla on monta maanviljelijää.
Bussissa on monta autoilijaa.
Baarissa on monta tarjoilijaa.
Kaupassa on monta myyjää.
Raitiovaunussa on monta rahastajaa.
Unkarissa on monta lääkäriä.
Maailmassa on monta ihmistä.

22/7 *Fordítsd finnre, és válaszolj a kérdésekre!*

Hogyan telik a december Finnországban? Hol töltik általában a kiskarácsonyt? Mit csinálnak ilyenkor pl. az óvodákban és az iskolákban? Hova mennek és mit csinálnak a betlehemesek? Milyen díszek vannak a karácsonyfán? Mit esznek a finnek karácsonykor? Ki jön szenteste? István napján hova mennek az emberek? Mivel utaztak (az emberek) régebben? És mostanában?

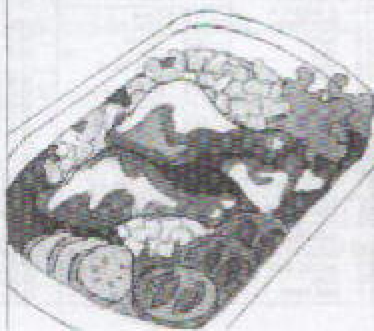
22/8 *Fordítsd finnre!*

Magyarországon a Mikulás hasonlít egy kicsit a finn Karácsonyapóra. December hatodikán a Mikulás általában csokoládét hoz a jó gyerekeknek. Ezeket az édességeket (makeinen) az ablakba teszik. Így látni lehet, melyik házban laknak a jó gyerekek.

A karácsonyi ajándékok Magyarországon a karácsonyfa alatt találhatók, Finnországban viszont a Karácsonyapó hozza azokat. A magyar karácsonyfán sok a szaloncukor (karamelli), a finn karácsonyfa díszei kis zászlók és gyakran szép fadíszek is.

Mindenhol karácsonyi dalokat énekelnek, karácsonyi ételeket esznek. A gyerekek az új játékokkal játszanak, a felnőttek pedig a könyveket olvassák, amelyeket ajándékba kaptak. Kellemesen telnek az ünnepek.

23. KAHDESKYMMENESKOLMAS KAPPALE

Hilkan-päiväkutsut

Hilkan ystävät ovat kutsuneet hänet ravintolaan viettämään Hilkan-päivää marraskuun 27. päivänä. Aluksi Hilkka tosin yritti sanoa heille:

Hilkka: Minun tapoihini ei kuulu mennä kalliisiin ravintoloihin. Ettekö voisi tulla meidän luoksemme?

Ystävä: Mutta teidän asunnossanne ei ole tarpeeksi tilaa yli kymmenelle ihmiselle. Me haluamme tutustua kaikkiin ystäviisi. Sitä paitsi me tahdomme nyt tarjota sinulle. Älä aina ajattele hintoja!

Hilkka: Voinko pyytää myös huonetoverini ja hänen poikaystävänsä niihin kutsuihin?

Ystävä: Kaikki sinun ystäväsi ovat tervetulleita. Ajattelimme kokoontua kahdeksan aikoihin ravintola Budapestiin, koska tiedämme, että sinä olet ihastunut unkarilaisiin ruokiin.

Hilkka: Oikein paljon kiitoksia kutsusta! Tulemme siis kello kahdeksaksi Budapestiin.

1994

TAMMIKUU	HELMIKUU	MAALISKUU	HUHTIKUU	TOUKOKUU	KESÄKUU
1 L Uudenvuodenp. 52	1 T Riitta	1 T Alpo	1 P Pitkäperjantai Raita, Pulmu	1 S 4. pääs. jälk. s. Vappu	1 K ◐ Teemu
2 S Uudenv. p. jälk. s. Aapeli	2 K Aamu	2 K Virve, Virva	2 L Pellervo	2 M ◐ Vuokko, Viivi	2 T Venla
3 M Elmo, Elmer	3 T ◐ Valo 5	3 T Kauko 9	3 S ◐ Pääsiäisp. Sampo	3 T Outi	3 P Orvokki 22
4 T Ruut	4 P Armi	4 P ◐ Ari	4 M 2. pääsiäisp. Ukko	4 K Ruusu 18	4 L Puol. v. lippuj. Toivo
5 K ◐ Lea, Leea 1	5 L Runebergin p. Oivi	5 L Laila, Leila	5 T Irene, Irja	5 T Maini	5 S 1. kolm. jälk. s. Sulevi
6 T Loppiainen Harri	6 S Kynttilänp. Terhi, Teija, Tiia	6 S 3. paastos. s. Tarmo	6 K Vilho, Ville	6 P Ylermi	6 M Kustaa, Kyösti
7 P Aukusti, Aku	7 M Riku, Rikhard	7 M Tarja, Taru	7 T Allan, Ahvo 14	7 L Helmi	7 T Suvi
8 L Hilppa	8 T Laina	8 T Naistenp. Vilppu	8 P Suoma	8 S Rukoussunn. Äitienp., Heino	8 K Salomo 23
9 S 1. lopp. jälk. s. Veikko, Veli	9 K Raija, Raisa	9 K Auvo 10	9 L Agricolan p. Elias	9 M Timo	9 T ● Ensio
10 M Nyyrikki	10 T ● Elina, Elna, Ella	10 T Aura, Auri	10 S 1. pääs. jälk. s. Tero	10 T ● Aino, Aina, Aini	10 P Seppo
11 T Kari, Karri	11 P Talvikki 6	11 P Kalervo	11 M ● Verna	11 K Osmo 19	11 L Impi
12 K ● Toini 2	12 L Elma	12 L ● Reijo, Reko	12 T Julius, Julia	12 T Helatorstai Lotta Snellmanin p.	12 S 2. kolm. jälk. s. Esko
13 T Nuutti	13 S Laskiaissunn. Sulo	13 S 4. paastos. s. Erno, Tarvo	13 K Tellervo	13 P Kukka	13 M Raili, Raila
14 P Sakari, Saku	14 M Ystävänp. Voitto	14 M Matilda	14 T Taito 15	14 L Tuula	14 T Kielo
15 L Solja	15 T Laskiaist. Sipi, Sippo	15 T Risto	15 P Linda, Tuomi	15 S 2. rukoussp. Sofia Kaat. muistop.	15 K Vieno, Viena 24
16 S 2. lopp. jälk. s. Ilmari, Ilmo	16 K Kai 7	16 K Ilkka	16 L Jalo	16 M Ester, Essi	16 T ◑ Päivi, Päivikki
17 M Toni, Anttoni	17 T Väinö	17 T Kerttu 11	17 S 2. pääs. jälk. s. Otto	17 T Maila	17 P Urho
18 T Laura	18 P ◑ Kaino	18 P Eero, Edvard	18 M Valto, Valdemar	18 K ◑ Erkki, Eero	18 L Tapio
19 K ◑ Heikki, Henrik 3	19 L Eija	19 L Jooseppi, Juuso	19 T ◑ Pilvi, Pälvi	19 T Emilia, Milja 20	19 S 3. kolm. jälk. s. Siiri
20 T Henna, Henni	20 S 1. paastos. s. Heli, Helinä, Heljä	20 S ◑ Marianp. Aki Kevätp. tasaus	20 K Lauha	20 P Lilja, Karoliina	20 M Into
21 P Aune, Auni	21 M Keijo	21 M Pentti	21 T Anssi, Anselmi	21 L Kosti, Konsta	21 T Kesäp. seisaus Ahti, Ahto
22 L Visa	22 T Tuulikki, Tuuli	22 T Vilhelm	22 P Alina 16	22 S Helluntaip. Hemminki	22 K Paula, Liina 25
23 S 1. rukoussp. Eino, Eine, Enni	23 K Aslak 8	23 K Akseli	23 L Yrjö, Jyrki, Jyri	23 M Lyydia, Lyyli	23 T ○ Aatto, Aatu
24 M Senja	24 T Matti, Matias	24 T Kaapo, Gabriel	24 S 3. pääs. jälk. s. Pertti	24 T Tuukka, Touko	24 P Johannes, Juhani
25 T Paavo, Pauli	25 P Tuija, Tuire	25 P Aija 12	25 M ○ Markku	25 K ○ Urpo	25 L Juhannusp. Uuno
26 K Raimo, Raino 4	26 L ○ Nestori	26 L Manu, Immanuel	26 T Terttu	26 T Minna, Vilma 21	26 S 4. kolm. jälk. s. Jorma, Jarmo
27 T ○ Vilja	27 S 2. paastos. s. Torsti	27 S ○ Palmusunn. Sauli Kesäaika alkaa	27 K Veteraanip., Merja	27 P Ritva	27 M Elvi
28 P Kaarlo, Kalle	28 M Kalevalan p. Onni	28 M Armas	28 T Ilpo, Ilppo	28 L Alma	28 T Leo
29 L Valtteri		29 T Joonas, Jouni	29 P Teijo 17	29 S Kolminaisuusp. Oiva	29 K Pietari, Pekka 26
30 S Septuagesimasunn. Ilja		30 K Usko 13	30 L Mirja, Mirva	30 M Pasi	30 T ◐ Päivö
31 M Alli		31 T Irma, Irmeli		31 T Helka, Helga	

Nimipäiviä

HEINÄKUU		
1 P	Aaro	
2 L	Maria, Mari, Maija	
3 S	5. kolm. jälk. s. Arvo	
4 M	Ulla, Ulpu	
5 T	Unto	
6 K	Esa	27
7 T	Klaus, Lauri	
8 P	Turo, Turkka	
9 L	● Ilta	
10 S	6. kolm. jälk. s. Saima, Saimi	
11 M	Elli, Noora	
12 T	Hermanni, Herkko	
13 K	Ilari, Lari, Joel	
14 T	Aliisa	28
15 P	Rauni, Rauna	
16 L	◐ Reino	
17 S	Kirkastussunnuntai Ossi	
18 M	Riikka	
19 T	Saara, Sari, Salli	
20 K	Marketta, Maarit	29
21 T	Johanna, Hanna	
22 P	○ Leena	
23 L	Oili	
24 S	8. kolm. jälk. s. Kirsti, Tiina, Kirsi	
25 M	Jaakko	
26 T	Martta	
27 K	Unikeonp., Heidi	
28 T	Atso	30
29 P	Olavi, Olli	
30 L	◑ Asta	
31 S	9. kolm. jälk. s. Helena	

ELOKUU		
1 M	Maire	
2 T	Kimmo	
3 K	Linnea, Vanamo	
4 T	Veera	31
5 P	Salme, Sanelma	
6 L	Toini	
7 S	● 10. kolm. jälk. s. Lahja	
8 M	Sylvi	
9 T	Eira, Eila	
10 K	Lauri	32
11 T	Sanna, Susanna	
12 P	Klaara	
13 L	Kaino	
14 S	◐ 11. kolm. jälk. s. Onerva	
15 M	Marjatta, Marja, Jaana	
16 T	Aulis	
17 K	Verneri	33
18 T	Leevi	
19 P	Mauno, Maunu	
20 L	Samuli, Sami	
21 S	○ 12. kolm. jälk. s. Soini, Veini	
22 M	Iivari, Iivo	
23 T	Varma, Signe	
24 K	Perttu	34
25 T	Loviisa	
26 P	Ilma, Ilmi	
27 L	Rauli, Vilja	
28 S	13. kolm. jälk. s. Tauno	
29 M	◑ Iines, Iina	
30 T	Eemil, Eemeli	35
31 K	Arvi	

SYYSKUU		
1 T	Pirkka	
2 P	Sinikka, Sini	
3 L	Soili, Soile, Soila	
4 S	14. kolm. jälk. s. Ansa	
5 M	● Mainio	
6 T	Asko	
7 K	Arto	36
8 T	Taimi	
9 P	Isto	
10 L	Kalevi	
11 S	15. kolm. jälk. s. Santeri	
12 M	◐ Valma	
13 T	Orvo	
14 K	Iida	37
15 T	Sirpa	
16 P	Hellevi, Hillevi	
17 L	Aili, Aila	
18 S	3. rukousp. Tyyne, Tytti	
19 M	○ Reija	
20 T	Varpu	
21 K	Mervi	38
22 T	Mauri	
23 P	Syyspäiväntasaus Mielikki	
24 L	Auvo	
25 S	17. kolm. jälk. s. Kesäaika päättyy Kullervo	
26 M	Kuisma	
27 T	Vesa	
28 K	◑ Arja	39
29 T	Mikko, Mika	
30 P	Sorja, Sirja	

LOKAKUU		
1 L	Rauno	
2 S	Mikkelinp. Valio	
3 M	Lumme, Raimo	
4 T	Saila, Saija	
5 K	● Inkeri, Inka	
6 T	Pinja	40
7 P	Pirkko, Pirjo	
8 L	Hilja	
9 S	19. kolm. jälk. s. Ilona	
10 M	A. Kiven p., Aleksi	
11 T	◐ Otso, Ohto	
12 K	Aarre, Aarto	
13 T	Taina, Tanja	41
14 P	Elsa, Else, Elsi	
15 L	Helvi, Heta	
16 S	20. kolm. jälk. s. Sirkka	
17 M	Saini, Saana	
18 T	Satu, Säde	
19 K	○ Uljas	42
20 T	Kauno, Kasperi	
21 P	Ursula	
22 L	Anja, Anita	
23 S	4. rukousp. Severi	
24 M	YK:n päivä, Asmo	
25 T	Sointu	
26 K	Amanda, Niina	
27 T	◑ Helli, Hellä	43
28 P	Simo	
29 L	Urho	
30 S	22. kolm. jälk. s. Eila	
31 M	Artturi, Arto	

MARRASKUU		
1 T	Lyly	
2 K	Topi, Topias	
3 T	● Terho	44
4 P	Hertta	
5 L	Pyhäinpäivä Reima	
6 S	23. kolm. jälk. s. Svenska dagen Kustaa Aadolf	
7 M	Taisto	
8 T	Aatos	
9 K	Teuvo	45
10 T	◐ Martti	
11 P	Panu	
12 L	Virpi	
13 S	Kirkkovuoden 2. viim. s. Isänp., Ano, Kristian	
14 M	Ella	
15 T	Voitto	
16 K	Aimo, Aimi	46
17 T	Eino, Einari	
18 P	○ Tenho	
19 L	Liisa, Elisa	
20 S	Tuomiosunnuntai Jalmari, Jari	
21 M	Hilma	
22 T	Silja, Selja	
23 K	Ismo	47
24 T	Lempi	
25 P	Katri, Kaisa, Kaija	
26 L	◑ Sisko	
27 S	1. adventtisunn. Hilkka	
28 M	Heini	
29 T	Aimo	
30 K	Antti, Antero	48

JOULUKUU		
1 T	Oskari	
2 P	Anelma, Unelma	
3 L	● Vellamo, Meri	
4 S	2. adventtisunn. Airi, Aira	
5 M	Selma	
6 T	Itsenäisyyspäivä, Niilo	
7 K	Sampsa	49
8 T	Kyllikki	
9 P	◐ Anna, Anne	
10 L	Jutta	
11 S	3. adventtisunn. Taneli, Tatu	
12 M	Tuovi	
13 T	Seija	
14 K	Jouko	50
15 T	Heimo	
16 P	Auli, Aulikki	
17 L	Raakel	
18 S	○ 4. adventtisunn. Aapo, Aappo, Rami	
19 M	Iikka, Iiro	
20 T	Kerkko	
21 K	Tuomas, Tuomo	51
22 T	Talvipäivänseisaus Raafael	
23 P	Senni	
24 L	Aatami, Eeva	
25 S	◑ Joulupäivä	
26 M	2. joulup., tapanip. Tapani, Teppo	
27 T	Hannu, Hannes	52
28 K	Viatt. last. p., Piia	
29 T	Rauha	
30 P	Taavetti	
31 L	Sylvester	

Helsingin yliopiston almanakkatoimisto

1994

Nimipäiviä

Ravintola Budapestissä

Vieraat tulevat täsmälleen kahdeksalta ja istuvat ensin eri pöytiin, mutta sitten he päättävät panna kolme pöytää yhteen. Tarjoilija auttaa heitä. Kohta Hilkan ympärillä on koko ystäväpiiri. Tarjoilija tuo ruokalistan ja Hilkka varoittaa muita:

Hilkka: Jos joku ei ole tottunut tulisiin mausteisiin, hän voi valita jotakin muuta tavallista.

Antti: Minä ottaisin sitten lihapullia ja perunoita.

Kaisa: Älä nyt ensimmäisenä tilaa! Olen kyllästynyt sinun epäkohteliaisiin tapoihisi.

Antti: Minä taas olen väsynyt outoihin ruokiin ja uusiin ihmisiin.

Hilkka: Tarjoilija, voisitteko tuoda meille aluksi pienet lasit aprikoosiviinaa.

Sen jälkeen kaikki valitsevat, mitä haluavat.

Tarjoilija (tuo tilauksen): Voisinko suositella teille maksaa tai kanaa unkarilaiseen tapaan.

Ystävä: Pidän maksasta, jos sitä paistetaan vain viisi minuuttia.

Tarjoilija: Meidän ravintolassamme asiakkaan toivomus on laki.

Toinen ystävä: Minä ottaisin paprikakanaa ja jälkiruoaksi omenapiirakkaa.

Pian kaikki syventyvät annoksiinsa ja välillä vilkkaaseen keskusteluun pöytänaapurinsa kanssa.

Tarjoilija: Oletteko tyytyväisiä meidän ruokiimme?
Hilkka: Kaikki ruoat maistuvat aivan unkarilaisilta. Olen aivan ihastunut unkarilaiseen keittiöön.
Ystävä: Saisimmeko laskun.

Suu söisi, vetäisi vatsa,
vaan ei kestä hoikat sääret.

Kirsi Kunnas: Herra Pii Poo

Herra Pii Poo
oli taikuri.
Hän huusi: hii hoo!
ja maata polkaisi
ja taikoi:
rusinoita
mansikoita
omenoita
perunoita
porkkanoita
prinsessoita
makkaroita,
siis
herra Pii Poo
oli noita.

Kerran
herra Pii Poo
kulki Espalla.
Hän huusi: hii hoo!
ja maata pokaisi
ja sitten vespalla
hän ajeli.

... Se oli herra Pii Poon
suuri erehdys.
Näes noidan mahti
ei pysty koneisiin
ei moottoriin
ei mutteriin
ei polkimiin
ei vaihteisiin
ei kytkimiin
kerta kaikkiaan:
koneella on koneen tahti.

No niin,
herra Pii Poo
ajoi asemalle.
Hän huusi: hii hoo!
ja vespaa polkaisi
ja jäi junan alle.

Kuolen,
huusi Pii Poo,
liian aikaisin!
Hän huusi: hii ho
ja kuoli myöhemmin.

Kielioppia – Nyelvtan

104. A többes partitivus funkciói (III)

A **99.** pontban felsoroltakon kívül lehet még *e)* „részleges" **állítmányi névszó** (l. még a **45.** pont), amely azt jelzi, hogy a többes számú határozott alany általánosan beletartozik az állítmány fogalomkörébe: *Kaikki sinun ystäväsi ovat* *tervetulleita*. 'A barátaid mindnyájan szívesen látott vendégek (a szívesen látott vendégek közé tartoznak).' *Ystäväni ovat* *suomalaisia*. 'A barátaim finnek (csak egy része a finneknek, de nem mind).'

A „részleges" alany és állítmányi névszó közötti összefüggés kiderül a következő mondatpárból: *Meillä on unkarilaisia* *vieraita*. 'Magyar vendégeinek vannak.' – *Vieraat ovat* *unkarilaisia*. 'A vendégek magyarok.' Megjegyzendő, hogy az alany és az állítmányi névszó általában nem lehet partitivusban egy mondaton belül!

105. Többes szám illativus

Minthogy ragjai az *i*-vel alkotott többes tőhöz járulnak, ezért csak *i*-t tartalmazó variánsai használatosak:

-in uusi**in** ihmisi**in** 'új emberekbe'

A toldalékoknak e rövid változata rövid *i* után áll:

e. sz. nom.	t. sz. part.	többes tő	t. sz. ill.
pöytä	pöytiä	pöyti-	pöyti**in**
ruoka	ruokia	ruoki-	ruoki**in**
suuri	suuria	suuri-	suuri**in**

NB. A többes számú illativus rag előtt sincs fokváltakozás!

-hin outoi**hin** tapoi**hin** 'furcsa szokásokhoz'

Ez a változat általában diftongus után áll:

kutsu	kutsuja	kutsui-	kutsui**hin**
toveri	tovereita	toverei-	toverei**hin**
työ	töitä	töi-	töi**hin**
me	meitä	mei-	mei**hin**

A *se* mutatónévmás többes szám illativusa *niihin*.

-siin kallii**siin** huonei**siin** 'drága szobákba'

A rag leghosszabb változata használatos diftongus után a *kappale*-típusú szavakban, amelyeknek egyes illativusában *-seen* van:

mauste	mausteita	maustei-	maustei**siin**
kohtelias	kohteliaita	kohteliai-	kohteliai**siin**

– továbbá a kéttagú *ii*-tövekben (e. sz. ill. itt is *-seen*):

kaunis	kauniita	kaunii-	kaunii**siin**

Az *-ea/-eä* végű melléknevek többes illativusa ingadozik: *tärkeihin~tärkeisiin!*

Helyhatározón kívül a többes illativus kifejezhet **hozzávetőleges időt,** pl. *Ajattelimme kokoontua kahdeksan* *aikoihin*. 'Azt gondoltuk, hogy 8 óra körül / tájban gyülekezünk.'

106. Az időhatározó kifejezése

A tulajdonképpeni időhatározószavakon kívül *(jo, enää, vielä, silloin, koskaan stb.)* időhatározót ki lehet fejezni 1. csaknem minden esetraggal, 2. névutós szerkezettel és 3. mellékmondattal.

Az időhatározók egy része valamilyen konkrét **időpontot** jelöl, másik részük pedig **időtartamot** fejez ki. A magyarban vannak olyan esetek, amelyek a szövegkörnyezet ismerete nélkül félreértésre adhatnak okot. *(Három óráig vártam.* 'Három óra hosszat vártam.' – 'Háromig vártam, azaz amíg az óra hármat nem ütött.') A finn sokkal árnyaltabban tudja kifejezni az időpontnak és az időtartamnak a különbségét. Bizonyos esetekben – mint már a perfectum használatánál is láttuk (**97.** pont) – fontos ügyelni e kettősségre.

1. *Időhatározó esetraggal*

a) A **nominativus** a ragozhatatlan *joka* 'minden' szóval osztó értelmű, pl. *joka toinen viikko* 'minden második héten, két hetenként', *joka kymmenes minuutti* 'minden tizedik percben, tíz percenként'. – Az órát jelentő időhatározó ugyancsak ragtalan: *Kokoonnumme kello kahdeksan.* 'Nyolc órakor gyülekezünk.'

b) Az ún. időhatározói tárgy vagy **tárgyalakú időhatározó** nagyjából a tárgyesetek (accusativus, partitivus és 2. accusativus) váltakozásai szabályait követi. Ez a típusú időhatározó időtartamot jelöl „meddig?" (= mennyi ideig? mennyi ideje?) kérdésre.

Acc. *Kokous kesti tunnin.* 'Az értekezlet egy óráig tartott (egy óra hosszat).'
Kokous kesti kaksi tuntia. (két óra hosszat)
Part. *Eilinen kokous ei kestänyt tuntiakaan.* 'A tegnapi értekezlet egy óráig sem tartott (egy óra hosszat sem; tagadás).'
2. acc. *Odota hetkinen!* 'Várj egy pillanatig / percet!' (imperat.)

Ez a fajta váltakozás főként azoknál az igéknél van meg, amelyek csak ilyen, határozói tárgyat kaphatnak, pl. *kestää* 'tart', *viettää* '(időt) tölt', *olla* 'van' stb.

Többes accusativus és partitivus is lehet időhatározó, pl. *Nukuimme yöt laivassa.* 'Minden éjszaka a hajón aludtunk (az éjszakát átaludtuk).' *Olemme olleet teillä jo useita päiviä.* 'Már több napja vagyunk nálatok (egyhuzamban).' *Emme voi viettää Helsingissä useita viikkoja.* 'Nem tölthetünk Helsinkiben több hetet.' (tagadás)

Összehasonlításképpen álljanak itt valódi tárgyas szerkezetek!

Acc.	*Luin lehden.* 'Elolvastam az újságot.'
	Luin kaksi lehteä. 'Elolvastam két újságot.'
Part.	*Luen lehteä.* 'Olvasom az újságot.' (folyamat) Ennek pontosan megfelelő időhatározói tárgy nincs!
	En lukenut lehteä. 'Nem olvastam az újságot.' (tagadás)
2. acc.	*Lue tämä lehti!* 'Olvasd el ezt az újságot!' (imperat.)

Megjegyzendő, hogy a hasonlóság ellenére a valódi és az időhatározói tárgy párhuzamos használata nem valósul meg következetesen.

c) Egyéb ragos határozó is jelölhet időt. Időpontot jelölhet „mikor?" kérdésre az **essivus, adessivus** és **inessivus.**

Inessivus a hónapok neveiben:

tammikuussa	'januárban'	heinäkuussa	'júliusban'
helmikuussa	'februárban'	elokuussa	'augusztusban'
maaliskuussa	'márciusban'	syyskuussa	'szeptemberben'
huhtikuussa	'áprilisban'	lokakuussa	'októberben'
toukokuussa	'májusban'	marraskuussa	'novemberben'
kesäkuussa	'júniusban'	joulukuussa	'decemberben'

Essivus a hét napjainak nevében:

maanantaina	'hétfőn'
tiistaina	'kedden'
keskiviikkona	'szerdán'
torstaina	'csütörtökön'
perjantaina	'pénteken'
lauantaina	'szombaton'
sunnuntaina	'vasárnap'

továbbá:

huomenna	'holnap'
tänä vuonna	'idén'
viime vuonna	'tavaly'
ensi vuonna	'jövőre'

Adessivus napszakok és évszakok nevében:

Essivus ugyanezekben kijelölő jelzővel:

aamulla	'reggel'	tänä aamuna	'ma reggel'
päivällä	'nappal'	toisena päivänä	'... másodikán'
illalla	'este'	sunnuntai-iltana	'vasárnap este'
yöllä	'éjjel'	viime yönä	'tegnap éjszaka'
keväällä	'tavasszal'	ensi keväänä	'jövő tavasszal'
kesällä	'nyáron'	kuumana kesänä	'forró nyáron'
syksyllä	'ősszel'	toissa syksynä	'tavalyelőtt ősszel'
talvella	'télen'	sinä talvena	'azon a télen'

Mindig **adessivus:**

tällä viikolla	'ezen a héten'
viime viikolla	'a múlt héten'
ensi viikolla	'a jövő héten'

Az **inessivus**nak ezen kívül lehet distributivusi (osztó) jelentése is, pl. *kolme kertaa viikossa* 'hetente háromszor', kifejezhet továbbá időtartamot is, pl. *Saan sen valmiiksi tunnissa / kuukaudessa.* 'Egy óra / hónap alatt készülök el vele.'

A **translativus** is kifejezhet időpontot („mikorra?"), pl. *Saan sen valmiiksi huomiseksi / sunnuntaiksi.* 'Holnapra / vasárnapra elkészülök vele.'; valamint időtartamot („mennyi időre?"), pl. *Aion jäädä teille kolmeksi päiväksi.* 'Három napig szándékozom nálatok maradni.'

Az **illativus** tagadó mondatokban időtartamra utal. Jövőre vonatkoztatva („meddig, mennyi ideig nem?"): *Varmaan en tapaa häntä kolmeen viikkoon.* 'Bizonyára nem fogok vele találkozni három hétig.'; múltra vonatkoztatva („mióta, mennyi ideje nem?"): *En ole tavannut häntä kolmeen viikkoon.* 'Három hete nem találkoztam vele.' (az igeidő perfectum!) Ez a típusú kifejezés csak tárgyas igék mellett szerepelhet. – Állító mondatokban speciális jelentése van, hozzávetőleges időpontot jelöl: *siihen aikaan* 'akkoriban, az idő tájt', *mihin aikaan* 'mikor (tájt)?' *kello kuuden aikaan* 'hat óra körül / tájban'.– **Elativus**szal együtt a cselekvés végpontját (terminativus) fejezi ki: *aamusta iltaan* 'reggeltől estig', *klo 8–10 (= kello kahdeksasta kymmeneen)* '8-tól 10-ig'. A cselekvés kezdő- és végpontját („mettől meddig?") tehát mindig elativus és illativus jelöli.

Az **ablativus** pontos időt („mikor?") fejez ki: *moneltako?* '(pontosan) hánykor?', *kello kuudelta* '(pontosan) hatkor'.

2. *Időhatározós szerkezet névutóval*

A legfontosabb időhatározói névutók a következők:

ill. + *asti / saakka* '(egészen) -ig'
mennessä '-ig, -val, -vel bezárólag'
elat. + *asti / saakka* 'óta'
alkaen / lähtien 'fogva, kezdve'
nom. + *sitten* '-val, -vel ezelőtt', pl. *viikko sitten* 'egy héttel ezelőtt, egy hete', *kaksi viikkoa sitten* 'két héttel ezelőtt, két hete' (part. a tőszámnév miatt)
gen. + *jälkeen* 'után'
kuluttua 'múlva'
maissa, tienoilla 'tájt, körül'
aikaan 'idején'

Az **elöljáró**ként használt *ennen* 'előtt' partitivusszal jár, pl. *ennen klo 8 (= kello kahdeksaa)* '8 előtt'.

Harjoituksia – Gyakorlatok

23/1 *Tutustuin kivaan tyttöön. → Tutustuin kivoihin tyttöihin.*

Hilkka tutustui mukavaan poikaan.
Olen tyytyväinen tähän ruokaan.
Maija ei ole tyytyväinen tuohon kirjaan.
Kaisa on kyllästynyt siihen vanhaan asiaan.
Paula on ihastunut moneen unkarilaiseen tapaan.
Hän on ihastunut myös nuoreen opiskelijaan.
Hän on kyllästynyt epäkohteliaaseen suomalaiseen mieheen.
Kalle on syventynyt vaikeaan vieraaseen kieleen.

23/2 *Tytöt asuvat pienissä taloissa. → Tytöt menevät pieniin taloihin.*

Pojat asuvat isoissa asuntoloissa.
Lapset leikkivät kivoissa lastentarhoissa.
Vieraat ovat suurissa huoneissa.
Opiskelijat lukevat vanhoissa yliopistoissa.
Miehet juovat halvoissa baareissa.
Turistit ovat moderneissa museoissa.
He syövät kalliissa ravintoloissa.
Ulkomaalaiset matkustavat uusissa busseissa.
Sitten he jo istuvat suurissa lentokoneissa.
Me käymme tutuissa kaupoissa.
Käytkö usein elokuvissa?

23/3 *Tedd többes szám illativusba a zárójelben levő szavakat!*

Kun syön ravintolassa, haluan yleensä tutustua (uusi, outo ruoka). Perheemme ei mene syömään (kallis ravintola), mutta joskus suku kokoontuu (jokin kiva paikka). Istumme (pöytä). Kun ruoat tuodaan, syvennymme (annos), mutta keskustelemmekin vähän. Kysymme esimerkiksi, ovatko muut tyytyväisiä (ruokansa). Jälkiruoan aikana keskustelemme vilkkaasti. Olen jo tottunut melkein (kaikki serkut, tädit ja ystävät). Yleensä en kyllästy (he), mutta joskus olen väsynyt (kaikki ihmiset).

23/4 *Insinööri halusi nähdä uusia koneita ja moottoreita.*
→ Hän halusi tutustua uusiin koneisiin ja moottoreihin.

Opiskelija halusi nähdä vanhoja kysymyksiä.
Lääkäri halusi katsoa näitä tabletteja ja muita lääkkeitä.
Kirjailija halusi katsoa tuttuja tekstejä ja omia kirjoja.
Myyjä halusi nähdä uusia tavaroita ja hintoja.
Opettaja halusi katsella kuuluisia kouluja ja linnoja.
Turisti halusi syödä vieraita ruokia ja outoja mausteita.

23/5 *Kävin moderneissa museoissa. → Tutustuin moderneihin museoihin.*

Kävin kalliissa kaupoissa (vanhoissa kirkoissa, romanttisissa linnoissa, kivoissa huvipuistoissa, hauskoissa eläintarhoissa, suurissa tavarataloissa, pitkissä junissa, töissä)

23/6 *Fordítsd finnre, és válaszolj a kérdésekre!*

Hol vannak Hilkka és barátai november 27-én este? Miért éppen a Budapestben esznek? Miért nem akartak Hilkka barátai őhozzá menni? Hány személy tartozik Hilkka baráti köréhez? Milyen ételeket ajánlott a pincér az étteremben? Antti is különleges ételeket eszik? Ő mit kér? Mindenki meg van elégedve az étteremmel és az ételekkel? Milyen úr Pii Poo úr?

23/7 *Fordítsd finnre!*

A nagymamám vidéken lakik. Amikor a 70. születésnapja volt, sok vendég és rokon látogatta meg. Már korán reggel jöttek a szomszédok, virágot és ajándékot hoztak. Az asszonyok szépen énekeltek, és az egyik nő rövid beszéddel is gratulált a nagymamámnak. A nagymama válaszolt is rá. Nagyon tetszett neki az ének is. Kérte, hogy énekeljenek még. Este aztán összegyűlt a baráti kör. Sokan voltunk. Asztalhoz ültünk, ettünk és ittunk. Mindenki jókedvű volt. Beszélgettünk, nevettünk. Nagyon szép esténk volt. Új emberekkel ismerkedtem meg. Azt hiszem, hogy senki nem unatkozott.

Kansanpukuja

1800-luku

Häme

Karjala

Savo

Pohjanmaa

24. KAHDESKYMMENESNELJÄS KAPPALE

Suomen heimoista ja murteista

Turun linna Turussa

Suomen heimojen asuma-alueet olivat 1100-luvulla seuraavat: suomalaisten heimo asui Turun seuduilla, hämäläisten heimo Hämeenlinnan ympäristössä ja karjalaisten heimo Laatokan järven pohjoispuolella. Heimot kävivät keskenään taisteluita kalavesien ja metsästysmaiden omistuksesta. Läntisten naapurien, ruotsalaisten heimot olivat silloin jo muodostuneet yhtenäiseksi kansaksi.

Hämeen linna Hämeenlinnassa

Olavinlinna Savonlinnassa

Suomen eri seutujen asukkaiden puhekielet – murteet – poikkeavat suuresti toisistaan. Murteiden määrä on Suomessa suuri. Länsisuomalaisten ja itäsuomalaisten on joskus vaikea tottua toistensa puheeseen. Sanotaan, että murre-erojen lisäksi on helppo arvata suomalaisten kotiseutu myös luonteen eroavuuksien perusteella.

Monet ovat sitä mieltä, että hämäläiset ovat hiljaisia ja vähäpuheisia. Hämäläisten ja karjalaisten jälkeläiset, savolaiset taas ovat kuuluisia nokkeluudestaan. Karjalaisia sanotaan vilkkaiksi ja iloisiksi. Pohjanlahden rannikolla asuvien pohjalaisten pääominaisuuksia ovat monien mielestä rehellisyys ja suoraselkäisyys. Tiedämme hyvin, että tällaiset väitteet ovat yleistyksiä, jotka toisinaan pitävät paikkansa, toisinaan eivät pidä. Kaupunkien asukkaat alkavat kuitenkin sekoittaa kotimurteensa kaupunkilaisten kieleen.

Kukkia valitsemassa

Joulu lähestyy. Antti on matkalla kukkakauppaan lähettämään kukkatervehdyksiä.

Antti: Hyvää päivää! Haluaisin ostaa ja lähettää useita erilaisia kukkia jouluaatoksi.

Kukkakauppias: Punaisista ja valkoisista tulppaaneista saa kauniin kimpun.

Antti: Mikä noiden punaisten ruukkukukkien nimi on?

Kukkakauppias: Niiden nimi on joulutähti, vai tarkoitatteko noita toisia tuolla takana?

Antti: Mikä näiden nimi on?

Kukkakauppias: Ne ovat syklaameja ja noiden toisten nimi on atsalea. Molempien hinta on sama.

Antti: Otan kuitenkin neilikoita ja punaisten neilikoiden kanssa joitakin valkoisia kukkia. Millaisten kukkien kanssa neilikat sopivat yhteen?

Kukkakauppias: Riippuu siitä, kenelle kukat tulevat. Lähetättekö kukkia vanhoille ihmisille vai nuorille, miehille vai naisille?

Antti: Ne tulevat vuokraemännälleni. Otan valkoisten neilikoiden kanssa noita punaisia ruusuja.

Kukkakauppias: Ettekö tiedä, että neilikoita ei saa panna ruusujen ja muiden kukkien kanssa samaan maljakkoon, koska ne tappavat toiset kukat?

Antti: Antakaa sitten vain punaisia ja valkoisia neilikoita, olkaa hyvä. Sitten otan ruusujen kanssa noita päivänkakkaroita.

Kukkakauppias: Kuinka tiesitte päivänkakkaroiden nimen, kun ette tunne muita kukkia?

Antti: Tunnen kyllä kaikkien niittykukkien ja muiden luonnonkasvien nimet, mutta puutarha- ja ruukkukasvien nimiä en ole oppinut koskaan.

Milloin vaimonne sai viimeksi kukkasen?

Kielioppia – Nyelvtan

107. Többes szám genitivus

A legtöbb ragváltozattal rendelkező eset. Két típusa van: 1. az *i* többes tőből képzett alak, 2. az egyes számú tőből alkotott alak.
1. Az *i* többes tőhöz járulnak a következő változatok:

-en használatos *i* és *j* után, ha a t. sz. part. ragja *-a/-ä;*

e. sz. nom.	t. sz. part.	t. sz. gen.
kukka	kukkia	kukki**en**
vesi	vesiä	vesi**en**
opettaja	opettajia	opettaji**en**
ero	eroja	eroj**en**
seutu	seutuja	seutuj**en**

A genitivus ragja tulajdonképpen a partitivus ragjának helyébe kerül.

-den használatos *i*-végű diftongus után és *ii* után, ha a t. sz. part. ragja *-ta/-tä:*

maa	maita	mai**den**
murre	murteita	murtei**den**
neilikka	neilikoita	neilikoi**den**
kaunis	kauniita	kaunii**den**

A *se* mutatónévmás t. sz. genetivusa *niiden.*
(A kettőnél több tagú fokváltakozásos szavakban a többes genitivus – és partitivus – ragja rendhagyó módon a gyenge fokhoz járul!)

-tten szabadon váltakozik az előző *(-den)* variánssal, azzal tehát tetszőlegesen felcserélhető: *maiden~maitten, murteiden~murteitten, niiden~niitten* stb. Az utóbbi változatok azonban ritkábbak.

-dän csak a személyes névmásokban:

me	mei**dän**	'mienk'
te	tei**dän**	'tietek; öné, önöké'
he	hei**dän**	'övék'

A többes tő *i*-s, *j*-s és diftongusos változatait tehát a 4. szótári alakból kapjuk meg a partitivus rag elhagyásával.

2. Az egyes számú tőhöz járulnak a következő változatok:

-en *i* után

e. sz. nom.	mgh.-s tő	t. sz. gen.
naapuri	naapuri-	naapuri**en**
kasvi	kasvi-	kasvi**en**
kaupunki	kaupunki-	kaupunki**en**

-ten mássalhangzós tő után:

e. sz. nom.	e. sz. part.	msh.-s tő	t. sz. gen.
toinen	toista	tois-	tois**ten**
mies	miestä	mies-	mies**ten**
lapsi	lasta	las-	las**ten**
suuri	suurta	suur-	suur**ten**
kieli	kieltä	kiel-	kiel**ten**

Néhány gyakorlati tanács: a mássalhangzós tövet tehát a 3. szótári alakból kapjuk meg a partitivus *-ta/-tä* ragjának elhagyásával (l. **40.** pont). A *-ten* változatot a partitivus rag helyébe tehetjük.

Az *i*-végű szavaknál (függetlenül a tőtípustól!) gyakorlatilag az 1. szótári alakot vehetjük alapul, s ehhez tesszük az *-en* ragot:

tähti	tähtien
kasvi	kasvien

A névszóknak tehát elvileg kétféle többes genitivus alakja lehet. A változatok közül azonban gyakoribb az 1. típus, a 2. típus csupán az *i*-tövű és a mássalhangzós tövű névszókból használatos.

A többes genitivus szerepe a mondatban nagyjából azonos az egyes szám genitivuséval, a leggyakrabban **birtokos jelző**ként használatos, pl. *Suomen eri seutujen asukkaiden puhekieli – murre – poikkeaa suuresti toisistaan.* 'A különböző finn vidékek lakosainak a nyelve – nyelvjárása – nagymértékben eltér egymástól.'

108. Kölcsönös névmás

A kölcsönös névmás kifejezésére a *toinen* 'másik, egyik' szó többes számú alakjai szolgálnak, pl. *Lounaissuomalaisten ja itäsumalaisten on usein vaikea ymmärtää toistensa puhetta.* 'A délnyugat- és kelet-finnországiaknak gyakran nehéz megérteniük egymás beszédét.' A névmáshoz mindig a megfelelő személyű birtokos személyrag járul: *Meidän on vaikea ymmärtää toistemme puhetta.* 'Nehéz megértenünk egymást (egymás beszédét).' *He eivät ymmärrä toisiaan (= toinen toistaan).* 'Nem értik meg egymást (= egyik a másikat).'

109. A módhatározó kifejezése

A módhatározót leggyakrabban módhatározószóval fejezik ki (l. **26.** pont). Határozószó melléknévből és melléknévi igenévből egyaránt képezhető. Módhatározó kifejezhető ezen kívül esetraggal is:

partitivus: *puhua hiljaa* 'halkan, lassan beszél';
translativus: (valamilyen nyelven ír, beszélget): *kirjoittaa, keskustella unkariksi* 'magyarul ír, beszélget'. – A *puhua* 'beszél', *osata* 'tud', *ymmärtää* 'ért' tárgyas igének számít a finnben: *puhua suomea* 'finnül beszél (beszéli a finnt)'.
illativus: *suomalaiseen tapaan* 'finn módra';
adessivus: *sillä tavalla* 'oly módon, úgy'.

110. Az állapothatározó kifejezése

Valamilyen állapotban, körülmények közt lételt, állapotba kerülést vagy onnan való kikerülést a következő esetragokkal lehet kifejezni:

essivus: *vieraana* 'vendégként, mint vendég', *väsyneenä* 'fáradtan';
translativus: *Aion opettajaksi.* 'Tanár akarok lenni.'
inessivus: *olla huolissaan* 'gondban van, aggódik';
adessivus: *olla huonolla tuulella* 'rossz kedvében van, rosszkedvű';
allativus: *tulla huonolle tuulelle* 'rossz kedvű lesz'.

Harjoituksia – Gyakorlatok

24/1 *Keskustelen pienen tytön kanssa. → Keskustelen pienten (pienien) tyttöjen kanssa.*

Keskustelen nuoren pojan (vanhan rouvan, ison miehen, kauniin naisen, kuuluisan lääkärin, unkarilaisen turistin, kohteliaan tarjoilijan, hyvän opettajan, ahkeran opiskelijan, uuden vieraan) kanssa.

24/2 *Lastentarhassa on paljon lapsia. → Tiedätkö kaikkien lasten nimet?*

Puistossa on paljon puita ja kukkia.
Ravintolassa on paljon tarjoilijoita.
Kirjastossa on paljon kirjoja ja levyjä.
Kaupassa on paljon myyjiä ja asiakkaita.
Pellolla on paljon maanviljelijöitä.
Koulussa on paljon tyttöjä ja poikia.
Yliopistossa on paljon professoreita ja opiskelijoita.
Raitiovaunussa on paljon naisia ja miehiä.
Nimipäivillä on paljon tätejä, setiä ja serkkuja.
Unkarissa on paljon kaupunkeja.
Maailmassa on paljon maita.

24/3 *Mikä tuon pienen joulutähden hinta on? → Mikä noiden pienten joulutähtien hinta on?*

Mikä tämän punaisen ruukkukukan (sen kauniin atsalean, tuon suuren syklaamin, valkoisen neilikan, keltaisen ruusun, päivänkakkaran) hinta on?

24/4 *Tedd többes számba a névutós szerkezeteket!*
Tytöt asuvat kaupan lähellä. → Tytöt asuvat kauppojen lähellä.

Pitkän matkan jälkeen olen aina hyvin väsynyt.
Lapsen kanssa täytyy mennä varovasti kadun yli.
Opiskelijat istuvat ahkerina työpöydän ääressä.
Käyn tavallisesti lähellä asuvan naapurin luona.
Metsän takana on pari kaupunkia.
Suomalaiset asuvat järven lähellä.
Loman aikana hän matkusti monessa maassa.
Rahan vuoksi en halua itkeä.
Kylän keskellä on usein kirkko.
Kenen luona sinä asut?

24/5 *Suomalaisen heimon asuma-alue oli Turun seutu. → Suomalaisten asuma-alue oli Turun seutu.*

Hämäläisen heimon kotipaikka oli Hämeenlinnan seutu.
Karjalaisen puhetta on turkulaisen vaikea ymmärtää.
Savolaisen murteessa on paljon sellaisia sanoja, joita pohjalaisen tai vaikkapa helsinkiläisen puheessa ei ole.
Suuren kaupungin asukkaat eivät tavallisesti enää puhu murretta, mutta pienen ja kaukana kaupungeista olevan kylän ihmiset käyttävät vielä murretta.

24/6 *Fordítsd finnre, és válaszolj a kérdésekre!*

Hol laktak a finn törzsek az 1100-as években? Hány törzs volt akkor? Hogy hívták őket? Melyik törzsekből lettek a savoiak? Milyen emberek ők? Hol laknak a hämeiek mostanában? Milyennek mondják őket? Mit tudsz a karjalaiakról? Kik laknak Pohjanmaaban? Hol laknak a finnországi svéd nyelvűek? Kik laknak Lappföldön?

24/7 *Fordítsd finnre!*

Hallottál már a *sisu*ról? A finnek nem nagyon akarják megmagyarázni, mit jelent a *sisu* vagy a *sisukas suomalainen* (= a finn akiben van *sisu*). Mosolyognak vagy nevetnek, azt mondják, a *sisu*t egy vagy két szóval nem lehet megmagyarázni. Sok jelentése van, jó is és rossz is. De azt is mondják, hogy a *sisu* már nem is létezik. A szótár szerint a *sisu*t pl. a következő magyar szavakkal lehet kifejezni: belső szív, lélek, természet, harag, düh, bátorság, szívósság, konokság, belső tűz. Te *sisukas* vagy?

Mikael Agricola

Elias Lönnrot

J. L. Runeberg

Aleksis Kivi

Eino Leino

F. E. Sillanpää

Väinö Linna

25. KAHDESKYMMENESVIIDES KAPPALE

Suomen kulttuurista

Kirjallisuus

Suomen kirjakielen kehitti 1500-luvulla *Mikael Agricola,* jota nimitetään "Suomen kirjakielen isäksi". Hän perusti kirjakielen länsimurteisiin.

1800-luvulla Kajaanin piirilääkäri *Elias Lönnrot* keräsi suomalaisia kansanrunoja, järjesti ne kokoelmaksi ja julkaisi nimellä *Kalevala* vuonna 1835. Siitä tuli suomalaisten kansalliseepos, joka on vaikuttanut voimakkaasti sekä suomalaiseen kirjallisuuteen että muihin taiteen aloihin. Kalevalan päähenkilöt uskovat laulun ja sanan voimaan.

Koska suomalaisen kulttuurin kieli viime vuosisadallakin oli vielä ruotsi, ei ole ihme, että kansallisrunoilijamme *Johan Ludvig Runeberg* kirjoitti teoksensa ruotsin kielellä. Hänen runonsa "Vårt land", suomeksi "*Maamme*", on vielä nykyisinkin Suomen kansallislaulu.

Ensimmäinen suomenkielinen romaanikirjailijamme *Aleksis Kivi* kuoli nuorena, alle 40-vuotiaana. Hän jätti jälkeensä kokonaisen elämäntyön: runoja, näytelmiä ja romaanin "*Seitsemän veljestä*".

Romantiikan suuri suomalainen lyyrikko oli *Eino Leino,* jonka runoissa puhuu Pohjolan vaihteleva luonto, sen pimeät ja valoisat, kylmät ja lämpimät voimat.

Frans Emil Sillanpää sai "*Nuorena nukkunut*" -teoksellaan (unkariksi Silja) Nobelin kirjallisuuspalkinnon vuonna 1939. Kirjailija kuvaa kaikissa teoksissaan luonnon ja ihmisen välistä orgaanista yhteyttä.

Väinö Linnan historialliset teokset käsittelevät Suomen kansan lähihistoriaa realistisen objektiivisesti.

Kuvataiteet

Maalaustaiteen alalla vuosisadan suuri nimi on *Akseli Gallen-Kallela,* joka kuvitti mm. Kalevalan. Hänen suuret Kalevala-aiheiset freskonsa ovat Kansallismuseossa.

Kuvanveistäjä *Eila Hiltusen* töitä on myös ulkomailla. Hänen Sibelius-monumenttinsa sijaitsee kauniiden koivujen keskellä Sibeliuksen puistossa.

Arkkitehtuurin ja muotoilun alalla suomalaiset ovat saaneet tunnustusta kaikkialla maailmassa. Vieraista maista tulee jatkuvasti asiantuntijoita tutustumaan esim. *Eliel Saarisen* ja *Alvar Aallon* rakennustaiteeseen. Muotoilijoista *Tapio Wirkkala* ja *Timo Sarpaneva* ovat saaneet myös kansainvälistä nimeä lasi- ja metallituotteillaan. *Armi Ratian* Marimekon ja *Vuokko Nurmesniemen* Vuokon yksinkertaiset ja hyvin suomalaiset vaatteet ovat kuuluisia varsinkin Pohjoismaissa ja Euroopan lisäksi myös valtamerien takana.

Eila Hiltunen:
Sibelius-monumentti

Alvar Aalto:
Finlandia-talo

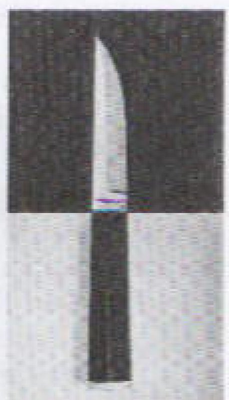
Akseli Gallen-Kallela

Akseli Gallen-Kallela:
Kullervon sotaanlähtö

Tapio Wirkkala:
Ultima Thule

Tapio Wirkkala:
Puukko

Eliel Saarinen:
Helsingin rautatieasema

Marimekon lastenmuotia

Timo Sarpaneva:
Loimu

Vuokon kankaita
ja naisten mekkoja

Musiikki

Suomalaisen musiikin mestarin *Jean Sibeliuksen* musiikissa yhdistyvät Suomen luonto sekä suomalainen ja eurooppalainen perinne. Viime aikoina säveltäjät *Joonas Kokkonen* ja *Aulis Sallinen* ovat saaneet tunnustusta suomalaisiin aiheisiin perustuvilla oopperoillaan. Säveltäjä *Erik Bergmanin* ikinuoret ja modernit teokset tunnetaan myös merien toisella puolella.

Jean Sibelius

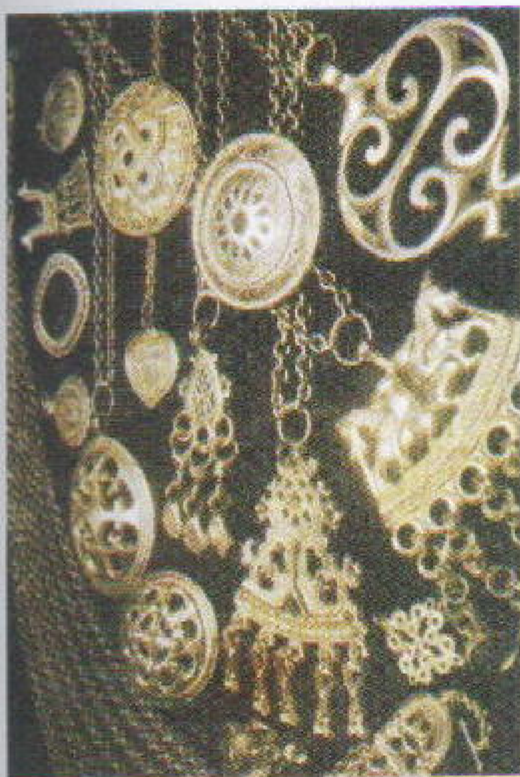
Erik Bergman

Joonas Kokkonen

Aulis Sallinen

Kalevala-koruja

Laulajan alkusanat

Mieleni minun tekevi,
Aivoni ajattelevi
Lähteäni laulamahan,
Saa'ani sanelemahan,
Sukuvirttä suoltamahan,
Lajivirttä laulamahan.
Sanat suussani sulavat,
Puhe'et putoelevat,
Kielelleni kerkiävät,
Hampahilleni hajoovat.
Veli kulta, veikkoseni,
Kaunis kasvinkumppalini!
Lähe nyt kanssa laulamahan,
Saa kera sanelemahan
Yhtehen yhyttyämme,
Kahta'alta käytyämme!
Harvoin yhtehen yhymme,
Saamme toinen toisihimme
Näillä raukoilla rajoilla,
Poloisilla Pohjan mailla.

Kalevala. Első ének 1–20.

Ihol kedvem kerekedett, eszemben gondolat gerjedt:
én elmennék énekelni, szép szavakat sorba szedni,
mondanám az ősi mondát, regélném a régi regét.
Szájamban szavak sürögnek, beszédek bőven buzognak,
nyelvem hátán nyargalásznak, fogam között fickándoznak.
Jöjj hát mellém, jó pajtásom, siess, vélem serdült vérem:
kezdjük ketten az éneket, szedjünk szerbe vén verseket,
ha egyszer így egybejöttünk, ketten kétfelől érkeztünk.
Egymást csak elvétve látjuk, néhanap ha találkozunk
Észak hideg határain, szegény szülőhazánk földjén.

Rácz István fordítása

Kalevala. Európa. Budapest, 1980.

Kielioppia – Nyelvtan

111. A Kalevala nyelve

A nyelvjárási tagozódás a finnben élesebb, mint a magyarban. A Kalevalát Lönnrot állította össze a keleti (karjalai) nyelvjárásterületen gyűjtött epikus énekanyagból, benne tehát megtalálhatók a keleti nyelvjárásokra jellemző hang- és alaktani jegyek. Ezek közül a szemelvényben a következőkre hívjuk fel a figyelmet:

a) **Hangtan:** a nem első szótagi köznyelvi hosszú magánhangzók (és egyes *i*-végű diftongusok) itt archaikusabb formában szerepelnek. A két elem között *h* van, pl. *laulamahan* (= *laulamaan* 'énekelni'), *yhtehen* (= *yhteen* 'egybe'), *toisihimme* (= *toisiimme* 'egymáshoz'), *hampahilleni* (= *hampailleni* 'fogaimhoz'). Ezen archaikus formák alapján érthető meg, miért nincs fokváltakozás a hosszú magánhangzók és egyes *i*-végű diftongusok előtt, noha a mai finn irodalmi nyelvben zárt a szótag (l. **5.** pont kivételei). A nyelvjárási alakok tanúsága szerint a szótag eredetileg nyílt volt! – A magánhangzók közti *h* kieshetett, de az összevonódás még nem történt meg, a két magánhangzó tehát külön szótagba tartozik, pl. *puhe'et* (= *puheet* 'szavak').
A Kalevala nyelvjárásban nincs *d*, pl. *lähe* (= *lähde* 'indulj!'), *saa'ani* (= *saadakseni* 'hogy jöjjek'), *yhymme* (= *yhdymme* 'gyűlünk').
A *hajoovat* és *putoelevat* irodalmi nyelvi alakjai: *hajoavat* 'szétfoszlanak', *putoilevat* 'ütközgetnek, esegetnek'.

b) **Alaktan:** a praes. e. sz. 3. személy ragja *-vi*, pl. *tekevi* (= tekee 'tesz'), *ajattelevi* = *ajattelee* ('gondolkozik').

c) **Mondattan:** gyakran fordulnak elő mellékmondatokat pótló kifejezések, pl. *lähteäni* (inf. + e. sz. 1. személyű birt. személyrag) 'hogy induljak' (célhatározói értelmű); *yhyttyämme* 'miután egybe gyűltünk' (időhatározói jelentésű).

112. A beszélt nyelv

A finn irodalmi nyelv több nyelvjárás keveréke, ötvözete. Kevésbé igényes beszédhelyzetekben a nyelvhasználat helyenként eltér az irodalmi nyelvi normáktól, s előbukkannak a beszélő nyelvjárási sajátságai. Még a tanult emberek is törekednek beszédük nyelvjárási alapjának, színének megtartására. A nyelvkönyvek csak az irodalmi nyelvváltozatot tanítják. Ez a nyelvkönyv sem kíván eltérni ettől a gyakorlattól, nem akarja elsajátíttatni a beszélt nyelv pongyolaságait, csupán felsorolja a legjellemzőbb eltéréseket abból a célból, hogy a Finnországba utazónak legyen valami fogalma, mit hallhat. Az irodalmi és a beszélt nyelv leginkább abban tér el egymástól, hogy az utóbbiban bizonyos szóalakok megrövidülnek: hangok, szótagok eltűnhetnek, hangkapcsolatok egyszerűsödhetnek. Ez a jelenség a leggyakrabban használt szavakban, számnevekben, névmásokban, partikulákban, a létigében mutatkozik.

a) Hang- és alaktani eltérések

yks, kaks	= yks*i*, kaks*i*
kakskytyks	= kaks*i*kymmentäyks*i* '21'
kolkytkaks	= kolmekymmentäkaks*i* '32'
nelkytviis	= neljäkymmentäviis*i* '45'
kuuskytseittemän	= kuusikymmentäsei*ts*emän '67'
seitkytkaheksan	= sei*ts*emänkymmentäka*hd*eksan '78'

Mássalhangzó vagy hosszú magánhangzó + *si* kapcsolatban tehát eltűnik az *i*, nemcsak a számnevekben, hanem pl. a transl. ragban is: *viimeks* (= *viimeksi* 'utoljára'). *-hd-* > *-h-*: *kahestoista* (= *kahdestoista* '12') *-ts* > *-tt-* ~ *-t-*; *kattoo* – *kato* (*katsoo* – *katso* 'néz – nézd!').

mä (mää)	= minä 'én'	sä (sää)	= sinä 'te'
mun	= minun	sun	= sinun
mulla	= minulla	sulla	= sinulla
mulle	= minulle	sulle	= sinulle
toi	= tuo 'az'	tää	= tämä 'ez'
ton	= tuon	tän	= tämän
tossa	= tuossa	nää	= nämä 'ezek'
tolla	= tuolla	noi	= nuo 'azok'
tuun	= tulen 'jövök'	oon	= olen 'vagyok'
tuut	= tulet	oot	= olet
ei tuu	= ei tule	ei oo	= ei ole 'nincs'

en mää tiiä (= *en minä tiedä* 'nem tudom')
tiätsä? (= *tiedätkö sinä?* 'tudod-e?'; a diftongus 2. tagja is nyíltabb)
ymmärrätsä vagy *ymmärräksä* (= *ymmärrätkö sinä?* 'érted?')

b) Mondattani eltérések

A birtokos személyragok e. sz. 1. és 2. személyben is elmaradhatnak: *mun auto* (= *minun autoni* 'az én autóm'), *sun auto* (= *sinun autosi* 'a te autód').

A *hän* és *he* személynévmások helyett *se* illetve *ne* mutató névmás áll. Többes számú alany mellett gyakori az egyes számú állítmány, pl. **Ne on** *hyviä ihmisiä* (= *he ovat* ... 'ők jó emberek').

A kijelentő mód és a felszólító mód t. sz. 1. személye helyett a szenvedő jelen használatos (l. **90.** pont), pl. *Me* **juodaan** *teetä* (= *me juomme teetä*) 'iszunk teát'; személyes névmás nélkül: 'igyunk teát!'

A létige jelen ideje a beszélt nyelvben a következő:

mä oon	me ollaan (~ oomme)
sä oot	te ootte
se on	ne on

Harjoituksia – Gyakorlatok

25/1 *Írd át irodalmi nyelvre a következő szöveget!*

Kaks naista juttelee:

– Hei, mun täytyy mennä kaupass(a) käymää(n). Tuuks mukaan?
– No, voin mä lähteekin. Mihin kauppaa(n) sä meet?
– Toss(a) lähell(ä) on yks kiva butiikki. Mä aion kattoo pari vaatetta ittelleni.
– Hienoo, sitte(n) mäkin ehkä löydän sielt(ä) jotaki(n). Mä haluisin uudet pitkikset (= pitkät housut). Mulla vaan ei taida olla tarpeeks rahaa mukana. Mut katotaan nyt!
– Haluutsä mennä ratikalla (raitiovaunu) vai busalla (= bussi)?
– Mä oon autoll(a). Mun auto on tolla sivukadull(a). Tuutsä jo?
– Joo, joo, mä oon valmis ihan just (= juuri).

Kaupassa

– Hei kato, ku(n) o(n) nätti (= kaunis) hame! Just mun makuu(n). Mitähä(n) tää maksaa? Voi juku! Aattele (=ajattele) kakssataakaheksankytseittemä(n) markkaa! On se kyllä vähä(n) liian paljo(n).
– Paljonkos toi vihree pusakka (= pusero) sitte(n) maksaa?
– Se ei oo ku(n) satakakskytviis. Mut mä en oikee(n) pidä vihreestä.
– Mikset? Eiks se käy sulle kivasti?
– En mä ny(t) tüä. Kai se käy. Mut mull(a) o(n) ollu(t) nii(n) vähä(n) vihreetä.
– Musta toi o(n) oikee(n) nätti. Eikä se oo kalliskaa(n). Ota vaa(n).
– No, jos mä ny sitte(n) ota(n) tän. Ostaksä jotai(n)?
– En mä. Mennään jo pois. Mä haluun kahvia. Voidaaks me juoda kahvit toss(a) baariss(a)? Mä tarjoon.
– Kiitti. Mut oota (= odota) vähä(n). Mä maksa(n) ny ensiks tän pusaka. Mennää(n) sitte.

TAIVUTUSTAULUKOT
RAGOZÁSI TÁBLÁZATOK

Az esetragok rendszere és fő jelentése

	egyes szám	többes szám	fő jelentés
Nominativus	ø	-t	ø | -k
Accusativus	-n	-t	-t
2. accusativus	ø	-t	
Genitivus	-n	-en -den (-tten) -ten	ø (valamije) -nak / -nek -é
Partitivus	-a / -ä; -ta / -tä		ø; -t; -ból / -ből
Essivus	-na / -nä		-ként
Translativus	-ksi (-kse-)		-vá / -vé
Inessivus	-ssa / -ssä		-ban / -ben
Elativus	-sta / -stä		-ból / -ből
Illativus	-Vn; -hVn -seen	-siin	-ba / -be
Adessivus	-lla / -llä		-n; -nál / -nél; -val / -vel
Ablativus	-lta / -ltä		-ról / -ről; -tól / -től
Allativus	-lle		-ra / -re; -hoz / -hez / -höz -nak / -nek
Abessivus	-tta / -ttä		nélkül
Comitativus	–	-ne-	-stul / -stül
Instructivus	-n		-val / -vel

(Az apró betűvel szedett alakok nem fordulnak elő a nyelvkönyv szövegeiben.)

Névszóragozási minták

1. Minőségjelzős szerkezetek

sg. nom.	tämä	tärkeä	kutsu
acc.	tämän	tärkeän	kutsun
gen.	tämän	tärkeän	kutsun
part.	tätä	tärkeää	kutsua
ess.	tänä	tärkeänä	kutsuna
transl.	täksi	tärkeäksi	kutsuksi
iness.	tässä	tärkeässä	kutsussa
elat.	tästä	tärkeästä	kutsusta
ill.	tähän	tärkeään	kutsuun
adess.	tällä	tärkeällä	kutsulla
abl.	tältä	tärkeältä	kutsulta
all.	tälle	tärkeälle	kutsulle
pl. nom.	nämä	tärkeät	kutsut
acc.	nämä	tärkeät	kutsut
gen.	näiden	tärkeiden	kutsujen
part.	näitä	tärkeitä	kutsuja
ess.	näinä	tärkeinä	kutsuina
transl.	näiksi	tärkeiksi	kutsuiksi
iness.	näissä	tärkeissä	kutsuissa
elat.	näistä	tärkeistä	kutsuista
ill.	näihin	tärkeisiin (tärkeihin)	kutsuihin
adess.	näillä	tärkeillä	kutsuilla
abl.	näiltä	tärkeiltä	kutsuilta
all.	näille	tärkeille	kutsuille
mgh.-s tő	tä-	tärkeä-	kutsu-
többes tő	näi-	tärkei-	kutsui-
msh.-s tő	–	–	–

sg. nom.	tuo	pitkä	poika
acc.	tuon	pitkän	pojan
gen.	tuon	pitkän	pojan
part.	tuota	pitkää	poikaa
ess.	tuona	pitkänä	poikana
transl.	tuoksi	pitkäksi	pojaksi
iness.	tuossa	pitkässä	pojassa
elat.	tuosta	pitkästä	pojasta
ill.	tuohon	pitkään	poikaan
adess.	tuolla	pitkällä	pojalla
abl.	tuolta	pitkältä	pojalta
all.	tuolle	pitkälle	pojalle

pl. nom.	nuo	pitkät	pojat
acc.	nuo	pitkät	pojat
gen.	noiden	pitkien	poikien
part.	noita	pitkiä	poikia
ess.	noina	pitkinä	poikina
transl.	noiksi	pitkiksi	pojiksi
iness.	noissa	pitkissä	pojissa
elat.	noista	pitkistä	pojista
ill.	noihin	pitkiin	poikiin
adess.	noilla	pitkillä	pojilla
abl.	noilta	pitkiltä	pojilta
all.	noille	pitkille	pojille

mgh.-s tő	tuo-	pitkä-	poika- poja-
többes tő	noi-	pitki-	poiki- poji-
msh.-s tő	–	–	–

sg.	nom.	se	suomalainen	kaveri
	acc.	sen	suomalaisen	kaverin
	gen.	sen	suomalaisen	kaverin
	part.	sitä	suomalaista	kaveria
	ess.	sinä	suomalaisena	kaverina
	transl.	siksi	suomalaiseksi	kaveriksi
	iness.	siinä	suomalaisessa	kaverissa
	elat.	siitä	suomalaisesta	kaverista
	ill.	siihen	suomalaiseen	kaveriin
	adess.	sillä	suomalaisella	kaverilla
	abl.	siltä	suomalaiselta	kaverilta
	all.	sille	suomalaiselle	kaverille
pl.	nom.	ne	suomalaiset	kaverit
	acc.	ne	suomalaiset	kaverit
	gen.	niiden	suomalaisten	kavereiden
	part.	niitä	suomalaisia	kavereita
	ess.	niinä	suomalaisina	kavereina
	transl.	niiksi	suomalaisiksi	kavereiksi
	iness.	niissä	suomalaisissa	kavereissa
	elat.	niistä	suomalaisista	kavereista
	ill.	niihin	suomalaisiin	kavereihin
	adess.	niillä	suomalaisilla	kavereilla
	abl.	niiltä	suomalaisilta	kavereilta
	all.	niille	suomalaisille	kavereille
mgh.-s tő		se- si-, sii-	suomalaise-	kaveri-
többes tő		nii-	suomalaisi-	kaverei-
msh.-s tő		–	suomalais-	–

sg. nom.	suuri	kylmä	järvi
acc.	suuren	kylmän	järven
gen.	suuren	kylmän	järven
part.	suurta	kylmää	järveä
ess.	suurena	kylmänä	järvenä
transl.	suureksi	kylmäksi	järveksi
iness.	suuressa	kylmässä	järvessä
elat.	suuresta	kylmästä	järvestä
ill.	suureen	kylmään	järveen
adess.	suurella	kylmällä	järvellä
abl.	suurelta	kylmältä	järveltä
all.	suurelle	kylmälle	järvelle
pl. nom.	suuret	kylmät	järvet
acc.	suuret	kylmät	järvet
gen.	suurten	kylmien	järvien
part.	suuria	kylmiä	järviä
ess.	suurina	kylminä	järvinä
transl.	suuriksi	kylmiksi	järviksi
iness.	suurissa	kylmissä	järvissä
elat.	suurista	kylmistä	järvistä
ill.	suuriin	kylmiin	järviin
adess.	suurilla	kylmillä	järvillä
abl.	suurilta	kylmiltä	järviltä
all.	suurille	kylmille	järville
mgh.-s tő	suure-	kylmä-	järve-
többes tő	suuri-	kylmi-	järvi-
msh.-s tő	suur-	–	–

sg. nom.	kaunis	vieras	mies
acc.	kauniin	vieraan	miehen
gen.	kauniin	vieraan	miehen
part.	kaunista	vierasta	miestä
ess.	kauniina	vieraana	miehenä
transl.	kauniiksi	vieraaksi	mieheksi
iness.	kauniissa	vieraassa	miehessä
elat.	kauniista	vieraasta	miehestä
ill.	kauniiseen	vieraaseen	mieheen
adess.	kauniilla	vieraalla	miehellä
abl.	kauniilta	vieraalta	mieheltä
all.	kauniille	vieraalle	miehelle
pl. nom.	kauniit	vieraat	miehet
acc.	kauniit	vieraat	miehet
gen.	kauniiden	vieraiden	miesten
part.	kauniita	vieraita	miehiä
ess.	kauniina	vieraina	miehinä
transl.	kauniiksi	vieraiksi	miehiksi
iness.	kauniissa	vieraissa	miehissä
elat.	kauniista	vieraista	miehistä
ill.	kauniisiin	vieraisiin	miehiin
adess.	kauniilla	vierailla	miehillä
abl.	kauniilta	vierailta	miehiltä
all.	kauniille	vieraille	miehille
mgh.-s tő	kaunii-	vieraa-	miehe-
többes tő	kaunii-	vierai-	miehi-
msh.-s tő	kaunis-	vieras-	mies-

sg. nom.	uusi	lämmin	huone
acc.	uuden	lämpimän	huoneen
gen.	uuden	lämpimän	huoneen
part.	uutta	lämmintä	huonetta
ess.	uutena	lämpimänä	huoneena
transl.	uudeksi	lämpimäksi	huoneeksi
iness.	uudessa	lämpimässä	huoneessa
elat.	uudesta	lämpimästä	huoneesta
ill.	uuteen	lämpimään	huoneeseen
adess.	uudella	lämpimällä	huoneella
abl.	uudelta	lämpimältä	huoneelta
all.	uudelle	lämpimälle	huoneelle

pl. nom.	uudet	lämpimät	huoneet
acc.	uudet	lämpimät	huoneet
gen.	uusien	lämpimien	huoneiden
part.	uusia	lämpimiä	huoneita
ess.	uusina	lämpiminä	huoneina
transl.	uusiksi	lämpimiksi	huoneiksi
iness.	uusissa	lämpimissä	huoneissa
elat.	uusista	lämpimistä	huoneista
ill.	uusiin	lämpimiin	huoneisiin
adess.	uusilla	lämpimillä	huoneilla
abl.	uusilta	lämpimiltä	huoneilta
all.	uusille	lämpimille	huoneille

mgh.-s tő	uute- uude-	lämpimä-	huonee-
többes tő	uusi-	lämpimi-	huonei-
msh.-s tő	uut-	lämmin-	huonet-

sg. nom.	kiinnostava	vapaa	maa
acc.	kiinnostavan	vapaan	maan
gen.	kiinnostavan	vapaan	maan
part.	kiinnostavaa	vapaata	maata
ess.	kiinnostavana	vapaana	maana
transl.	kiinnostavaksi	vapaaksi	maaksi
iness.	kiinnostavassa	vapaassa	maassa
elat.	kiinnostavasta	vapaasta	maasta
ill.	kiinnostavaan	vapaaseen	maahan
adess.	kiinnostavalla	vapaalla	maalla
abl.	kiinnostavalta	vapaalta	maalta
all.	kiinnostavalle	vapaalle	maalle

pl. nom.	kiinnostavat	vapaat	maat
acc.	kiinnostavat	vapaat	maat
gen.	kiinnostavien	vapaiden	maiden
part.	kiinnostavia	vapaita	maita
ess.	kiinnostavina	vapaina	maina
transl.	kiinnostaviksi	vapaiksi	maiksi
iness.	kiinnostavissa	vapaissa	maissa
elat.	kiinnostavista	vapaista	maista
ill.	kiinnostaviin	vapaisiin vapaihin	maihin
adess.	kiinnostavilla	vapailla	mailla
abl.	kiinnostavilta	vapailta	mailta
all.	kiinnostaville	vapaille	maille

mgh.-s tő	kiinnostava-	vapaa-	maa-
többes tő	kiinnostavi-	vapai-	mai-
msh.-s tő	–	–	–

sg. nom.	unohtumaton	nähtävyys	vastaus
acc.	unohtumattoman	nähtävyyden	vastauksen
gen.	unohtumattoman	nähtävyyden	vastauksen
part.	unohtumatonta	nähtävyyttä	vastausta
ess.	unohtumattomana	nähtävyytenä	vastauksena
transl.	unohtumattomaksi	nähtävyydeksi	vastaukseksi
iness.	unohtumattomassa	nähtävyydessä	vastauksessa
elat.	unohtumattomasta	nähtävyydestä	vastauksesta
ill.	unohtumattomaan	nähtävyyteen	vastaukseen
adess.	unohtumattomalla	nähtävyydellä	vastauksella
abl.	unohtumattomalta	nähtävyydeltä	vastaukselta
all.	unohtumattomalle	nähtävyydelle	vastaukselle

pl. nom.	unohtumattomat	nähtävyydet	vastaukset
acc.	unohtumattomat	nähtävyydet	vastaukset
gen.	unohtumattomien	nähtävyyksien	vastauksien vastausten
part.	unohtumattomia	nähtävyyksiä	vastauksia
ess.	unohtumattomina	nähtävyyksinä	vastauksina
transl.	unohtumattomiksi	nähtävyyksiksi	vastauksiksi
iness.	unohtumattomissa	nähtävyyksissä	vastauksissa
elat.	unohtumattomista	nähtävyyksistä	vastauksista
ill.	unohtumattomiin	nähtävyyksiin	vastauksiin
adess.	unohtumattomilla	nähtävyyksillä	vastauksilla
abl.	unohtumattomilta	nähtävyyksiltä	vastauksilta
all.	unohtumattomille	nähtävyyksille	vastauksille
mgh.-s tő	unohtumattoma-	nähtävyyte- nähtävyyde-	vastaukse-
többes tő	unohtumattomi-	nähtävyyksi-	vastauksi-
msh.-s tő	unohtumaton-	nähtävyyt-	vastaus-

sg. nom.	pienempi	kadonnut	avain
acc.	pienemmän	kadonneen	avaimen
gen.	pienemmän	kadonneen	avaimen
part.	pienempää	kadonnutta	avainta
ess.	pienempänä	kadonneena	avaimena
transl.	pienemmäksi	kadonneeksi	avaimeksi
iness.	pienemmässä	kadonneessa	avaimessa
elat.	pienemmästä	kadonneesta	avaimesta
ill.	pienempään	kadonneeseen	avaimeen
adess.	pienemmällä	kadonneella	avaimella
abl.	pienemmältä	kadonneelta	avaimelta
all.	pienemmälle	kadonneelle	avaimelle

pl. nom.	pienemmät	kadonneet	avaimet
acc.	pienemmät	kadonneet	avaimet
gen.	pienempien	kadonneiden	avaimien avainten
part.	pienempiä	kadonneita	avaimia
ess.	pienempinä	kadonneina	avaimina
transl.	pienemmiksi	kadonneiksi	avaimiksi
iness.	pienemmissä	kadonneissa	avaimissa
elat.	pienemmistä	kadonneista	avaimista
illat.	pienempiin	kadonneisiin	avaimiin
adess.	pienemmillä	kadonneilla	avaimilla
abl.	pienemmiltä	kadonneilta	avaimilta
all.	pienemmille	kadonneille	avaimille

mgh.-s tő	pienempä- pienemmä-	kadonnee-	avaime-
többes tő	pienempi- pienemmi-	kadonnei-	avaimi-
msh.-s tő	–	kadonnut-	avain-

nom.	nämä	kuusi	lasta
acc.	nämä	kuusi	lasta
gen.	näiden	kuuden	lapsen
part.	näitä	kuutta	lasta
ess.	näinä	kuutena	lapsena
transl.	näiksi	kuudeksi	lapseksi
iness.	näissä	kuudessa	lapsessa
elat.	näistä	kuudesta	lapsesta
ill.	näihin	kuuteen	lapseen
adess.	näillä	kuudella	lapsella
abl.	näiltä	kuudelta	lapselta
all.	näille	kuudelle	lapselle
mgh.-s tő	nä-	kuute- kuude-	lapse-
többes tő	näi-	kuusi-	lapsi-
msh.-s tő	–	kuut-	las-

nom.	viides	päivä	kahdet	kengät
acc.	viidennen	päivän	kahdet	kengät
gen.	viidennen	päivän	kaksien	kenkien
part.	viidettä	päivää	kaksia	kenkiä
ess.	viidentenä	päivänä	kaksina	kenkinä
transl.	viidenneksi	päiväksi	kaksiksi	kengiksi
iness.	viidennessä	päivässä	kaksissa	kengissä
elat.	viidennestä	päivästä	kaksista	kengistä
ill.	viidenteen	päivään	kaksiin	kenkiin
adess.	viidennellä	päivällä	kaksilla	kengillä
abl.	viidenneltä	päivältä	kaksilta	kengiltä
all.	viidennelle	päivälle	kaksille	kengille
mgh.-s tő	viidente- viidenne-	päivä-	kahte- kahde-	kenkä-
többes tő	viidensi-	päivi-	kaksi-	kenki-
msh.-s tő	viidet-	–	kah-	–

3. *Névmások* (a mutatónévmásokat l. a minőségjelzős szerkezetekben)

sg. nom.	minä	sinä	hän
acc.	minut	sinut	hänet
gen.	minun	sinun	hänen
part.	minua	sinua	häntä
ess.	minuna	sinuna	hänenä
transl.	minuksi	sinuksi	häneksi
iness.	minussa	sinussa	hänessä
elat.	minusta	sinusta	hänestä
ill.	minuun	sinuun	häneen
adess.	minulla	sinulla	hänellä
abl.	minulta	sinulta	häneltä
all.	minulle	sinulle	hänelle

pl. nom.	me	te	he
acc.	meidät	teidät	heidät
gen.	meidän	teidän	heidän
part.	meitä	teitä	heitä
ess.	meinä	teinä	heinä
transl.	meiksi	teiksi	heiksi
iness.	meissä	teissä	heissä
elat.	meistä	teistä	heistä
ill.	meihin	teihin	heihin
adess.	meillä	teillä	heillä
abl.	meiltä	teiltä	heiltä
all.	meille	teille	heille

sg. nom.	kuka	mikä	mikään
acc.	kenet	minkä	–
gen.	kenen	minkä	minkään
part.	ketä	mitä	mitään
ess.	kenenä	minä	minään
transl.	keneksi	miksi	miksikään
iness.	kenessä	missä	missään
elat.	kenestä	mistä	mistään
ill.	keneen	mihin	mihinkään
adess.	kenellä	millä	millään
abl.	keneltä	miltä	miltään
all.	kenelle	mille	millekään
pl. nom.	ketkä	mitkä	mitkään
acc.	ketkä	mitkä	–
gen.	keiden	minkä	minkään
part.	keitä	mitä	mitään
ess.	keinä	minä	minään
transl.	keiksi	miksi	miksikään
iness.	keissä	missä	missään
elat.	keistä	mistä	mistään
ill.	keihin	mihin	mihinkään
adess.	keillä	millä	millään
abl.	keiltä	miltä	miltään
all.	keille	mille	millekään
mgh.-s tő	kene-, ke-	mi-	mi-
többes tő	kei-	mi-	mi-
msh.-s tő	–	–	–

sg. nom.	joka	jokin	joku
acc.	jonka	jonkin	jonkun
gen.	jonka	jonkin	jonkun
part.	jota	jotakin	jotakuta
ess.	jona	jonakin	jonakuna
transl.	joksi	joksikin	joksikuksi
iness.	jossa	jossakin	jossakussa
elat.	josta	jostakin	jostakusta
ill.	johon	johonkin	johonkuhun
adess.	jolla	jollakin	jollakulla
abl.	jolta	joltakin	joltakulta
all.	jolle	jollekin	jollekulle
pl. nom.	jotka	jotkin	jotkut
acc.	jotka	jotkin	jotkut
gen.	joiden	joidenkin	joidenkuiden
part.	joita	joitakin	joitakuita
ess.	joina	joinakin	joinakuina
transl.	joiksi	joiksikin	joiksikuiksi
iness.	joissa	joissakin	joissakuissa
elat.	joista	joistakin	joistakuista
ill.	joihin	joihinkin	joihinkuihin
adess.	joilla	joillakin	joillakuilla
abl.	joilta	joiltakin	joiltakuilta
all.	joille	joillekin	joillekuille
mgh.-s tő	jo-	jo-	jo-...ku-
többes tő	joi-	joi-	joi-...kui-
msh.-s tő	–	–	–

4. *Esetragos névszók birtokos személyragokkal*

	(minun)	(sinun)	(hänen)
sg. nom.	mökkini	kätesi	teoksensa
acc.	mökkini	kätesi	teoksensa
gen.	mökkini	kätesi	teoksensa
part.	mökkiäni	kättäsi	teostaan
ess.	mökkinäni	kätenäsi	teoksenaan
transl.	mökikseni	kädeksesi	teokseksecn
iness.	mökissäni	kädessäsi	teoksessaan
elat.	mökistäni	kädestäsi	teoksestaan
ill.	mökkiini	käteesi	teokseensa
adess.	mökilläni	kädelläsi	teoksellaan
abl.	mökiltäni	kädeltäsi	teokseltaan
all.	mökilleni	kädellesi	teokselleen
pl. nom.	mökkini	kätesi	teoksensa
acc.	mökkini	kätesi	teoksensa
gen.	mökkieni	käsiesi	teostensa
part.	mökkejäni	käsiäsi	teoksiaan
ess.	mökkeinäni	käsinäsi	teoksinaan
transl.	mökeikseni	käsiksesi	teoksikseen
iness.	mökeissäni	käsissäsi	teoksissaan
elat.	mökeistäni	käsistäsi	teoksistaan
ill.	mökkeihini	käsiisi	teoksiinsa
adess.	mökeilläni	käsilläsi	teoksillaan
abl.	mökeiltäni	käsiltäsi	teoksiltaan
all.	mökeilleni	käsillesi	teoksilleen
mgh.-s tő	mökki- möki-	käte- käde-	teokse-
többes tő	mökkei- mökei-	käsi-	teoksi-
msh.-s tő	–	kät-	teos-

Igeragozási minták

Egytövű: *kutsua* (mgh.-s tő: *kutsu-*)

Activum	**állító**	**tagadó**
Ind. prs.	kutsun	en kutsu
	kutsut	et kutsu
	kutsuu	ei kutsu
	kutsumme	emme kutsu
	kutsutte	ette kutsu
	kutsuvat	eivät kutsu
imp.	kutsuin	en kutsunut
	kutsuit	et kutsunut
	kutsui	ei kutsunut
	kutsuimme	emme kutsuneet
	kutsuitte	ette kutsuneet
	kutsuivat	eivät kutsuneet
perf.	olen kutsunut	en ole kutsunut
	olet kutsunut	et ole kutsunut
	on kutsunut	ei ole kutsunut
	olemme kutsuneet	emme ole kutsuneet
	olette kutsuneet	ette ole kutsuneet
	ovat kutsuneet	eivät ole kutsuneet
plusqu.	olin kutsunut	en ollut kutsunut
	olit kutsunut	et ollut kutsunut
	oli kutsunut	ei ollut kutsunut
	olimme kutsuneet	emme olleet kutsuneet
	olitte kutsuneet	ette olleet kutsuneet
	olivat kutsuneet	eivät olleet kutsuneet
Cond. prs.	kutsuisin	en kutsuisi
	kutsuisit	et kutsuisi
	kutsuisi	ei kutsuisi
	kutsuisimme	emme kutsuisi
	kutsuisitte	ette kutsuisi
	kutsuisivat	eivät kutsuisi
perf.	olisin kutsunut	en olisi kutsunut
	olisit kutsunut	et olisi kutsunut
	olisi kutsunut	ei olisi kutsunut
	olisimmee kutsuneet	emme olisi kutsuneet
	olisitte kutsuneet	ette olisi kutsuneet
	oli[illegible]utsuneet	eivät olisi kutsuneet

Imperat.	–	–
	kutsu	älä kutsu
	kutsukoon	älköön kutsuko
	kutsukaamme	älkäämme kutsuko
	kutsukaa	älkää kutsuko
	kutsukoot	älkööt kutsuko
Pot. prs.	kutsunen	en kutsune
	kutsunet	et kutsune
	kutsunee	ei kutsune
	kutsunemme	emme kutsune
	kutsunette	ette kutsune
	kutsunevat	eivät kutsune
perf.	lienen kutsunut	en liene kutsunut
	lienet kutsunut	et liene kutsunut
	lienee kutsunut	ei liene kutsunut
	lienemme kutsuneet	emme liene kutsuneet
	lienette kutsuneet	ette liene kutsuneet
	lienevät kutsuneett	eivät liene kutsuneet

(Az apró betűs cselekvő igealakok nem fordultak elő a nyelvkönyv szövegeiben. A conditionalis perfectum = feltételes múlt idő, jelentése 'hívtam volna' stb. A potentialis praesens, ill. perfectum = lehetőségi mód jelen, ill. múlt idő, jelentésük 'talán / esetleg / valószínüleg hívok, ill. hívtam.' stb.)

Passivum	**állító**	**tagadó**
Ind. prs.	kutsutaan	ei kutsuta
imp.	kutsuttiin	ei kutsuttu
perf.	on kutsuttu	ei ole kutsuttu
plusqu.	oli kutsuttu	ei ollut kutsuttu
Cond. prs.	kutsuttaisiin	ei kutsuttaisi
perf.	olisi kutsuttu	ei olisi kutsuttu
Imperat.	kutsuttakoon	älköön kutsuttako
Pot. prs.	kutsuttaneen	ei kutsuttane
perf.	lienee kutsuttu	ei liene kutsuttu

(A szenvedő alakok nagy része nem fordult elő a nyelvkönyv szövegeiben. Tájékoztatásul álljanak itt apró betűvel ezek az alakok is, funkciójuk ugyanis azonos a megfelelő cselekvő alakokéval azzal a különbséggel, hogy nem utalnak konkrétan a cselekvő személyére, hanem általános alanyt fejeznek ki.)

Egytövű: *saada* (mgh.-s tő: *saa-*)		
Activum	**állító**	**tagadó**
Ind. prs.	saan	en saa
	saat	et saa
	saa	ei saa
	saamme	emme saa
	saatte	ette saa
	saavat	eivät saa
imp.	sain	en saanut
	sait	et saanut
	sai	ei saanut
	saimme	emme saaneet
	saitte	ette saaneet
	saivat	eivät saaneet
perf.	olen saanut	en ole saanut
	olet saanut	et ole saanut
	on saanut	ei ole saanut
	olemme saaneet	emme ole saaneet
	olette saaneet	ette ole saaneet
	ovat saaneet	eivät ole saaneet
plusqu.	olin saanut	en ollut saanut
	olit saanut	et ollut saanut
	oli saanut	ei ollut saanut
	olimme saaneet	emme olleet saaneet
	olitte saaneet	ette olleet saaneet
	olivat saaneet	eivät olleet saaneet
Cond. prs.	saisin	en saisi
	saisit	et saisi
	saisi	ei saisi
	saisimme	emme saisi
	saisitte	ette saisi
	saisivat	eivät saisi
Imperat.	saa	älä saa
	saakaa	älkää saako
Pass. ind. prs.	saadaan	ei saada

Egytövű fokváltakozásos	*hakea* (mgh.-s tő: *hake, hae-*)	*ottaa* (mgh.-s tő: *otta-, ota-*)
Activum		
Ind. prs.	haen	otan
	haet	otat
	hakee	ottaa
	haemme	otamme
	haette	otatte
	hakevat	ottavat
imp.	hain	otin
	hait	otit
	haki	otti
	haimme	otimme
	haitte	otitte
	hakivat	ottivat
perf.	olen hakenut	olen ottanut
	olet hakenut	olet ottanut
	on hakenut	on ottanut
	olemme hakeneet	olemme ottaneet
	olette hakeneet	olette ottaneet
	ovat hakeneet	ovat ottaneet
plusqu.	olin hakenut	olin ottanut
	olit hakenut	olit ottanut
	oli hakenut	oli ottanut
	olimme hakeneet	olimme ottaneet
	olitte hakeneet	olitte ottaneet
	olivat hakeneet	olivat ottaneet
Cond. prs.	hakisin	ottaisin
	hakisit	ottaisit
	hakisi	ottaisi
	hakisimme	ottaisimme
	hakisitte	ottaisitte
	hakisivat	ottaisivat
Imperat.	hae	ota
	hakekaa	ottakaa
Pass. ind. prs.	haetaan	otetaan

Kéttövű	*olla* (mgh.-s tő: *ole-*, msh.-s tő: *ol-*)	*mennä* (mgh.-s tő: *mene-*, msh.-s tő: *men-*)
Activum Ind. prs.	olen olet on olemme olette ovat	menen menet menee menemme menette menevät
imp.	olin olit oli olimme olitte olivat	menin menit meni menimme menitte menivät
perf.	olen ollut olet ollut on ollut olemme olleet olette olleet ovat olleet	olen mennyt olet mennyt on mennyt olemme menneet olette menneet ovat menneet
plusqu.	olin ollut olit ollut oli ollut olimme olleet olitte olleet olivat olleet	olin mennyt olit mennyt oli mennyt olimme menneet olitte menneet olivat menneet
Cond. prs.	olisin olisit olisi olisimme olisitte olisivat	menisin menisit menisi menisimme menisitte menisivät
Imperat.	ole olkaa	mene menkää
Pass. ind. prs.	ollaan	mennään

Kettővű	nem fokváltakozásos *osata* (mgh.-s tő: *osaa-*, msh.-s tő: *osat-*)	fokváltakozásos *pelätä* (mgh.-s tő: *pelkää-*, msh.-s tő: *pelät-*)
Activum		
Ind. prs.	osaan	pelkään
	osaat	pelkäät
	osaa	pelkää
	osaamme	pelkäämme
	osaatte	pelkäätte
	osaavat	pelkäävät
imp.	osasin	pelkäsin
	osasit	pelkäsit
	osasi	pelkäsi
	osasimme	pelkäsimme
	osasitte	pelkäsitte
	osasivat	pelkäsivät
perf.	olen osannut	olen pelännyt
	olet osannut	olet pelännyt
	on osannut	on pelännyt
	olemme osanneet	olemme pelänneet
	olette osanneet	olette pelänneet
	ovat osanneet	ovat pelänneet
plusqu.	olin osannut	olin pelännyt
	olit osannut	olit pelännyt
	oli osannut	oli pelännyt
	olimme osanneet	olimme pelänneet
	olitte osanneet	olitte pelänneet
	olivat osanneet	olivat pelänneet
Cond. prs.	osaisin	pelkäisin
	osaisit	pelkäisit
	osaisi	pelkäisi
	osaisimme	pelkäisimme
	osaisitte	pelkäisitte
	osaisivat	pelkäisivät
Imperat.	osaa	pelkää
	osatkaa	pelätkää
Pass. ind. prs.	osataan	pelätään

Kéttövű, *nousta* nem fokváltakozásos	*valita* (mgh.-s tő: *nouse-*, msh.-s tő: *nous-*)	(mgh.-s tő: *valitse-*, msh.-s tő: *valit-*)
Activum		
Ind. prs.	nousen	valitsen
	nouset	valitset
	nousee	valitsee
	nousemme	valitsemme
	nousette	valitsette
	nousevat	valitsevat
imp.	nousin	valitsin
	nousit	valitsit
	nousi	valitsi
	nousimme	valitsimme
	nousitte	valitsitte
	nousivat	valitsivat
perf.	olen noussut	olen valinnut
	olet noussut	olet valinnut
	on noussut	on valinnut
	olemme nousseet	olemme valinneet
	olette nousseet	olette valinneet
	ovat nousseet	ovat valinneet
plusqu.	olin noussut	olin valinnut
	olit noussut	olit valinnut
	oli noussut	oli valinnut
	olimme nousseet	olimme valinneet
	olitte nousseet	olitte valinneet
	olivat nousseet	olivat valinneet
Cond. prs.	nousisin	valitsisin
	nousisit	valitsisit
	nousisi	valitsisi
	nousisimme	valitsisimme
	nousisitte	valitsisitte
	nousisivat	valitsisivat
Imperat.	nouse	valitse
	nouskaa	valitkaa
Pass. ind. prs.	noustaan	valitaan

Kéttövű, fokváltakozásos	*tehdä* (mgh.-s tő: *teke-*, *tee-*, msh.-s tő: *teh-*)	*nähdä* (mgh.-s tő: *näke-*, *näe-*, msh.-s tő: *näh-*)
Activum Ind. prs.	teen teet tekee teemme teette tekevät	näen näet näkee näemme näette näkevät
imp.	tein teit teki teimme teitte tekivät	näin näit näki näimme näitte näkivät
perf.	olen tehnyt olet tehnyt on tehnyt olemme tehneet olette tehneet ovat tehneet	olen nähnyt olet nähnyt on nähnyt olemme nähneet olette nähneet ovat nähneet
plusqu.	olin tehnyt olit tehnyt oli tehnyt olimme tehneet olitte tehneet olivat tehneet	olin nähnyt olit nähnyt oli nähnyt olimme nähneet olitte nähneet olivat nähneet
Cond. prs.	tekisin tekisit tekisi tekisimme tekisitte tekisivät	näkisin näkisit näkisi näkisimme näkisitte näkisivät
Imperat.	tee tehkää	näe nähkää
Pass. ind. prs.	tehdään	nähdään

Unkarinkieliset harjoitukset suomeksi
A magyar nyelvű gyakorlatok finnül

1/9 Millainen kaupunki Budapest on? Kuka János on? Kuka Kaisa on? Millainen tämä juna on? Mikä asema tuolla on? Millainen kaupunki Miskolc on? Mikä/millainen kartta tämä on? Millainen Suomi on? Minkälainen maa Unkari on?

1/10 Tämä asema ei ole uusi. Se on vanha, mutta suuri. Juna on aika uusi ja hyvin pitkä. Kati on unkarilainen. Hän on unkarilainen tyttö. Kati ei ole suomalainen, mutta Antti on. Antti on suomalainen poika. Hän ei ole opiskelija. Pécs on aika suuri kaupunki, mutta se ei ole pääkaupunki. Kartta on hyvin suuri. Tämä on Unkari. Tämä tässä on Budapest, ja tuo tuossa on Szeged.

2/8 Milainen suomalainen maisema on? Kumpi on lähellä, kumpi kaukana, Suomi vai Unkari? Onko uusi kartta täällä vai tuolla? Millainen poika János on? Kuka on täällä joka viikko? Millainen ensimmäinen matka on? Arvoitus: Pieni talo, lähellä on järvi ehkä myös metsä. Mikä se on?

2/9 Hei Pista! Mitä kuuluu? Kiitos hyvää. Jancsi on myös täällä. Hän on vanha ystävä. Nuo pojat tuolla ovat Péter ja Gyula. He ovat täällä joka viikko. Kumpi poika on Gyula, kumpi Péter? Péter on tuolla kaukana (kauempana), Gyula täällä lähellä. Oletteko te täällä joka viikko? Olemme / kyllä. Maisema on niin kaunis! Ovatko myös tytöt täällä? Eivät. He eivät ole nyt täällä. Tai en ole aivan varma. Ehkä he ovat tuolla. Siellä lähellä on myös järvi.

3/7 Kuka puhuu paljon? Ketkä kysyvät, ketkä vastaavat? Istuuko myös János täällä? Millainen ilma on? Paistaako aurinko vielä? Pysähtyykö juna täällä? Onko juna täynnä? Istuvatko kaikki? Onko seuraava asema Riihimäki? Jäätkö sinä siellä pois? Millainen kaupunki se on? Pysähtyykö juna siellä? Mitä junailija sanoo?

3/8 Matka on hyvin mukava. Ilma on kaunis, juna on uusi ja nopea. Turistit istuvat ja katselevat. He puhuvat paljon. Tietävätkö he, mikä on seuraava asema? He kysyvät, ja opiskelijat vastaavat. Juna pysähtyy nyt, monet (ihmiset) jäävät pois. Myös unkarilaiset turistit jäävät pois. Tuolla on vanha linna. Torni näkyykin jo. Juna ei ole nyt täynnä, kaikki istuvat mukavasti. Sitten opiskelijatkin jäävät pois. Seuraava asema on jo pääkaupunki. Siellä kaikki jäävät pois. Juna on aivan tyhjä.

4/7 Missä sinä asut? Missä maassa, missä kaupungissa ja millä kadulla? Missä olet työssä? Missä ulkomaalaiset asuvat Helsingissä? Entä Pestissä? Missä lentokenttä on Helsingissä ja Pestissä? Onko Turussa lentokenttä? Entä Debrecenissä? Missä turistit käyvät Unkarissa? Missä unkarilaiset turistit käyvät Suomessa? Onko Unkarissa ulkomuseo? Missä?

4/8 Olemme nyt lentokentällä Budapestissä. Suomalaiset turistit tulevat. Tuolla on Pekka, tuolla taas Maija. Ulkomaalaiset kävelevät keskustassa. He ovat Váci-kadulla. Yliopisto ja vanha kirkko ovat lähellä. Siellä on myös Kansallismuseo. Tekninen yliopisto (teknillinen korkeakoulu) on Budassa. Monet museot, stadionit jne. (ja niin edelleen) ovat Pestissä. Monet ihmiset asuvat Budapestissä.

5/8 Millaisessa talossa Kaisa nyt asuu? Missä talo on? Millainen asunto on? Asuuko hän yksin? Mitä keittössä on? Onko vanha radio Hilkan? Missä huoneessa Kaisa nukkuu? Entä Hilkka? Missä kaapit ovat? Missä kunnossa tämä asunto on? Asuuko Antti yksin? Minkä lähellä talo on? Millainen Antin huone on? Missä pöytä on? Entä sänky? Onko Antti väsynyt? Miksi?

5/9 Pista ei ole nyt kotona. Hän on jo yliopiston opiskelija ja asuu Budapestissä korkeassa talossa. Se on kuuluisa asuntola. Hän asuu Jancsin ja Péterin kanssa samassa huoneessa. Huone, jossa pojat asuvat, on aika suuri. Sängyt ovat seinän vieressä. Pojat ovat työssä (työskentelevät) pitkän pöydän ääressä. Asuntola on aika hyvä ja hyvin halpa. Huoneessa kirjahyllyt ovat uudet ja hyvin kauniit. Pojat syövät joskus asuntolassa, joskus yliopiston lähellä.

6/7 Missä Kaisa ja Antti tapaavat? Voiko Antti hyvin / Onko Antti kunnossa? Mitä he tekevät museossa? Lähteekö Antti sen jälkeen kotiin? Entä Kaisa? Missä hän kävelee, ja mitä hän tekee? Millaisen kortin hän lähettää kotiin? Mikä Kaisan kortin teksti on? Missä tytöt ovat illalla? Millainen TV-ohjelma on? Mitä he katsovat? Mitä Hilkka haluaa vielä kuunnella?

6/8 Pojat ovat yhdessä kaupungilla. He kävelevät yliopiston takana. Pista ostaa Pestin kartan, sillä hän haluaa tuntea hyvin tämän suuren kaupungin. Sitten he istuvat vähän (lyhyen) aikaa kahvilassa. Sen jälkeen János lähtee, Péter ja István jäävät vielä. Jancsi ostaa postikortin sekä myös postimerkin ja lähettää kortin kotiin. Kotona äiti ja isä haluavat tietää, onko Pestissä kaikki kunnossa. Hän kirjoittaa seuraavan tekstin kotiin: Hei (rakas) äiti ja isä! Olen jo täällä Pestissä. Voin hyvin. Asun kahden pojan, Péterin ja Istvánin kanssa. Asuntola on kaunis ja suuri. Yliopisto ei ole kaukana. Mitä kotiin kuuluu? Rakkain terveisin Jancsi.

7/7 Minkä lehden ostat? Onko viikkolehti halpa? Aiotko lukea koko lehden? Mitkä filmit menevät tällä viikolla? Menetkö yksin elokuviin? Onko elokuvateatteri kaukana? Minkä filmin aiot / haluat katsoa? Tiedätkö, millainen se on? Millainen filmin loppu on? Tuletko jalan kotiin? Onko illalla jo pimeää? Millainen Budapest on myöhään illalla?

7/8 Pojat ovat asuntolassa. Péter haluaa mennä elokuviin, mutta ei yksin. Hän kysyy, tulevatko Jancsi ja Pista. He eivät tiedä. Ehkä. Yliopistolla ei ole vielä paljon työtä. Pista luulee, että rahaa ei ole tarpeeksi, mutta Péter sanoo, että elokuvalippu on halpa Pestissäkin. He lähtevät yhdessä. He menevät jalan. Filmi alkaa. Se on vanha mutta hyvä. He nauravat paljon.

8/6 Missä Antti on? Millainen kauppa on? Mitä Antti ostaa? Kenet hän tapaa kadulla? Mitä kieltä he puhuvat? Mitä Antti tekee kotona? Lähteekö hän sitten? Ostaako Kaisakin? Missä ja mitä? Kenen kanssa Kaisa puhuu? Mitä tytöt sanovat? Mikä Kaisaa kiinnostaa?

8/7 János ostaa suuressa ruokakaupassa. Hän ostaa voita, kahvia, sokeria ja maitoa. Sitten hän pyytää puoli kiloa leipää ja 200 grammaa juustoa. Sitten hän maksaa ja menee kotiin. Kotona hän keittää hyvää vahvaa kahvia. Hän juo kahvin sokerin kanssa mutta ilman kermaa. Hän lukee vielä lehteä, sitten hän lähtee. Opetus (opettaminen) yliopistossa alkaa jo tänään. Ennen sitä hän haluaa tavata Péterin.

9/7 Unkarin televisio TV 2 lauantai
16.05 Englannin kieli
16.20 Puhumme venäjää
16.40 Matka Turkissa
17.45 Unkarilaisen talon kymmenen vuotta
19.30 TV-uutiset
20.00 Runo
20.05 Károly Kós: Antal Budai Nagy
22.10 2. (toiset) uutiset
22.30 Ranskalainen lyhytfilmi

10/8 Miksi Antti on Hilkan ja Kaisan luona? Miksi hänellä ei ole herätyskelloa? Milloin Antti aloittaa työt / milloin Antin työ alkaa? Milloin Hilkka on työssä? Mitä Antti ei huomaa? Millainen televisio Hilkalla on? Miten paljon väritelevisio maksaa? Avaako Antti television? Millainen tämä ilta on?

10/9 Asuntolassa ei ole huoneessa televisiota. Pojat haluavat katsoa urheiluohjelmaa. Kun he menevät alas, monet istuvat jo olohuoneessa. Uutiset menevät vielä. Eräällä pojalla on kova (oikein) nälkä, hän menee ja tulee parin minuutin kuluttua suuren voileivän kanssa takaisin. Hän syö ja katsoo televisiota. Nyt on jo urheiluohjelmaa. Nyt pojalla on jano. Hän menee taas. Hän juo vettä keittiössä. Toiset nauravat jo. Eilenkin oli näin. Kilpailu loppuu jo. Se oli oikein kiva (hyvä). Urheilun jälkeen seuraa puolalainen filmi. Muutamat jäävät, toiset menevät. He haluavat vielä opiskella – tai ehkä syödä.

11/8 Kaisa kysyi ja unkarilaiset vieraat vastasivat:
– Mitä tietä te tulitte?
– Matkustimme nyt junalla Venäjän kautta.
– Milloin saavuitte?
– Saavuimme jo kolme viikkoa sitten, katsoimme vain ensiksi Lahtea. Näimme paljon kaikenlaista.
– Missä vielä olitte Suomessa?
– Asuimme ensin Helsingissä ja tapasimme monta suomalaista erään hyvän ystävän luona. Kävimme myös monessa museossa. Sitten lapset halusivat nähdä myös romanttisen Lapin.
– Oliko kaunista?
– Aurinkoinen yö Lapissa oli hyvin kaunis.
– Mitä matkalla vielä tapahtui?
– Lapset uivat paljon. He ajattelivat, että järven vesi on kylmää, mutta aurinko paistoi, matka onnistui hyvin.

12/7 Martta-täti ei tehnyt mitään niin kuin lääkäri sanoi:

Martta-täti: En nukkunut hyvin, koska söin liian paljon.

Lääkäri: Jos ihmisellä on heikko sydän, ei saa tehdä sellaista, mikä ei tee hyvää.

Martta-täti: En luvannut, että en (etten) syö ja juo sitä, mistä pidän. Ettekö halua kupin kahvia, herra tohtori?

Lääkäri: Mutta tehän ette saa juoda kahvia. Enkö sanonut sitä viime kerralla?

Martta-täti: En tiennyt sitä. Join joka aamu kupin kahvia. En kävellyt enkä käynyt ostoksilla, ennen kuin join kahvia.

Lääkäri: Tämän jälkeen te kävelette joka aamu ilman kahvia.

Martta-täti: Ikävä, että en ostanut koiraa. Sen kanssa voi niin hyvin kävellä. Ennen päätäni ei koskaan särkenyt.

Lääkäri: Näkemiin! En uskonut, että ette kuunnellut minua ollenkaan, hyvä rouva!

13/8 – Millainen sinun perheesi on? Kuinka monta veljeä ja sisarta sinulla on?

– Meidän perheessä on viisi henkeä: äitini, isäni, nuorempi veljeni, isoäitini ja minä. Isoäiti on äitini äiti. Hänen miehensä, äidinisäni (äidinpuoleinen isoisäni) ei enää elä.

– Mikä hänen miehensä, siis sinun isoisäsi ammatti oli?

– Isoisäni oli junailija. Äiti kertoi, että heillä hänen isänsä huoneessa sänky, pöytä ja tuoli olivat samanlaisia kuin junassa.

– Meidänkin perheessä on tuollainen mielenkiintoinen ihminen, isäni vanhempi veli, Ilmari-setä, joka kulki omalla laivallaan ympäri maailmaa.

– Mitä teidän setä teki laivallaan?

– Hän kuljetti puutavaraa meren yli. Hänellä on neljä tytärtä. Hänen jokaisella tyttärellään on ulkomaalainen nimi.

– Minun serkkuni mies on suuri eläinten ystävä. Heidän talossaan maalla on monta koiraa ja kissaa.

– Hänen vaimonsa on varmasti iloinen, että hänen ympärillään on niin monta eläintä!

14/5 – Kesällä menemme taas Saarijärvelle mökillemme. Tuletko meidän luoksemme (meille)?

– Jos tulen, mitä tietä bussi kulkee, missä täytyy jäädä pois ja kuinka menen eteenpäin?

– Tulet bussilla Jyväskylästä, jäät pois Saarijärvellä, odotamme sinua siellä autolla.

– Kirjoitan vielä sinulle, milloin matkustan, koska en tiedä vielä näin keväällä, mitä teen kesällä. Mitä te teette mökillä?

– Nousemme aamulla aikaisin ja uimme järvessä. Linnut laulavat talon katolla, ja mekin laulamme pihalla.

– Entä sellainen, joka ei osaa laulaa, saako hänkin tulla teidän luoksenne (teille)?

– Meillä voi jokainen tehdä, mitä haluaa. Jos tahdot, voit nukkua kauan, tai jos haluat illalla syödä, voit tehdä itsellesi jotakin ruokaa, jos olet huonolla tuulella, siellä on metsä, voit istua yksin puun alla. Maalla tuntuu yleensä siltä, että lopultakin ihmisellä on aikaa elää.

15/6 – Mihin saakka matkatoimistot ovat auki? Haluan (aion) matkustaa perheeni kanssa junalla Puolaan ja sieltä laivalla Suomeen. Haluan tilata liput nyt.

– Yleensä toimistot ovat auki kahdeksasta neljään (kuuteentoista). Mutta miksi ette matkusta lentokoneella suoraan Helsinkiin? Minusta se on halvempaa.

– Haluan kerran elämässä mennä laivalla, koska meri kiinnostaa minua (olen kiinnostunut merestä). Missä on hyvä matkatoimisto?

- Tuolla oikealla, seuraavassa kadunkulmassa. Minäkin pidän matkustamisesta. Mutta voit lentää suoraan Suomeen ja siellä voit matkustaa laivalla Itä-Suomessa.
- Kiitos neuvosta! Lennän mielelläni, mutta vaimoni pelkää lentämistä. Kävitkö jo Pohjois-Euroopassa?
- Olin kerran Ruotsissa ja menen aina mielelläni takaisin tuohon maahan. Mutta kuulin paljon hyvää myös Suomesta. Toivotan hyvää matkaa!

16/4 – Mitä ostaisit ensiksi, jos olisit rikas?
- Ostaisin pienen talon metsän keskeltä tai kauniilta saarelta jostakin Itä-Suomesta. Olisi hyvä, jos sen ympärillä olisi myös pieni puutarha.
- Haluaisitko olla ehkä puutarhuri? Mitä tekisit puutarhassa?
- Kun kevät tulisi, menisin puutarhaan tekemään työtä. Linnut laulaisivat puussa, minä nukkuisin maassa puun alla. Olisin hyvin onnellinen.
- Kuinka kaunis unelma sinulla onkaan. Luuletko, että kukat ja juurekset kasvaisivat noin vain silloin, kun sinä nukkuisit puun alla?
- Luonnollisesti olisin hyvin ahkera. Vain jos aurinko paistaisi hyvin kuumasti, silloin menisin puun alle makaamaan.
- Minäkin pidän nukkumisesta, mutta jos minulla olisi rahaa, matkustaisin moneen mielenkiintoiseen maahan. Kun minusta tulee vanha, minulla on aikaa nukkua puun alla tai sängyssä.

17/6 Marraskuun 19. (yhdeksäntenätoista) päivänä alkavat Unkarissa ja kaikkialla Euroopassa Liisanpäivän "juhlaviikot". Joka perheessä on ainakin yksi tai kaksi sennimistä naista. Tänä vuonna me olimme seitsemässä Liisan-päivän juhlassa. Lahjana veimme pari kukkaa, kirjan, pullon viiniä tai jotakin muuta. Eräs ystävämme otti nimipäivänään vapaapäivän ja paistoi edellisenä yönä pullaa ja kakkua. Sitten hän kutsui perheen kaikki lapset luokseen. Kaikki söivät niin paljon kuin jaksoivat. Lopuksi eräs pikkupoika sanoikin: "Liisan-päivänä ja jouluna saa yölläkin syödä!"

18/4 – Kuinka moneksi suomalaiset lapset menevät kouluun?
- Kello kahdeksaksi. Heillä on 5-6 tuntia joka päivä. Ensimmäisellä luokalla he oppivat kirjoittamaan, lukemaan ja laskemaan. He oppivat puhumaan monella kielellä. Usein he alkavat jo yläasteella keskustella englanniksi tai ruotsiksi.
- Mitä kieltä he vielä opiskelevat lukiossa?
- He voivat opiskella vielä myös saksaa, venäjää ja ranskaa.
- Kuinka monta vuotta koulu teillä kestää?
- Peruskoulu on yhdeksänvuotinen ja lukio kolmivuotinen.
- Jos suomalainen lapsi aloittaa koulun 7-vuotiaana (seitsenvuotiaana), käykö hän silloin koulua 19-vuotiaaksi (saakka, asti)?

– Käy. 19-vuotiaana hän suorittaa ylioppilastutkinnon, sen jälkeen hän ei pääse suoraan korkeakouluun tai yliopistoon, vaan hän joutuu valintakokeeseen.
– Huomaan jo, että opiskelu on teilläkin vaikeaa.

19/7 Mistä väristä Hilkka pitää /Mitä väriä Hilkka rakastaa? Entä sinä? Minkä vaatteen ostit itsellesi viimeksi? Osaatko sinä kutoa? Mitä lahjaa ajattelit äidillesi nimipäiväksi? Onko miehelle vaikea ostaa lahjaa? Milloin Unkarissa on äitienpäivä? Entä Suomessa? Mitä ostit isällesi isänpäiväksi? Eikö Unkarissa ole tällaista päivää? Suomessa se on marraskuun toinen sunnuntai. Äitienpäivä on puoli vuotta aikaisemmin, toukokuun toisena sunnuntaina.

19/8 En halua ostaa tavaratalosta / En pidä tavaratalossa ostamisesta. Menen mieluummin pieneen kauppaan ja katson, millainen valikoima siellä on. Niin oli tiistainakin. Katsoin itselleni vaaleansinisen puseron ja tummansinisen hameen. Kun olin jo kassalla, huomasin, ettei minulla ole tarpeeksi rahaa. Vein puseron takaisin ja ostin vain hameen. Ajattelin, että palkkapäivän (palkan) jälkeen menen takaisin ja ostan puseronkin. Seuraavasta palkasta haluaisin ostaa myös lämpimät talvisaappaat, sillä marraskuussa Suomessa voi olla jo oikein kylmääkin.

20/6 Millainen suomalainen sauna on? Millainen (saunan) kiuas on? Missä (millä) saunassa istutaan? Mitä luulet, miten kuuma sauna on? Kuinka monta astetta siellä voi olla? Kuinka monta minuuttia saunassa ollaan / Kuinka moneksi minuutiksi saunaan jäädään? Mitä sitten tehdään? Onko saunan jälkeen jano? Miten usein ja minä päivänä suomalaiset tavallisesti saunovat? Olitko sinä jo saunassa? Oliko kivaa?

20/7 Suomalaisen sananlaskun mukaan saunassa täytyy olla niin kuin kirkossa. Ei saa puhua liian paljon tai meluta. Sanotaan, että Suomessa on lähes miljoona saunaa. Maalla / maaseudulla jokaisella perheellä on oma sauna, ja perhe voi saunoa yhdessä erityisesti silloin, kun lapset ovat vielä pienet. Yleensä miehet kylpevät ensiksi, kun sauna on vielä oikein kuuma. Sitten seuraavat naiset. Nykyisin saunotaan jo muuallakin, ei vain Suomessa. Esim. Ruotsissa, Sveitsissä, Saksassa tai Amerikassa on muotia saunoa / saunominen on muotia. Unkarissakin voi jo ostaa suomalaisen kiukaan ja rakentaa saunan.

21/8 Mitä tiedät Suomen historiasta? Milloin ensimmäiset suomalaiset tulivat Suomeen? Kuinka kauan suomalaiset olivat Ruotsin vallan alaisena / alla? Milloin kristinusko tuli / levisi Suomeen? Mistä se tuli? Tuliko kulttuurivaikutusta Suomeen vain lännestä? Milloin maa julistautui itsenäiseksi? Millä alalla Suomen kulttuurielämä sodan jälkeen erityisesti kehittyi?

22/7 Miten joulukuu kuluu Suomessa? Missä pikkujoulua tavallisesti vietetään? Mitä silloin tehdään esim. lastentarhoissa ja kouluissa? Missä tiernapojat käyvät, ja mitä he tekevät? Mitä / millaisia koristeita joulukuusessa on? Mitä suomalaiset syövät jouluna? Kuka tulee (joulu)aattoiltana? Minne tapanina mennään? Millä ihmiset matkustivat ennen? Entä nyt?

22/8 Unkarissa Mikulás muistuttaa vähän suomalaista joulupukkia. Joulukuun kuudentena (päivänä) Mikulás tuo kilteille lapsille tavallisesti suklaata. Nämä makeiset laitetaan ikkunalle. Niin voi nähdä, missä talossa kiltit lapset asuvat. Joululahjat ovat Unkarissa joulukuusen alla / joululahjat löydetään Unkarissa joulukuusen alta, Suomessa taas joulupukki tuo ne. Unkarilaisessa joulukuusessa on paljon karamelleja, suomalaisen joulupuun koristeita ovat pienet liput ja usein kauniit puukoristeetkin. Kaikkialla lauletaan joululauluja, syödään jouluruokia. Lapset leikkivät uusilla leluilla, aikuiset taas lukevat kirjoja, joita ovat saaneet (joulu)lahjaksi. Juhlat kuluvat mukavasti.

23/6 Missä Hilkka ja hänen ystävänsä ovat marraskuun 27. (kahdennenkymmenennenseitsemännen) päivän iltana? Miksi he syövät juuri Budapestissä? Miksi Hilkan ystävät eivät halunneet mennä hänen luokseen? Kuinka monta henkilöä kuuluu Hilkan ystäväpiiriin? Mitä ruokia tarjoilija ravintolassa suositteli? Syökö Anttikin erikoisia ruokia? Mitä hän pyytää? Ovatko kaikki tyytyväisiä ravintolaan ja ruokiin? Millainen / mikä herra herra Pii Poo on?

23/7 Isoäitini asuu maalla. Kun oli hänen 70. (seitsemäskymmenes) syntymäpäivänsä, monet vieraat ja sukulaiset tulivat kylään / kävivät katsomassa. Jo aikaisin aamulla tulivat naapurit ja toivat kukkia ja lahjoja. Naiset lauloivat kauniisti, ja eräs nainen onnitteli isoäitiä lyhyellä puheellakin. Isoäiti vastasikin siihen. Hän piti kovasti laulustakin. Hän pyysi, että he laulaisivat vielä. Illalla sitten kokoontui ystäväpiiri. Meitä oli paljon. Istuimme pöytään, söimme ja joimme. Kaikki olivat hyvällä tuulella. Keskustelimme, nauroimme. Meillä oli oikein hauska ilta. Tutustuin uusiin ihmisiin. Luulen, ettei kukaan ikävystynyt / kyllästynyt.

24/6 Missä Suomen / suomalaiset heimot asuivat 1100-luvulla? Kuinka monta heimoa oli silloin? Mikä niiden nimi oli? Mistä heimoista tulivat savolaiset? Millaisia (ihmisiä) he ovat? Missä hämäläiset asuvat nykyisin? Millaisiksi heitä sanotaan? Mitä tiedät karjalaisista? Ketkä asuvat Pohjanmaalla? Missä Suomen ruotsinkieliset asuvat? Ketkä asuvat Lapissa?

24/7 Oletko jo kuullut sisusta? Suomalaiset eivät oikein halua selittää, mitä sisu tai sisukas suomalainen tarkoittaa. He hymyilevät tai nauravat ja sanovat, ettei sisua voi selittää yhdellä tai kahdella sanalla. Sillä on monta merkitystä, sekä

hyviä että huonojakin. Mutta sanotaan myös, ettei sisua ole enää (olemassakaan). Sanakirjan mukaan sisua voi ilmaista seuraavilla unkarin sanoilla: .... Oletko sinä sisukas?

25/1 Kaksi naista juttelee:

- Hei, minun täytyy mennä kaupassa käymään. Tuletko (sinä) mukaan?
- No, voin minä lähteäkin. Mihin kauppaan sinä menet?
- Tuossa lähellä on eräs kiva butiikki. (Minä) aion katsoa pari vaatetta itselleni.
- Hienoa, sitten minäkin ehkä löydän sieltä jotakin. (Minä) haluaisin uudet pitkät housut. Minulla vain ei taida olla tarpeeksi rahaa mukana. Mutta katsotaan nyt!
- Haluatko (sinä) mennä raitiovaunulla vai bussilla?
- (Minä) olen autolla. Autoni on tuolla sivukadulla. Tuletko sinä jo?
- Kyllä, kyllä, (minä) olen valmis ihan juuri.

Kaupassa:

- Hei katso, kun on kaunis hame! Se on juuri minun makuuni. Mitähän tämä maksaa? Voi ihme / kumma! Ajattele, kaksisataakahdeksankymmentäseitsemän markkaa! On se kyllä hieman liian paljon.
- Paljonkohan tuo vihreä pusero sitten maksaa?
- Se ei ole kuin satakaksikymmentäviisi (markkaa). Mutta minä en oikein pidä vihreästä.
- Miksi et? Eikö se sovi (käy) sinulle kivasti?
- En minä nyt tiedä. Kai se sopii. Mutta minulla on ollut niin vähän vihreätä.
- Minusta tuo on oikein kaunis. Eikä se ole kalliskaan. Ota vain.
- No, jos minä nyt sitten otan tämän. Ostatko sinä jotakin?
- En. Mennään jo pois. Minä haluan kahvia. Voidaanko / voisimmeko juoda kahvia tuossa baarissa? Minä tarjoan / maksan.
- Kiitos. Mutta odota vähän. (Minä) maksan nyt ensiksi tämän puseron. Mennään sitten / sitten voimme mennä.

SUOMALAIS–UNKARILAINEN SANASTO
FINN–MAGYAR SZÓJEGYZÉK

A szójegyzék a szövegekben, a nyelvtanban és a gyakorlatokban előforduló szavakat tartalmazza. A névszóknak és az igéknek egyaránt négy-négy szótári alakját közli. A névszóknál ez az **1.** e. sz. nom., **2.** e. sz. gen., **3.** e. sz. part., **4.** t.sz. part.; az igéknél az **1.** I. inf., **2.** kijelentő mód jelen idő e. sz. 1. személy, **3.** kijelentő mód egyszerű múlt idő e. sz. 3. személy, **4.** cselekvő befejezett melléknévi igenév. A tőbeli fokváltakozásra csillaggal (*) hívjuk fel a figyelmet a címszó előtt. Aláhúzzuk mindazokat a szavakat, amelyeknek a magyarban van etimológiai megfelelőjük. Ha a finn szó és magyar jelentése nem azonos, az etimológiai megfelelésre zárójelben utalunk. A többes számú szavak genitivusát ugyancsak zárójelbe tesszük. A – jel a szócikkekben a címszó változatlan megismétlését jelenti, a – hiányzó alakot, a Ø raghiányt jelöl. A | vonal azt jelenti, hogy az előtte levő szórész változatlanul ismétlődik a további alakokban.

A

aamiai|nen sen sta sia *reggeli*
aamu| n a ja *reggel*
*aat|to on toa toja *az ünnepet megelőző nap (ill. este), előest*
ahker|a an aa ia *szorgalmas*
ai *ó!*
-aihei|nen sen sta sia *tárgyú, témájú*
*aiheut|taa an ti tanut *okoz, kelt*
*aika ajan aikaa aikoja *idő;* viime aikoina *az utóbbi időkben;* kahdeksan aikoihin *8 óra körül;* sillä aikaa kun *mialatt*
aika (hsz.) *elég*
aikaisin *korán*
aikakauslehti *folyóirat*
*ai|koa on koi konut *szándékozik, akar*
aikui|nen sen sta sia *felnőtt*
aina *mindig*
ainai|nen sen sta sia *állandó, örökös, folytonos*
ainakin *legalább(is)*
*ai|ta dan taa toja *sövény, kerítés*
aivan *egészen, teljesen*
aj|aa an oi anut hajt, *űz; utazik, megy (járművön)* – polkupyörällä *biciklizik*
ajanlasku *időszámítás*
*ajat|ella telen teli ellut *gondol(kozik), (el)képzel; szán*
ajatu|s ksen sta ksia *gondolat, terv*
ajel|la en i lut *jár, hajt, utazik*
al|a n aa oja *terület; szakterület*
ala-aste *alsó fok, alsó tagozat*
alai|nen sen sta sia *alatti*
alhaalla *alul, lent*
*al|kaa an koi kanut *(el)kezd*
*al|ku un kua kuja *kezdet, eleje* (valaminek); aluksi *kezdetben, először*
alkufilmi *kísérő film*
alkupuoli *eleje valaminek, első fele*
alla (hsz.; nu. gen.) *alul, alatt*
alle (hsz.; nu. gen.) *alá; kevesebb mint*
*aloit|taa an ti tanut *(meg)kezd*
alue| en tta ita *terület*
ambulanss|i in ia eja *mentő*
*Amerik|ka an kaa *Amerika*
amerikkalai|nen sen sta sia *amerikai*
*ammat|ti in tia teja *foglalkozás, szakma, hivatás*
ammattikoulu *szakiskola*
anno|s ksen sta ksia *adag*
*anop|pi in pia peja *anyós* (vö. *napa*)
*an|taa nan toi tanut *ad;* antaa anteeksi *megbocsát*
anteeksi *pardon, bocsánat*
*Ant|ti in tia (férfinév)
apin|a an aa oita *majom*
appelsiin|i in ia eja *narancs*
aprikoos|i in ia eja *sárgabarack*
aprikoosiviina *barackpálinka*
*aptee|kki in kia keja *gyógyszertár, patika*
*apu avun apua apuja *segítség*
arkeologi|a an aa – *archeológia, régészet*

arki-ilta *hétköznap este*
*ark|ki in kia keja *ív*
arkkitehtuur|i in ia eja *architektúra, építészet*
arva|ta an si nnut *kitalál, sejt*
arvoitu|s ksen sta ksia *találós kérdés*
asem|a an aa ia *állomás*
asevelvollisuus *katonai szolgálat, hadkötelezettség*
asi|a an aa oita *ügy, dolog*
*asiaka|s kaan asta kaita *vevő; ügyfél*
asiantuntij|a an aa oita *szakértő*
aspiriin|i in ia eja *aszpirin*
aspiriinitabletti *aszpirin tabletta*
ast|e en tta ita *fok*
asti (nu. ill./all.) *-ig*; (nu. elat.) *-tól, től*
asti|a an aa oita *edény*
asu|a n i nut *lakik*
*asuka|s kaan asta kaita *lakó, lakos*
asukasluku *lakosok száma*
asuma-alue *lakóterület*
*asun|to non toa toja *lakás*
asuntol|a an aa oita *(diák)szálló, -otthon*
ateri|a an aa oita *étkezés*
atsale|a an aa oja *azálea*
auki *nyitva*
aul|a an aa oja *díszterem, aula*
*aurin|ko gon koa koja *nap*
aurinkoi|nen sen sta sia *napos, napsütéses, derűs*
auto| n a ja *autó*
*autolautta *autókomp*
automaatti|nen sen sta sia *automatikus, önműködő*
*au|ttaa an toi tanut (part.) *segít (valakinek)*
ava|ta an si nnut *(ki)nyit* (vö. *ajtó?*)

B

baar|i in ia eja *bár, büfé*
Balti|a n a *Baltikum*
banaan|i in ia ejä *banán*
buss|i in ia eja *busz*

D

dekagramma *deka*
diskomusiikki *diszkózene*

E

edelleen tovább, *továbbra*
edes *legalább(is), bacsak ... is, akár;*
ei edes *még ... sem, még (csak) nem is*
edessä (hsz.; nu. gen.) *elől, előtt*
*eduskun|ta nan taa tia *országgyűlés, parlament*
eduskuntatalo *országház, parlament*
eepo|s ksen sta ksia *eposz, hősköltemény*
ehkä *talán*
*ehti|ä din ti tinyt *ráér; odaér, elér*

ei *(ő) nem;* en *(én) nem;* et *(te) nem;* emme *(mi) nem;* ette *(ti, önök, ön) nem;* eivät *(ők) nem*
eilen *tegnap*
eksyä n i nyt *eltéved*
eli *vagy(is), azaz*
elokuu *augusztus*
elokuv|a an aa ia *film;* mennä elokuviin *moziba megy;* olla elokuvissa *moziban van*
elokuvateatteri *mozi*
eläi|n men ntä miä *állat;* eläinten ystävä *állatbarát*
eläintarha *állatkert*
eläkeläi|nen sen stä siä *nyugdíjas*
eläkeläiskerho *nyugdíjasklub*
eläm|ä än ää iä *élet*
elämäkerta *életrajz, önéletrajz*
elämäntarina *élettörténet*
elämäntyö *életmű*
elä|ä än i änyt *él*
*emän|tä nän tää tiä *gazdasszony, háziasszony*
*englan|ti nin tia *angol (nyelv)*
ennen (hsz.) *ezelőtt;* (nu./ej. part.) *előtt*
eno| n a ja *anyai nagybácsi*
ensi (rtlan) *következő, jövő; első*
ensimmäi|nen sen stä siä *első*
ensin *először*
entii|nen sen stä siä *korábbi, volt*
entä *hát, és*
enää *már (nem)*
epä- (az alapszó jelentését ellentétesre változtatja)
epäkohtelias *udvariatlan*
epämukava *kényelmetlen*
epäterveellinen *egészségtelen*
erehdy|s ksen stä ksiä *tévedés, hiba*
eri (rtlan) *külön, különféle; más*
erikseen *külön, magában*
erikoi|nen sen sta sia *különleges*
erilai|nen sen sta sia *különböző, különféle*
erinomaisesti *kitűnően, rendkívüli módon*
erittäin *különösen, rendkívül*
erityisesti *különösen, kivált(képpen)*
ero| n a ja *különbség*
*eroavuu|s den tta ksia *eltérés, különbség, különbözőség*
erä|s än stä itä *egy (bizonyos)*
esim. *pl.*
esimerkiksi *például*
*esit|ellä telen teli ellyt *bemutat, ismertet*
*esit|tää än ti tänyt *bemutat, ábrázol; előad*
esity|s ksen stä ksiä *előadás, bemutató*
Espoo| n ta (hn.)
est|ää än i änyt *(meg)akadályoz, gátol*
eteenpäin, *előre, tovább*
etei|nen sen stä siä *előszoba*
etelä| n ä *dél*

Etelä-Amerikka *Dél-Amerika*
Etelä-Suomi *Dél-Finnország*
*etik|ka an kaa oita *ecet*
*etikkakurkku *ecetes uborka*
etsi|ä n Ø nyt *keres, megnéz*
että *hogy;* ettei *hogy nem*
etupäässä *elsősorban, főleg*
etusormi *mutatóujj*
*Euroop|pa an paa *Európa*

F

*fark|ut (kujen) kuja (pl.) *farmer*
farmar|it (ien) eita (pl.) *farmer(nadrág)*
filmi| in iä ejä film; lyhyt ~ *rövidfilm;* sota ~ *háborús film*
filmirull|a an aa ia *filmtekercs*
fresko| n a ja *falfestmény, freskó*
*fysiik|ka an kaa *fizika*

G

glög|i in iä ejä *(fűszeres) forralt bor*
gramm|a an aa oja *gramm*

H

*ha|kea en ki kenut *keres, érte megy, pályázik*
*hal|pa van paa poja *olcsó*
halu|ta an si nnut *akar, szeretne, kér, parancsol*
hame| en tta ita *szoknya*
*ham|mas paan masta paita *fog*
-han, -hän (nyomatékosító partikula) *bizony, vajon, ugyan*
hankal|a an aa ia *fáradságos, nehéz, bajos*
*hank|kia in ki kinut *(be)szerez*
*harjoit|taa an ti tanut *űz, folytat, művel*
*harjoit|ella telen teli ellut *gyakorol, próbál*
harjoittelij|a an aa oita *gyakornok*
harjoitu|s ksen sta ksia *gyakorlat, próba*
harvinai|nen sen sta sia *ritka; rendkívüli*
harvoin *ritkán*
hausk|a an aa oja *kedves, kellemes, jó*
*hau|ta dan taa toja *sír*
hautau|s ksen sta ksia *temetés, temetkezés*
hautausmaa *temető*
he (heidän) heitä *ők*
hedelm|ä än ää iä *gyümölcs*
hei *szia, szervusz!*
*heik|ko on koa koja *gyenge, erőtlen*
*heilut|ella telen teli ellut *lenget, lóbál*
heimo| n a ja *törzs; nemzetség*
hein|ä än ää iä *széna*
heinäkuu *július*
*heit|tää än ti tänyt *dob, vet*
helmikuu *február*

*help|po poa poja *könnyű*
*Helsin|ki gin kiä (hn.)
helsinkiläi|nen sen stä siä *helsinki*
*hen|ki gen keä kiä *lélek, szellem; fő*
henkilö| n ä itä *személy*
henkilöjuna *személyvonat*
*herk|ku un kua kuja *csemege, nyalánkság*
herne| en ttä itä *borsó*
herr|a an aa oja *úr*
*herät|tää än ti tänyt *(fel)ébreszt, kelt*
herätys| ksen stä ksiä *ébresztés*
herätyskello *ébresztőóra*
herä|tä än si nnyt *felébred*
heti *azonnal, mindjárt*
hetk|i en eä iä *perc, pillanat;* tällä hetkellä *ebben a percben/pillanatban*
hetki|nen sen stä siä *pillanat*
hevo|nen sen sta sia *ló*
*hi|das taan dasta taita *lassú*
hieno| n a ja *finom, kecses; enyhe*
Hietaniem|i en eä (hn.)
hiljaa *halkan; lassan*
hiljai|nen sen sta sia *csendes, halk*
*Hil|kka an kaa (női név)
*hin|ta nan taa toja *ár*
hirve|ä än ää itä *szörnyű*
histori|a an aa oita *történelem, történet*
historialli|nen sen sta sia *történelmi, történeti*
hiukan *kissé, egy kicsit*
*hoik|ka an kaa kia *sovány*
*hoi|taa dan ti tanut *ápol, gondoz*
hoitaj|a an aa ia *ápoló, gondozó*
*hoi|to don toa toja *ápolás, gondozás*
hope|a an aa ita *ezüst*
housu|t (jen) ja (pl.) *nadrág*
huhtikuu *április*
huiv|i in ia eja *kendő*
*huoleh|tia din ti tinut *gondoskodik, törődik;* huolehtii lounaasta *gondoskodik az ebédről*
huoma|ta an si nnut *észrevesz, lát*
huomen| en ta ia *reggel*
huomenna *holnap*
huomio| n ta ita *figyelem;* ottaa ~on *figyelembe vesz*
huone| en tta ita *szoba*
huoneisto| n a ja *lakás*
huonekalu| n a ja *bútor*
huonetoveri *szobatárs*
huono| n a ja *rossz*
*huu|taa dan si tanut *kiált, kiabál*
huv|i in ia eja *szórakozás*
huvipuisto *vidámpark*
*huvi|tella telen teli ellut *szórakozik*
hylly| n ä jä *polc*
hymyil|lä en i lyt *mosolyog*
hyvin *jól; nagyon*
hyv|ä än ää iä *jó; szíves;* ole ~ *légy szíves*

häiri|tä tsen tsi nnyt *zavar*
häiriö| n tä itä *zavar, fennakadás*
Häme| en ttä (hn.)
hämäläi|nen sen stä siä *hámei*
hämär|ä än ää iä *homály, homályos*
hän| en tä *ő*
-hän l. -han
*hävi|ttää än ti tänyt *(el)pusztít, irt*
höyry| n ä jä *gőz, pára*

I

ihan *teljesen, egészen; éppen*
ihan|a an aa ia *gyönyörű, szép*
ihastu|a n i nut *megszeret, beleszeret, el van ragadtatva*
ihme| en ttä itä *csoda;* ei ole ~, että *nem csoda, hogy/ha...*
ihmi|nen sen stä siä *ember*
iki- *örök; ős*
ikinuori *örökifjú*
*ik|ä iän ikää ikiä *kor, életkor* (vö. *év*)
ikäv|ä än ää iä *vágy, kár;* ~ kyllä *sajnos*
ilm|a an aa oja *idő(járás); levegő*
ilmai|nen sen sta sia *ingyenes*
ilmasto| n a ja *éghajlat*
ilmesty|ä n i nyt *megjelenik, feltűnik*
ilo| n a ja *öröm*
iloi|nen sen sta sia *vidám, boldog*
*il|ta lan taa toja *este*
informaatio| n ta ita *tájékoztatás, információ*
innostu|a n i nut *lelkesedik*
insinöör|i in iä ejä *mérnök*
*Islan|ti nin tia *Izland*
iso| n a ja *nagy*
isoisä *nagyapa*
isovanhemmat *nagyszülők*
isoäiti *nagyanya*
istu|a n i nut *ül*
is|ä än ää iä *apa* (vö. *ős*); isänpäivä *apák napja*
itse| n ä (jä) *(ön)maga*
itsenäi|nen sen stä siä *önálló, független*
*itsenäisyy|s den ttä ksiä *önállóság, függetlenség*
itsenäisyyspäivä *függetlenségi nap*
*it|ä idän itää *kelet*
itäi|nen sen stä siä *keleti*
*Itäval|ta lan taa *Ausztria*

J

ja *és;* jne. = ja niin edelleen *stb.*
jaks|aa an oi anut *tud, bír; érzi magát*
*jal|ka an kaa koja *láb;* jalan *gyalog*
jano| n a ja *szomjúság*
Japani| n a *Japán*
*jarru|ttaa an ti tanut *fékez, lassít*
jatk|aa an oi anut *folytat*
jatko| n a ja *folytatás;* hyvää jatkoa *további jó szórakozást/munkát*
jatku|a – i nut *folytatódik, folyik*
jatkuvasti *folyton*
jo *már*
*joh|taa dan ti tanut *vezet, visz*
johtaj|a an aa ia *vezető, vezér*
joka (rtlan) *minden, minden egyes*
joka jonka jota joita *aki, amely, ami*
jokai|nen sen sta –*minden egyes*
*jo|ki en kea kia *folyó* (vö. *Sajó, Hejő*)
jokin jonkin jotakin joitakin *valami, valamilyen*
joko... tai *vagy... vagy*
joku jonkun jotakuta joitakuita *valaki*
jolloin *amikor*
joo *igen, jó*
jos *ha*
joskus *néha*
jossain *valahol*
*jouk|ko on koa koja *csapat, csoport*
joulu| n a ja *karácsony*
jouluaatto *szenteste*
joulukaramelli *szaloncukor*
joulukuu *december*
joulukuusi *karácsonyfa*
joulupukki *karácsonyapó*
joulupulla *karácsonyi kalács*
joulupäivä *karácsony napja*
joulutervehdys *karácsonyi üdvözlet*
joulutähti *mikulásvirág*
*jou|tua dun tui tunut *jut, kerül*
Jugoslavia| n a *Jugoszlávia*
juhl|a an aa ia *ünnep, ünnepség*
juhla-ateria *díszebéd, díszvacsora*
juhlaviikko *ünnepi hét*
julist|aa an i anut *kikiált, kihirdet*
*julistau|tua dun tui tunut *nyilvánítja magát*
julkais|ta en i sut *közöl, kiad*
jun|a an aa ia *vonat*
junailij|a an aa oita *vonatkalauz*
junamatka *vonatozás*
juoda juon joi juonut *iszik* (vö. *ivó*)
juomi|nen sen sta sia *ivás*
juoru| n a ja *pletyka*
juo|sta ksen ksi ssut *fut, szalad*
*jut|ella telen teli ellut *beszélget* (vö.? *játszik*)
*jut|tu un tua tuja *történet; ügy*
juure|s ksen sta ksia *zöldség*
juur|i en ta ia *gyökér*
juuri *éppen, éppen akkor*
juusto| n a ja *sajt*
Jyväskylä| n ä (hn.)
jälkeen (nu. gen.) *után*
jälkeläi|nen sen stä siä *utód*
jäl|ki jen keä kiä *nyom* (vö. *jel*)

jälkiruoka *utóétel, csemege*
järjest|ää än i änyt *rendez, szervez*
järv|i en eä iä *tó*
*jät|tää än ti tänyt *hagy;* jättää jälkeensä *hátrahagy*
jä|ä än ätä itä *jég*
jää|dä än i änyt *marad* (vö.? *jön, jöve*) jäädä pois *elmarad, leszáll*
jäätelö| n ä itä *fagylalt*

K

*kaak|ko on koa *délkelet*
-kaan, -kään *sem, (nem) is*
*kaap|pi in pia peja *szekrény*
*kaa|taa dan toi tanut *dönt, borít; önt*
*ka|dota toan tosi donnut *(el)tűnik* (vö. *hagy*)
kadunkulma *utcasarok*
kahdeks|an an aa (ia) *nyolc*
kahv|i in ia (eja) *kávé*
kahvikuppi *kávéscsésze*
kahvil|a an aa oita *kávéház, eszpresszó*
kahvipöytä *kávézóasztal*
kai *talán, esetleg*
kaikenlai|nen sen sta sia *mindenféle*
*kaik|ki en kea kia *mind, minden, mindenféle; mindnyájan*
kaikkialla *mindenütt*
kainalo|n a ita *hónalj;* herätyskello ~ssa *ébresztőórával a hóna alatt*
*kak|ku un kua kuja *torta, sütemény*
kak|si hden hta ksia *kettő, két*
kaksitoista *tizenkettő*
kaksikymmentä *húsz*
kaksikymmentäyksi *huszonegy*
kal|a an aa oja *hal*
kalast|aa an i anut *halászik*
kalastu|s ksen sta ksia *halászat*
kalavesi *halászterület*
kalli|s in sta ita *drága*
kan|a an aa oja *tyúk*
kananmuna *tojás, tyúktojás*
*kanna|ttaa an ti tanut *érdemes;* sinun ~ ostaa kirja *érdemes könyvet venned*
kans|a an aa oja *nép*
kansainväli|nen sen stä siä *nemzetközi*
kansakoulu *népiskola*
kansalaistaito *állampolgári ismeretek*
kansalli|nen sen sta sia *nemzeti*
kansalliseepos *nemzeti eposz*
kansallislaulu *nemzeti dal, himnusz*
kansanlaulu *népdal*
kansanruno *népköltés, runo*
kanssa (nu. gen.) *-val, -vel*
*kan|taa nan toi tanut *hord*
kappale| en tta ita *darab; lecke, szövegrész, bekezdés*
karamell|i in ia eja *karamella*
karjalai|nen sen sta sia *karjalai*
*kar|tta an taa toja *térkép*
kass|a an aa oja *pénztár, kassza*
kastel|la en i lut *locsol*
*kasti|ke keen etta keita *mártás*
kasv|aa an oi anut *nő, növekszik, terem*
kasv|i in ia eja *növény*
katsella en i lut *néz, nézeget, nézelődik*
katso|a n i nut *néz, tekint*
*ka|tu dun tua tuja *utca*
kauan *sokáig*
kauas *messzire, távolra*
kauhe|a an aa ita *szörnyű*
kaukaa *messziről, távolról*
kaukana *messze, távol*
kauko- *messze, távoli*
kaukopuhelu *távolsági beszélgetés*
kauni|s in sta ita *szép*
*kaup|pa an paa poja *bolt, üzlet*
*kaupun|ki gin kia keja *város*
kaupunkilai|nen sen sta sia *városi, városias*
*kau|si den tta sia *időszak, szakasz*
kautta (nu.; ej. gen.) *keresztül, át*
kaver|i in ia eita *haver*
*kehi|ttyä yn tyi tynyt *fejlődik*
*kehi|ttää än ti tänyt *(ki)fejleszt*
kehity|s ksen stä – *fejlődés*
keittiö| n tä itä *konyha*
*kei|ttää än ti tänyt *főz*
kello| n a ja *óra;* ~ 6 *hatkor;* mitä ~ on? *hány óra van?*
keltai|nen sen sta sia *sárga*
kemi|a an aa *kémia*
*ken|kä gän kää kiä *cipő*
*ken|ttä än tää tiä *pálya; mező*
kera (nu. gen.) *-val, -vel (együtt)*
kerho| n a ja *klub*
kerm|a an aa (oja) *tejszín*
kerran *egyszer;* toisen ~ *másodszor, másodszorra*
*ker|ta ran taa toja *-szor/-szer/-ször;* ~ kaikkiaan *egyszer s mindenkorra*
*ker|toa ron toi tonut *elmond, mesél; átad (üdvözletet)*
kerä|tä än si nnyt *gyűjt*
keskellä (hsz./nu. gen.) *középen, közepén*
kesken (nu. gen.) *között*
keskenään *maguk/egymás közt, egymással*
keski- *közép-*
keskikaupunki *belváros*
keskisormi *középső ujj*
keskiviikko *szerda*
keskust|a an aa oja *központ, középpont, belváros*
keskustella en i lut *beszélget*
keskustelu| n a ja *beszélgetés*
kest|ää än i änyt *tart valameddig; kibír;* cipä kestä *szóra sem érdemes*

kesä|än ää iä *nyár*
kesäkuu *június*
kesämökki *nyaraló*
kevä|t än ttä itä *tavasz*
kiel|i en tä iä *nyelv*
*kielt|ää län si tänyt *tilt; tagad*
kiina|n a *kínai (nyelv)*
kiinni (hsz.) *zárva*
kiinnost|aa an i tanut *érdekel*
kiinnostav|a an aa ia *érdekes*
kiire|en ttä itä *sietség*; minulla on ~ *sietek*
kiito|s ksen sta ksia *köszönet; köszönöm*
*kiitt|ää än ti tänyt *(meg)köszön*
kilo|n a ja *kiló*
kilometr|i in iä ejä *kilométer*
*kilpa van paa poja *verseny*
kilpa-autoilija *autóversenyző*
kilpailu|n a ja *verseny, mérkőzés*
*kilt|ti in tiä tejä *jó, rendes, aranyos*
*kimp|pu un pua puja *csokor*
-kin *is*
*kink|ku un kua kuja *sonka*
kipe|ä än ää itä *beteg*; pääni on ~ *fáj a fejem*
kirj|a an aa oja *könyv*
kirjahylly *könyvespolc*
kirjailij|a an aa oita *író*
kirjakauppa *könyvesbolt*
kirjakieli *irodalmi nyelv*
*kirjallisuu|s den tta ksia *irodalom*
kirjallisuuspalkinto *irodalmi díj*
kirjapaino *nyomda*
kirjasto|n a ja *könyvtár*
kirjastonhoitaja *könyvtáros*
kirje|en ttä itä *levél*
*kirjoit|taa an ti tanut *ír*
kirjoitu|s ksen sta ksia *írás, irat*
kirjoituspöytä *íróasztal*
*kirk|as kaan asta kaita *ragyogó, világos, fényes*
*kirk|ko on koa koja *templom; egyház*
kirkonkylä *falu, templomos falu*
*kiu|as kaan asta kaita *(szauna)kályha*
kiv|a an aa oja *jó, kedves, klassz*
kiv|i en eä iä *kő*
-ko, -kö *-e*
*koe keen etta keita *vizsga; kísérlet*
*koet|taa an ti tanut *(meg)próbál*
kohta *mindjárt, nemsokára, majd*
kohtau|s ksen sta ksia *találkozó; roham*
kohtauspaikka *találkozóhely*
kohteli|as an sta ita *udvarias*
koilli|nen sen sta sia *északkelet, északkeleti*
Koillis-Suomi *Északkelet-Finnország*
koir|a an aa ia *kutya*
koivu|n a ja *nyír, nyírfa*
koivu|vasta, -vihta *szaunavirgács (nyírfavesszőből)*
koko (rtlan) *egész*; ~ talven *egész télen*
*koko koon kokoa kokoja *nagyság, méret*
kokonai|nen sen sta sia *egész, teljes*
*kokoon|tua nun tui tunut *gyülekezik*
*kolma|s nnen tta nsia *harmadik*
kolm|e en ea (ia) *három*
kolmetoista *tizenhárom*
kone|en tta ita *gép*
*konsert|ti in tia teja *hangverseny*
*kop|pi in pia peja *kabin, fülke*
koriste|en tta ita *dísz*
korke|a an aa ita *magas*
korkeakoulu *főiskola*
*kort|ti in tia teja *képeslap; kártya; (villamos)bérlet*
korv|a an aa ia *fül*
koska *mivel(hogy), minthogy; mikor*
koskaan *soha, valamikor is*
kosk|ea en i enut (illat.) *érint; nyúl; tartozik, vonatkozik*
kosk|i en ea ia *vízesés, zuhatag*
*ko|ti din tia teja *otthon*
kotiin *haza, hazafelé*
kotimai|nen sen sta sia *hazai*
kotimurre *otthoni (hazai) nyelvjárás*
kotirouva *háztartásbeli*
kotiseutu *szülőhely, szülőföld*
kotitalous *háztartás*
kotoisin (elat.) *valahova való*
kotona *itthon, otthon*
koulu|n a ja *iskola*
koululai|nen sen sta sia *iskolás, tanuló*
koululaitos *iskolarendszer*
kov|a an aa ia *kemény, erős*
kovin *nagyon*
kreikkalaiskatolinen *görögkeleti*
kristinusko|n a ja *kereszténység*
kuin *mint; mintha* (vö. *hogy*)
kuinka, *hogy, hogyan, ahogy*; ~ kauan *meddig, mennyi ideig*; ~ monta *mennyi, hány*; ~ paljon *mennyi, hány*; ~ vain *ahogy csak*
kuitenkin *mégis*
kuiv|a an aa ia *száraz*
kuka kenen ketä keitä ki (vö. *hol, hova, honnan*); kuka kukin on *ki kicsoda*
kukaan kenenkään ketään keitään *senki*
kukin kunkin kutakin *mindenki, mindegyik, ki-ki, egy-egy*
*kuk|ka an kaa kia *virág*
kukkakauppa *virágüzlet*
kukkalähetys *virágküldemény*
kuljettaj|a an aa ia (auton-, ratiovaunun-, bussin-) *vezető (autó-, villamos-, busz-)*
kuljetu|s ksen sta ksia *szállítás*
*kul|kea jen ki kenut *megy, jár, járkál* (vö. *halad*)
kullankeltainen *aranysárga*
kulm|a an aa ia *sarok; szög*

*kul|ta lan taa tia *arany; kedves*
kulttuur|i in ia eja *kultúra, művelődés*
kulu|a n i nut *(el)telik, (el)múlik* (vö. *bull*)
kuluttua (nu. gen.) *múlva*
*kum|pi man paa pia *melyik (a kettő közül)* (vö. *bol*); ei kumpikaan *egyik sem (a kettő közül)*
kun *(a)mikor, ha; minthogy; mivel*
kunnanlääkäri *községi orvos*
kunni|a an aa oita *tisztelet, becsület*
*kun|ta nan taa tia *község* (vö. *bad*)
*kun|to non toa toja *állapot, rend;* (hyvässä) kunnossa *rendben van; működik, jó állapotban van, jól van*
kuol|la en i lut *meghal*
*kurk|ku un kua kuja *uborka; torok, gége*
*ku|toa don toi tonut *köt, sző*
kutsu| n a ja *meghívás;* kutsut *ünnepség*
kutsu|a n i nut *(meg)hív*
ku|u un uta ita *hold; hónap*
kuukausi *hónap*
kuulemiin *viszonthallásra*
kuul|la en i lut *(meg)hall;* kuule *figyelj ide!*
*kuulok|e keen etta keita *telefonkagyló, fejhallgató*
kuulu|a n i nut *hallatszik, hírlik;* mitä kuuluu *mi újság;* (all.) *tartozik valakire;* (all., ill.) *tartozik valahova/valamibe*
kuuluis|a an aa ia *híres*
kuum|a an aa ia *forró*
kuum|e en tta ita *láz*
*kuun|nella telen teli nellut *hallgat (valamit)*
kuus|i en ta ia *fenyőfa, lucfenyő*
*kuu|si den tta (sia) *hat*
kuv|a an aa ia *kép*
kuva(ama)taide *képzőművészet*
kuvaamataito *képzőművészeti ismeretek*
kuvanveistäj|ä än ää iä *szobrász*
kuva|ta an si nnut *ábrázol*
*kuvi|tella telen teli ellut *képzel*
*kuvit|taa an ti tanut *illusztrál*
kyllä *igaz, bizony, igen; ugyan;* ikävä ~ *sajnos*
kyllästy|ä tyn tyi tynyt (ill.) *un, elege van*
kylm|ä än ää iä *hideg*
*kyl|peä ven pi penyt *fürdik*
*kyl|py vyn pyä pyjä *fürdő*
kylpyhuone *fürdőszoba*
kyl|ä än ää iä *falu;* mennä kylään *látogatóba (vendégségbe) megy*
kymmen|en en tä iä *tíz*
kynttil|ä än ää öitä *gyertya*
kyn|ä än ää iä *toll, ceruza*
kyps|ä än ää iä *érett; megsült, megfőtt*
kysymy|s ksen stä ksiä *kérdés;* tulla kysymykseen *szóba kerül;* olla kysymyksessä *szó van róla*
kysy|ä n i nyt *(meg)kérdez*
kytki|n men ntä miä *tengelykapcsoló* (vö. *köt*)
*kyyt|i din tiä tejä *személyszállítás, fuvar (kocsival);* ottaa kyytiin *felvesz (járműre)*
käly| n ä jä *sógornő*
*kä|si den ttä siä *kéz*
*käsi|tellä telen teli ellyt *foglalkozik, tárgyal*
*käsit|tää än ti tänyt *felfog, ért*
käsity|s ksen stä ksiä *vélemény, felfogás*
käsityö *kézimunka*
kävel|lä en li lyt *sétál*
kävely| n ä jä *séta, járkálás*
kävelykengät *félcipő*
käy|dä yn vi ynyt *jár, (el)megy*
*käyn|ti nin tiä tejä *látogatás*
*käyt|tää än ti tänyt *felhasznál, igénybe vesz; fogyaszt*
-kään l. -kaan
*kään|tyä nyn tyi tynyt *fordul*
*kään|tää nän si tänyt *fordít*

L

*laatik|ko on koa koja *láda, doboz* ~ ruoka *rakott étel*
*Laatok|ka an kaa *Ladoga-tó*
lahj|a an aa oja *ajándék;* saada ~ksi *ajándékba kap*
*lahjoit|taa an ti tanut *ajándékoz*
*lah|ti den tea tia *öböl;* Lahti (hn.)
laina|ta an si nnut *kölcsönöz*
laito|s ksen sta ksia *intézet; intézmény*
*lai|ttaa an toi tanut *készít, csinál; tesz*
laiv|a an aa oja *hajó*
laivamatka *hajóút*
*lak|ata kaan kasi annut *abbahagy; megszűnik*
*la|ki in kia keja *törvény*
*lan|ka gan kaa koja *fonal*
lappalai|nen sen sta sia *lapp;* lappalaisperhe *lapp család*
*Lappeenran|ta nan taa (hn.)
*Lap|pi in pia *Lappföld*
*lap|pi in pia *lapp (nyelv)*
lapsenlapsi *unoka*
lapsi lapsen lasta lapsia *gyerek*
las|i in ia eja *üveg; pohár*
lasituote *üvegáru*
lask|ea en i enut *leszáll; számol*
lasku| n a ja *leszállás; számla*
lauantai| n ta ta *szombat*
laul|aa an oi anut *énekel*
laulaj|a an aa ia *énekes*
laulu| n a ja *ének, dal*
*laute|et (iden) ita (pl.) *szaunapad*
*lau|tta an taa toja *komp*
*leh|ti den teä tiä *levél; újság, lap*
*leik|ki in kiä keiä *játék*
leikkikalu| n a ja *játékszer*
*leik|kiä in ki kinyt *játszik*
*lei|poa von poi ponut *gyúr, süt*

*lei|pä vän pää piä *kenyér*
lelu| n a ja *játék*
lempi- *kedvenc, kedves*
lento- *légi, repülő; repülés*
lentokenttä *repülőtér*
lentokone *repülőgép*
lentäj|ä än ää iä *pilóta*
*len|tää nän si tänyt *repül, száll*
*levey|s den ttä ksiä *szélesség*
levi|tä än si nnyt *(el)terjed; kiszélesedik*
levy| n ä jä *lemez*
levysoitin *lemezjátszó*
liftaami|nen sen sta sia *autóstop, stoppolás*
lifta|ta an si nnut *stoppol*
liftausmatka *autóstop*
lih|a an aa oja *hús*
lihapull|a an aa ia *húsgombóc*
liian *túlságosan, túl*
*lii|ka an kaa koja *túl sok, fölösleges*
*liikun|ta nan taa – *mozgás, testnevelés*
liin|a an aa oja *kendő, terítő, abrosz*
*liit|tää än ti tänyt *(hozzá)illeszt, csatol*
likai|nen sen sta sia *piszkos, maszatos*
likööri| in iä ejä *likőr*
linn|a an aa oja *vár; palota*
*Linnanmä|ki en keä (hn.)
*lin|tu nun tua tuja *madár*
*lip|pu un pua puja *jegy; zászló*
list|a an aa oja *lista, jegyzék*
lisäksi (hsz.; nu. gen.) *ebben, ezenkívül*
lisä|tä än si nnyt (illat.) *hozzáad*
lit|ra an aa oja *liter*
lokakuu *október*
Lontoo| n ta *London*
*lop|pu pua puja *vég;* lopuksi *végül*
*lop|pua (un) pui punut *véget ér, befejeződik*
loppumatka *utazás/út vége*
lounai|nen sen sta sia *délnyugati*
Lounais-Suomi *Délnyugat-Finnország*
louna|s an sta ita *délnyugat; löncs, ebéd;*
*luen|to non toa toja *előadás*
luettelo| n a ja *jegyzék, lista*
*lukea en ki kenut *olvas, tanul*
lukemi|nen sen sta sia *olvasás, tanulás, számolás*
lukio| n ta ita *gimnázium*
*lu|ku vun kua kuja *olvasás, tanulás, számolás; szám; évek;* 1800-luvulla *az 1800-as években, a XIX. században*
lukuvuosi *tanév*
lu|mi men nta mia *hó*
lumi|nen sen sta sia *havas*
luo (nu. gen.) *-hoz/-hez/-höz*
luona (nu. gen.) *-nál/-nél*
*luon|ne teen netta teita *természet, karakter*
luonne-ero *jellemkülönbség*
luonnolli|nen sen sta sia *természetes*
luonnonkasvi *vadon élő növény*
luonnontiede *természettudomány*
*luon|to non toa toja *természet*
*lusik|ka an kaa oita *kanál*
luul|la en i lut *gondol, vél, hisz, tart*
*lu|vata paan pasi vannut *ígér*
lyhy|t en ttä itä *rövid, alacsony*
*lyhen|tää nän si tänyt *(meg)rövidít*
*lyyrik|ko on koa koja *lírikus*
lyödä lyön löi lyönyt *üt* (vö. *lő*)
lähelle (nu. gen./part.; ej. part) *közelre, közelbe*
lähellä (nu. gen., ej. part.) *közel valamihez;* (hsz.) *a közelben*
lähesty|ä n i nyt *közeledik*
*lähet|tää än ti tänyt *küld*
lähety|s ksen stä ksiä *küldemény*
lähi- *közeli*
lähistö| n ä jä *közelség, környék*
*läh|teä den ti tenyt *(el)indul, elmegy, eljön*
*läh|tö dön töä töjä *indulás*
*läm|min pimän mintä pimiä *meleg*
*läm|pö mön pöä pöjä *meleg, hő(ség)*
lämpötila *hőmérséklet*
*län|si nen ttä *nyugat*
länsimai|nen sen sta sia *nyugati*
länti|nen sen stä siä *nyugati*
*lääk|e keen että keitä *orvosság, gyógyszer*
lääkär|i in iä eitä *orvos*
löyly| n ä jä *gőz (szaunában)* (vö. *lélek*)
*löy|tää dän si tänyt *talál* (vö. *lel*)

M

maa maan maata maita *föld; ország; vidék*
maahantulo *honfoglalás*
maailma *világ*
maalau|s ksen sta ksia *festés; festészet; festmény*
maalaustaide *festőművészet*
maaliskuu *március*
maanantai| n ta ta *hétfő*
maanviljelijä *földműves, paraszt*
maaseutu *vidék*
*maata makaan makasi maannut *fekszik*
maatila *földbirtok, tanya*
mahdolli|nen sen sta sia *lehetséges*
*mah|ti din tia teja *hatalom, erő*
Maija| n a (női név)
maino|s ksen sta ksia *reklám, hirdetés*
mainost|aa an i anut *hirdet, reklámoz*
maisem|a an aa ia *táj(ék)*
maistu|a – i nut (abl.) *ízlik, íze van;* kala maistuu hyvältä *a halnak jó íze van, a hal jóízű*
*mai|to don toa (toja) *tej*

make|a an aa ita *édes*
makei|nen sen sta sia *édesség, cukorka*
makkar|a an aa oita *felvágott(féleség), kolbász*
maks|a an aa (oja) *máj*
maks|aa an oi anut *kerül valamibe;* ne maksavat 5 markkaa *5 márkába kerülnek;* (elat.) *fizet valamiért*
maksu| n a ja *fizetés, fizetség*
*maksut|on toman onta tomia *díjtalan, ingyenes*
makuuhuone *hálószoba*
*maljak|ko on koa koja *váza*
*mansik|ka an kaa oita *(földi)eper*
mar|ja an aa oja *bogyó*
*mark|ka an kaa koja *márka*
*Mark|ku un kua (férfinév)
marraskuu *november*
*matematiik|ka an kaa (koja) *matematika*
matk|a an aa oja, *út, utazás*
matkakirja *útikönyv*
matkatoveri *útitárs*
matkust|aa an i anut *utazik*
matkustaj|a an aa ia *utas*
matkustami|nen sen sta sia *utazás*
*Mat|ti in tia (férfinév)
*mat|to on toa toja *szőnyeg*
mauste en tta ita *fűszer*
me (meidän) meitä *mi*
mehu| n a ja *gyümölcslé, szörp*
melkein *majdnem, csaknem*
melko *meglehetősen*
melu| n a ja *zaj, lárma*
men|nä en i nyt *elmegy* (vö. *menni*)
meno| n a ja *menés, menet*
mer|i en ta iä *tenger*
merialue *tenger (tengerek)*
merki|tä tsen tsi tnyt *feljegyez, jelent*
*merk|ki in kiä kejä *jel, jelkép; bélyeg*
mesimarja *hamvas szeder*
mestar|i in ia eita *mester*
metall|i in ia eja *fém*
metallituote *fémáru*
metr|i in iä ejä *méter*
mets|ä än ää iä *erdő* (vö.? *messze*)
metsästy|s ksen stä ksiä *vadászat*
metsästysmaa *vadászterület*
mielellään *(ő, ők) szívesen*
mielenkiintoi|nen sen sta sia *érdekes*
miel|i en tä iä *kedv, ész; emlékezet;* (gen.) mielestä *véleménye szerint;* mielelläni *(én) szívesen*
mieluummin *szívesebben, inkább*
mie|s hen stä hiä *férfi, férj*
*miet|tiä in ti tinyt *gondolkozik*
miksi *miért, minek*
mi|kä nkä tä tä *mi; milyen; ami, amelyik*
mikään minkään mitään *semmi*
miljoon|a an aa ia *millió*
millai|nen sen sta sia *milyen, amilyen*
minkämaalai|nen sen sta sia *milyen országból való*
minkäväri|nen sen stä siä *milyen színű*
*minuu|tti in tia teja *perc*
mi|nä nun nua *én*
missä *hol, miben; ahol*
miten *hogyan, miképpen; mennyire; milyen*
modern|i in ia eja *modern, korszerű*
moi *szia!*
*molem|mat (pien) pia (pl.) *mindkettő*
mon|i en ta ia *sok, több;* moneltako *hánykor?* (vö. *hatvan, hetven*)
*monumen|tti in tia teja *emlékmű*
moottor|i in ia eita *motor*
moottoripyörä *motorkerékpár*
moottoritie *autópálya, sztráda*
muhenno|s ksen sta ksia *püré, főzelék, párolt (hús)-étel*
muist|aa an i anut *emlékszik, eszébe jut*
muistel|la en i lut *visszaemlékezik*
muisto| n a ja *emlék*
muistomerkki *emlékmű*
muistopäivä *évforduló*
mukaan (mukaani, mukaasi, mukaansa, mukaamme, mukaanne, mukaansa) (nu. gen.) *-val/-vel; szerint, nyomán*
mukav|a an aa ia *kényelmes, kellemes, klassz*
mun|a an aa ia *tojás* (vö. *mony*)
muodostu|a n i nut *alakul, válik*
*muo|ti din tia teja *divat*
muotoilu|n a ja *formatervezés*
*mur|re teen retta teita *nyelvjárás*
murteelli|nen sen sta sia *nyelvjárási*
museo| n ta ita *múzeum*
*musiik|ki in kia (keja) *zene*
musikaali|nen sen sta sia *muzikális*
must|a an aa ia *fekete*
mustalai|nen sen sta sia *cigány*
*mustik|ka an kaa oita *feketeáfonya*
mutta *de*
mutter|i in ia eita *anyacsavar*
muu muun muuta muita *más, egyéb*
muualla *máshol*
muus|a an aa ia *múzsa*
muutam|a an aa ia *néhány, némely; egyes*
*muut|taa an ti tanut *(meg)változtat; (el)költözik*
my|ydä yn i ynyt *(el)árusít, elad*
myyj|ä än ää iä *eladó*
myymäl|ä än ää öitä *üzlet, bolt*
myöh|ä än ää *késő;* ~ än *későn*
myöhemmin *később*
myöntei|nen sen stä siä *igenlő, kedvező*
myös *is* (vö. *meg*–)
myöskään *nem is, sem*

*mä|ki en keä kiä *domb*
määr|ä än an ää iä *szám, mennyiség*
määrä|tä än si nnyt *rendel, parancsol, meghatároz*
*mök|ki in kiä kejä *kunyhó, házikó, nyaraló*

N

naapur|i in ia eita *szomszéd*
naapurimaa *szomszéd ország*
naimi|nen sen sta sia; olla ~sissa *férjnél van; nős;* mennä ~siin *férjhez megy; megnősül*
nai|nen sen sta sia *nő, hölgy*
*nap|pi in pia peja *gomb*
naur|aa an oi anut *nevet*
ne (niiden) niitä *azok*
*neilik|ka an kaa oita *szegfű*
*nei|ti din tiä tejä *kisasszony*
neliö| n tä itä *négyzet*
neliökilometri *négyzetkilométer*
nelj|ä än ää (iä) *négy*
nen|ä än ää iä *orr*
nenäliina *zsebkendő*
neuvo| n a ja *tanács*
neuvo|a n i nut *tanácsol, tanácsot ad*
*Neuvostoliit|to on toa *Szovjetunió*
niem|i en eä iä *félsziget, földnyelv*
niin *így, úgy; ilyen, olyan; annyira; igen;* vai ~ ja *igen, vagy úgy*
*niit|ty yn tyä tyjä *mező, rét*
niittykukka *mezei virág*
*nimet|ön tömän öntä tömiä *névtelen; gyűrűsujj*
nim|i en eä iä *név*
nimipäivä *névnap*
nimipäivälahja *névnapi ajándék*
nimittäin *ugyanis, tudniillik*
*nimit|tää än ti tänyt *nevez, megnevez*
noin *úgy; olyan, körülbelül*
*noi|ta dan taa tia *varázsló;* ~-akka *boszorkány*
noj|a an aa ia *támasz*
nojatuoli *karosszék*
nokkel|a an aa ia *találékony, agyafúrt*
*nokkeluu|s den tta ksia *találékonyság*
nope|a an aa itä *gyors;* nopeasti *gyorsan*
Norj|a| n a *Norvégia*
norjalai|nen sen sta sia *norvég*
nost|aa an i anut *emel*
nous|ta en i sut *felkel; felszáll*
*nuk|kua un kui kunut *alszik*
numero| n a ita *szám*
nuo (noiden) noita *azok*
nuol|la en i lut *nyal*
nuor|i en ta ia *fiatal*
*nurk|ka an kaa kia *sarok*
nykyi|nen sen stä siä *mostani*
nykyisin *mostanában*
nyt *most*

näes (köznyelv) l. näet
näet *ugyanis, tudniillik*
*näh|dä näen näki nähnyt *lát* (vö. *néz*)
näkemiin *viszontlátásra!*
näkkileipä *kétszersült rozskenyér*
*näk|kyä yn kyi kynyt *látszik*
näköi|nen sen stä siä (mn. gen.) *hasonlít*
näkötorni *kilátó(torony)*
*näl|kä än kää *éhség;* minulla on ~ *éhes vagyok*
nämä (näiden) näitä *ezek*
näytelm|ä än ää iä *színdarab*
*näyt|tää än ti tänyt *mutat;* (abl.) *tűnik, látszik valaminek*

O

objektiivi|nen sen sta sia *tárgyilagos, objektív*
*odot|taa an ti tanut *vár*
ohjelm|a an aa ia *program, műsor*
oike|a an aa ita *igazi, valódi; jobb kéz/oldal*
oikealla *jobboldalt, jobbra*
oikeastaan *tulajdonképpen*
oikein *helyesen; nagyon; valóban*
oj|a an aa ia *árok*
*olen|to non toa toja *lény*
ol|la en i lut *van, lesz;* ovat *vannak, lesznek* (vö. *volt, való*)
ollenkaan *egyáltalán; egyáltalán nem*
olo| n a ja *lét;* olot (pl.) *viszonyok*
olohuone *nappali szoba*
omen|a an aa oita *alma*
omenapiirakka *almásrétes; almás pite*
*ominaisuu|s den tta ksia *sajátság, tulajdonság*
omistu|s ksen sta ksia *birtoklás*
on *van*
onn|i en ea (ia) *szerencse, boldogság*
onnistu|a n i nut *sikerül*
ooppe|ra an aa oita *opera*
*opet|taa an ti tanut *tanít, oktat*
opettaj|a an aa ia *tanár, tanító*
opetu|s ksen sta ksia *tanítás*
opiskelij|a an aa oita *egyetemi hallgató, főiskolás, tanuló, diák*
opiskel|la en i lut *tanul*
opiskelu| n a ja *tanulás, tanulmány(ok)*
opisto| n a ja *tanintézet,* teknillinen ~ *technikum*
*op|pi in pia peja *tudás; tan*
*op|pia in pi pinut *(meg)tanul*
oppiaine *tantárgy*
oppila|s an sta ita *tanuló, diák, tanítvány*
oranssinväri|nen sen stä siä *narancsszínű*
orgaani|nen sen sta sia *szerves*
orkester|i in ia eita *zenekar*
osasto| n a ja *részleg, szakasz, tagozat*
osa|ta an si nnut *tud, képes*
ost|aa an i anut *vesz, vásárol*

ostos|ksen sta ksia *vásárlás;* mennä ostoksille *vásárolni menni*
*osuu|s den tta ksia *szerep, rész*
*ot|taa an ti tanut *vesz, hoz; kér, eszik, iszik*
*ou|to don toa toja *szokatlan, furcsa*
ov|i en ea ia *ajtó*
ovikello *ajtócsengő*

P

-pa, -pä (nyomatékosító partikula) *hát, bizony*
pah|a an aa oja *rossz*
*paik|ka an kaa koja *hely*
paino|n a ja *súly*
pais|taa an oi anut *süt*
pais|ti in ia eja *sült, pecsenye*
*pai|ta dan taa toja *ing*
paitsi *kivéve;* sitä ~ *azonkívül*
pakaste|en tta ita *mélyhűtött, mirelit*
pakastekaappi *mélyhűtő*
*paket|ti in tia teja *csomag*
pakka|nen sen sta sia *fagy*
*pak|ko on koa koja *kényszerűség;* minun on pakko oppia *meg kell tanulnom, kénytelen vagyok megtanulni*
pakolli|nen sen sta sia *kötelező*
pal|a an aa oja *darab; falat*
palasokeri *kockacukor*
pala|ta an si nnut *visszamegy, visszatér*
paljon *sok*
paljonko *mennyi?, hány?*
*palkin|to non toa toja *díj;* Nobelin kirjallisuus ~ *irodalmi Nobel-díj*
*palk|ka an kaa koja *fizetés*
pallo|n a ja *labda;* maa ~ *földgolyó*
palu|u un uta ita *visszatérés*
paluumatka *visszaút(azás)*
palvelu|n a ja *kiszolgálás, szolgálat*
pan|na en i nut *tesz, helyez*
paper|i in ia eita *papír*
paperikauppa *papírüzlet*
paprik|a an aa oita *paprika*
paprikakana *paprikáscsirke*
*parem|pi man paa pia *jobb*
par|i in ia eja *pár, egypár*
Pariisi|n a *Párizs*
*parvek|e keen etta keita *erkély*
patsa|s an sta ita *szobor*
pehme|ä än ää itä *puha*
*pelk|kä än kää kiä *tiszta, csupa*
*pel|to lon toa toja *szántó, mező*
*pel|ätä kään käsi ännyt *fél*
*penk|ki in kiä kejä *pad*
pensa|s an sta ita *bokor*
pensasaita *élősövény*
perhe|en ttä itä *család*
perheenäiti *családanya*
*perin|ne teen nettä teitä *hagyomány*
perjanta|i n ta ta *péntek*
perun|a an aa oita *burgonya*
perunamaa *krumplisföld*
perunamuhennos *krumplipüré*
peruskoulu *általános iskola*
perus|taa an i anut *alapít*
peruste|en tta ita *alap;* sen perusteella *annak alapján*
perusteelli|nen sen sta sia *alapos*
perustuslaki *alkotmány*
perustuv|a an aa ia *alapuló*
*peseyt|yä dyn tyi tynyt *mosakszik*
pes|tä en i syt *mos*
pesu|n a ja *mosás*
pesuhuone *mosókonyha*
peukalo|n a ita *hüvelykujj*
peukalokyyti *autóstop*
pian *nemsokára, mindjárt, majd*
piano|n a ja *zongora*
pien|i en tä iä *kis, kicsi*
*piirak|ka an kaa koita *pirog; pite, rétes*
piir|i in iä ejä *kör*
piirilääkäri *megyei tisztiorvos*
pikajuna *gyorsvonat*
pikku (rtlan) *kis, kicsi*
pikkujoulu *kiskarácsony*
pikkukaupunki *kisváros*
pikkupoika *kisfiú*
pikkusormi *kisujj*
*pil|kku un kua kuja *vessző*
pilv|i en eä iä *felhő;* taivas on pilvessä *az ég felhős*
pime|ä än ää itä *sötét*
pinta-al|a an aa oja *terület, felület*
piparkakku *mézeskalács*
pippur|i in ia eita *bors*
pitkin (ej./nu. part) *hosszában, mentén*
pitk|ä än ää iä *hosszú, magas*
*pituu|s den tta ksia *hosszúság, magasság*
*pi|tää dän ti tänyt *tart, fog; szeret, kedvel; kell;* pitää paikkansa *megállja a helyét;* sinun ~ tulla *el kell jönnöd*
pohj|a an aa ia *alap, fenék*
pohjalai|nen sen sta sia *pohjanmaai*
Pohjanlahti *Botteni-öböl*
pohjoi|nen sen sta sia *észak(i)*
pohjoismaa *északi ország;* Pohjoismaat *a skandináv országok és Finnország*
pohjoispuoli *északi oldal;* Laatokan järven pohjoispuolella *a Ladoga-tótól északra*
Pohjola|n a *Észak*
*po|ika jan ikaa ikia *fiú*
poikaystävä *barát, fiúja vkinek*
*poik|eta kean kesi ennut *eltér*
pois *el, elfelé*

*pol|jin kimen jinta kimia *pedál*
polkais|ta en i sut *rátapos, lábbal lenyom*
*pol|ku un kua kuja *ösvény, út*
polkupyörä *kerékpár, bicikli*
polkupyöräretki *kerékpártúra*
porkkan|a an aa oita *sárgarépa*
post|i in ia eja *posta*
postikortti *levelezőlap*
postimerkki *bélyeg*
Praha| n a *Prága*
*presiden|tti in tia teja *elnök*
prinsess|a an aa oita *hercegnő*
proosalli|nen sen sta sia *prózai, hétköznapi*
*prosen|tti in tia teja *százalék*
*pu|dota toan tosi donnut *(le)esik, hull*
puhe| en tta ita *beszéd*
puhekieli *beszélt nyelv*
puheli|n men nta mia *telefon*
puhelinluettelo *telefonkönyv*
puhelu| n a ja *telefonbeszélgetés*
puhu|a n i nut *beszél*
pui|nen sen sta sia *fa-, fából való*
puisto| n a ja *park*
*pu|kea en ki kenut *öltöztet* (vö. *bújik, búvik*)
*puk|ki in kia keja *bak; apó*
*pu|ku vun kua kuja *ruha, öltözet*
pull|a an aa ia *kalács*
punai|nen sen sta sia *piros, vörös*
punajuuri *cékla*
Puola| n a *Lengyelország*
puolalai|nen sen sta sia *lengyel*
puol|i en ta ia *fél, fele valaminek; oldal*
puolikuiva *félszáraz*
*puoluk|ka an kaa oita *vörösáfonya*
pusero| n a ja *blúz*
pu|u un uta ita *fa*
puutarha *kert*
puutarhur|i in ia eja *kertész*
*puu|ttua un tui tunut (elat./abl.) *hiányzik*
*pyr|kiä in ki kinyt *igyekszik, törekszik*
pysty|ä n i nyt (illat.) *ért valamihez, képes valamire*
*pysäh|tyä dyn tyi tynyt *megáll*
*pysäk|ki in kiä kejä *megálló(hely)*
*pyy|tää dän si tänyt *kér*
pyör|ä än ää iä *kerék; kerékpár, bicikli*
pyöräretki *kerékpár-/biciklitúra*
pyörätie *kerékpárút*
-pä l. -pa
*Päijän|ne teen nettä (hn.)
päin *irányában, felé*
päiv|ä än ää iä *nap*
päivänkakkar|a an aa oita *margaréta*
pä|ä än ätä itä *fej, fő; vég*
päähenkilö *főszereplő*
pääkaupunki *főváros*
päällä (nu. gen.) *-n, rajta*
*pääominaisuu|s den tta ksia *fő tulajdonság*
päähos|a an aa ia *főszerep*
pääposti *főposta*
pääsiäi|nen sen stä siä *húsvét*
pääs|tä en i syt (ill./all.) *jut, eljut, odaér*; (elat./abl.) *megszabadul*
pääsy| n ä jä *bejutás*
pääsylippu *belépőjegy*
*pää|tellä telen teli ellyt *következtet*
*pää|ttyä -tyi tynyt *befejeződik, végződik*
*pää|ttää än ti tänyt *befejez; elhatároz*
*pöy|tä dän tää tiä *asztal*

R

*raa|ka 'an kaa koja *nyers, éretlen; durva*
radio| n ta ita *rádió*
rah|a an aa oja *pénz*
raitiovaunu| n a ja *villamos*
*rak|as kaan asta kaita *kedves, szeretett* (vö. *rokon*)
rakast|aa an i anut *szeret*
rakennu|s ksen sta ksia *épület*
*raken|taa nan si tanut *épít, rak*
*ranni|kko on koa koja *tengerpart, partvidék*
*ran|ta nan taa toja *part, strand*
rasi|a an aa oita *doboz*
rasvai|nen sen sta sia *zsíros*
rauh|a an aa oja *béke*
ravintol|a an aa oita *vendéglő, étterem*
ravintolavaunu *étkezőkocsi*
realisti|nen sen sta sia *realista, valószerű*
rehelli|nen sen stä siä *őszinte, becsületes*
*rehellisyy|s den ttä ksiä *őszinteség, becsületesség*
retk|i en eä iä *kirándulás, út*
*Riihimä|ki en keä (hn.)
*rii|ppua un pui punut *függ, lóg*
riis|i in iä ejä *rizs*
*rii|ttää än ti tänyt *elég*
*rik|as kaan asta kaita *gazdag*
rikki *tönkre-, szét-, össze-*
*rin|ta nan taa toja *mell*
romaan|i in ia eja *regény*
romaanikirjailija *regényíró*
Romania| n a *Románia*
romantti|nen sen sta sia *romantikus*
rouv|a an aa ia *asszony, -né*
Rovaniem|i en eä (hn.)
*ru|is kiin ista kiita *rozs*
ruisleipä *rozskenyér*
runo| n a ja *vers, ének; runo*
runoilij|a an aa oita *költő*
runokirja *verseskötet*
runonlaulaja *énekmondó*
*runou|s den tta ksia *költészet*
*ruoka ruoan ruokaa ruokia *étel, koszt*
ruokahalu *étvágy*

ruokakauppa *élelmiszerüzlet*
ruokalista *étlap*
Ruotsi|n a *Svédország*
ruotsi|n a *svéd (nyelv)*
ruotsinkielinen *svéd nyelvű*
ruudulli|nen sen sta sia *kockás*
*ruuk|ku un kua kuja *cserép*
ruukkukasvi *cserepesnövény*
ruukkukukka *cserepesvirág*
ruumiinosa *testrész*
ruumi|s in sta ita *test (élő); bolttest;*
ruusu| n a ja *rózsa*
*ru|veta pean pesi vennut *kezd, hozzáfog*
ryhm|ä än ää iä *csoport*

S

sa|ada an i anut *kap; szabad, szeretne, kér; -hat/-het*
saakka (nu. ill./all.) *-ig;* (nu. elat.) *-tól, -től*
saame| n a *lapp, számi* (nyelv)
saamelai|nen sen sta sia *lapp*
*saap|as paan asta paita *csizma;* saappaat *egy pár csizma*
*saa|pua vun pui punut *megérkezik*
saar|i en ta ia *sziget*
saaristo| n a ja *szigetcsoport, szigetvilág*
*saat|taa an toi tanut *-hat/-het; kísér; hoz, visz*
*sa|de teen detta teita *eső*
sairaanhoitaja *(beteg)ápoló*
saira|s an sta ita *beteg*
sairasauto *mentő*
sairastu|a n i nut *megbetegszik;* sairastua influenssaan *influenzát kap*
saksa| n a *német (nyelv)*
saksalai|nen sen sta sia *német*
*salaat|ti in tia teja *saláta*
sal|i in ia eja *terem*
sam|a an aa oja *ugyanez, ugyanaz, ugyanolyan;* saman verran *ugyanannyi;* samalla *egyúttal, ugyanakkor*
samoin *ugyanúgy;* kiitos ~ *köszönöm, viszont*
san|a an aa oja *szó*
sananlasku *közmondás*
sano|a n i nut *mond;* (transl.) *nevez vminek*
sarj|a an aa oja *sor, sorozat*
sarjafilmi *filmsorozat*
sarjalippu *jegytömb, bérlet*
*sa|ta dan taa toja *száz*
sa|taa – toi tanut *esik*
satam|a an aa ia *kikötő*
*sat|tua un tui tunut *történik*
saun|a an aa oja *szauna*
sauno|a n i nut *szaunázik*
saunoj|a an aa ia *szaunázó*
savolai|nen sen sta sia *savói*
se sen sitä niitä *az;* siitä *abból, arról*
sein|ä än ää iä *fal*
seiso|a n i nut *áll*
seitsem|än än ää (iä) *hét*
sekoitu|s ksen sta ksia *keverék*
sekä *valamint;* sekä ... että *mind... mind*
*selit|tää än ti tänyt *(meg)magyaráz*
*sel|kä än kää kiä *hát*
sellai|nen sen sta sia *olyan*
selv|ä än ää iä *világos, tiszta;* selvästi *világosan, tisztán*
*ser|kku un kua kuja *unokatestvér*
*se|tä dän tää tiä *(apai) nagybácsi; bácsi*
seuraav|a an aa ia *következő*
seura|ta an si nnut *kísér, követ; figyel*
*seu|tu dun tua tuja *vidék, környék, táj*
siellä *ott, abban;* sieltä *onnan*
siinä *itt, ott, ebben, abban*
*siir|tyä ryn tyi tynyt *átmegy, áttelepül; eltolódik*
siis *hát, tehát, így*
sija|ita tsen tsi nnut *áll, van, fekszik*
siksi *azért*
sill|i in iä ejä *hering*
sillisalaatti *heringsaláta*
silloin *akkor;* silloin tällöin *olykor-olykor*
silm|ä än ää iä *szem*
*sil|ta lan taa toja *híd*
sini|nen sen stä siä *kék*
sinne *oda*
si|nä nun nua *te*
sipul|i in ia eita *hagyma*
sisar| en ta ia *húg, nővér, nőtestvér*
sisarenpoika *unokaöcs, a nővér fia*
sisarentytär *unokahúg, a nővér lánya*
sisu| n a ja *szívósság, állhatatosság, kitartás, belső tűz*
*sisuk|as kaan asta kaita *szívós, állhatatos, kitartó*
sitten (hsz.) *aztán, akkor, pedig;* (nu. nom.) *előtt, -val/-vel ezelőtt*
skool (=skål) *szervusz, egészségedre*
sohv|a an aa ia *dívány, pamlag*
soi|da n 0 nut *szól* (vö. *zai!*)
*soit|in timen inta timia *hangszer*
*soit|taa an ti tanut *telefonál; hangszeren játszik;* ~ ovikelloa *csenget*
soker|i in ia (eita) *cukor*
solmio| n ta ita *nyakkendő*
*so|pia vin pi pinut *megfelel, illik, szabad;* (elat.) *megegyezik valamiben;* sopiva *alkalmas*
sori (=sorry) *bocs(ánat)*
sorm|i en ea ia *ujj*
*so|ta dan taa tia *háború*
sotavuosi *háborús év*
*sou|della telen teli dellut *evez, csónakázik*
sovitu|s ksen sta ksia *fölpróbálás; földolgozás*
sovituskoppi *próbafülke*
stadion| in ia eja *stadion*
suihku| n a ja *zuhany*

*suk|ka an kaa kia *harisnya, zokni*
sukla|a an ata ita *csokoládé*
suklaakastike *csokoládészósz*
*su|ku vun kua kuja *rokonság, család*
sukulai|nen sen sta sia *rokon*
sul|aa an i anut *olvad*
*sul|kea jen ki kenut *(be)zár*
summ|a an aa ia *összeg, summa*
sunnunta|i n ta ta *vasárnap*
suol|a an aa oja *só*
suolavesi *sós víz*
suomalai|nen sen sta sia *finn*
Suom|i en ea *Finnország*
suom|i en ea *finn (nyelv)*
suoraan *egyenesen, egy irányban*
*suoraselkäisyy|s den ttä – *gerincesség*
*suorit|taa an ti tanut *intéz, tesz, elvégez; fizet, folytat*
suorittami|nen sen sta sia *elvégzés*
*suosit|ella telen teli ellut *ajánl, javasol*
sur|u n a ja *bánat, szomorúság*
surulli|nen sen sta sia *szomorú*
*su|si den tta sia *farkas*
susikoira *farkaskutya*
su|u un uta ita *száj, torkolat*
*suu|della telen teli dellut *csókol(ózik)*
suunnitelm|a an aa ia *terv*
suunnitteli|ja an aa oita *tervező*
*suun|ta nan taa tia *irány*
suuntanumero *körzetszám*
suuresti *nagyon, jelentősen*
suur|i en ta ia *nagy*
*suut|tua un tui tunut *megharagszik*
Sveitsi| n ä *Svájc*
sydämelli|nen sen stä siä *szíves, szívélyes*
sydä|n men ntä miä *szív*; sydämeen *szívbe*z, *szívbe*
sydänkohtaus *szívroham*
syklaam|i in ia eja *ciklámen*
syntym|ä än ää iä *születés*
syntymäpäivä *születésnap*
*syn|tyä nyn tyi tynyt *születik*
*sytyt|tää än ti tänyt *gyújt*
*syven|tyä nyn tyi tynyt *belemerül*
syv|ä än ää iä *mély*
syy syyn syytä syitä *ok*
syyskuu *szeptember*
*syyt|tää än ti tänyt *okol, vádol*
syödä syön söi syönyt *eszik* (vö. *evő*)
sähkeuutiset *gyors hírek*
*sä|nky gyn kyä kyjä *ágy*
*sär|keä jen ki kenyt *összetör; fáj*
säveltäj|ä än ää iä *zeneszerző*
sää sään säätä säitä *időjárás* (vö. *ég*)
säär|i en tä iä *láb(szár)*
säätiedotu|s ksen sta ksia *időjárásjelentés*

T

taakse (nu. gen.) *mögé, hátra; vissza*
taas *ismét, megint; pedig, ellenben*
*table|tti in tia teja *tabletta*
*tah|ti din tia teja *ütem, tempó*
*tah|toa don toi tonut *akar*
tai *vagy*
*tai|de teen detta teita *művészet*
taideteollisuus *iparművészet*
taistelu| n a ja *harc*
*tai|taa dan si nnut (tanut) *tud, képes, -hat/-het*
taiteilija| an aa oita *művész*
*tai|to don toa toja *képesség, tudás*
taiva|s an sta ita *ég(bolt), menny*
takaisin *vissza, hátra*
takana (nu. gen.) *mögött*
*tak|ki in kia keja *kabát*
talo| n a ja *ház*
talonmies *házmester*
talonpoika *paraszt*
*talou|s den tta ksia *gazdálkodás, gazdaság*
talv|i en ea ia *tél*
talvi|nen sen sta sia *téli*
tammikuu *január*
Tampere| en tta (hn.)
Tanska| n a *Dánia*
tanssi|a n ∅ nut *táncol*
tanssimi|nen sen sta sia *tánc, táncolás*
tanssipaikka *tánchelyiség*
*ta|pa van paa poja *mód, szokás;* ruotsalaiseen tapaan *svéd módra;* hänellä ei ole tapoja *nincs modora*
tapahtu|a – i nut *történik*
tapahtum|a an aa ia *esemény*
tapaninpäivä *István-nap, karácsony másnapja*
tapau|s ksen sta ksia *esemény, eset;* joka tapauksessa *mindenesetre*
*tap|paa an poi panut *megöl*
tarh|a an aa oja tarjoilija
tarin|a an aa oita *mese, történet*
tarjoilij|an aa oja *kert*
tarjo|ta an si nnut *megkínál valamivel, ad*
*tarkoit|taa an ti tanut *jelent; céloz; szán*
tarpeeksi *eléggé, elég*
tarvi|ta tsen tsi nnut *szüksége van, kell;* ei tarvitse *nem kell*
tasan *egyenlően, egyformán; éppen, pontosan*
tasavalta *köztársaság*
taulu| n a ja *tábla, kép, festmény*
tavalli|nen sen sta sia *általános, szokott*
tavallisesti *általában*
tavar|a an aa oita *áru;* tavarat *holmi*
tavaratalo *áruház*
*ta|vata paan pasi vannut *találkozik*

tavattava|a an aa ia *található;* olla tavattavissa *elérhető*
te (teidän) teitä *ti; ön, önök, maga, maguk*
teatteri| in ia eita *színház*
tee teen teetä teitä *tea*
teekannu *teáskanna*
teekuppi *teáscsésze*
*tehdas taan dasta taita *gyár*
*tehdä teen teki tehnyt *tesz, csinál*
tehtävä| än ää iä *feladat*
tekni(lli)|nen sen stä siä *műszaki, technikai*
teksti| in iä ejä *szöveg*
televisio| n ta ita *televízió*
temppeli| in iä eitä *templom*
*teollisuu|s den tta ksia *ipar*
teo|s ksen sta ksia *mű*
terve| en ttä itä *ép, egészséges; szervusz*
terveelli|nen sen stä siä *egészséges;*
tervehdy|s ksen stä ksiä *üdvözlet*
terveiset (pl.) *üdvözlet;* terveisin *üdvözlettel*
tervetullut *szívesen látott, kedves*
tervetuloa *isten hozott/hozta;* – Unkariin *isten hozott/hozta Magyarországon*
terveydenhoito *egészségügy*
*terveys| den ttä ksiä *egészség*
tie tien tietä teitä *út*
*tie|de teen dettä teitä *tudomány*
tieno|o on ota ita *környék, tájék;* kahdeksan tienoilla *nyolc óra körül*
tiernapoika *betlehemes*
*tie|to don toa toja *tudomás, hír; adat*
*tietou|s den tta – *tájékoztatás, információ*
tietysti *természetesen, persze; dehogynem*
tie|tää dän si nnyt (tänyt) *tud*
tiistai| n ta ta *kedd*
til|a an aa oja *hely*
tila|ta an si nnut *megrendel*
tilau|s ksen sta ksia *rendelés*
todella *valóban, igazán*
toimi|a n Ø nut *működik, munkálkodik*
toi|nen sen sta sia *más, másik, második;* (pl.) *egymás*
toisinaan *néha, olykor-olykor*
toisistaan *egymástól*
toissapäivänä *tegnapelőtt*
toivo|a n i nut *remél, kíván, vágyik*
toivomu|s ksen sta ksia *kívánság, óhaj*
*tomaat|ti in tia teja *paradicsom*
*ton|tu un tua tuja *(karácsonyi) manó*
tori| in ia eja *piac, tér*
torikahvila *piactéri kávézó*
torimyyjä *kofa, piaci árus*
torni| in ia eja *torony*
torstai| n ta ta *csütörtök*
*to|si den tta sia *igaz; igazság;* totta kai *természetesen*
tosiaan *valóban, igazán*
toukokuu *május* (vö. *tavasz)*
toveri| in ia eita *társ, elvtárs*
Tšekinmaa| n ta *Csehország*
tšekki| in kiä *cseh (nyelv)*
*tuha|t nnen tta nsia *ezer*
tuho| n a ja *kár, pusztulás*
*tuk|ka an kaa *haj*
tuli| en ta ia *tűz*
tulikuuma *tűzforró*
tuli|nen sen sta sia *tüzes, égő*
tul|la en i lut *jön;* (transl.) *lesz, válik valamivé* (vö. *talál)*
tulo| n a ja *jövetel, érkezés;* tulot *jövedelem, bevétel*
tumm|a an aa ia *sötét, barna*
tummanvihreä *sötétzöld*
tunnustu|s ksen sta ksia *elismerés*
*tun|tea nen si tenut *ismer* (vö. *tud); érez*
*tun|ti nin tia teja *óra;* unkarin kielen tunti *magyaróra*
*tun|tua nun tui tunut (abl.) *érződik, tűnik*
tunturi| in ia eita *tarhegy*
*tu|pa van paa pia *háziköz, lakókonyha*
tuo| n ta noita az (vö. *túl, tova)*
tuoda tuon toi tuonut *hoz*
tuoksu| n a ja *illat*
tuoli| in ia eja *szék*
tuolla *ott*
tuollai|nen sen sta sia *olyan*
tuomari| in ia eja *bíró*
tuomio| n ta ita *ítélet*
tuomiokirkko *dóm, székesegyház*
tuore|en tta ita *friss*
tuoremehu *gyümölcslé*
tuossa *ott*
*tuot|e teen etta teita *áru*
turh|a an aa ia *felesleges*
turisti| in ia eja *turista*
turistimatka *turistaút*
*Turku un kua (hn.)
turkulai|nen sen sta sia *turkui*
tutki|a n Ø nut *vizsgál, kutat*
*tutkin|to non toa toja *vizsga*
tuttava|a an aa ia *ismerős*
*tut|tu un tua tuja *ismert, ismerős*
tutustu|a n i nut (ill.) *megismerkedik valakivel*
tuuli| en ta ia *szél; kedv;* huonolla tuulella *rosszkedvű*
tuul|la – i lut *fúj (a szél)*
tyhj|ä än ää iä *üres*
*tyk|ätä kään käsi ännyt (elat.) *kedvel, szeret*
*ty|ttö ön töä töjä *lány*
*ty|tär tären ärtä täriä *lánya valakinek*
tyytyväi|nen sen stä siä (ill.) *elégedett valakivel/valamivel*
työ työn työtä töitä *munka;* olla työssä, tehdä työtä *dolgozik*

työmaa *munkakör, munkaterület*
työnantaja *munkaadó*
työntekij|ä än ää öitä *dolgozó*
työpaikka *munkahely*
työpäivä *munkanap*
*työsken|nellä telen teli nellyt *dolgozik, munkálkodik*
*täh|ti den teä tiä *csillag*
tähtipoika *betlehemes, csillagos*
tällai|nen sen sta sia *ilyen*
tämä tämän tätä näitä *ez* (vö. *tétova)*
tänään *ma*
tärke|ä än ää itä *fontos*
täsmälleen *pontosan*
täsmälli|nen sen stä siä *pontos, megbízható*
tässä *itt*
*tä|ti din tiä tejä *néni, nagynéni*
täynnä (part.) *tele valamivel*
*täy|si den ttä siä *teli, telt, tele*
*täyt|tää än ti tänyt *tölt*
täyty|ä (y) i nyt *kell*
täällä *itt*

U

ui|da n 0 nut *úszik, fürdik*
ulkoa *kívülről, kintről*
ulkomaalai|nen sen sta sia *külföldi*
ulkomuseo *skanzen, szabadtéri múzeum*
ulos *ki, kifelé*
unelm|a an aa ia *álom, ábránd*
un|i en ta ia *álom*
Unkari| n a *Magyarország*
unkari| n a *magyar (nyelv)*
unkarilai|nen sen sta sia *magyar*
*unoh|taa dan ti tanut *(el)felejt*
urheilu| n a ja *sport*
use|a an aa ita *nem egy, számos, sok, néhány*
usein *gyakran*
*uskal|taa lan si tanut *mer, merészel*
usko|a n i nut (ill.) *bísz*
*uskon|to non toa toja *hit, vallás*
utelia|s an sta ita *kíváncsi*
uudelleen *megint, ismét, újra*
uudestaan l. uudelleen
uun|i in ia eja *sütő, kályha, kemence*
*uu|si den tta sia *új*
uuti|nen sen sta sia *újság, hír*
uutiskatsau|s ksen sta ksia *híradó*

V

vaale|a an aa ita *világos, szőke*
vaaleanvihreä *világoszöld*
vaan *hanem*
vaar|a an aa oja *veszély*
*vaat|e teen etta teita *ruha*
vaatekaappi *ruhásszekrény*
vaatekappale *ruhadarab*
vaateosasto *ruházati részleg*
vadelm|a an aa ia *málna*
vahin|ko gon koa koja *kár; tévedés;* vahingossa *tévedésből*
vahv|a an aa oja *erős*
vai *vagy (kérdésben)*
*vai|eta kenen keni ennut (elat.) *hallgat, elcsendesedik*
*vaih|de teen detta teita *sebességváltó*
vaihteleva|a an aa ia *változó, változékony*
vaihtelu| n a ja *változás, csere*
vaihtolippu *átszállójegy*
*vaih|tua – tui tunut *cserélődik, változik*
vaike|a an aa/ata ita *nehéz*
vaikka *bár, habár;* vaikka kuinka *bárhogy/akárhogy is*
*vaikut|taa an ti tanut (ill.) *hat(ást gyakorol)*
vailla/vaille (nu. ej. part.) *híján, nélkül, mínusz*
vaimo| n a ja *feleség*
vain *csak*
vainaj|a an aa ia *halott*
valikoim|a an aa ia *választék*
*valin|ta nan taa toja *választás*
valintakoe *felvételi vizsga*
valintamyymälä *önkiszolgáló bolt*
vali|ta tsen tsi nnut *választ, válogat*
valke|a an aa ita *fehér, világos*
valkoi|nen sen sta sia *fehér* (vö. *világos*)
valkoviini *fehér bor*
valmi|s in sta ita *kész*
valo| n a ja *fény*
valois|a an aa ia *világos*
valokuva *fénykép*
*val|ta lan taa toja *hatalom, uralom*
valtameri *óceán*
valtio| n ta ita *állam*
vanh|a an aa oja *öreg, régi*
*vanhem|pi man paa pia *idősebb;* vanhemmat *szülők*
vapa|a an ata ita *szabad*
vapaapäivä *szabadnap*
vapaustaistelu *szabadságharc*
*vap|pu un pua puja *majális, tavaszünnep, május elseje*
*varaka|s kaan sta kaita *gazdag, jómódú*
vara|ta an si nnut *foglal*
varm|a an aa oja *biztos; bizonyos*
varmaan *bizonyára*
varo|a n i nut *vigyáz, óvakodik*
*varoit|ella telen teli ellut *figyelmeztet*
varovai|nen sen sta sia *óvatos*
varsinkin *különösen, főleg*
varten (nu. part.) *számára, -ért*
*var|vas paan vasta paita *lábujj*

*vasen|mman nta mpia *bal kéz/oldal;* vasemmalla *baloldalt, balra*
vasta *csak (időről)*
vastaan (nu./ej. part.) *ellen, szembe*
vasta|ta an si nnut *válaszol, felel*
vastau|s ksen sta ksia *válasz, felelet*
vats|a an aa oja *gyomor, has*
vaunu| n a ja *kocsi, vagon*
veli veljen veljeä veljiä *öcs, bátya, fivér*
*vel|ka an kaa koja *adósság, tartozás*
*velvollisuu|s den tta ksia *kötelesség*
venäjä n ä *orosz (nyelv)*
Venäjä| n ä *Oroszország*
ver|i en ta (iä) *vér*
*ver|rata taan tasi rannut *(össze)hasonlít*
*ve|si den ttä siä *víz*
vesihöyry *vízgőz*
vesp|a an aa oja *robogó*
vess|a an aa oja *vécé*
*ve|tää dän ti tänyt *húz* (vö. *vezet*)
vichyvesi [viššy-] *szódavíz, ásványvíz*
vie|dä vien vei vienyt *visz, elvisz; elpusztít*
vielä *még;* vieläkin *még mindig*
viera|s an sta ita *idegen, vendég*
vierekkäin *egymás mellett/mellé*
vieressä (nu. gen.) *mellett*
*viet|tää än ti tänyt *eltölt, megünnepel*
vihai|nen sen sta sia *dühös, mérges*
vihannes ksen sta ksia *zöldség*
*vihel|tää län si tänyt *fütyül*
vihre|ä än ää itä *zöld*
*viih|tyä dyn tyi tynyt; ~ hyvin *jól/otthon érzi magát*
*viik|ko on koa koja *hét*
viikkolehti *hetilap*
viikonloppu *hétvége*
viile|ä än ää itä *hűvös*
viime (ztlan) *utóbbi, múlt, utolsó*
viimei|nen sen stä siä *utolsó*
viimeksi *utoljára*
viin|a an aa oja *pálinka*
viin|i in iä ejä *bor*
viinimarja *ribizli*
*vii|pyä vyn pyi pynyt *marad, időzik*
*vii|si den ttä (siä) *öt*
viits|iä n Ø nyt *akar, képes, kedve van*
viiv|a an aa oja *vonal*
vil|jelijä än ää öitä *termelő*
*vilk|as kaan asta kaita *élénk, eleven*
vill|a an aa oja *gyapjú*
villatakki *kardigán*
virkailij|a an aa oita *hivatalnok*
Viro| n a *Észtország*
voi| n ta *vaj*
voi|da n Ø nut *tud, lehet, -hat/-het; érzi magát*
voileipä *szendvics, vajas kenyér*
voim|a an aa ia *erő*
*voimak|as kaan asta kaita *erős*
*voit|taa an ti tanut *nyer, győz*
*vuo|de teen detta teita *ágy*
vuodenaika *évszak*
vuokr|a an aa ia *bér, bérleti díj*
vuokraemäntä *(ház)tulajdonosnő/né*
vuoksi (nu. gen.) *miatt, -ért*
*vuo|si den tta sia *év* (vö. *tavaly*) tänä vuonna *idén;* vuonna 2000 *2000-ben;* 1100-luvulla *az 1100-as években, a XII. században*
vuosisata *évszázad*
vuosittain *évente, évről évre*
-vuotia|s an sta ita *éves*
-vuoti|nen sen sta sia *éves, esztendős*
väestö| n ä (jä) *népesség, lakosság*
vähän *kevés, keveset; kissé*
vähäpuhei|nen sen sta sia *kevés beszédű, hallgatag*
*väit|e teen että teitä *állítás, érv*
välillä (hsz.; nu. gen.) *között, közben*
väli|nen sen stä siä *közötti*
vär|i in iä ejä *szín*
väritelevisio *színes televízió*
väsyn|yt een yttä eitä *fáradt, elfáradt*
väsy|ä n i nyt *fárad, elfárad*
vää|rä än ää iä *téves, hibás; hamis*

Y

yhdeks|än än ää (iä) *kilenc*
yhdeksänluokkainen *kilencosztályos*
yhdessä *együtt*
yhdisty|ä n i nyt *egyesül*
yhteen *egybe, össze*
yhteensä *összesen; mindössze*
yhtei|nen sen stä siä *közös*
yhtenäi|nen sen stä siä *egységes*
yhtey|s den ttä ksiä *kapcsolat, érintkezés*
yhtä *ugyanolyan*
yhtään *egyáltalán nem, semmit*
yksi yhden yhtä (yksiä) *egy*
yksin *egyedül*
yksinkertai|nen sen sta sia *egyszerű*
yksitoista *tizenegy*
yleensä *általában*
ylei|nen sen stä siä *általános*
yleisty|s ksen stä ksiä *általánosítás*
yleisö| n ä jä *közönség*
yli (hsz.; nu./ej. gen.) *fölött (el), át, túl; múlt; több mint*
yliopisto| n a ja *egyetem*
ylioppila|s an sta ita *érettségizett, egyetemista*
ylioppilastutkinto *érettségi (vizsga)*
yläaste *felsőfok, felső tagozat*
*ymmär|tää rän si tänyt *(meg)ért*
ympärillä (nu. gen.) *körül, környékén*
ympäristö| n ä jä *környék*

ynnä *valamit, és;* ~ muuta (= ym.) *és a többi, és így tovább* (stb.)
*yrit|taa än ti tänyt *igyekszik, próbál*
ystävysty|ä n i nyt *barátkozik, barátságot köt*
ystäv|ä än ää iä *barát*
ystäväpiiri *baráti kör*
*ystävät|är tären ärtä täriä *barátnő*
yö yön yötä öitä *éjszaka*

Ä

äidinkieli *anyanyelv*
*äi|ti din tiä tejä *anya;* äitienpäivä *anyák napja*
älä (tiltó segédige) *(te) ne!;* älkää *(ti, ön/önök) ne!;* älköön *(ő) ne!;* älkööt *(ők) ne!*
ään|i en tä iä *hang* (vö. *ének*)
ääressä (nu. gen.) *mellett*

Ö

öljy| n ä (jä) *olaj*

UNKARILAIS–SUOMALAINEN SANASTO
MAGYAR–FINN SZÓJEGYZÉK

A, Á

abbahagy *lakata, lopettaa*
ábránd *unelma*
ábrázol *kuvata*
ad *antaa*
adag *annos*
adat *tieto*
ágy *sänky, vuode*
ajándék *lahja*
ajándékoz *lahjoittaa*
ajánl *suositella*
ajtó *ovi*
ajtócsengő *ovikello*
akar *haluta, aikoa*
aki *joka*
akkor *silloin*
alá (nu. gen.) *alle*
alakul *muodostua*
alap *perusta, peruste*
alapít *perustaa*
alapos *perusteellinen*
alapuló *perustuva*
alatt (nu. gen.) *alla*
alatti *alainen*
alkotmány *perustuslaki*
áll *seisoa; sijaita*
állam *valtio*
állandó *ainainen, alituinen, jatkuva*
állat *eläin*
állatbarát *eläinten ystävä*
állatkert *eläintarha*
állomás *asema*
alma *omena*
almásrétes *omenapiirakka*
álom *uni*
alszik *nukkua*
általában *tavallisesti, yleensä*
általános *tavallinen, yleinen;* ~ iskola *peruskoulu*
általánosítás *yleistys*
alul *alhaalla*
amely *joka*
Amerika *Amerikka*
amerikai *amerikkalainen*
amikor *kun, jolloin*
angol (nyelv) *englanti*
anya *äiti*
anyacsavar *mutteri*
anyanyelv *äidinkieli*
anyós *anoppi*
apa *isä*
ápolás *hoito*
ápoló *hoitaja; sairaanhoitaja*
április *huhtikuu*
arany *kulta*
aranyos *kiltti, kulta(inen)*
aranysárga *kullankeltainen*
árok *oja*
áru *tavara, tuote*
áruház *tavaratalo*
árul *myydä*
ásványvíz *soodavesi, vichyvesi*
asszony *rouva, nainen*
asztal *pöytä*
átalakítás *korjaus*
átmegy *siirtyä*
áttelepül *siirtyä*
augusztus *elokuu*
Ausztria *Itävalta*
autó *auto*
autókomp *autolautta*
autópálya *moottoritie*
autóstop *liftaaminen, liftausmatka; peukalokyyti*
autóversenyző *kilpa-autoilija*
az *tuo; se*
azálea *atsalea*
azért *siksi*
azok *nuo; ne*
azonnal *heti, pian*
aztán *sitten*

B

bácsi *setä*
bal *vasen*
baloldalt *vasemmalla*
Baltikum *Baltia*
banán *banaani*
bánat *suru*
bár (fn.) *baari*
bár (ksz.) *vaikka*
barack *aprikoosi*
barackpálinka *aprikoosiviina*
barát *ystävä*
barátkozik *ystävystyä*
barátnő *ystävätär, tyttöystävä*

bátya *(vanhempi) veli, isoveli*
befejez *päättää*
béke *rauha*
belépőjegy *pääsylippu*
belváros *keskikaupunki, keskusta*
bélyeg *merkki; postimerkki*
bemutat *esittää, esitellä*
bér *vuokra*
bérlet *sarjalippu, kortti, (kuu)kausilippu*
beszéd *puhe*
beszél *puhua*
beszélget *keskustella, jutella*
beszélgetés *keskustelu, juttelu*
beszerez *hankkia*
beteg *sairas*
betlehemes *tiernapoika, tähtipoika*
bevásárlás *ostos*
biciklizik *ajaa (polku)pyörällä*
bír *jaksaa, voida; osata*
bíró *tuomari*
birtoklás *omistus*
bizony *-pa/-pä, kyllä, todella*
bizonyára *varmaan*
biztos *varma*
blúz *pusero*
bocs(ánat) *sori*
bocsánat *anteeksi*
bogyó *marja*
bokor *pensas*
bolt *myymälä, kauppa*
bor *viini*
borít *peittää, kaataa*
bors *pippuri*
borsó *herne*
burgonya *peruna*
busz *bussi*
bútor *huonekalu*

C

cékla *punajuuri*
ceruza *kynä*
cigány *mustalainen*
ciklámen *syklaami*
cipő *kenkä*
cukor *sokeri*
cukorka *makeinen*

Cs

csak *vain;* (időről) *vasta*
család *perhe, suku*
családanya *perheenäiti*
csapat *joukko*
csatol *liittää*
Csehország *Tšekinmaa*
csemege *herkku, jälkiruoka*
csendben *hiljaa*
csendes *hiljainen*
csenget *soittaa ovikelloa*
cserép *ruukku*
csillag *tähti*
csinál *tehdä*
csizma *saapas*
csoda *ihme*
csokoládé *suklaa*
csókol(ózik) *suudella*
csokor *kimppu*
csomag *paketti*
csoport *ryhmä*
csupa *pelkkä*
csütörtök *torstai*

D

Dánia *Tanska*
darab *pala, kappale*
de *mutta, vaan*
december *joulukuu*
deka *dekagramma, 10 grammaa*
dél *etelä*
Dél-Amerika *Etelä-Amerikka*
Dél-Finnország *Etelä-Suomi*
délnyugat *lounas*
délnyugati *lounais-, lounainen*
diák *koululainen, opiskelija; oppilas*
diákszálló *asuntola*
díj *palkinto*
díjtalan *maksuton, ilmainen;* a belépés díjtalan *vapaa pääsy*
diszkózene *diskomusiikki*
dísz *koriste*
díszebéd *juhla-ateria, illallinen*
dívány *sohva*
divat *muoti*
dob (ige) *heittää*
doboz *rasia*
dolgozik *työskennellä, tehdä työtä, olla työssä*
dolgozó *työntekijä*
dolog *asia*
dóm *tuomiokirkko, suurkirkko*
domb *mäki*
dönt *kaataa*
drága *kallis; rakas*
dühös *vihainen*

E, É

-e *-ko/-kö*
ebéd *lounas, päivällinen*

ébred *herätä*
ébresztés *herätys*
ébresztőóra *herätyskello*
ecet *etikka*
edény *astia*
édes *makea*
ég(bolt) *taivas*
egész *koko*
egészen *aivan, ihan*
éghajlat *ilmasto*
egészséges *terveys*
egészséges *terve, terveellinen*
egészségtelen *epäterveellinen*
egészségügy *terveydenhoito(asia)*
egy *yksi*
egy (bizonyos) *eräs*
egyáltalán *yhtään, ollenkaan*
egyedül *yksin*
egyenesen *suoraan*
egyenlően *tasan*
egyesül *yhdistyä*
egyetem *yliopisto*
egyetemista *yliopiston opiskelija, ylioppilas*
egyház *kirkko*
egymással *keskenään*
egységes *yhtenäinen*
egyszer *kerran*
egyszerű *yksinkertainen*
együtt *yhdessä;* (nu. gen.) *kanssa*
éhség *nälkä*
éjszaka *yö*
el *pois*
él *elää*
elad *myydä*
eladó *myyjä*
elég (hsz.) *aika, melko;* (elegendő) *riittää*
elégedett *tyytyväinen*
eléggé *tarpeeksi*
élelmiszerüzlet *ruokakauppa*
élénk *vilkas*
elérhető *olla tavattavissa*
élet *elämä*
életmű *elämäntyö*
életrajz *elämäkerta*
élettörténet *elämäntarina*
eleven *elävä, vilkas*
elhallgat *vaieta*
elhatároz *päättää*
ellát *hoitaa* (nu. part.)
ellen *vastaan*
elnök *presidentti;* ~*i* palota *presidentinlinna*
előad *esittää*
előadás *luento, esitelmä, esitys*
előeste *aatto*
elöl *edessä*
előre *eteenpäin*
élősövény *pensasaita*
előszoba *eteinen*
először *ensin, ensiksi*
előtt (nu. gen.) *edessä;* (nu./ej. part.) *ennen*
elpusztít *hävittää*
első *ensimmäinen*
elsősorban *etupäässä*
eltér *poiketa*
elterjed *levitä*
eltéved *eksyä*
eltölt *viettää*
elvégez *suorittaa*
ember *ihminen*
emel *nostaa*
emlék *muisto*
emlékezet *muisti, mieli*
emlékmű *monumentti, muistomerkki*
emlékszik *muistaa*
én *minä*
ének *laulu*
énekel *laulaa*
énekes *laulaja*
ennivaló *syötävä, ruoka*
épít *rakentaa*
építészet *arkkitehtuuri*
éppen *juuri, kohta*
éppolyan *yhtä*
épület *rakennus*
eposz *eepos*
érdekel *kiinnostaa*
érdekes *kiinnostava, mielenkiintoinen*
érdemes *kannattaa*
erdő *metsä*
érett *kypsä*
éretlen *raaka*
érettségi: ~ vizsga *ylioppilastutkinto*
érettségizett *ylioppilas*
érez *tuntea; viihtyä*
érint *koskea*
érkezés *tulo*
érkezik *saapua*
erkély *parveke*
erő *voima, mahti*
erős *voimakas, kova, vahva*
ért *ymmärtää, käsittää*
érv *väite*
érződik *tuntua*
Erzsébet-nap *Liisan-päivä*
és *ja*
esemény *tapahtuma, tapaus*
eset *tapaus*
esetleg *ehkä, kai*
esik *pudota; sataa*
eső *sade*
este *ilta*
észak *pohjoinen, pohjois-*

Észak *Pohjola*
északi *pohjoinen*
északkelet *koillinen*
Északkelet-Finnország *Koillis-Suomi*
északnyugat *luode*
eszik *syödä*
eszpresszó *kahvila*
észrevesz *huomata*
esztendős *-vuotias, -vuotinen*
étel *ruoka*
étkezés *ateria*
étkezőkocsi *ravintolavaunu*
étlap *ruokalista*
étterem *ravintola*
étvágy *ruokahalu*
Európa *Eurooppa*
év *vuosi*
évente *vuosittain*
éves *-vuotias, -vuotinen*
evez *soutaa*
évforduló *vuosipäivä, muistopäivä*
évi *-vuotinen*
évszak *vuodenaika*
évszázad *vuosisata*
ez *tämä*
ezek *nämä*
ezenkívül *tämän/sen lisäksi*
ezer *tuhat*
ezüst *hopea*

F

fa *puu*
fagy *pakkanen*
fagylalt *jäätelö*
fáj *särkeä*
fájó *kipeä*
fal *seinä*
falu *kylä*
fárad *väsyä*
fáradságos *hankala*
fáradt *väsynyt*
farkas *susi*
farkaskutya *susikoira*
farmernadrág *farmarit, farkut*
február *helmikuu*
fehér *valkoinen*
fej *pää*
fejhallgató *kuuloke*
fejleszt *kehittää*
fejlődés *kehitys*
fejlődik *kehittyä*
fekete *musta*
fekszik *maata*
fél (ige) *pelätä*
fél (fn., mn.) *puoli*
félcipő *kävelykengät*
felébred *herätä*
felébreszt *herättää*
felejt *unohtaa*
felel *vastata*
feleség *vaimo*
felesleges *turha*
felfog *käsittää*
felfogás *käsitys*
felhasznál *käyttää*
felhő *pilvi*
felkel *nousta*
felnőtt *aikuinen*
felszabadulás *vapautuminen*
felszáll *nousta*
félszáraz *puolikuiva*
félsziget *niemi*
felvágott *makkara*
fém *metalli*
fény *valo*
fénykép *valokuva*
fenyőfa *havupuu, kuusi, mänty*
férfi *mies*
férj *mies, aviomies*
festés *maalaus*
festészet *maalaustaide*
festmény *maalaus, taulu*
festőművészet *maalaustaide*
fiatal *nuori*
figyel *seurata*
figyelem *huomio*
figyelmeztet *varoittaa, varoitella*
film *filmi, elokuva*
filmsorozat *sarjafilmi*
filmtekercs *filmirulla*
finn (ember) *suomalainen*
finn (nyelv) *suomi, suomen kieli*
Finnország *Suomi*
finom *hieno, hyvä*
fiók *laatikko*
fiú *poika*
fivér *veli*
fizetés *palkka, maksu*
fizika *fysiikka*
foglal *varata*
foglalkozás *ammatti*
foglalkozik *käsitellä*
fogyaszt *syödä, kuluttaa*
fok *aste*
folyó *joki*
folyóirat *aikakauslehti*
folytat *jatkaa*
folytatás *jatko*
folytatódik *jatkua*
folyton *jatkuvasti*
fonal *lanka*

fontos *tärkeä*
fordít *kääntää*
fordul *kääntyä*
formatervezés *muotoilu*
forró *kuuma*
fő (mn.) *pää-*
főiskola *korkeakoulu*
föld *maa*
földbirtok *maatila*
földieper *mansikka*
földgolyó *maapallo*
földműves *maanviljelijä*
fölösleges *liika, turha*
főposta *pääposti*
főszerep *pääosa*
főszereplő *päähenkilö*
főváros *pääkaupunki*
főz *keittää, laittaa ruokaa*
főzelék *muhennos*
freskó *fresko*
friss *tuore*
fúj (a szél) *tuulla*
fut *juosta*
függ *riippua*
független *itsenäinen*
függetlenség *itsenäisyys*
fülke *koppi*
fürdik *kylpeä, uida, saunoa*
fürdő *kylpy*
fürdőszoba *kylpyhuone*
fűszer *mauste*
fütyül *viheltää*

G

gátol *estää*
gazdag *rikas, varakas*
gazdaság *talous*
gép *kone*
gimnázium *lukio*
golyó *pallo*
gomb *nappi*
gondol *ajatella, luulla*
gondolat *ajatus*
gondolkozik *ajatella, miettiä*
gondoskodik *huolehtia, pitää huolta*
gondoz *hoitaa*
gőz *höyry*, (szaunában) *löyly*
gramm *gramma*
gyakorlat *harjoitus*
gyakorol *harjoitella*
gyakran *usein*
gyapjú *villa*
gyár *tehdas*
gyenge *heikko*
gyerek *lapsi*
gyertya *kynttilä*
gyógyszertár *apteekki*
gyors *nopea*
gyorsan *nopeasti*
gyorsvonat *pikajuna*
gyökér *juuri*
gyönyörű *ihana*
győz *voittaa*
gyújt *sytyttää*
gyúr *vaivata, sotkea, alustaa*
gyűjt *kerätä*
gyülekezik *kokoontua*
gyümölcs *hedelmä*
gyümölcslé *tuoremehu*
gyűrűsujj *nimetön*

H

ha *jos*
háború *sota*
háborús *sota-*
hacsak *edes*
hadkötelezettség *asevelvollisuus*
hagy *jättää*
hagyma *sipuli*
hagyomány *perinne*
hajó *laiva*
hajóút *laivamatka*
hajt *ajaa*
hal *kala*
halászat *kalastus*
halászik *kalastaa*
halászterület *kalavesi*
hallatszik *kuulua*
hallgat (valamit) *kuunnella*
hallgatag *vähäpuheinen*
hálószoba *makuuhuone*
halott *vainaja*
hanem *vaan*
hang *ääni*
hangszer *soitin*
hangverseny *konsertti*
hány *paljonko, kuinka paljon*
harc *taistelu*
harisnya *sukka*
harmadik *kolmas*
három *kolme*
has *vatsa*
hasonlít (itt) *näköinen*
hat (szn.) *kuusi*
hat (ige) *vaikuttaa*
-hat/-het *voida, saada, saattaa, taitaa*
hát (fn.) *selkä*
hát (hsz.) *entä; siis*
hatalom *valta, mahti*
hátra *taakse, takaisin*

havas *luminen*
haver *kaveri*
ház *talo*
haza(felé) *kotiin*
hazai *kotimainen*
háziasszony *emäntä*
házikó *mökki, tupa*
házmester *talonmies*
háztartás *kotitalous*
háztartásbeli *kotirouva*
helsinki (mn.) *helsinkiläinen*
hely *paikka, tila*
helyesen *oikein*
hercegnő *prinsessa*
hering *silli*
heringsaláta *sillisalaatti*
hét (szn.) *seitsemän*
hét (fn.) *viikko*
hétfő *maanantai*
hetilap *viikkolehti*
hétvége *viikonloppu*
hiányzik *puuttua*
hibás *väärä, virheellinen*
hideg *kylmä*
himnusz *kansallislaulu*
hír *uutinen, tieto*
híradó *uutiskatsaus, uutiset*
híres *kuuluisa*
hisz *uskoa, luulla*
hivatalnok *virkailija*
hó *lumi*
hogy *että; miten, kuinka*
hogyan *miten, kuinka*
hol *missä*
hold *kuu*
holnap *huomenna*
holttest *ruumis*
homály *hämärä*
homályos *hämärä*
hőmérséklet *lämpötila, lämpö*
hónalj *kainalo*
hónap *kuukausi*
honfoglalás *maahantulo*
hord *kantaa*
hosszú *pitkä*
hosszúság *pituus*
-hoz/-hez/-höz *luokse, luo*
hoz *tuoda*
hozzáad *lisätä*
húg *(nuorempi) sisar, pikkusisko*
hús *liha*
húsgombóc *lihapulla*
húsvét *pääsiäinen*
húsz *kaksikymmentä*
huszonegy *kaksikymmentäyksi*
hüvelykujj *peukalo*
hűvös *viileä*

I

idegen *vieras*
idő *aika*
időjárás *sää*
időjárásjelentés *säätiedotus*
idősebb *vanhempi*
időszak *(aika)kausi*
időszámítás *ajanlasku*
időzik *viipyä*
-ig (nu. ill./all.) *asti, saakka*
igaz *tosi*
igazán *tosiaan*
igazi *oikea, todellinen*
igen *kyllä, joo, niin*
ígér *luvata*
így *niin*
igyekszik *pyrkiä*
illat *tuoksu*
illik *sopia*
illusztrál *kuvittaa*
ilyen *tällainen*
indul *lähteä*
indulás *lähtö*
ing *paita*
ingyen *ilmainen*
ingyenes *ilmainen, maksuton*
inkább *mieluummin*
intéz *suorittaa*
intézmény *laitos*
ipar *teollisuus*
iparművészet *taideteollisuus*
ír *kirjoittaa*
irány *suunta*
írás *kirjoitus*
író *kirjailija*
íróasztal *kirjoituspöytä*
irodalom *kirjallisuus*
is *myös, -kin*
iskola *koulu*
iskolarendszer *koululaitos*
iskolás *koululainen*
ismer *tuntea, tietää*
ismerős *tuttava, tuttu*
ismét *taas*
iszik *juoda*
ítélet *tuomio*
itt *täällä, tässä*
ív *arkki; kaari, holvi*
ivás *juominen*
Izland *Islanti*
ízlik *maistua*

J

január *tammikuu*
Japán *Japani*
jár *käydä, kulkea*
játék *leikki; le(ikkika)lu*
játszik *leikkiä*
jég *jää*
jegy *lippu*
jegyzék *luettelo*
jel *merkki*
jelent *tarkoittaa, merkitä*
jó *hyvä, kiltti, kiva*
jobb *parempi*
jobbra *oikealla, oikealle*
jókedvű *hyväntuulinen, hyvällä tuulella*
jól *hyvin*
jómódú *varakas*
jön *tulla*
Jugoszlávia *Jugoslavia*
július *heinäkuu*
június *kesäkuu*
jut *päästä*

K

kabát *takki*
kalács *pulla(pitko)*
kalauz *junailija*
kanál *lusikka*
kap *saada*
kapcsolat *yhteys*
kár *tuho, vahinko; ikävä*
karácsony *joulu*
karácsonyapó *joulupukki*
karácsonyfa *joulukuusi*
karácsonyi *joulu-*
kardigán *villatakki*
karjalai *karjalainen*
karosszék *nojatuoli*
kávé *kahvi*
kávéház *kahvila*
kávéscsésze *kahvikuppi*
kedd *tiistai*
kedv *mieli*
kedvel *tykätä*
kedvenc *lempi-, suosikki-*
kedves *hauska, mukava*
kedvező *myönteinen*
kék *sininen*
kelet *itä*
keleti *itäinen*
kell *tarvita, täytyä*
kemence *uuni*
kemény *kova*
kémia *kemia*
kendő *liina, huivi*
kenyér *leipä*
kényelmes *mukava*
kényszerűség *pakko*
kép *kuva*
képes *osata, pystyä*
képesség *taito*
képzel *kuvitella, ajatella*
képzőművészet *kuva(ama)taide;* ~i ismeretek *kuvaamataito*
kér *pyytää*
kérdés *kysymys*
kérdez *kysyä*
kerék *pyörä*
kerékpár *polkupyörä*
kerékpártúra *(polku)pyöräretki*
kerékpárút *pyörätie*
keres *etsiä, hakea*
kereszténység *kristinusko*
keresztül (nu./ej. gen.) *kautta*
kerítés *aita*
kert *puutarha*
kertész *puutarhuri*
késő *myöhä*
később *myöhemmin*
kész *valmis*
készít *valmistaa, laittaa*
két, kettő *kaksi*
kéz *käsi*
keverék *sekoitus*
kevés *vähän*
kezd *alkaa, aloittaa*
kezdet *alku*
kézimunka *käsityö*
ki *kuka;* ki-ki *kukin*
ki(felé) *ulos*
kiad *julkaista*
kiált *huutaa*
kicsi *pieni, pikku*
kikiált *julistaa*
kikötő *satama*
kilátó *näkötorni*
kilenc *yhdeksän*
kiló *kilo*
kilométer *kilometri*
kínai (nyelv) *kiina*
kínál *tarjota*
kinéz *katsoa*
kintről *ulkoa*
kirándulás *retki*
kis *pieni, pikku*
kisasszony *neiti*
kísér *saattaa, seurata*
kísérlet *koe*
kísérőfilm *alkufilmi*
kisfiú *pikkupoika*

kissé *hukan*
kisujj *pikkusormi*
kisváros *pikkukaupunki*
kiszolgálás *palvelu*
kitalál *arvata*
kitűnően *erinomaisesti*
kivált(képpen) *erityisesti*
kíván *toivoa*
kíváncsi *utelias*
kívánság *toivomus*
kivéve *paitsi*
kívülről *ulkoa*
klassz *kiva*
klub *kerho*
kockacukor *palasokeri*
kockás *ruudullinen*
kofa *torimyyjä*
komp *lautta*
konyha *keittiö*
kor *ikä; kausi; aikakausi*
korábbi *entinen*
korán *aikaisin*
korszerű *moderni*
kő *kivi*
kölcsönöz *lainata*
költészet *runous*
költő *runoilija*
könnyű *helppo*
könyv *kirja*
könyvesbolt *kirjakauppa*
könyvespolc *kirjahylly*
könyvtár *kirjasto*
könyvtáros *kirjastonhoitaja*
kör *piiri*
köré *ympärille*
környék *ympäristö*
körülbelül *noin*
körzetszám *suuntanumero*
köszön *kiittää, tervehtiä*
köszönet *kiitos*
köt *kutoa*
kötelező *pakollinen*
követ (ige) *seurata*
következik *seurata*
következő *seuraava; ensi*
következtet *päätellä*
közel *lähellä*
közelben *lähellä*
közeledik *lähestyä*
közeli *lähi-*
közelmúlt *lähihistoria*
közelre *lähelle*
közelség *lähistö, läheisyys*
közép- *keski-*
középen *keskellä*
közmondás *sananlasku*
közönség *yleisö*
közös *yhteinen*
között (nu. gen.) *keskén, välillä*
közötti *välinen*
központ *keskusta*
község *kunta*
krumplifőld *perunamaa*
kutat *tutkia*
kutya *koira*
küld *lähettää*
küldemény *lähetys*
külföldi *ulkomaalainen*
külön *eri, erikseen*
különbség *ero, eroavuus*
különféle *eri, erilainen*
különleges *erikoinen*
különös *erikoinen, ihmeellinen*
különösen *varsinkin, erikoisesti*

L

láb *jalka*
lábszár *sääri*
lakás *asunto, huoneisto*
lakik *asua*
lakó *asukas*
lakos *asukas*
lakószoba *asuinhuone, tupa*
lakóterület *asuma-alue*
lány *tyttö*
lapp *lappalainen, saamelainen*
lapp (nyelv) *lappi, saame*
Lappföld *Lappi*
lármázik *pitää melua, meluta*
lassít *hidastaa, jarruttaa*
lassú *hidas*
lát *nähdä, huomata*
látogatás *käynti; vierailu*
látszik *näkyä*
láz *kuume*
lefekszik *mennä maata/nukkumaan*
legalább(is) *ainakin*
légi- *lento-*
lehetséges *mahdollinen*
lélek *sielu, henki*
lelkesedik *innostua*
lemez *levy*
lemezjátszó *levysoitin*
lenget *heilutella*
lengyel (ember) *puolalainen*
lengyel (nyelv) *puola(n kieli)*
Lengyelország *Puola*
lenn *alhaalla*
lényeg *pääasia*
lesz *olla*
leszáll *laskea, laskeutua, jäädä pois*

leszállás *lasku, välilasku*
lét *olo*
levegő *ilma*
levél *kirje, lehti*
levelezőlap *kortti, postikortti*
likőr *likööri*
lirikus *lyyrikko*
lista *lista, luettelo*
liter *litra*
ló *hevonen*
locsol *kastella*
London *Lontoo*

M

ma *tänään*
madár *lintu*
maga *itse; te*
magas *korkea; pitkä*
magasság *korkeus; pituus*
magyar (ember) *unkarilainen*
magyar (nyelv) *unkari(n kieli)*
magyaráz *selittää*
Magyarország *Unkari*
máj *maksa*
majd *kohta, pian*
majdnem *melkein*
majom *apina*
május *toukokuu*
málna *vadelma*
már *jo*
marad *jäädä; viipyä*
március *maaliskuu*
margaréta *päivänkakkara*
márka *markka*
mártás *kastike*
más *muu, toinen, eri*
máshol *muualla*
második *toinen*
másodszor(ra) *toisen kerran*
maszatos *likainen*
matematika *matematiikka*
még *vielä;* még mindig *vieläkin*
megakadályoz *estää*
megáll *pysähtyä*
megálló *pysäkki*
megbetegszik *sairastua*
megegyezik *sopia*
megérkezik *saapua*
megfelel *sopia*
meghal *kuolla*
meghall *kuulla*
meghívás *kutsu*
meghív *kutsua*
mégis *kuitenkin*
megismerkedik *tutustua*
megjelenik *ilmestyä*
megköszön *kiittää*
meglehetősen *melko*
megmagyaráz *selittää*
megöl *tappaa*
megrendel *tilata*
megszabadul *päästä, vapautua*
megszeret *ihastua*
megszűnik *lakata*
megtanul *oppia*
megtilt *kieltää*
megünnepel *viettää*
megy *mennä, ajaa*
meleg *lämmin*
mellett *ääressä, vieressä*
mély *syvä*
mélyhűtő *pakastekaappi, pakastin*
mélyhűtött *pakaste-*
melyik *mikä, kuka, kumpi*
menet *meno*
menny *taivas*
mentén (ej./nu. part.) *pitkin*
mentő *ambulanssi, sairasauto*
mer *uskaltaa*
méret *koko, määrä*
mérges *vihainen*
mérnök *insinööri*
mesél *kertoa*
mester *mestari*
messze *kaukana*
meszire *kauas*
messziről *kaukaa*
méter *metri*
mézeskalács *piparkakku*
mező *niitty*
mi (személyes nm.) *me*
mi (kérdő nm.) *mikä*
miatt (nu. gen.) *vuoksi, takia*
miért *miksi*
Mikulás *Pyhä Nikolaus, Mikulás*
mikulásvirág *joulutähti*
millió *miljoona*
milyen *millainen, minkälainen, mikä*
mind *kaikki, jokainen, joka*
minden *joka, jokainen, kaikki*
mindenesetre *joka tapauksessa*
mindenféle *kaikenlainen*
mindenki *kaikki, jokainen, kukin*
mindenütt *kaikkialla*
mindig *aina*
mindjárt *kohta, pian, heti*
mindkettő *kumpikin, molemmat*
mint *kuin, niin kuin, kuten*
mivel *koska, kun*
mód *tapa, keino*
mond *sanoa*

mos *pestä*
mosakodik *peseytyä*
mosás *pesu*
mosolyog *hymyillä*
most *nyt*
mostanában *nykyisin, nykyään*
mostani *nykyinen*
motor *moottori*
motorkerékpár *moottoripyörä*
mozi *elokuvateatteri*
mögé *taakse*
mögött *takana*
múlik *kulua, mennä (ohi)*
múlt *yli; viime; mennyt*
múltkor *viime kerralla*
múlva *vailla, vaille; kuluttua*
munka *työ*
munkaadó *työnantaja*
munkahely *työpaikka*
munkakör *työala, työmaa*
munkanap *työpäivä*
mutat *näyttää, osoittaa*
mutatkozik *näyttää*
mutatóujj *etusormi*
múzeum *museo*
muzikális *musikaalinen*
múzsa *muusa*
mű *teos*
működik *toimia*
műszaki *tekni(lli)nen*
művel *viljellä, harjoittaa*
művelődés *kulttuuri*
művész *taiteilija*
művészet *taide*

N

nadrág *housut*
nagy *iso, suuri*
nagyanya *isoäiti*
nagyapa *isoisä*
nagybácsi *setä;* anyai ~*eno*
nagyhercegség *suuriruhtinaskunta*
nagynéni *täti*
nagyon *hyvin, oikein, kovin, suuresti*
nagyság *suuruus, määrä, koko*
nagyszülők *isovanhemmat*
-nál/-nél (nu. gen.) *luona*
nap *päivä; aurinko*
napos *aurinkoinen*
napsütéses *aurinkoinen*
narancs *appelsiini*
narancsszínű *oranssinvärinen*
ne! *älä, älkää*
négy *neljä*
négyzetméter *neliö(metri)*
néha *joskus, silloin tällöin, toisinaan*
néhány *muutama, usea*
nehéz *vaikea; painava*
nélkül (nu. part.) *ilman, vailla*
nem *en, et, ei*
német (ember) *saksalainen*
német (nyelv) *saksa(n kieli)*
nemsokára *pian*
nemzeti *kansallinen, kansallis-*
nemzetközi *kansainvälinen*
nemzetség *heimo*
néni *täti*
nép *kansa*
népdal *kansanlaulu*
népesség *väestö*
népiskola *kansakoulu*
népköltészet *kansanrunous*
név *nimi*
nevet *nauraa*
nevez *nimittää*
névnap *nimipäivä*
névtelen *nimetön*
néz *katsoa*
nézelődik *katsella*
norvég (ember) *norjalainen*
norvég (nyelv) *norja(n kieli)*
Norvégia *Norja*
november *marraskuu*
nő (ige) *kasvaa*
nő (fn.) *nainen*
növény *kasvi*
nővér *sisar*

Ny

nyal *nuolla*
nyár *kesä*
nyaraló *(kesä)mökki*
nyelv *kieli*
nyelvjárás *murre*
nyelvjárási *murteellinen*
nyer *voittaa*
nyír (fn.) *koivu*
nyit *avata*
nyitva *auki*
nyolc *kahdeksan*
nyom (fn.) *jälki*
nyomda *paino, kirjapaino*
nyugat *länsi*
nyugati *läntinen*
nyugdíjas *eläkeläinen*
nyugdíjasklub *eläkeläiskerho*

O, Ó

ó! *ai!*

óceán *valtameri*
oda *sinne*
odaér *saapua*
olyan *tuollainen, sellainen; niin*
ok *syy*
okol *syyttää*
okoz *aiheuttaa*
október *lokakuu*
olaj *öljy*
olcsó *halpa*
olvad *sulaa*
olvas *lukea*
olvasás *lukeminen*
olyan *sellainen*
onnan *sieltä*
opera *ooppera*
óra *tunti; kello*
Oroszország *Venäjä*
ország *maa, valtakunta*
országház *eduskuntatalo, parlamenttitalo*
orr *nenä*
orvos *lääkäri*
orvosság *lääke*
osztály *luokka*
osztályos *-luokkainen*
ott *tuolla, tuossa, siellä, siinä*
otthon *koti; kotona*
óvatos *varovainen*

Ö, Ő

ő *hän*
öböl *lahti*
ők *he*
öltöztet *pukea*
önálló *itsenäinen*
önműködő *automaattinen*
öreg *vanha*
örök *iki-, ikuinen*
örökifjú *ikinuori*
öröm *ilo*
ős *esi-; esi-isä*
ösvény *polku*
őszinte *rehellinen*
őszinteség *rehellisyys*
össze *yhteen*
összeg *summa, määrä*
összehasonlít *verrata*
összesen *yhteensä*
öt *viisi*

P

pad *penkki*
pálinka *viina*
pálya *kenttä, tie*
papír *paperi*
papírüzlet *paperikauppa*
paprika *paprika*
paprikáscsirke *paprikakana*
pár *pari*
paradicsom *tomaatti*
paraszt *talonpoika, maanviljelijä*
Párizs *Pariisi*
park *puisto*
part *ranta*
partvidék *rannikko*
pedál *poljin*
például *esimerkiksi*
pl. *esim.*
péntek *perjantai*
pénz *raha*
pénztár *kassa*
perc *minuutti, hetki*
piac *tori, kauppatori*
pillanat *hetkinen*
pilóta *lentäjä*
pincér *tarjoilija*
piros *punainen*
piszkos *likainen*
pletyka *juoru*
pohár *lasi*
polc *hylly*
pontos *täsmällinen; tarkka*
pontosan *täsmälleen; tarkkaan, tarkasti*
posta *posti*
próbafülke *sovituskoppi*
próbál *koettaa, yrittää*
program *ohjelma*
prózai *proosallinen*
puha *pehmeä*
pusztítás *tuho, hävitys*
pusztulás *tuho*
püré *muhennos*

R

rádió *radio*
ráér *ehtiä*
ragyogó *kirkas*
regény *romaani*
regényíró *romaanikirjailija*
régészet *arkeologia*
reggel *aamu; aamulla*
reggeli *aamiainen, aamupala*
régi *vanha*
reklám *mainos*
reklámoz *mainostaa*
remél *toivoa; odottaa*
rend *kunto*
rendel *tilata*
rendelés *tilaus*

rendez *järjestää*
rendkívül *erittäin*
repül *lentää*
repülő(gép) *lentokone*
repülőtér *lentokenttä*
részleg *osasto*
ribizli *viinimarja*
ritka *harvinainen*
ritkán *harvoin*
rizs *riisi*
robogó *vespa*
rokon *sukulainen*
rokonság *suku, sukulaisuus*
Románia *Romania*
romantikus *romanttinen*
rossz *huono, paha*
rozs *ruis*
rózsa *ruusu*
rozskenyér *ruisleipä*
rövid *lyhyt*
rövidfilm *lyhytfilmi*
rövidít *lyhentää*
ruha *puku, vaate*
ruhadarab *vaatekappale*
ruhásszekrény *vaatekaappi*

S

saját *oma*
sajt *juusto*
saláta *salaatti*
sapka *lakki*
sárga *keltainen*
sárgabarack *aprikoosi*
sárgarépa *porkkana*
sebességváltó *vaihde*
segít *auttaa, avustaa*
segítség *apu, avustus; apua!*
sejt *arvata, luulla, kuvitella*
sem *(ei...) -kaan/-kään; eikä*
senki *ei kukaan*
séta *kävely, kävelymatka*
sétál *kävellä*
sietség *kiire*
sikerül *onnistua*
sír (ige) *itkeä*
sír (fn.) *hauta*
skanzen *ulkomuseo*
só *suola*
sógornő *käly*
soha *ei koskaan*
sok *paljon, moni, usea*
sokáig *kauan*
sokan *monet, useat*
sonka *kinkku*
sorozat *sarja*
sovány *hoikka, laiha*
sötét *pimeä; tumma*
sötétkék *tummansininen*
sötétzöld *tummanvihreä*
sövény *aita*
sport *urheilu*
stadion *stadion*
stoppol *liftata*
sült *paistettu; paisti*
süt *leipoa; paistaa*
sütő *(paistin)uuni*
Svájc *Sveitsi*
svéd (ember) *ruotsalainen*
svéd (nyelv) *ruotsi(n kieli)*
Svédország *Ruotsi*

Sz

szabad *vapaa; saada*
szabadnap *vapaapäivä*
szabadság *vapaus; loma(-aika)*
szabadságharc *vapaustaistelu*
száj *suu*
szakértő *asiantuntija*
szakiskola *ammattikoulu*
szakma *ammatti*
szállítás *kuljetus*
szaloncukor *joulukaramelli*
szám *luku, lukumäärä; numero*
számára (nu. part.) *varten*
számla *lasku*
számol *laskea*
számolás *laskeminen*
szán (ige) *tarkoittaa, ajatella*
szántóföld *pelto*
száraz *kuiva*
szauna *sauna*
szaunakályha *kiuas*
szaunapad *lauteet*
szaunavirgács *vasta, vihta*
szaunázik *saunoa*
szaunázó *saunoja*
száz *sata*
százalék *prosentti*
szeder: hamvas ~ *mesimarja;* mocsári hamvas ~ *lakka*
szegfű *neilikka*
szék *tuoli*
székesegyház *tuomiokirkko*
szekrény *kaappi*
szél *tuuli*
szélesség *leveys*
szem *silmä*
szembe (nu. part.) *vastaan*
személy *henkilö*
személyvonat *henkilöjuna*
szendvics *voileipä*

szenteste *jouluaatto*
szép *kaunis, hauska*
szeptember *syyskuu*
szerda *keskiviikko*
szerencse *onni*
szerep *rooli; osuus*
szeret *pitää, tykätä, rakastaa*
szerez *hankkia*
szerves *orgaaninen*
szervez *järjestää*
szervusz *terve, hei, moi*
szia *hei, moi*
sziget *saari*
szigetvilág *saaristo*
szín *väri*
színdarab *näytelmä*
színház *teatteri*
szív *sydän*
szívesen *mielelläni, -si,* jne.
szívroham *sydänkohtaus*
szó *sana*
szoba *huone*
szobatárs *huonetoveri*
szobor *patsas*
szobrász *kuvanveistäjä*
szokás *tapa*
szokatlan *outo*
szoknya *hame*
szól *soida*
szombat *lauantai*
szomjúság *jano*
szomszéd *naapuri*
szomorú *surullinen*
szomorúság *suru*
-szor/-szer/-ször *kerran, kertaa*
szórakozás *huvi*
szórakozik *huvitella*
szorgalmas *ahkera*
Szovjetunió *Neuvostoliitto*
sző *kutoa*
szögletes *kulmikas, nurkkainen*
szőke *vaalea*
szörnyű *hirveä, kauhea*
szöveg *teksti*
születés *syntymä*
születésnap *syntymäpäivä*
születik *syntyä*
szülőhely *syntymäpaikka, kotiseutu*

T

tábla *taulu*
tabletta *tabletti, pilleri*
tagad *kieltää*
táj *maisema, seutu*
tájékán *tienoilla*
tájékoztatás *tietous, informaatio*
talál *löytää*
találékony *nokkela*
találékonyság *nokkeluus*
található *olla tavattavissa*
találkozik *tavata*
találkozó *kohtaus, kohtaaminen*
találkozóhely *kohtauspaikka*
talán *ehkä*
tanács *neuvo*
tanácsol *neuvoa*
tanár *opettaja*
tánc *tanssi, tanssiminen*
tánchelyiség *tanssipaikka*
táncol *tanssia*
tanév *lukuvuosi*
tanintézet *opisto*
tanít *opettaa*
tanítás *opetus*
tanító *opettaja*
tanítvány *oppilas*
tantárgy *oppiaine*
tanul *opiskella, oppia*
tanulás *opiskelu*
tanulmány(ok) *opiskelu, opinnot*
tanuló *koululainen, oppilas*
tanulság *opetus*
tapos *polkea*
tárgy *esine, asia*
tárgyilagos *objektiivinen*
tárgyú *aiheinen*
tarhegy *tunturi*
társ *toveri, kumppani*
tart *pitää; kestää*
tartozás *velka*
tartozik *kuulua, koskea*
tavasz *kevät*
távol *kaukana*
te *sinä*
tea *tee*
teáscsésze *teekuppi*
teáskanna *teekannu*
tegnap *eilen*
tegnapelőtt *toissapäivä, toissapäivänä*
tehát *siis*
tej *maito*
tejszín *kerma*
tél *talvi*
téli *talvinen*
tele *täysi, täynnä*
telefon *puhelin*
telefonál *soittaa*
telefonkagyló *kuuloke*
telefonkönyv *puhelinluettelo*
televízió *televisio*
teli *täysi*

telik *kulua (aika); täyttyä*
teljes *kokonainen*
teljesen *aivan, kokonaan, täysin*
temetés *hautaus*
temető *hautausmaa*
templom *kirkko, temppeli*
tengelykapcsoló *kytkin*
tenger *meri*
tengerpart *rannikko*
tér *tori, aukio*
terem (ige) *kasvaa*
terem (fn.) *sali*
terítő *pöytäliina*
térkép *kartta*
termelő *viljelijä*
természet *luonto; luonne*
természetes *luonnollinen*
természetesen *tietysti*
természettudomány *luonnontiede*
terület *ala; alue*
terv *suunnitelma, ajatus*
tervező *suunnittelija*
test *ruumis*
testnevelés *liikunta*
testrész *ruumiinosa*
tesz *panna; tehdä; laittaa*
tévedés *erehdys*
ti *te*
tilt *kieltää*
tisztelet *kunnia*
tíz *kymmenen*
tizenegy *yksitoista*
tizenkettő *kaksitoista*
tizenhárom *kolmetoista*
tó *järvi*
tojás *muna, kananmuna*
toll *kynä*
torkolat *(joen) suu*
torok *kurkku*
torony *torni*
továbbá *edelleen, eteenpäin*
tölt *täyttää;* (időt) ~ *viettää (aikaa)*
tönkre- *rikki*
törődik *huolehtia*
török *turkkilainen*
történelem *historia*
történelmi *historiallinen*
történet *juttu, tarina*
történik *tapahtua, sattua*
törvény *laki*
törzs *heimo*
tud (ismer, tudomása van) *tietää;* (képes) *osata;* (képes, bír) *osata;* (képes, -hat/-het) *voida;* (-hat/-het, szabad) *saada*
tudás *tieto, tiedot* (itt: *oppi*)
tudomány *tiede*
túl *yli; liian*
tulajdonképpen *oikeastaan*
tulajdonság *ominaisuus*
turista *turisti, matkailija*
turistaút *turistimatka*
turkui *turkulainen*
tűnik *näyttää, tuntua*
tűz *tuli*
tüzes *tulinen*

Ty

tyúk *kana*

U

uborka *kurkku*
udvarias *kohtelias*
udvariatlan *epäkohtelias*
úgy *noin, niin; siten; sillä tavalla*
ugyanannyi *saman verran*
ugyanaz *sama*
ugyanis *nimittäin, näet, näes*
ugyanolyan *sama, samanlainen*
ugyanúgy *samoin*
új *uusi*
újra *uudelleen*
újság *lehti; uutinen*
un *kyllästyä*
unoka *lapsenlapsi*
unokatestvér *serkku*
uralom *valta*
úr *herra*
úszik *uida*
út *tie; matka*
után *jälkeen*
utas *matkustaja*
utazás *matka, matkustaminen*
utazik *matkustaa*
utca *katu*
útikönyv *matkakirja*
útitárs *matkatoveri*
utóbbi *viime; jälkimmäinen*
utód *jälkeläinen*
utóétel *jälkiruoka*
utoljára *viimeksi*
utolsó *viimeinen*

Ü

üdvözlet *tervehdys, terveiset*
ügy *asia*
ügyfél *asiakas*
ül *istua*
ünnep *juhla*
üres *tyhjä*
üt *lyödä*
ütem *tahti*

üveg *lasi; pullo*
üvegáru *lasituote*
üzlet *kauppa*

V

vadászat *metsästys*
vagy *tai*; (kérdésben) *vai*
vagy... vagy *joko... tai*
vagy(is) *eli*
vágy *ikävä, halu*
vaj *voi*
vagon *vaunu*
-val/-vel *kanssa; mukaan; kera*
valahol *jossa(k)in*
valaki *joku*
valami *jokin*
valamint *sekä, ynnä*
válasz *vastaus*
válaszol *vastata*
választ *valita*
választás *valinta*
választék *valikoima*
válik *erota; tulla, käydä, muuttua*
vallás *uskonto*
valóban *todella*
valódi *oikea, todellinen*
valószerű *realistinen*
váltás *vaihto*
változás *vaihtelu, muutos*
változik *muuttua, vaihtua*
változó *vaihteleva*
változtat *muuttaa*
van *olla*
vár (ige) *odottaa*
vár (fn.) *linna*
varázsló *noita*
város *kaupunki*
városi *kapunki-*
városlakó *kaupunkilainen*
vásárlás *ostos*
vasárnap *sunnuntai*
vásárol *ostaa*
váza *maljakko*
vécé *vessa*
vég *loppu*
végrehajtás *suorittaminen*
végződik *loppua, päättyä*
vélemény *mielipide, käsitys*
vér *veri*
vers *runo*
verseny *kilpailu*
verseskötet *runokirja*
vesz *ottaa; ostaa*
veszély *vaara*
veszélyes *vaarallinen*
vessző *pilkku; oksa*
vevő *asiakas, ostaja*
vezet *johtaa; ajaa*
vezető (járműé) *kuljettaja*
vidám *iloinen*
vidámpark *huvipuisto*
vidék *seutu, maaseutu, maa*
vigyáz *varoa*
világ *maailma*
világos *valoisa, vaalea, kirkas; selvä*
világoszöld *vaaleanvihreä*
villamos *raitiovaunu*
virág *kukka*
virágküldemény *kukkalähetys*
virágüzlet *kukkakauppa*
visz *viedä*
vissza *takaisin, taaksepäin*
visszaemlékezik *muistella*
visszamegy *palata*
visszautazás *paluumatka*
viszonthallásra *kuulemiin*
viszontlátásra *näkemiin*
víz *vesi*
vízgőz *vesihöyry*
vizsga *koe, tutkinto*
vizsgál *tutkia*
vonal *viiva; linja*
vonat *juna*
vonatkozik *koskea*
vonatozás *junamatka*

Z

zaj *melu*
zakatol *tuksuttaa*
zár *sulkea*
zárva *kiinni*
zászló *lippu*
zavar (ige) *häiritä*
zavar (fn.) *häiriö*
zene *musiikki*
zenekar *orkesteri*
zeneszerző *säveltäjä*
zongora *piano*
zöld *vihreä*
zöldség *vihannes, juures*
zuhany *suihku*

Zs

zsebkendő *nenäliina*
zsíros *rasvainen*

üveg *lasi; pullo*
üvegáru *lasituote*
üzlet *kauppa*

V

vadászat *metsästys*
vagy *tai*; (kérdésben) *vai*
vagy... vagy *joko... tai*
vagy(is) *eli*
vágy *ikävä, halu*
vaj *voi*
vagon *vaunu*
-val/-vel *kanssa; mukaan; kera*
valahol *jossa(k)in*
valaki *joku*
valami *jokin*
valamint *sekä, ynnä*
válasz *vastaus*
válaszol *vastata*
választ *valita*
választás *valinta*
választék *valikoima*
válik *erota; tulla, käydä, muuttua*
vallás *uskonto*
valóban *todella*
valódi *oikea, todellinen*
valószerű *realistinen*
váltás *vaihto*
változás *vaihtelu, muutos*
változik *muuttua, vaihtua*
változó *vaihteleva*
változtat *muuttaa*
van *olla*
vár (ige) *odottaa*
vár (fn.) *linna*
varázsló *noita*
város *kaupunki*
városi *kaupunki-*
városlakó *kaupunkilainen*
vásárlás *ostos*
vasárnap *sunnuntai*
vásárol *ostaa*
váza *maljakko*
vécé *vessa*
vég *loppu*
végrehajtás *suorittaminen*
végződik *loppua, päättyä*
vélemény *mielipide, käsitys*
vér *veri*
vers *runo*
verseny *kilpailu*
verseskötet *runokirja*
vesz *ottaa; ostaa*
veszély *vaara*
veszélyes *vaarallinen*
vessző *pilkku; oksa*
vevő *asiakas, ostaja*
vezet *johtaa; ajaa*
vezető (járműé) *kuljettaja*
vidám *iloinen*
vidámpark *huvipuisto*
vidék *seutu, maaseutu, maa*
vigyáz *varoa*
világ *maailma*
világos *valoisa, vaalea, kirkas; selvä*
világoszöld *vaaleanvihreä*
villamos *raitiovaunu*
virág *kukka*
virágküldemény *kukkalähetys*
virágüzlet *kukkakauppa*
visz *viedä*
vissza *takaisin, taaksepäin*
visszaemlékezik *muistella*
visszamegy *palata*
visszautazás *paluumatka*
viszonthallásra *kuulemiin*
viszontlátásra *näkemiin*
víz *vesi*
vízgőz *vesihöyry*
vizsga *koe, tutkinto*
vizsgál *tutkia*
vonal *viiva; linja*
vonat *juna*
vonatkozik *koskea*
vonatozás *junamatka*

Z

zaj *melu*
zakatol *tuksuttaa*
zár *sulkea*
zárva *kiinni*
zászló *lippu*
zavar (ige) *häiritä*
zavar (fn.) *häiriö*
zene *musiikki*
zenekar *orkesteri*
zeneszerző *säveltäjä*
zongora *piano*
zöld *vihreä*
zöldség *vihannes, juures*
zuhany *suihku*

Zs

zsebkendő *nenäliina*
zsíros *rasvainen*